

ДП «УКРПРОМЗОВНІШЕКСПЕРТИЗА»

Машинобудівна галузь в Україні: потенціал та можливості для розширення експорту на період до 2021 року

КИЇВ 2019

Зміст

Терміни та скорочення.....	3
Пояснення щодо особливостей розрахунків	4
Executive Summary.....	5
Виконавче резюме	10
1. Світова торгівля продукцією машинобудування у 2010-2017 роках	15
1.1. Загальні обсяги, структура по секторах і регіонах	15
1.1.1. Загальна динаміка світової торгівлі	15
1.1.2. Галузева структура	19
1.1.3. Регіональна структура	32
1.1.4. Позиції України у світовій торгівлі	37
1.2. Фактори, що визначають тенденції світової торгівлі продукцією машинобудування	42
1.3. Висновки щодо можливостей світового ринку машинобудування для вітчизняних компаній	56
2. Експортна спроможність українського машинобудування	59
2.1. Виробництво машинобудівної продукції в Україні у 2010-2017 роках: регіональна та галузева структура.....	59
2.2. Існуючі кластери та регіональна спеціалізація машинобудування в Україні	83
2.3. Український експорт продукції машинобудування в 2010-2018 роках.....	133
2.3.1. Загальний експорт, частка експорту у виробництві.....	133
2.3.2. Структура експорту за продуктовими групами	140
2.3.3. Структура експорту за рівнем технології та доданою вартістю	154
2.3.4. Регіональна структура експорту, основні ринки збуту	164
2.4. Зайнятість у секторі машинобудування в 2010-2017 роках	175
2.5. Інноваційна діяльність у секторі машинобудування.....	189
2.6. Участь України в глобальних ланцюгах доданої вартості.....	201
2.7. Висновки щодо стану українського машинобудування	216
3. Ідентифікація бар'єрів та інструментів підтримки експорту	218
3.1. Сектори і компанії у фокусі для нарощення експорту	218
3.2. Формування гіпотез	222
3.3. Перевірка гіпотез.....	224
4. Пріоритетний перелік заходів стимулювання експорту продукції машинобудування	232
5. Прогноз впливу заходів зі стимулювання експорту на обсяги експорту у секторі машинобудування. Оцінка впливу на економіку України	241
Додатки 249	
Додаток 1. Світова торгівля продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за секторами та категоріями кінцевого використання, млрд. дол. США	249
Додаток 2. Позиції України на світовій торгівлі продукцією машинобудування	254
Додаток 3. Індекси продукції машинобудування в Україні в 2010-2018 рр.	257
Додаток 4. Український експорт продукції машинобудування в 2010-2018 рр. за секторами та категоріями кінцевого використання, млрд. дол. США	259
Додаток 5. Схильність до кластеризації основних сегментів машинобудування в Україні (1/2)	263
Додаток 6. Матриця спеціалізації областей України в розрізі сегментів машинобудування (1/4)	265
Додаток 7. Загальний обсяг витрат підприємств машинобудування на інноваційну діяльність в 2010-2017 рр., млн. дол. США.....	269
Додаток 8. Частка витрат підприємств машинобудування на інноваційну діяльність в обсягах реалізації в 2010-2017 рр., %	271
Додаток 9. Кількість підприємств машинобудування, які інвестували в інноваційну діяльність в 2010-2017 рр., од.	273
Додаток 10. Середньорічні витрати машинобудівного підприємства на інноваційну діяльність в розрізі сегментів в 2010-2017 рр., тис. \$/підприємство	275
Додаток 11. Витрати на інноваційну діяльність окремих машинобудівних компаній в 2012-2017 рр., млрд. дол. США	277
Додаток 12. Витрати на інноваційну діяльність окремих машинобудівних компаній в 2012-2017 рр., % від виручки	278
Додаток 13. Найбільші експортери машинобудівної продукції в Україні	279
Додаток 14. Компанії у фокусі для нарощування експорту	288
Додаток 15. Перелік машинобудівних компаній України	294

Терміни та скорочення

1. Ланцюг доданої вартості - бізнес-процеси, які повинні бути виконані від моменту отримання замовлення від споживача до постачання кінцевого продукту.
2. Сервісіфікація виробництва – зростання питомої ваги послуг в загальній структурі продажу компаній-виробників.
3. Smart-city – елементи управління, інтегровані в єдину систему менеджменту міського середовища .
4. Індустрія 4.0 – економічний процес масового впровадження кіберфізичних систем в виробництво (індустрія 4.0)[1] і обслуговування людських потреб, включаючи збут, працю і дозвілля.
5. 3D-друковані технології - одна з форм технологій адитивного виробництва, де тривимірний об'єкт створюється шляхом накладання послідовних шарів матеріалу (друку, вирощування) за даними цифрової моделі.
6. LENS - Laser Engineered Net Shaping - LENS додає витратні матеріали на пошкоджені ділянки існуючих продуктів, відновлюючи такі поверхні, які були б дорогими для повної заміни
7. Інтернет речей (IoT) – ідеологія, спрямована на підвищення ефективності економіки за рахунок автоматизації процесів в різних сферах діяльності і вилучення з них людини.
8. R&D (research&development) – науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи.
9. Кластер - добровільне галузеве-територіальне об'єднання взаємопов'язаних організацій (виробників продукції; постачальників комплектуючих і послуг; освітніх і науково-дослідних установ; банків, інвестиційних і венчурних фондів; об'єктів інфраструктури, тощо) з метою підвищення конкурентних переваг та експлуатації вигоди спільної ринкової діяльності
10. Угода АСАА - угода про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції
11. Мультиплікатор – коефіцієнт, що показує, на скільки зросте одна економічна величина при зміні іншої.
12. Гранична схильність до заощадження - частка заощаджень у будь-якій зміні використовуваного доходу домогосподарства; дорівнює зміні заощадження, поділеній на зміну доходу, що використовується.
13. Гранична схильність до імпорту – зміна імпорту при зміні випуску продукції на одну одиницю
14. Імпліцитна ставка оподаткування - рівень щорічного податкового навантаження на різні види економічних доходів або діяльності, таких як праця, споживання і капітал

15. Середня схильність до споживання - частка доходу кінцевого використання, що спрямовується на споживання (у відсотках).
16. Дефлятор ВВП – ціновий індекс, призначений для вимірювання загального рівня цін на товари та послуги за певний період в економіці.

Пояснення щодо особливостей розрахунків

В таблицях та графіках сума складових може не дорівнювати вказаному підсумку в зв'язку із округленням цифр до цілих значень.

Executive Summary

Current state and trends of world trade

1. World mechanical engineering products trade grows at an average annual rate of 3.1%, reaching \$7.3 trln. in 2017. The share of finished goods in the world trade is about 53% and remains stable over the past ten years. The largest world trade volumes account for computers, electronic and optical products - \$2.8 trln. or 39%; machinery and equipment - \$1.5 trln. (21%); motor vehicles, trailers and semitrailers - \$1.5 trln. (21%). The largest world trade segments are motor vehicles (\$ 996 bln), electronic components (\$901 bln), communication equipment (\$ 694 bln), computers and peripherals (\$610 bln) and aircraft (\$ 396 bln).
2. By the mechanical engineering gross output volume, the EU countries remain the leader as yet. However, they can soon be pushed out by China, which has significantly increased production capacity over the past 10 years. Employment in the mechanical engineering sector of China grew by 6% annually from 2000, which cannot be said about developed countries, which, on the contrary, declined (in the EU - by 2%, in Japan and the US - by 3%). This process shows the gradual transfer of productive capacities from the West to the East. The main reason for this development lies in the specific labour costs of China, which is 5 times lower than in the EU, 3 times lower than in the United States, 2 times lower than in Japan.
3. The main exporting regions of the world's mechanical engineering products are the EU-28 (\$ 2 339 bln), Asia (excluding China) (\$2,220 bln) and China (\$1,171 bln), which together account for 80% of exports. Export deliveries are increasing in all regions, with the exception of Africa (-0.8% per year over the past 7 years). The highest CAGR of exports are reported by the CIS countries (+7.5%), China (+4.8%) and Africa (+ 3.7%).
4. The main recent years tendencies in the supply of mechanical engineering products to the world market were as follows: the growing role of developing countries, in particular the geographical expansion of global value added chains; servicification of production; global standardization; increasing the R&D share in the value chain formation and reducing the production share; reducing the product life cycle through accelerating the withdrawal of new products on the market.

Current status and prospects of Ukrainian mechanical engineering products export

5. In recent years, Ukrainian mechanical engineering export has declined substantially due to the loss of the Russian market and shutdown of enterprises in the eastern part of the country. So, if in 2012 exports amounted to \$13.2 bln. (peak values), then in 2017-2018 exports from Ukraine amounted to about \$5 bln.
6. Despite the large foreign trade volumes, the share of Ukrainian exports in world trade in recent years is only 0.05-0.10%, whereas in 2010, the share of Ukraine was 0.16%. Therefore, even a multiple increases in current export performance appears to be quite achievable in the strategic perspective, given the availability of production facilities and the possibility of creating products based on the developments of domestic research institutions.
7. The biggest prospects for Ukrainian exporters lie in those sectors where our country has production facilities, the share of Ukrainian exports is insignificant, and the world trade growth rates are the greatest. Such sectors include "Air and space aircraft, related

equipment" (world trade growth rate is 7%, the share of Ukraine is 0.1%), "Electric and electronic equipment for motor vehicles" (world trade growth rate is 6%, Ukraine's share – 2%), "Communication equipment" (world trade growth rate – 5%, Ukraine's share – 0.04%), "Machinery and equipment for agriculture and forestry" (world trade growth rate – 3.6%, Ukraine's share - 0.18%).

8. Significant opportunities for Ukrainian mechanical engineering manufacturers lie in expanding trade cooperation with the EU. So, the annual EU import of mechanical engineering products is more than \$2 trln and the proximity of Ukrainian production to these markets creates prerequisites for the integration of Ukrainian enterprises in lines of production in co-operation with European countries. Despite the considerable distance, Asian markets are also promising, with an import volume of almost \$ 2 trln, with an annual growth rate of 3.7%.
9. In addition to purely trading opportunities, Ukrainian machinery companies have the prospect of integrating into global value added chains by attracting foreign productions. Over the last ten years, there has been a general tendency to shift mechanical engineering capacities from West to East, primarily to China, Taiwan and other Asian countries (their total share in global exports in 2010-2017 has increased from 31% to 36%). The reason is that the specific labour costs in China are 2 times lower than in Japan, 3 times lower than in the United States, and almost 5 times lower than in the EU. Given the rather high qualifications of Ukrainian producers and their relatively low wages (at the current time, the average monthly salary for the industry is \$ 390), outsourcing of the global corporations' production in Ukraine looks like an opportunity. However, its use depends to a large extent on a set of measures, in particular: protection of property rights, including intellectual; duty-free import of equipment used for production; financing and subsidizing interest rates on loans; government guarantees to investors; creation of stable conditions for the purchase of foreign currency, etc.
10. Strengthening of global standardization tends to be a significant opportunity for Ukraine, which should take advantage of the fact that there is FTA between EU and Ukraine (DCFTA), which requires the conformity assessment and acceptability of industrial products. In case of the signing of the ACAA agreement, Ukrainian companies will significantly strengthen their position on the world market by simplifying the procedure for certification of compliance.
11. The global trend of digitization of the mechanical engineering sector can be used by Ukrainian enterprises if they use the existing IT community in Ukraine. At the moment Ukraine is one of the main suppliers of human resources for IT outsourcing, therefore the integration of IT staff potential and mechanical engineering sector can provide significant synergies in the context of transferring industrial enterprises to an innovative way of development.
12. At a present on the global market, the major value added is created on the stage of R&D and engineering, whereas the share of manufacturing declines permanently. Therefore, the development of engineering services and R&D are the mandatory terms of competitiveness of Ukrainian machinery building sector on the global market. In the long term, Ukraine will not be able to compete with the countries, where labor cost is low in line with the high productivity (for instance, China, SE Asia). As a result, the key factor of success is the human capital as the source of engineering and mathematical skills.

Sectors and companies of Ukraine for the export increase

13. In order to elaborate the action plan of the support activities, export barriers and constraints were identified. We have prioritized sectors and companies that became the object for the market survey. The identification of the priority companies was conducted based on some criteria. Compliance pointed to the high probability of the fast export expanding and synergy effect for the whole industry if support action will be applied. Those measures are as follows:

- sustainable export for the last three years
- high value added that is created by sector
- the innovative activity of the companies

Taking into account the compliance with the aforementioned measures, 35 companies were selected as the companies in focus for the export increase. Personal interviews were conducted further in order to verify the hypothesis regarding the barriers that constrain export the most. Also, the verification of the hypothesis was conducted by the mass survey of the machinery building products exporters (1000 companies), that were out of the list of 35 companies in focus.

Hypothesis verification regarding the exports constraints

14. The conducting of the interviews of the companies in focus and mass survey of the biggest exporters allowed to identify the key barriers for the export development. The major external constraints were defined as follows:

- lack of state financial support tools, the high cost of banking loans for export.
- weakness of export support infrastructure
- time-consuming and the high cost of the compliance certificates
- negative image of Ukraine and Ukrainian companies abroad

The major internal constraints for export were defined as follows:

- lack of financial resources for the start and development of export. Lack of investments in the export activity
- lack of financial resources for research & development that causes a low level of innovation implementation. As a result, the competitiveness of machinery building products on foreign markets is quite weak.

Customs procedures and VAT reimbursement

15. The majority of respondents has the opinion that customs procedures aren't barriers for the export. Moreover, almost all companies pointed to the radical improvement of the customs service operation for the last years. The same assessment was made regarding VAT reimbursement. It means that this problem almost disappeared for the majority of Ukrainian companies for the last years.

Perspective of the export increase

16. Among the companies in focus, approximately half reported that they might increase export by 20-50% if the barriers will be overcome. Another 20% has the ability to increase export by more than 20%. Meanwhile, ¼ of the big exporters guess that it is possible to increase foreign supply by a couple of times. As regards small exporters, 15% of respondents think they will not have the ability to increase export even if all the barriers will be removed. 26% of respondents point that it is up to them to extend the export trade more by more than

20%, whereas another 28% are confident that there is the room to increase foreign sales within 20-50%. So, almost 70% of the total respondents see the opportunities to increase sales by no more than 50%.

The priority list of activities for the machinery building export support

17. The elaboration of the priority activities was based on the complex methodology approach, that includes the elements as follows:
  - the analysis of barriers, that restrain the development of machinery building export.
  - benchmarking – the comparative analysis of the export support tools, that currently are used in the neighboring countries which Ukraine competes with (for instance, Poland and Turkey).
  - the conclusions regarding corresponding industrial policy, which might incite the shift of Ukrainian machinery building towards the innovation, increase of the value added in Ukraine and expanding of the competitive machinery building goods.
18. The major fields of state intervention within the export development of machinery building industry are as follows:
  - the assessment of compliance of the products to the standards and directives of the importing countries.
  - incentives of innovation activity and integration of the Industry 4.0. tools.
  - development of the export support infrastructure
  - financial support of export, loans and insurance for exporters.
  - the state policy of the international perception of Ukraine as the reliable supplier of machinery building products.
  - support by the professional human resources.
  - informing of the exporters regarding international programs of the export support.
  - industrial policy in a broad sense which would stimulates of the machinery engineering, in particular tariff regulation.

Within the aforementioned spheres of intervention, the incentive activities were elaborated. In the long term, that tools will allow increasing volumes of export significantly. The activities include: start of ECA operation, the establishment of the Export Stimulation Fund, founding of the trade representatives offices abroad, the adaptation of Ukrainian laws regarding products compliance to European ones, increase of the finances of the Innovation Development Fund, establishing of the regional centers for the export support, conducting of the educative seminars and training etc.

19. The major trouble point for the machinery building export increase is the weak manufacturing position of Ukraine. In other words, the low supply of competitive goods. Thus, the powerful factor that constrains the export is the set of manufacturing problems as follows:
  - low production scale and low manufacturing productivity
  - low intensity of innovative activity
  - absence of components and materials of Ukrainian origin.
  - slack domestic demand and high level of competitiveness with the foreign producers, that have the opportunity to use the variety of state support tools and free access to the Ukrainian market.

- lack of workers and intensive integration of the best professionals, especially in the IT sector, to the manufacturing processes out of Ukraine.
- Thus, the key solutions to the export performance lays within the field of industrial policy. Therefore, the export strategy must be integrated into the industry development strategy.

The expected influence of the proposed actions of the export stimulation on the economy of Ukraine

20. Expected impact of the proposed actions on the Ukrainian economy was calculated with the use of “input-output” model. The cumulative effect of the export incentives in the first year after the complete implementation of the proposed actions makes as follows:

- the increase of the export of machinery products by 2,2 billion USD or +41% to 2018.
- GDP increase by 2,5% to 2018.
- Employment increase by 300 thou peoples.
- tax influx increase by 17 billion UAH (basis prices of 2016).

Виконавче резюме

Поточний стан та тенденції світової торгівлі

1. Світова торгівля продукцією машинобудування зростає з середньорічним темпом 3,1%, сягнувши в 2017р. 7,3 трлн. дол. В структурі світової торгівлі питома вага готової продукції складає близько 53% і залишається сталою протягом останніх десяти років. Найбільші обсяги світової торгівлі припадають на комп'ютери, електронну та оптичну продукцію – 2,8 трлн. дол. або 39%; машини та устаткування – 1,5 трлн. дол. (21%); автотранспортні засоби, причеи та напівпричеи – 1,5 трлн. дол. (21%).
Найбільшими сегментами світової торгівлі машинобудівною продукцією є автотранспортні засоби (996 млрд. дол. США), електронні компоненти (901 млрд. дол. США), обладнання зв'язку (694 млрд. дол. США), комп'ютери і периферійне устаткування (610 млрд. дол. США) та повітряні літальні апарати (396 млрд. дол. США).
2. За обсягом валового випуску продукції машинобудування лідером поки залишаються країни ЄС. Однак їх незабаром може потіснити Китай, який за останні 10 років значно збільшив виробничі потужності. Зайнятість в галузі машинобудування Китаю щорічно росла на 6% в період з 2000 р., що не можна сказати про розвинені країни, де навпаки вона скорочувалася (в ЄС - на 2%, в Японії і США - на 3%). Цей процес свідчить про поступове перенесення продуктивних потужностей з Заходу на Схід. Головна причина такого розвитку криється в питомих трудових витратах Китаю, які в 5 разів нижче, ніж в ЄС, в 3 рази нижче, ніж в США, в 2 рази нижче, ніж в Японії.
3. Основними регіонами-експортерами машинобудівної продукції на світовий ринок є країни ЄС-28 (2 339 млрд. дол. США), країни Азії (без Китаю) (2 220 млрд. дол. США) та країни Китай (1 171 млрд. дол. США), яку сумарно формують майже 80% експорту. Експортні поставки машинобудівної продукції зростають у всіх регіонах, за винятком країн Африки (-0,8%/рік за останні 7 років). Найвищі темпи зростання експорту демонструють інші країни СНД (без Росії) (+7,5%/рік), Китай (+4,8%/рік) та країни Африки (+3,7%/рік).
4. Основними тенденціями останніх років в пропозиції машинобудівної продукції на світовому ринку були: зростання ролі країн, що розвиваються, зокрема географічне розширення глобальних ланцюгів доданої вартості; сервісифікація виробництва; глобальна стандартизація; зростання частки R&D у формуванні ланцюгу доданої вартості і зменшення частки виробництва; зменшення терміну життєвого циклу товару через прискорення виведення нових продуктів на ринок.

Поточний стан та перспективи експорту машинобудівної продукції Україною

5. В останні роки експорт продукції машинобудування із України суттєво скорочувався в зв'язку із втратою російського ринку та зупинкою підприємств на сході країни. Так, якщо в 2012р. експорт складав 13,2 млрд. дол. (пікові значення), то в 2017-2018рр. експорт з України становив близько 5 млрд. дол.
6. Незважаючи на великі обсяги зовнішньої торгівлі, частка українського експорту в світовій торгівлі в останні роки складає лише 0,05-0,1%, тоді як в 2010р. частка України становила 0,16%. Тому навіть кількаразове збільшення поточних показників експорту видається цілком досяжною ціллю у стратегічній перспективі, враховуючи

наявність виробничої бази та можливість створення продукції на основі розробок вітчизняних науково-дослідних закладів.

7. Найбільші перспективи для українських експортерів лежать в тих секторах, де наша країна має виробничі можливості, частка українського експорту є незначною, а темпи росту світової торгівлі найбільші. До таких секторів належать «повітряні і космічні літальні апарати, супутнє устаткування» (темپ приросту світової торгівлі 7%, частка України – 0,1%), «електричне і електронне устаткування для автотранспортних засобів» (темп приросту світової торгівлі 6%, частка України – 2%), «обладнання зв'язку» (темп приросту світової торгівлі 5%, частка України – 0,04%), «машини і устаткування для сільського та лісового господарства» (темп приросту світової торгівлі 3,6%, частка України – 0,18%).
8. Значні можливості для українських виробників машинобудівної продукції криються в розширенні торгової співпраці з ЄС. Так, щорічний імпорт товарів машинобудування Євросоюзом складає понад 2 трлн. дол. і близькість українських виробництв до даних ринків збуту створює передумови для інтеграції вітчизняних підприємств в виробничі ланцюги сумісно з європейськими країнами. Незважаючи на значну віддаленість, перспективними є також азійські ринки збуту, обсяг імпорту яких складає майже 2 трлн. дол., при цьому щорічні темпи росту становлять 3,7%.
9. Окрім чисто торговельних можливостей, українські машинобудівники мають перспективи інтегруватися в глобальні ланцюги доданої вартості шляхом залучення іноземних виробництв. Протягом останніх десяти років спостерігається загальна тенденція перенесення машинобудівних потужностей з Заходу на Схід, насамперед, в Китай, Тайвань та інші країни Азії (їх сумарна частка в світовому експорті в 2010-2017 рр. зростає з 31% до 36%). Причина в тому, що питомі трудові витрати в Китаї в 2 рази нижче, ніж в Японії, в 3 рази нижче, ніж в США, і майже в 5 разів нижче, ніж в ЄС. Враховуючи достатньо високу кваліфікацію українських виробників та їх відносно низький рівень оплати праці (в поточний час середньомісячна зарплата по промисловості складає 390\$), аутсорсинг виробництва глобальних корпорацій в Україні виглядає як можливість. Однак її використання значною мірою залежить від комплексу заходів, зокрема: захист прав власності, в т.ч. інтелектуальних; безмитне ввезення обладнання, що використовується для виробництва; фінансування та субсидювання відсоткових ставок по кредитах; урядові гарантії інвесторам; створення стабільних умов для купівлі іноземної валюти тощо.
10. Посилення тенденцій глобальної стандартизації несе в собі значні можливості для України, яка повинна скористатися фактом наявності угоди про зону вільної торгівлі із країнами ЄС (DCFTA), пунктом якої є необхідність оцінки відповідності та прийнятності промислової продукції. У випадку підписання угоди АСАА, українські компанії значно посилять свої позиції на світовому ринку через спрощення процедури проведення сертифікації відповідності.
11. Глобальний тренд цифровізації машинобудівного сектору може бути використаний українськими підприємствами, якщо вони скористаються з наявної в Україні ІТ спільноти. В поточний момент Україна є одним із основних постачальників людських ресурсів для виконання ІТ аутсорсу, тому інтеграція кадрового ІТ потенціалу і машинобудівного сектору здатна забезпечити значні синергії в контексті переведення промислових підприємств на інноваційний шлях розвитку.

12. В поточний час на глобальному ринку машинобудування основна додана вартість створюється на етапі НДДКР та інжинірингу, в той час як вага виробництва в загальній структурі ланцюга доданої вартості поступово скорочується. Тому розвиток інжинірингових послуг та НДДКР є необхідною умовою конкурентності вітчизняного сектору на глобальному ринку, оскільки в довгостроковій перспективі Україна не зможе конкурувати із країнами, де рівень оплати праці найманих працівників низький, а продуктивність праці – значно вища (наприклад, Китай, країни Південно-Східної Азії). Відповідно ключову роль повинен відіграти природній людський капітал, який полягає в інженерних, конструкторських і математичних здібностях.

Сектори та компанії України для нарощування експорту

13. З метою генерування заходів підтримки експорту були виявлені бар'єри, що стримують експортні діяльності українських виробників. Для цього були визначені пріоритетні сектори або компанії, анкетування яких допомогло визначити ці обмеження. Ідентифікація компаній, які розглядаються як важливі, була проведена на основі ряду критеріїв, відповідність яким вказувала на високу вірогідність відносно швидкого нарощування експорту та синергетичного ефекту для усієї галузі за умови застосування заходів підтримки. Такими критеріями стали:

- наявність сталого експорту протягом останніх трьох років
- висока додана вартість, що формується сектором.
- наявність інноваційної діяльності у окремих підприємств.

Виходячи із відповідності даним критеріям, 35 підприємств були визначені як компанії у фокусі для нарощування експорту, з якими проведено глибинні інтерв'ю для перевірки гіпотез щодо бар'єрів, які заважають їх експорту. Також перевірка гіпотез щодо бар'єрів збільшення експорту проводилася шляхом масового опитування компаній-експортерів машинобудівної продукції, які не потрапили у перелік тих, які вказані вище (1000 компаній).

Перевірка гіпотез щодо бар'єрів нарощування експорту

14. Проведення глибинних інтерв'ю компаній у фокусі, а також масового опитування найбільших експортерів дозволило встановити, що серед зовнішніх бар'єрів здійснення експорту найбільш суттєвими машинобудівний сектор вважає:

- відсутність з боку держави фінансових інструментів підтримки, висока вартість кредитування експортних операцій
- слабка зовнішня інституційна інфраструктура підтримки експорту.
- довготривалість процедури та висока вартість отримання сертифікатів відповідності
- негативний імідж України та українських компаній за кордоном

Найбільш вагомими внутрішніми бар'єрами здійснення експорту підприємства вважають:

- недостатність фінансових ресурсів для початку експорту та його розвитку, тобто недостатність інвестицій в зовнішньоекономічну діяльність.
- недостатність коштів на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, що обумовлює низький рівень інноваційності товарів, що виробляються і, як наслідок, низьку конкурентоздатність продукції на зовнішніх ринках.

Митні процедури та повернення ПДВ

15. В той же час, переважна більшість респондентів вважає, що митні процедури не є перешкодою для здійснення експорту. При чому практично всі відмітили кардинальне покращення роботи митниці в останні роки. Аналогічна оцінка звучала і щодо повернення ПДВ – в останні роки ця проблема суттєво знизила своє значення для більшості підприємств в Україні.

Перспективи збільшення експорту

16. Серед компаній у фокусі близько половини вважають, що змогли б наростити експорт на 20-50% у випадку подолання критичних бар'єрів. Ще 20% могли б наростити експорт менше ніж на 20%. В той же час четверть крупних експортерів вважають за можливе збільшити експорт в кілька разів. Що стосується дрібних експортерів, то 15% респондентів вважають, що не зможуть наростити експорт навіть при подоланні ключових бар'єрів. 26% вважають що зможуть збільшити експорт менше ніж на 20%, а ще 28% впевненні, що мають потенціал для нарощення експорту в межах 20-50%. Таким чином, фактично 70% компаній вбачають можливості в нарощуванні експорту в обсягах не більше 50%. В той же час тих, хто вважає за можливе збільшити експорт в кілька разів – всього лише 16%.

Пріоритетний перелік заходів стимулювання експорту продукції машинобудування

17. Розробка переліку пріоритетних заходів відбувалася на основі комплексного методичного підходу, який включав себе наступні структурні елементи:

- аналіз бар'єрів, що стримують розвиток експорту машинобудівних компаній.
- бенчмаркінг - порівняльний аналіз інструментів підтримки експорту, які в поточний час використовуються в сусідніх країнах, з якими Україна конкурує на зовнішніх ринках, наприклад, Польща та Туреччина.
- висновки щодо відповідної індустріальної політики, яка б стимулювала перехід машинобудування на інноваційний шлях розвитку, збільшення створення в Україні доданої вартості та розширення конкурентоздатного продуктового набору.

18. Були ідентифіковані наступні основні сфери втручання держави в рамках стимулювання експорту машинобудівної продукції:

- оцінка відповідності продукції стандартам та регламентам країн-імпортерів
- стимулювання інноваційної діяльності та інтеграція інструментів Індустрії 4.0
- тарифне регулювання імпорту
- розвиток інституційної інфраструктури підтримки експорту
- фінансова підтримка експорту, кредитування та страхування експортних операцій
- державна політика міжнародного сприйняття України як постачальника машинобудівної продукції.
- кадрове забезпечення експорту
- інформування експортерів щодо програм підтримки експорту
- промислова політика стимулювання виробництва машинобудівної продукції в Україні, зокрема тарифна.

В рамках зазначених сфер втручання були розроблені стимулюючі заходи, які в стратегічній перспективі дозволять значно підвищити обсяги експорту машинобудівної продукції. Зокрема, такі заходи включають: запуск в роботу експортно-кредитного агентства, створення Фонду стимулювання експорту, формування офісів торговельних представників за кордоном, адаптація українського законодавства до європейського у сфері відповідності продукції, збільшення фінансування Фонду розвитку інновацій,

створення регіональних центрів підтримки експорту, проведення освітніх семінарів та тренінгів та ін.

19. Основною проблемною зоною нарощення експорту машинобудування є слабка виробнича позиція України, чи, іншими словами, низька пропозиція конкурентоздатних товарів. Отже, широким фактором, що обмежує експорт, є блок виробничих проблем, основні з яких наступні:

- малі масштаби виробництва і низька продуктивність праці
- низька інтенсивність інноваційної діяльності
- відсутність компонентів та матеріалів українського виробництва
- низький внутрішній попит і висока конкуренція із закордонними виробниками, що мають різні інструменти підтримки і вільний доступ до ринку України.
- кадровий голод та інтенсивна інтеграція кращих спеціалістів, зокрема ІТ сектору у виробничі процеси за межами України.

Таким чином, основна розв'язка проблеми експорту машинобудівної продукції лежить в площині промислової політики. Тобто, експортна стратегія має бути тісно інтегрована з стратегією розвитку промисловості і виходити з неї.

Очікуваний вплив пропонованих заходів стимулювання експорту на економічні показники держави

20. Очікуваний вплив пропонованих заходів зі стимулювання експорту продукції машинобудування на ВВП та валовий випуск української економіки було розраховано з використанням моделі «витрати-випуск». Сумарний ефект стимулювання експорту в перший умовний рік після впровадження всіх пропонованих заходів становить:

- збільшення експорту продукції машинобудування на 2,2 млрд. дол., або +41% до показників 2018р.
- збільшення ВВП на 2,5% від показників 2018р.
- збільшення кількості робочих місць на 300 тис. осіб.
- зростання податкових надходжень на 17 млрд. грн. (в базових цінах 2016р.)

1. Світова торгівля продукцією машинобудування у 2010-2017 роках

1.1. Загальні обсяги, структура по секторах і регіонах

1.1.1. Загальна динаміка світової торгівлі

Обсяг світової торгівлі продукцією машинобудування в 2017 склав 7 209 млрд. дол. США. Протягом останніх 7 років її динаміка була позитивною (середньорічний темп приросту в 2010-2017 рр. склав 3,1%).

Близько 53-55% обсягів світової торгівлі припадає на готову продукцію (інвестиційні та споживчі товари), 45-47% на товари проміжного споживання (деталі та комплектуючі для машинобудівної продукції).

Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування за категоріями кінцевого споживання суттєво відрізнялася. Так, найвищі темпи приросту торгівлі спостерігалися в сегменті інвестиційних товарів, тобто машин і обладнання (+3,4%/рік), а найнижчі – в сегменті споживчих товарів (+0,1%/рік), що обумовлено тривалим трендом зниження цін на споживчі товари на фоні відносної стабільності цін на інвестиційні товари.

Таблиця 1

Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR, %
Інвестиційні товари	2 718	3 153	3 226	3 287	3 401	3 203	3 186	3 439	3,4%
Споживчі товари	408	434	428	422	425	396	387	411	0,1%
Товари проміжного споживання	2 679	2 963	2 992	3 121	3 216	3 061	3 090	3 359	3,3%
ВСЬОГО	5 804	6 551	6 647	6 830	7 042	6 660	6 663	7 209	3,1%

Джерело: United Nations Statistics Division

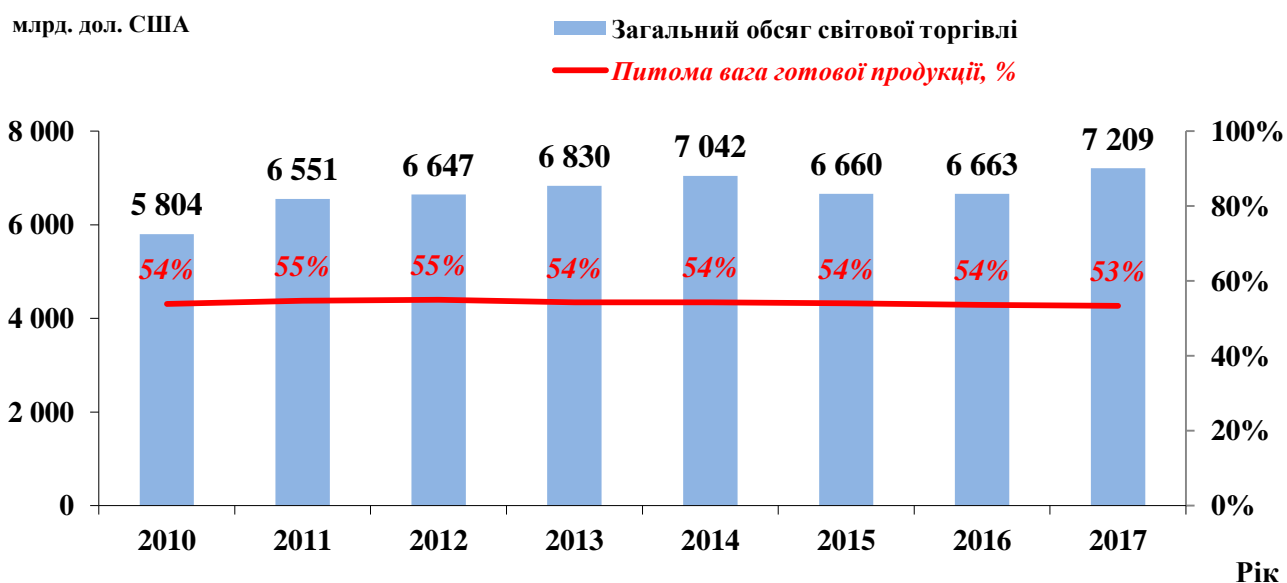
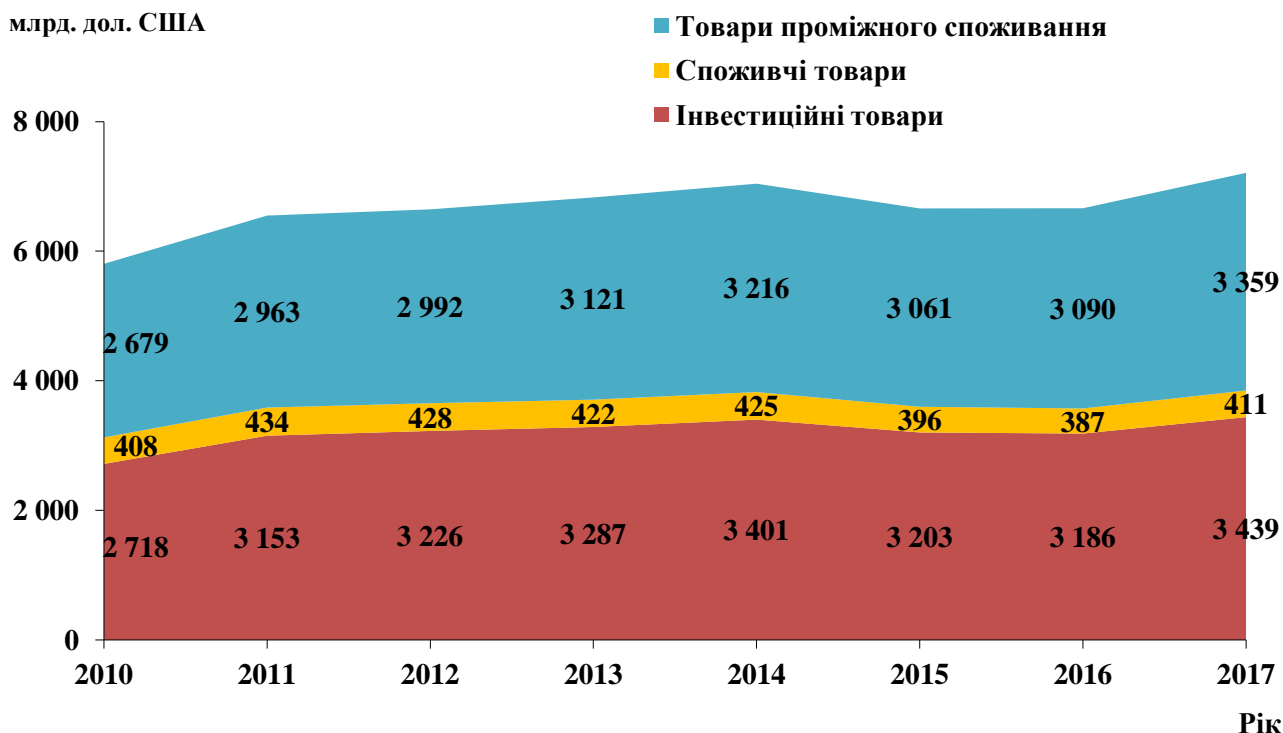
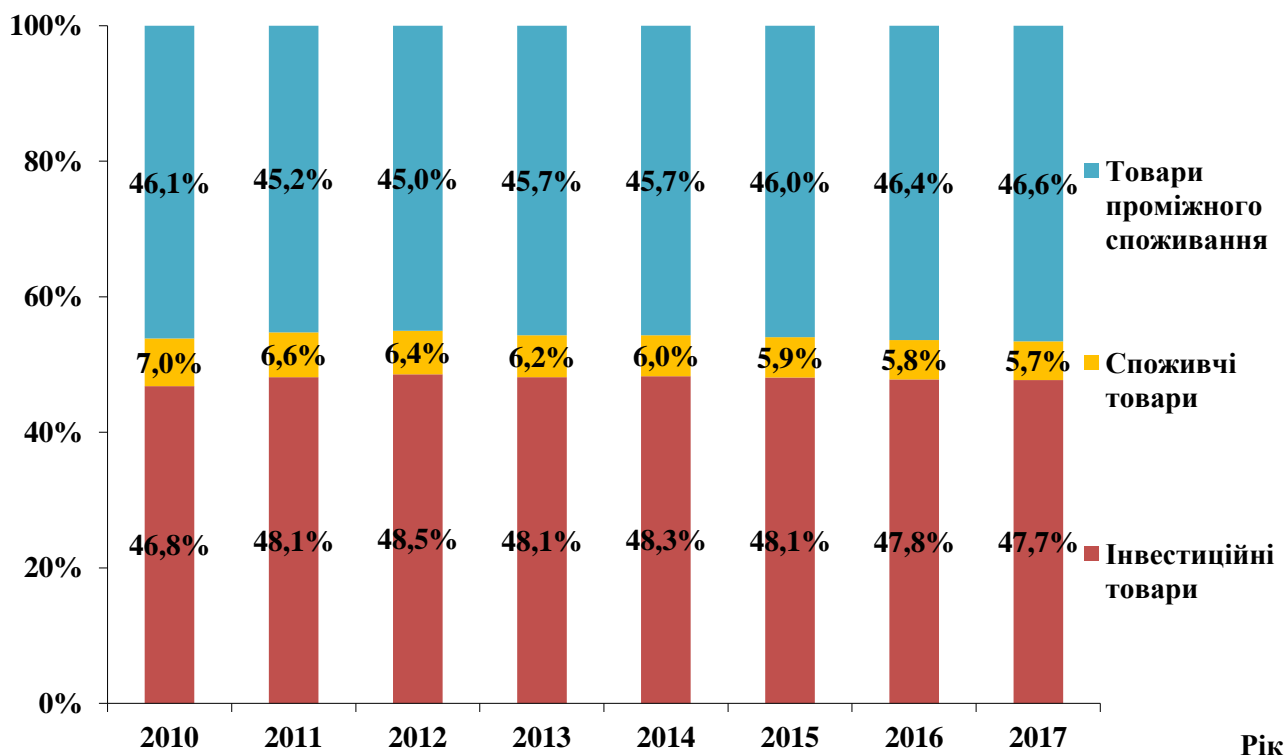

Рис. 1 Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. та питома вага готової продукції в ній

Рис. 2 Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за категоріями кінцевого використання

Джерело: United Nations Statistics Division

Рис. 3 Структура світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за категоріями кінцевого використання

Джерело: United Nations Statistics Division

Аналіз світової торгівлі продукцією машинобудування за економічними категоріями свідчить про переважання в її структурі засобів виробництва. Зокрема, на категорію «Капітальне обладнання» (яка об'єднує як готову продукцію так і частини до неї) припадає близько 62% обсягів торгівлі (4 454 млрд. дол. США).

Транспортне устаткування та частини до нього формують більше 30% світової торгівлі, споживчі товари близько 5% і промислова сировина майже 3%.

Протягом останніх років сегмент транспортного устаткування демонструє найвищі темпи приросту світової торгівлі. Зокрема, сегмент виробництва деталей до транспортного устаткування (+4,7%/рік), пасажирських автомобілів (+4,4%), промислового транспортного устаткування (+4,0%) та непромислового транспортного устаткування (+3,9%).

Таблиця 2

Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за економічними категоріями, млрд. дол. США

Категорія	Підкатегорія	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR, %
Промислова сировина	Оброблена	151	172	178	183	193	181	179	197	3,9%
Споживчі товари	Тривалого використання	294	311	313	308	309	287	276	288	-0,3%
	Із середнім терміном користування	62	65	59	58	58	54	54	59	-0,7%
	Короткострокового використання	12	13	13	13	13	12	12	12	-0,1%
	Всього	368	390	385	378	380	353	342	359	-0,4%
Капітальне обладнання (крім транспортного устаткування) та частини до нього	Готова продукція	1 854	2 163	2 193	2 234	2 298	2 151	2 107	2 286	3,0%
	Деталі й приналежності	1 809	1 950	1 948	2 029	2 072	1 975	1 969	2 167	2,6%
	Всього	3 663	4 113	4 141	4 263	4 370	4 126	4 076	4 454	2,8%
Транспортне устаткування та частини до нього	Непромислове устаткування	40	44	44	43	45	43	45	52	3,9%
	Пасажирські автомобілі	549	631	647	673	704	676	701	741	4,4%
	Промислове устаткування	310	354	380	375	394	372	373	406	4,0%
	Деталі й приналежності	719	841	866	909	951	905	941	995	4,7%
	Всього	1 617	1 871	1 937	1 999	2 094	1 995	2 060	2 194	4,5%
Інші товари		5	5	7	6	6	5	5	5	-0,2%
ВСЬОГО		5 804	6 551	6 647	6 830	7 042	6 660	6 663	7 209	3,1%

Джерело: розраховано на основі даних United Nations Statistics Division та класифікації ООН (https://unstats.un.org/unsd/trade/classifications/SeriesM_53_Rev.5_17-01722-E-Classification-by-Broad-Economic-Categories_PRINT.pdf)

Рис. 4 Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за економічними категоріями

Рис. 5 Середньорічні темпи приросту світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за економічними категоріями, %

1.1.2. Галузева структура

В галузевій структурі світової торгівлі продукцією машинобудування домінують виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (2 804 млрд. дол. США) та машини і устаткування (1 501 млрд. дол. США), на які сумарно припадає близько 60% обсягів торгівлі.

Обсяги торгівлі у всіх сегментах машинобудування в 2010-2017 рр. демонстрували позитивну динаміку. Найвищі темпи зростання спостерігалися в торгівлі автотранспортними засобами (+4,4%/рік) та іншими транспортними засобами (+5,1%/рік).

Таблиця 3

Галузева структура світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Галузь	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	2 355	2 520	2 577	2 663	2 716	2 612	2 570	2 804	2,5%
Виробництво електричного устаткування	699	790	791	821	851	799	801	867	3,1%
Виробництво машин і устаткування	1 266	1 523	1 500	1 488	1 539	1 402	1 380	1 501	2,5%
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	1 097	1 289	1 315	1 372	1 428	1 355	1 398	1 485	4,4%
Виробництво інших транспортних засобів	388	428	464	485	508	493	514	552	5,1%
Всього	5 804	6 551	6 647	6 830	7 042	6 660	6 663	7 209	3,1%

Джерело: United Nations Statistics Division

Рис. 6 Галузева структура світової торгівлі продукцією машинобудування в 2017 р., млрд. дол. США

Рис. 7 Середньорічний приріст світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. в розрізі галузей, %

Найбільшими сегментами світової торгівлі машинобудівною продукцією є автотранспортні засоби (996 млрд. дол. США), електронні компоненти (901 млрд. дол. США), обладнання зв'язку (694 млрд. дол. США), комп'ютери і периферійне устаткування (610 млрд. дол. США) та повітряні літальні апарати (396 млрд. дол. США), на які в 2017 р. припадало близько половини обсягів світової торгівлі.

Рис. 8 Рейтинг 20 найбільших сегментів світової торгівлі машинобудівною продукцією в 2017 р., млрд. дол. США

Світова торгівля продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за секторами та категоріями кінцевого використання наведена в додатку 1.

Обсяги світової торгівлі комп'ютерами, електронною та оптичною продукцією в 2017 р. склали 2 804 млрд. дол. США, а темп середньорічного приросту обсягів торгівлі протягом досліджуваного періоду – 2,5%.

В товарній структурі світової торгівлі в даній галузі переважають електронні компоненти і плати (906 млрд. дол. США в 2017 р.), обладнання зв'язку (694 млрд. дол. США), та комп'ютери і периферійне устаткування (610 млрд. дол. США), які сумарно формують близько 79% обсягів торгівлі.

Більшість секторів даної галузі протягом досліджуваного періоду показували позитивну динаміку. Зокрема, найвищі темпи зростання спостерігалися в торгівлі обладнанням зв'язку (+5,0%/рік) та електронними компонентами (+4,3%/рік). В той же час, у виробництві магнітних і оптичних носіїв даних та апаратури для приймання та записування звуку і зображення спостерігалось зниження обсягів торгівлі (на -6,5% та -4,4%/рік відповідно).

Таблиця 4

Галузева структура світової торгівлі комп'ютерами, електронною та оптичною продукцією в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Виробництво електронних компонентів і плат	676	703	709	769	789	786	809	906	4,3%
<i>в т.ч. виробництво електронних компонентів</i>	671	698	704	764	783	780	803	901	4,3%
<i>виробництво змонтованих електронних плат</i>	5	5	5	6	6	6	6	5	0,1%
Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	600	625	636	625	633	576	545	610	0,2%
Виробництво обладнання зв'язку	491	561	598	648	667	663	648	694	5,0%
Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	178	169	161	149	149	135	130	129	-4,4%
Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	201	239	250	252	264	251	250	261	3,8%
<i>в т.ч. виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації</i>	166	194	202	203	211	200	203	215	3,7%
<i>виробництво годинників</i>	35	45	48	49	53	50	46	46	4,2%
Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	45	50	52	51	52	49	49	51	1,9%
Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	124	134	138	137	132	124	114	128	0,4%
Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	38	39	33	32	31	27	26	24	-6,5%
ВСЬОГО	2 355	2 520	2 577	2 663	2 716	2 612	2 570	2 804	2,5%

Джерело: United Nations Statistics Division

Рис. 9 Секторальна структура світової торгівлі комп'ютерів, електронної та оптичної продукції в 2017 р., млрд. дол. США

Рис. 10 Середньорічний приріст світової торгівлі комп'ютерів, електронної та оптичної продукції в 2010-2017 рр. в розрізі секторів, %

Джерело: United Nations Statistics Division

Обсяги світової торгівлі електричним устаткуванням в 2017 р. склали 867 млрд. дол. США, а темп середньорічного приросту обсягів торгівлі протягом досліджуваного періоду – 3.1%.

В товарній структурі світової торгівлі продукції даної галузі переважають електродвигуни, генератори, трансформатори, електророзподільна та контрольна апаратура (248 млрд. дол. США в 2017 р.), побутові прилади (135 млрд. дол. США) та проводи, кабелі і електромонтажні пристрої (135 млрд. дол. США), які сумарно формують близько 60% обсягів торгівлі галузі.

У всіх секторах світової торгівлі електричним устаткуванням в 2010-2017 рр. спостерігалось зростання обсягів торгівлі. Найвищими темпами зростала торгівля в сегменті виробництва батарей та акумуляторів (+5,3%/рік), електричного освітлювального устаткування (+4,6%/рік) та побутових приладів (+3,1%/рік).

Таблиця 5

Галузева структура світової торгівлі електричним устаткуванням в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Виробництво електронних компонентів і плат	676	703	709	769	789	786	809	906	4,3%
<i>в т.ч. електронних компонентів</i>	671	698	704	764	783	780	803	901	4,3%
<i>змонтованих електронних плат</i>	5	5	5	6	6	6	6	5	0,1%
Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	209	239	245	252	256	237	237	248	2,5%
<i>в т.ч. електронних компонентів електродвигунів, генераторів і трансформаторів</i>	116	131	134	133	135	122	120	124	0,9%
<i>електророзподільної та контрольної апаратури</i>	92	107	112	119	121	114	117	125	4,4%
Виробництво батарей і акумуляторів	37	41	41	42	43	43	45	53	5,3%
Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	113	130	127	131	135	125	125	135	2,6%
<i>волоконно-оптичних кабелів</i>	5	6	7	7	7	7	8	9	7,1%
<i>інших видів електронних і електричних проводів і кабелів</i>	39	48	45	45	46	41	38	41	0,8%
<i>електромонтажних пристроїв</i>	68	76	76	79	82	77	78	85	3,2%
Виробництво електричного освітлювального устаткування	57	64	66	72	77	73	74	79	4,6%
Виробництво побутових приладів	109	119	120	124	130	123	125	135	3,1%
<i>електричних побутових приладів</i>	98	107	108	112	117	111	113	122	3,2%
<i>неелектричних побутових приладів</i>	11	12	12	13	13	12	12	13	2,6%
Виробництво іншого електричного устаткування	175	198	192	201	209	199	195	217	3,1%
ВСЬОГО	699	790	791	821	851	799	801	867	3,1%

Джерело: United Nations Statistics Division

Рис. 11 Секторальна структура світової торгівлі електричним устаткуванням в 2017 р., млрд. дол. США

Рис. 12 Середньорічний приріст світової торгівлі електричним устаткуванням в 2010-2017 рр. в розрізі секторів, %

Джерело: United Nations Statistics Division

Обсяги світової торгівлі машинами і устаткуванням в 2017 р. склали 1 501 млрд. дол. США, а темп середньорічного приросту обсягів торгівлі протягом досліджуваного періоду – 2,5%.

Основними товарними групами в даній галузі є двигуни і турбіни (141 млрд. дол. США в 2017 р.), промислове холодильне і вентиляційне обладнання (128 млрд. дол. США), помпи і компресори (128 млрд. дол. США) та машини і устаткування для добувної промисловості та будівництва (115 млрд. дол. США), підшипники, зубчасті передачі (102 млрд. дол. США) та підймальне та вантажно-розвантажувальне устаткування (93 млрд. дол. США), які сумарно формують близько 47% обсягів торгівлі галузі.

У всіх секторах світової торгівлі машинами і устаткуванням в 2010-2017 рр. спостерігалось зростання обсягів торгівлі. Найвищими темпами зростала торгівля в сегменті виробництва машин і устаткування для сільського та лісового господарства (+3,6%/рік), металообробних машин і верстатів (+3,2%/рік) та інших машин і обладнання спеціального призначення (+2,6%/рік).

Таблиця 6

Галузева структура світової торгівлі машинами і устаткуванням в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Виробництво машин і устаткування загального призначення	420	501	495	499	519	470	461	489	2,2%
<i>двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів</i>	132	156	151	147	149	136	135	141	1,0%
<i>виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування</i>	26	33	32	31	33	31	31	34	3,7%
<i>інших помп і компресорів</i>	112	131	130	135	139	123	121	128	1,9%
<i>інших кранів і клапанів</i>	67	78	83	87	92	84	81	85	3,3%
<i>підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач і приводів</i>	84	103	99	99	105	96	94	102	2,9%
Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	394	451	447	460	474	438	437	463	2,3%
<i>духових шаф, печей і пічних пальників</i>	12	14	14	13	13	12	12	11	-1,2%
<i>підйимального та вантажно-розвантажувального устаткування</i>	67	84	89	92	96	90	87	93	4,8%
<i>офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів і периферійного устаткування</i>	100	102	95	93	89	80	76	80	-3,2%
<i>ручних електромеханічних і пневматичних інструментів</i>	23	26	26	27	28	26	27	30	3,6%
<i>промислового холодильного та</i>	93	111	110	116	122	115	122	128	4,6%

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
<i>вентиляційного устаткування</i>									
<i>інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.</i>	98	114	114	119	125	114	114	121	3,1%
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	46	59	63	64	63	56	54	59	3,6%
Виробництво металообробних машин і верстатів	60	82	85	77	83	73	69	75	3,2%
<i>металообробних машин</i>	41	59	63	56	59	52	48	53	3,5%
<i>виробництво інших верстатів</i>	19	24	23	22	24	21	20	22	2,4%
Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	345	429	410	388	400	365	358	414	2,6%
<i>машин і устаткування для металургії</i>	10	11	11	9	9	8	7	7	-4,6%
<i>машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва</i>	113	151	161	139	135	115	101	115	0,2%
<i>машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну</i>	19	23	23	24	26	23	24	25	4,1%
<i>машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів</i>	29	35	31	34	34	33	32	35	2,5%
<i>машин і устаткування для виготовлення паперу та картону</i>	10	12	11	11	11	11	11	11	1,5%
<i>машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми</i>	21	26	26	26	27	25	25	28	4,7%
<i>інших машин і устаткування спеціального призначення</i>	143	172	147	145	158	150	159	193	4,3%
ВСЬОГО	1 266	1 523	1 500	1 488	1 539	1 402	1 380	1 501	2,5%

Джерело: United Nations Statistics Division

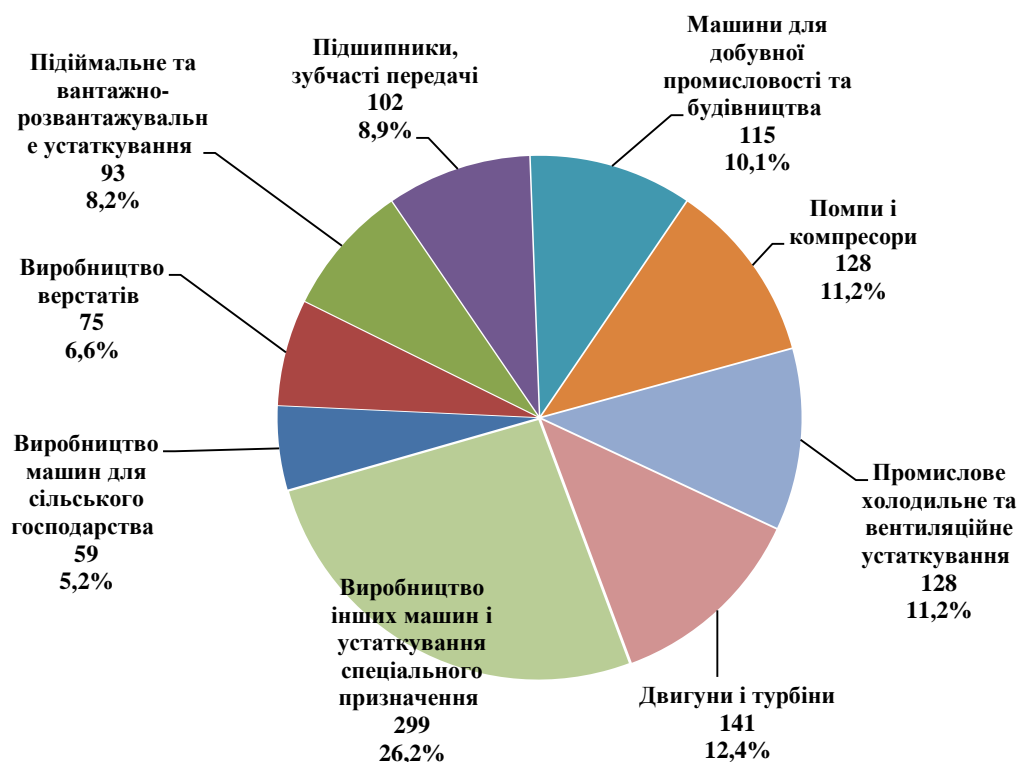

Рис. 13 Секторальна структура світової торгівлі машинами і устаткуванням в 2017 р., млрд. дол. США

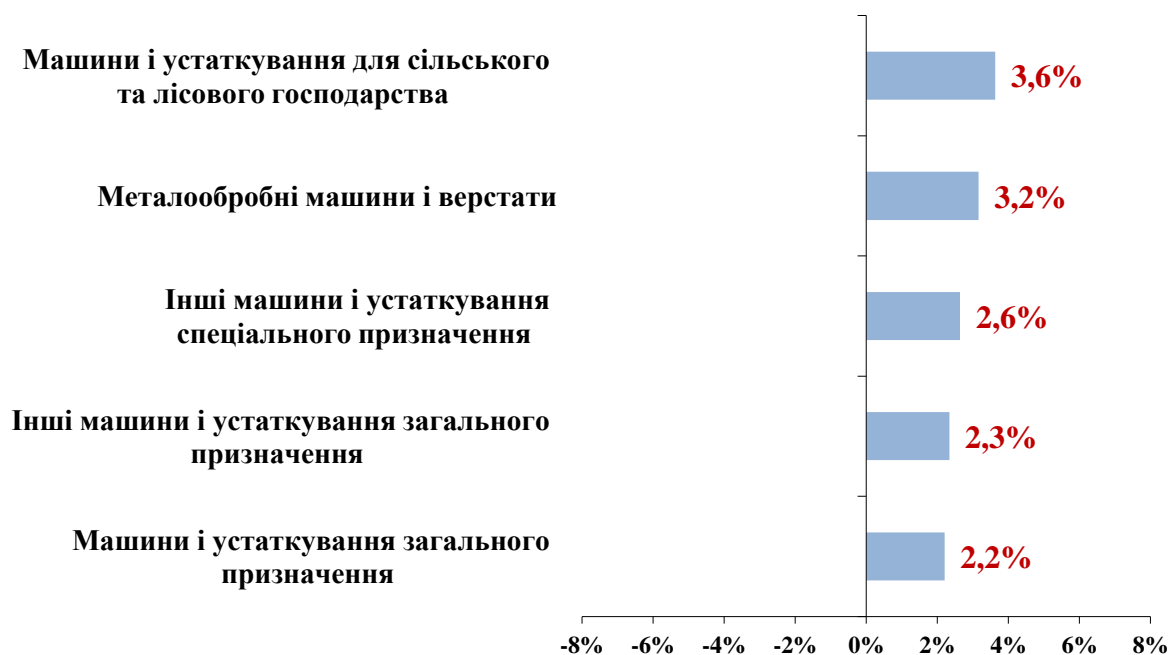

Рис. 14 Середньорічний приріст світової торгівлі машинами і устаткуванням в 2010-2017 рр. в розрізі секторів, %

Обсяги світової торгівлі автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами в 2017 р. склали 1 465 млрд. дол. США, а темп середньорічного приросту обсягів торгівлі протягом досліджуваного періоду – 4,4%.

В товарній структурі світової торгівлі продукції даної галузі переважають готові автотранспортні засоби (996 млрд. дол. США), які формують близько 67% обсягів торгівлі галузі.

У всіх секторах світової торгівлі автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами протягом досліджуваного періоду спостерігалось зростання обсягів торгівлі. Найвищими темпами зростала торгівля в сегменті комплектуючих для виробництва автомобілів, а саме кузовів для автотранспортних засобів (+5,6%/рік), електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів (+5,7%/рік) та інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів (+4,5%/рік).

Таблиця 7

Галузева структура світової торгівлі автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Виробництво автотранспортних засобів	743	867	883	915	952	909	937	996	4,3%
Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	23	32	33	35	35	31	33	34	5,6%
Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	330	390	398	422	441	415	428	455	4,7%
<i>електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів</i>	47	56	57	62	66	65	67	70	5,7%
<i>інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів</i>	283	334	341	360	375	350	361	386	4,5%
ВСЬОГО	1 097	1 289	1 315	1 372	1 428	1 355	1 398	1 485	4,4%

Джерело: United Nations Statistics Division

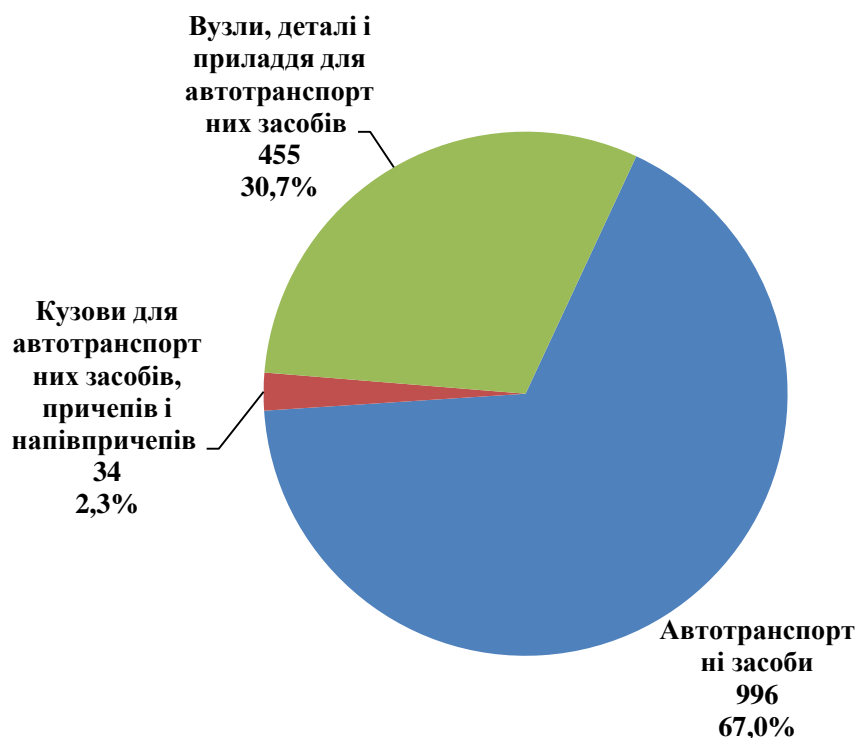

Рис. 15 Секторальна структура світової торгівлі автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами в 2017 р., млрд. дол. США

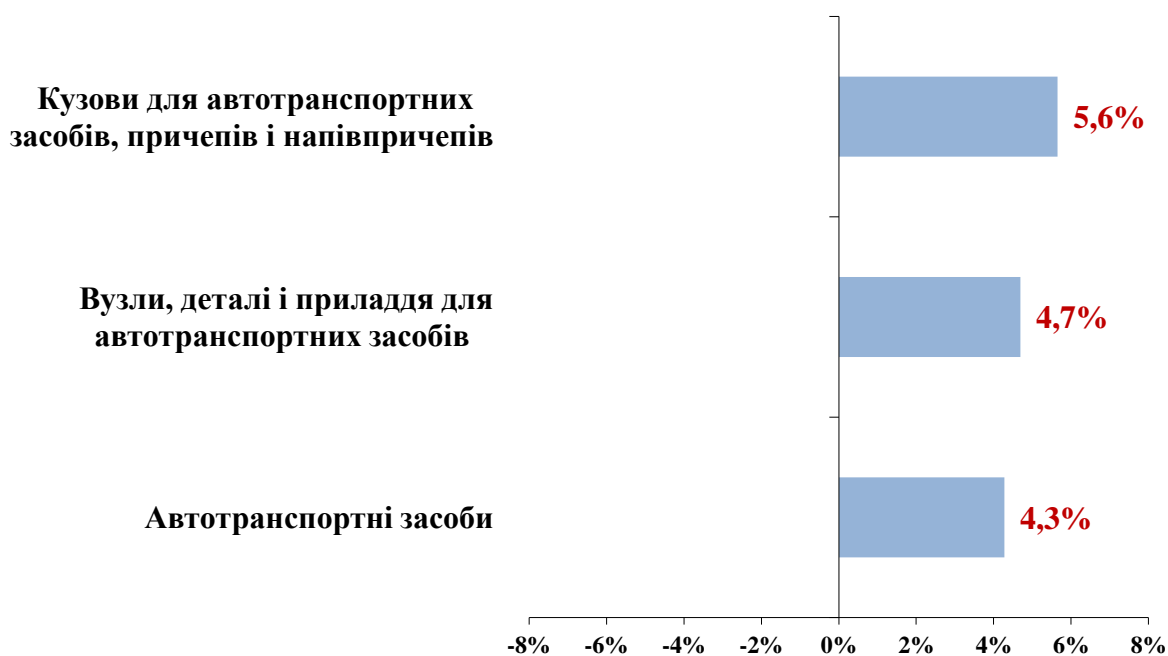

Рис. 16 Середньорічний приріст світової торгівлі автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами в 2010-2017 рр. в розрізі секторів, %

Джерело: United Nations Statistics Division

Обсяги світової торгівлі іншими транспортними засобами в 2017 р. склали 552 млрд. дол. США, а темп середньорічного приросту обсягів торгівлі протягом досліджуваного періоду – 5,1%.

Основними драйвером в торгівлі галузі є повітряні літальні апарати та супутнє устаткування (396 млрд. дол. США), які формують близько 72% обсягів галузевої торгівлі.

У всіх секторах світової торгівлі даної галузі протягом досліджуваного періоду спостерігалось зростання обсягів торгівлі. Найвищими темпами зростала торгівля в сегменті повітряних літальних апаратів (+6,9%/рік), інших транспортних засобів і обладнання (+4,6%/рік) та мотоциклів (+4,5%/рік).

Таблиця 8

Галузева структура світової торгівлі іншими транспортними засобами в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Будування суден і човнів	74	73	66	69	52	50	54	77	0,6%
<i>Будування суден і плавучих конструкцій</i>	66	64	58	61	43	42	44	66	0,0%
<i>Будування прогулянкових і спортивних човнів</i>	9	9	8	8	9	8	10	12	4,4%
Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	23	28	31	28	27	25	22	25	1,0%
Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	248	278	317	339	376	369	388	396	6,9%
Виробництво інших транспортних засобів	43	48	49	49	52	49	50	54	3,5%
<i>в т.ч. виробництво мотоциклів</i>	21	24	24	25	26	24	26	29	4,5%
<i>Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок</i>	20	22	23	22	24	23	22	23	2,1%
<i>Виробництво інших транспортних засобів і обладнання</i>	2	2	2	2	3	2	2	3	4,6%
ВСЬОГО	388	428	464	485	508	493	514	552	5,1%

Джерело: United Nations Statistics Division

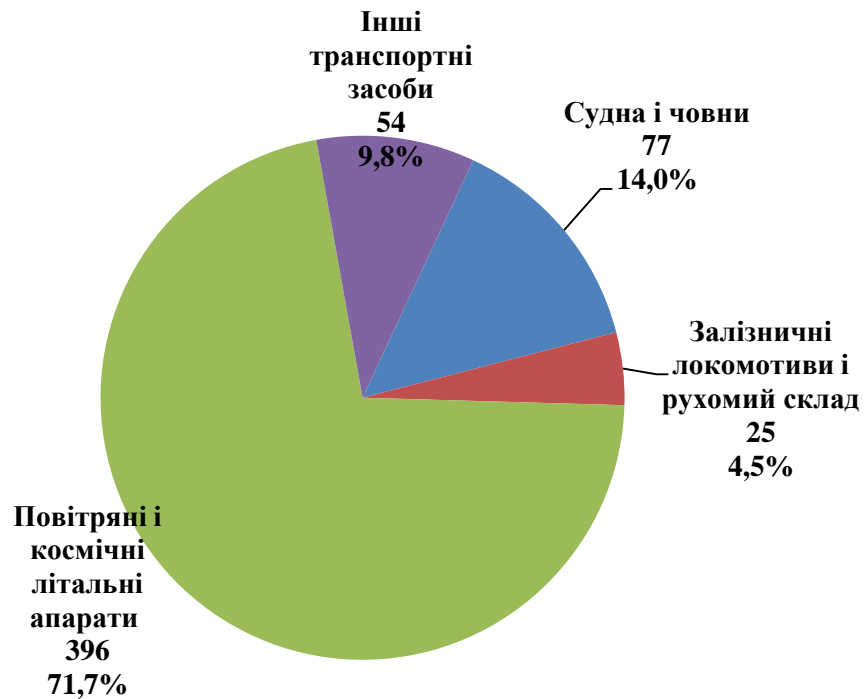

Рис. 17 Секторальна структура світової торгівлі іншими транспортними зав 2017 р., млрд. дол. США

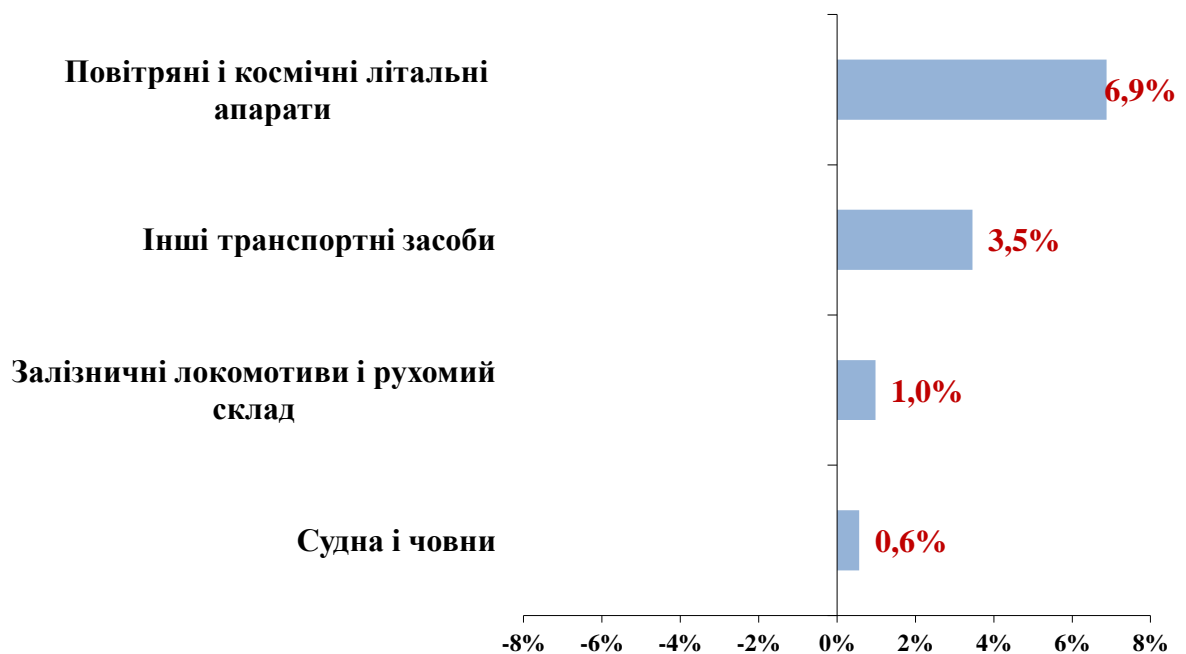

Рис. 18 Середньорічний приріст світової торгівлі іншими транспортними зав 2010-2017 рр. в розрізі секторів, %

1.1.3. Регіональна структура

Машинобудування є базовою галуззю економіки, а також технологічним ядром світової промисловості. У світових масштабах машинобудування найважливішими центрами є США, ЄС, Японія і Китай. За обсягом валового випуску продукції машинобудування лідером є країни ЄС. Однак їх незабаром може потіснити Китай, який за останні 10 років значно збільшив виробничі потужності. Зайнятість в галузі машинобудування Китаю щорічно росла на 6% в період з 2000 р., що не можна сказати про розвинені країни, де навпаки вона скорочувалася (в ЄС - на 2%, в Японії і США - на 3%). Цей процес свідчить про поступове перенесення продуктивних потужностей з Заходу на Схід. Головна причина такого розвитку криється в питомих трудових витратах Китаю, які в 5 разів нижче, ніж в ЄС, в 3 рази нижче, ніж в США, в 2 рази нижче, ніж в Японії.

Одним із наслідків перенесення виробничих потужностей є вищі темпи приросту експорту, які демонструють Китай та інші азійські країни: Китай (+4,8%/рік), Гонконг (+5,5%/рік), Тайвань (+9,2%/рік). В той же час, темпи приросту експортних поставок ЄС-28 та США були значно меншими (2,1-2,6%/рік), а експорт з Японії скорочувався (-1,5%/рік).

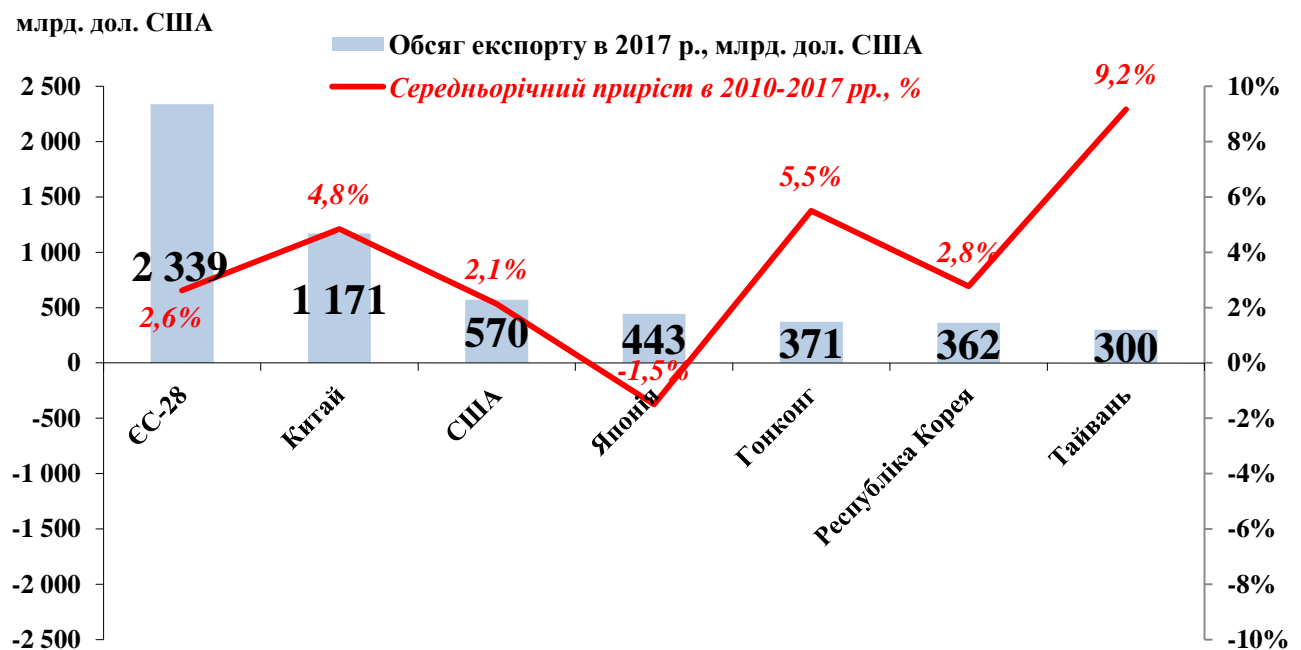

Рис. 19 Обсяги та темпи приросту експорту продукції машинобудування в 2017 р. в розрізі найбільших експортерів, млрд. дол. США

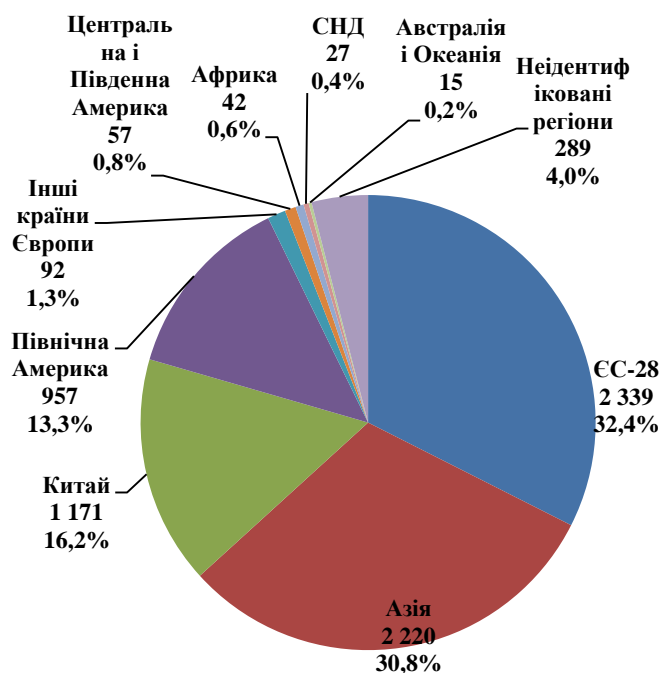
Основними регіонами-експортерами машинобудівної продукції на світовий ринок є країни ЄС-28 (2 339 млрд. дол. США), країни Азії (без Китаю) (2 220 млрд. дол. США) та Китай (1 171 млрд. дол. США), які сумарно формують майже 80% експорту.

Експортні поставки машинобудівної продукції зростають у всіх регіонах, за винятком країн Африки (-0,8%/рік за останні 7 років). Найвищі темпи зростання експорту демонструють інші країни СНД (без Росії) (+7,5%/рік), Китай (+4,8%/рік) та країни Африки (+3,7%/рік).

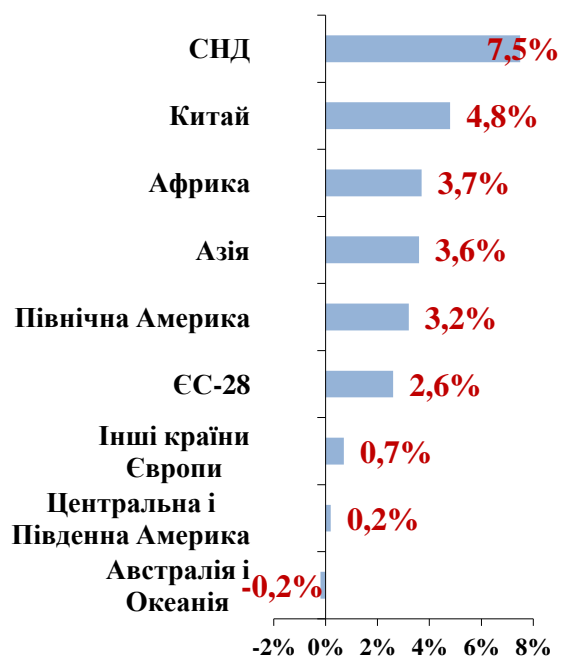
Таблиця 9

Регіональна структура світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. в розрізі експортерів, млрд. дол. США

Регіон	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR, %
ЄС-28	1 952	2 283	2 156	2 255	2 348	2 124	2 163	2 339	2,6%
Азія	1 730	1 869	1 917	1 932	1 976	1 863	1 921	2 220	3,6%
Китай	841	970	1 050	1 130	1 169	1 162	1 073	1 171	4,8%
Північна Америка	769	853	913	921	964	940	912	957	3,2%
Інші країни Європи	88	107	105	107	107	95	90	92	0,7%
Центральна і Південна Америка	56	66	68	72	59	52	54	57	0,2%
Африка	32	39	32	33	38	36	35	42	3,7%
СНД	16	20	28	30	28	23	20	27	7,5%
Австралія і Океанія	15	18	18	17	18	16	15	15	-0,2%
Неідентифіковані регіони	305	326	361	331	336	348	379	289	-0,8%
ВСЬОГО	5 804	6 551	6 647	6 830	7 042	6 660	6 663	7 209	3,1%

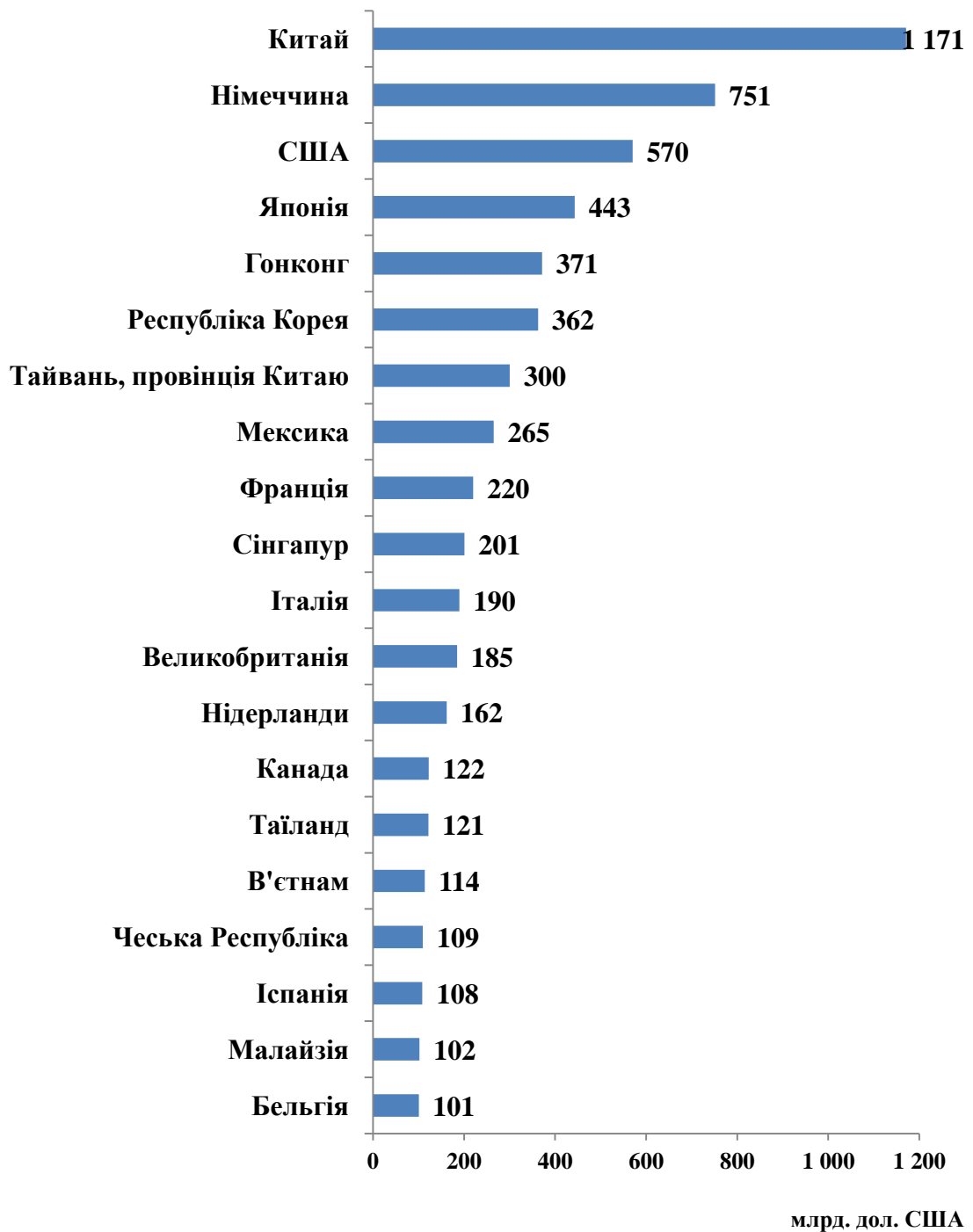

Рис. 20 Регіональна структура світової торгівлі продукцією машинобудування в 2017 р. в розрізі експортерів, млрд. дол. США

Рис. 21 Середньорічний приріст світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. в розрізі експортерів, %

Географічна структура експорту в розрізі країн-походження свідчить про високий рівень концентрації – на 20 найбільших експортерів машинобудівної продукції в світі (з річними в обсягами експорту понад 100 млрд. тонн/рік) в 2017 р. припадало майже 83% обсягів експорту. Серед них найбільшими експортерами є Китай (1 171 млрд. дол. США), Німеччина (751 млрд. дол. США), США (570 млрд. дол. США) та Японія (443 млрд. дол. США).

Рис. 22 Рейтинг найбільших експортерів машинобудівної продукції в світі в 2017 р., млрд. дол. США

Джерело: United Nations Statistics Division

Основними регіонами-покупцями машинобудівної продукції в світі є країни ЄС-28 (2 306 млрд. дол. США), країни Азії (без Китаю) (1 851 млрд. дол. США) та країни Північної Америки (1 511 млрд. дол. США), які сумарно формують майже 79% світового попиту

У всіх регіонах попит на машинобудівну продукцію зростає, за винятком країн Африки (-0,9%/рік за останні 7 років). Найвищі темпи зростання попиту спостерігалися в країнах Північної Америки (+4,7%/рік), Китаї (+3,7%/рік) та інших країнах Азії (+3,7%/рік).

Таблиця 10

Регіональна структура світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр., млрд. дол. США

Регіон	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR, %
ЄС-28	1 968	2 215	2 022	2 089	2 219	2 065	2 121	2 306	2,3%
Азія	1 437	1 584	1 693	1 735	1 788	1 714	1 737	1 851	3,7%
Північна Америка	1 092	1 220	1 321	1 349	1 415	1 446	1 421	1 511	4,7%
Китай	637	726	754	811	823	775	742	822	3,7%
Центральна і Південна Америка	201	249	251	248	231	201	183	203	0,2%
Африка	150	154	168	172	167	141	145	141	-0,9%
СНД	115	164	189	186	165	103	98	131	1,9%
Інші країни Європи	107	132	128	129	124	112	115	125	2,2%
Австралія і Океанія	97	107	121	112	111	102	100	118	2,9%
ВСЬОГО	5 804	6 551	6 647	6 830	7 042	6 660	6 663	7 209	3,1%

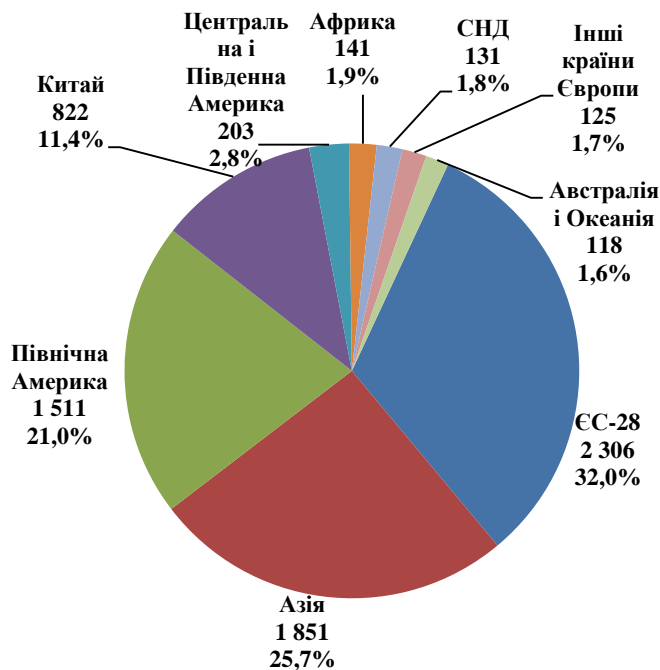

Рис. 23 Регіональна структура світової торгівлі продукцією машинобудування в 2017 р. в розрізі імпортерів, млрд. дол. США

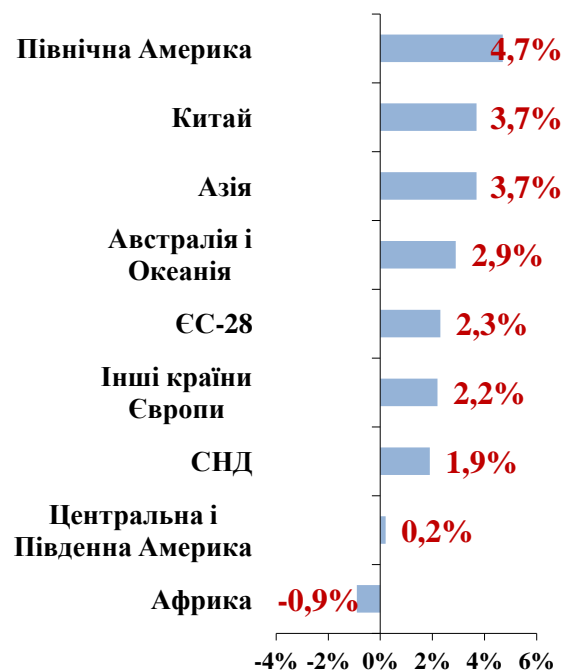
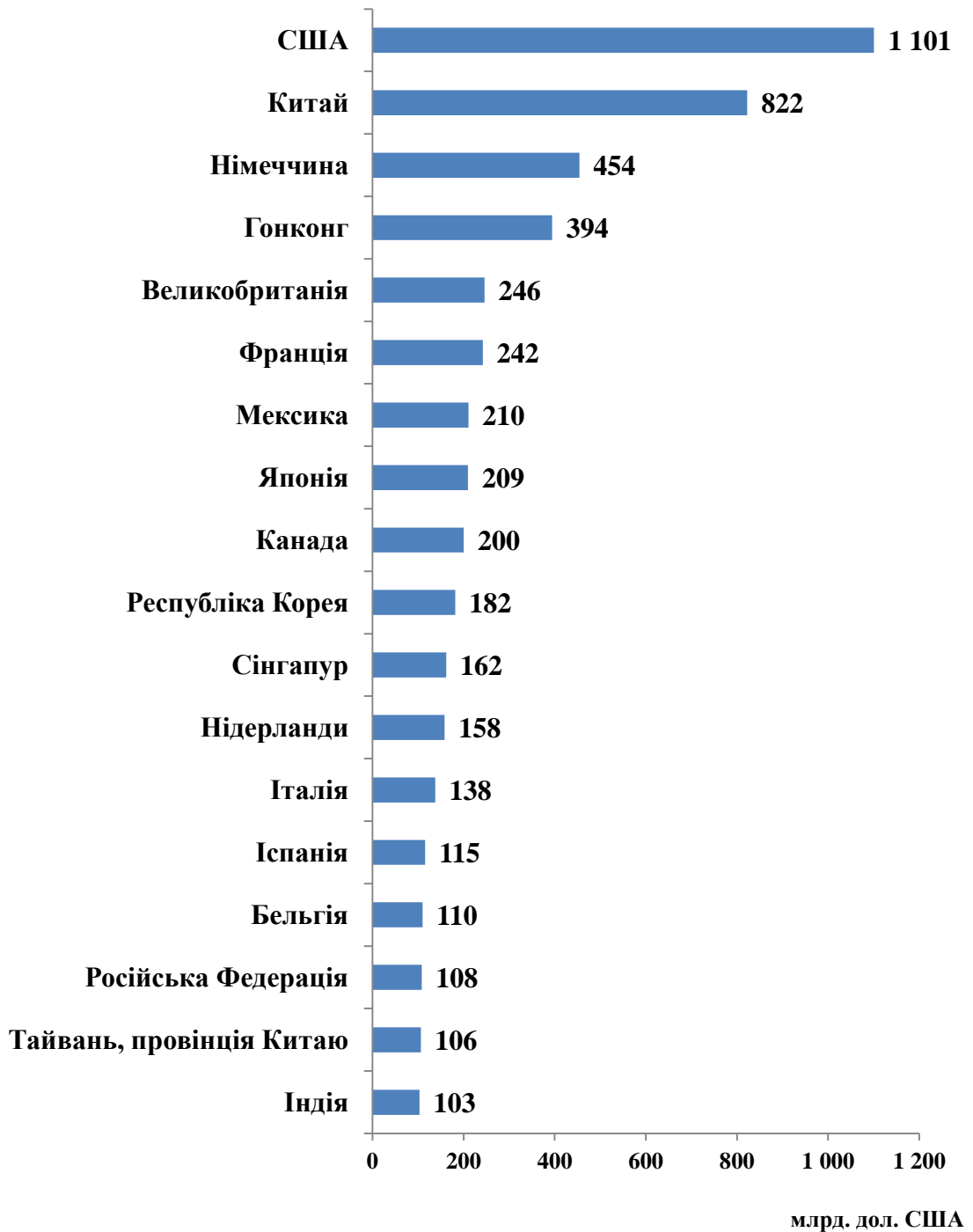

Рис. 24 Середньорічний приріст світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. в розрізі імпортерів, %

Географічна структура імпорту в розрізі країн-призначення свідчить про високий рівень концентрації – на 18 найбільших імпортерів машинобудівної продукції в світі (з річними в обсягах імпорту понад 100 млрд. тонн/рік) в 2017 р. припадало більше 70% обсягів імпорту. Серед них найбільшими імпортерами є США (1 101 млрд. дол. США), Китай (822 млрд. дол. США), Німеччина (454 млрд. дол. США) та Гонконг (394 млрд. дол. США).

Рис. 25 Рейтинг найбільших імпортерів машинобудівної продукції в світі в 2017 р., млрд. дол. США

Джерело: United Nations Statistics Division

1.1.4. Позиції України у світовій торгівлі

За підсумками 2017 р. питома вага України в світовій торгівлі є незначною: в експорті – 0,07%, а в імпорті – 0,19%.

Протягом 2010-2017 рр. обсяги світової торгівлі машинобудівною продукцією демонструють позитивну динаміку (середньорічний приріст +3,1%/рік), натомість українські експортні поставки на світовий ринок зменшуються (-8,4%/рік). Як наслідок позиції України в світовій торгівлі послабилися.

Зокрема, в 2010-2012 рр. на фоні росту обсягів української зовнішньої торгівлі частка України зростала і досягла свого максимуму (0,20% український експорт та 0,32% - український імпорт). В 2012-2016 рр. у зв'язку із суттєвим скороченням українського експорту та імпорту, яке відбулося на фоні зростання світової торгівлі позиції України послабилися (до 0,06 український експорт та 0,16% - український імпорт). В подальшому (в 2017 р.) частка України в світовій торгівлі зростає.

Таблиця 11

Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування та позиції України в ній

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR, %
Загальний обсяг світової торгівлі	5 804	6 551	6 647	6 830	7 042	6 660	6 663	7 209	3,1%
в т.ч. експорт з України	9,1	11,8	13,2	10,5	7,2	4,7	4,3	4,9	-8,4%
імпорт в Україну	11,7	19,0	21,4	18,4	11,1	7,6	10,6	14,0	2,6%
Питома вага України у світовій торгівлі, %									
українського експорту	0,16	0,18	0,20	0,15	0,10	0,07	0,06	0,07	-0,09 в.п.
українського імпорту	0,20	0,29	0,32	0,27	0,16	0,11	0,16	0,19	-0,01 в.п.

Джерело: United Nations Statistics Division

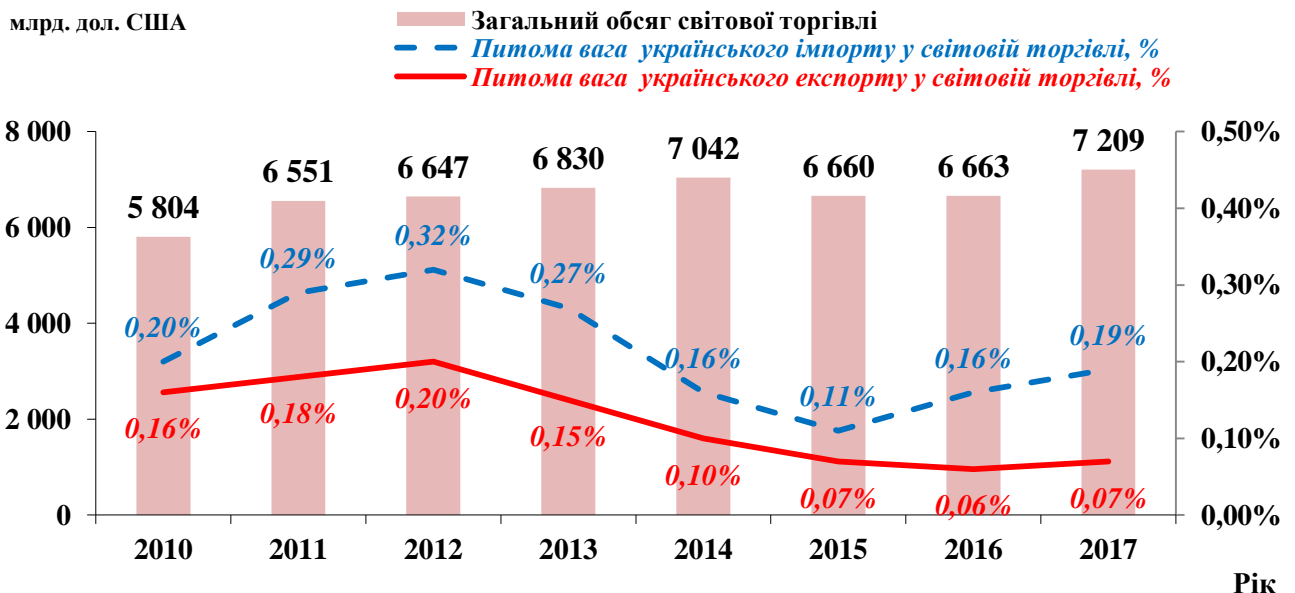

Рис. 26 Динаміка світової торгівлі продукцією машинобудування та позиції України в ній

Аналіз найбільших секторів українського експорту (з річними обсягами експорту в 2017 р. більше 100 млн. дол. США) свідчить про те, що динаміка світової торгівлі в цих сегментах за останні роки є позитивною. Серед них найбільші темпи приросту торгівлі спостерігаються в сегментах повітряних і космічних літальних апаратів (+6,9%/рік), електричного устаткування для автотранспортних засобів (+5,7%/рік), обладнання зв'язку (+5,0%/рік), обладнання для вимірювання, дослідження та навігації (+3,7%/рік) та машин для сільського господарства (+3,6%/рік).

Найвищими позиції України в світовій торгівлі є в сегментах електричного устаткування для автотранспортних засобів (1,77% в 2017р.), залізничного рухомого складу (0,97%) та електричних побутових приладів (0,27%).

Таблиця 12

Позиції України на світовій торгівлі продукцією машинобудування

Вид діяльності	Український експорт		Світова торгівля		
	Обсяг в 2017 р., млн. дол. США	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Обсяг в 2017 р., млрд. дол. США	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Частка України, %
Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів	1 229,3	9,7%	70,8	5,7%	1,77%
Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	362,7	-6,9%	396,0	6,9%	0,09%
Виробництво електричних побутових приладів	334,1	8,1%	122,1	3,2%	0,27%
Виробництво обладнання зв'язку	285,7	24,7%	694,0	5,0%	0,04%
Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	240,4	-28,0%	24,9	1,0%	0,97%
Виробництво інших pomp і компресорів	160,3	-13,7%	127,8	1,9%	0,13%
Будування суден і плавучих конструкцій	158,6	-1,9%	65,7	0,0%	0,24%
Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	156,6	-14,9%	124,0	0,9%	0,13%
Виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач і приводів	154,4	-6,2%	102,6	2,9%	0,15%
Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	151,6	-12,3%	141,3	1,0%	0,11%
Виробництво іншого електричного устаткування	141,9	-0,6%	217,4	3,1%	0,07%
Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	130,8	-8,0%	215,2	3,7%	0,06%
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	105,5	0,9%	59,4	3,6%	0,18%
Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	101,3	-11,8%	114,8	0,2%	0,09%
Інші	1 219,2	-11,0%	4 733	2,9%	0,03%
ВСЬОГО	4 932,3	-8,4%	7 209	3,1%	0,07%

Рис. 27 Питома вага України у світовій торгівлі продукцією машинобудування в 2017 р. в розрізі основних галузей українського експорту, %

Рис. 28 Темп приросту світової торгівлі продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. в розрізі основних галузей українського експорту, %

Позиції України на світовій торгівлі продукцією машинобудування в розрізі всіх видів діяльності наведено в додатку 2.

Висновки до пункту 1.1

Обсяг світової торгівлі продукцією машинобудування в 2017 склав 7 209 млрд. дол. США. Протягом останніх 7 років її динаміка була позитивною (середньорічний темп приросту в 2010-2017 рр. склав 3,1%). Близько 53-55% обсягів світової торгівлі припадає на кінцеву продукцію (інвестиційні та споживчі товари),

Найбільшими сегментами є автотранспортні засоби (996 млрд. дол. США), електронні компоненти (901 млрд. дол. США), обладнання зв'язку (694 млрд. дол. США), комп'ютери і периферійне устаткування (610 млрд. дол. США) та повітряні літальні апарати (396 млрд. дол. США), на які в 2017 р. припадало близько половини обсягів світової торгівлі.

Питома вага України в світової торгівлі є незначною: в експорті – 0,07%, а в імпорті – 0,19%. Найвищими позиції України в світовій торгівлі є в сегментах електричного устаткування для автотранспортних засобів (1,77% в 2017р.), залізничного рухомого складу (0,97%) та електричних побутових приладів (0,27%).

Серед секторів, де Україна володіє значним експортним потенціалом, найбільші темпи приросту попиту на світовому ринку спостерігаються в сегментах повітряних і космічних літальних апаратів (+6,9%/рік), електричного устаткування для автотранспортних засобів (+5,7%/рік), обладнання зв'язку (+5,0%/рік), обладнання для вимірювання, дослідження та навігації (+3,7%/рік) та машин для сільського господарства (+3,6%/рік)

Китай виходить на передній план у машинобудуванні – він є найбільшим як експортером так і імпортером машинобудівної продукції. Китай, разом з США, Гонконгом, Німеччиною, Мексикою, Сінгапуром та Францією формують близько 55% світового попиту на машинобудівні комплектуючі.

1.2. Фактори, що визначають тенденції світової торгівлі продукцією машинобудування

Основними тенденціями останніх років в пропозиції машинобудівної продукції на світовому ринку були:

- зростання ролі країн, що розвиваються;
- розширення глобальних ланцюгів доданої вартості;
- сервісифікація виробництва.
- глобальна стандартизація
- зростання ролі R&D у формуванні ланцюгу доданої вартості при виробництві машинобудівної продукції.

Зростання ролі країн, що розвиваються

Загальною тенденцією у світовій господарській системі є перенесення виробництв низької та середньої складності з розвинених країн в країни, що розвиваються. Цьому процесу істотно сприяють транснаціональні компанії (ТНК). Вони створюють розгорнуту мережу своїх філій в країнах, що розвиваються по всьому світу. У країнах базування залишаються в основному структури НДДКР і складні виробництва, що вимагають високої кваліфікації працівників.

Країни Європейського Союзу є традиційним центром розвитку світового машинобудування – на них припадає близько 32% світової торгівлі машинобудівної продукцією. Однак, протягом останніх років спостерігається загальна тенденція перенесення машинобудівних потужностей з Заходу на Схід, насамперед, в Китай, Тайвань та інші країни Азії (їх сумарна частка в світовому експорті в 2010-2017 рр. зросла з 31% до 36%). Причина в тому, що питомі трудові витрати в Китаї в 2 рази нижче, ніж в Японії, в 3 рази нижче, ніж в США, і майже в 5 разів нижче, ніж в ЄС. Що стосується показника продуктивності праці в машинобудуванні, то в країнах ЄС він становить 54 тис. дол. США, в США - 91 тис. дол. США, в Японії - 97 тис. дол. США.

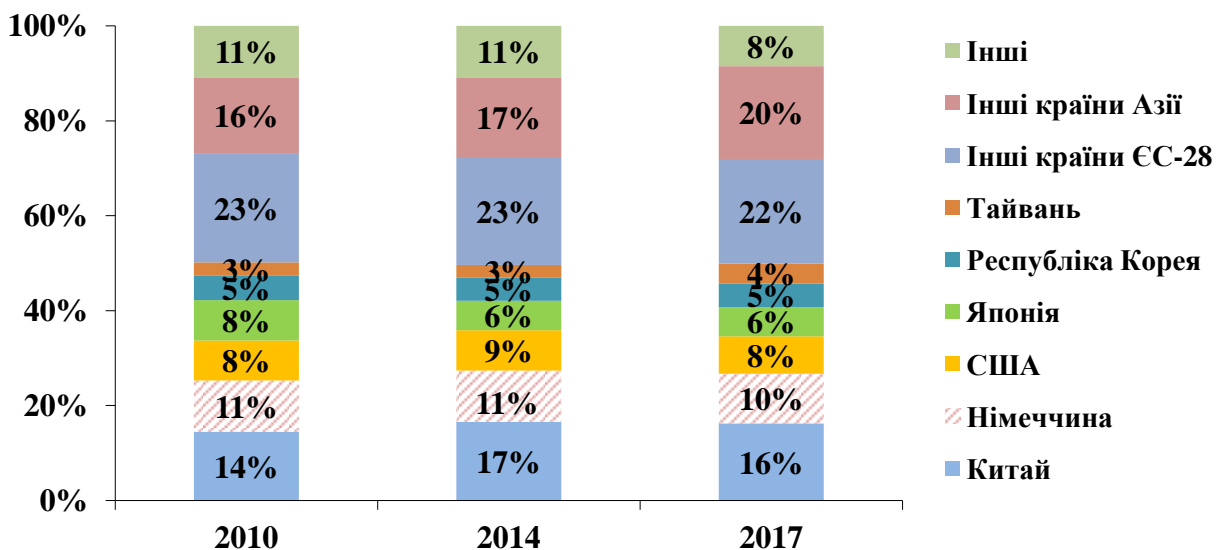

Рис. 29 Основні експортери машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. %

Джерело: United Nations Statistics Division

Розвиток глобальних ланцюгів доданої вартості

Зростання економік, країн, що розвиваються, допомагає розширити і розвинути глобальні ланцюги доданої вартості (GVC), зокрема через включення нових країн. Зокрема, в 2000-2014 рр. три сектори – машини і устаткування, електрообладнання та комп'ютерна електроніка – значно збільшили частку імпорту у проміжному споживанні товарів та послуг у більшості країн.

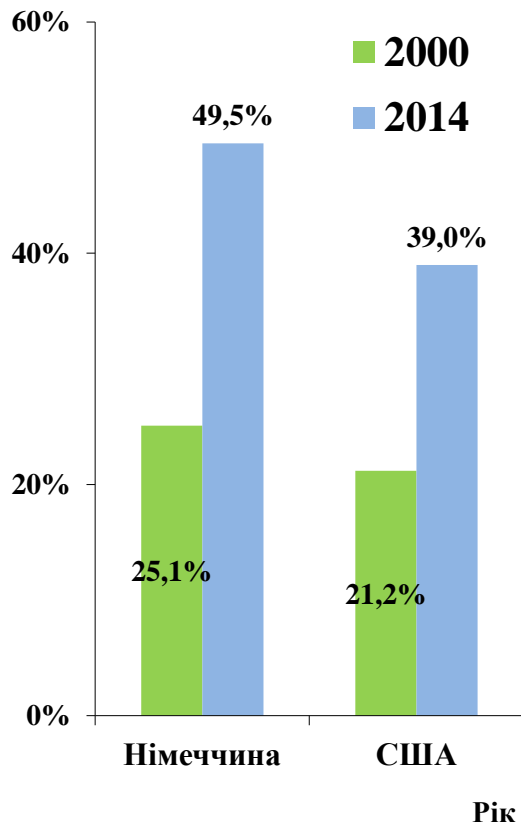

Рис. 30 Частка імпорту у проміжному споживанні при виробництві електрообладнання в США та Німеччині в 2000-2014 рр., %

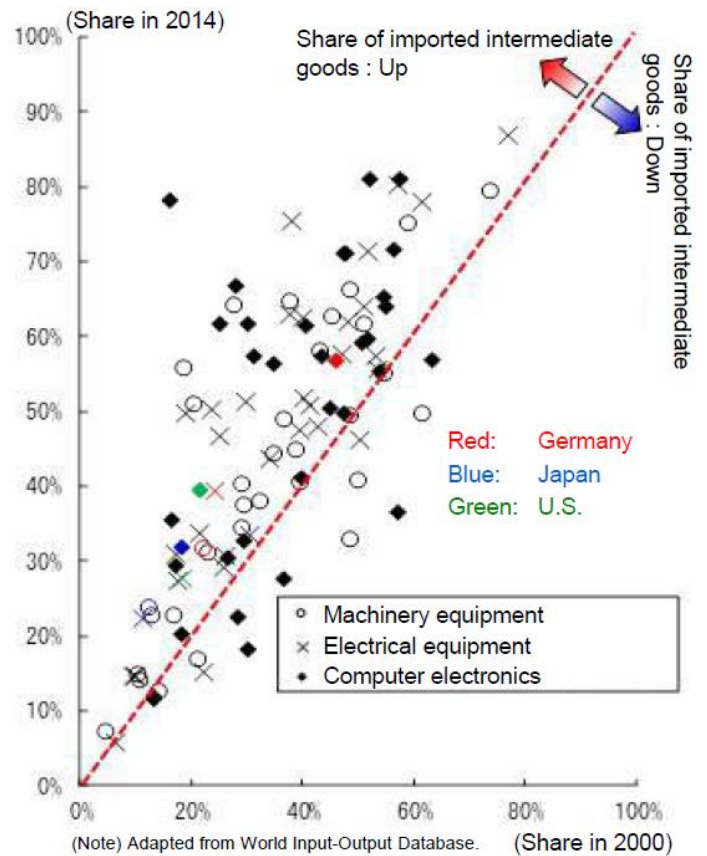

Рис. 31 Частки імпорту у проміжному споживанні в окремих секторах машинобудування у економіках розвинутих країн та країн, що розвиваються

Джерело: World Economic Trends I - The 2017 Spring Report (<https://www5.cao.go.jp/keizai3/2017/0722world1.pdf>)

Сервісифікація виробництва

Фрагментація виробництва і технічний прогрес привели також до підвищення залежності промисловості від сектора послуг, що сприяло збільшенню обсягу торгівлі ними. Надання послуг і торгівля послугами також відносяться до основних функцій глобальної виробничо-збутової кооперації, особливо зараз, коли розмиваються межі між переробною промисловістю і сектором послуг (в результаті підвищення ролі послуг в переробній промисловості). Це явище отримало назву «сервісифікація виробництва».

«Сервісифікація виробництва», що означає, що виробники купують, виробляють та / або продають більше послуг, є ключем до вивчення майбутнього виробництва. Наприклад, велика британська компанія оприлюднила дані, що її підрозділ з цивільної авіації, заробляє 52% свого доходу від послуг після продажного обслуговування.

Що стосується закупівель, порівнюючи структуру різних послуг як виробничих ресурсів для автомобільної промисловості Швеції і США, двох країн з розвинутою системою обслуговування, можна побачити, що шведські автовиробники мають більшу питому вагу наукомістких послуг, включаючи інформаційні та технологічні та пов'язані з ними, в своїх ресурсах. Для виробників використання у виробництві наукомістких послуг є критичним фактором для збільшення доданої вартості.

Як частина їхніх зусиль для покращення ефективності, шведські виробники автомобілів імпортують більше послуг.

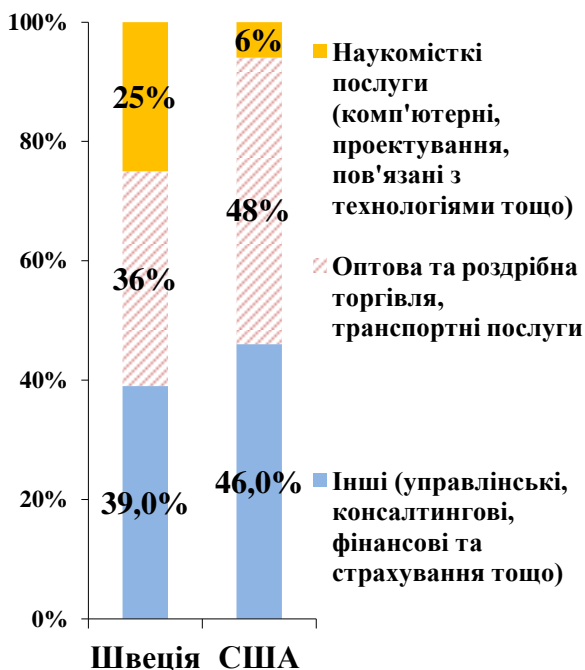

Рис. 32 Структура послуг, які використовуються як виробничі ресурси в автомобільній промисловості

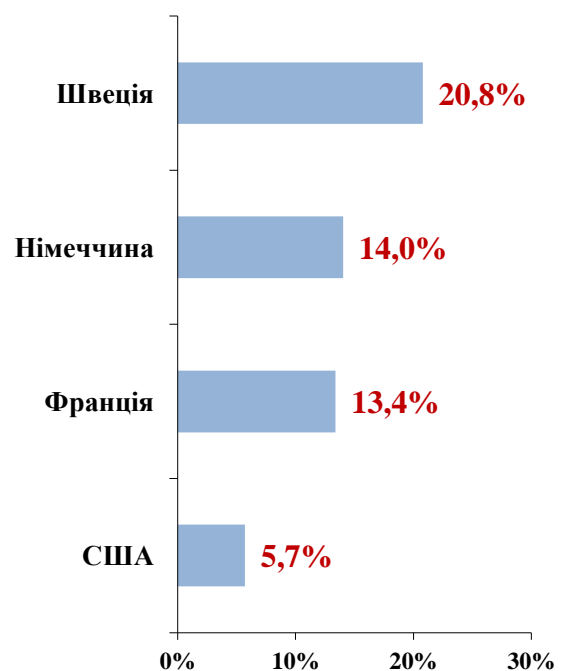

Рис. 33 Залежність виробництва автомобілів від імпортованих послуг в окремих країнах в 2014 р.

Глобальна стандартизація

Продукція машинобудування є надзвичайно різноплановою і об'єднує надзвичайно широкий спектр машин, обладнання, агрегатів, пристроїв, приладів, вузлів, компонентів та деталей до них. Промислові виробники націлені на здешевлення собівартості виробництва, що здебільшого досягається через збільшення масштабу виробництва та автоматизації виробництва (чим більш уніфікованою та стандартизованою є продукція і більшою є їх партія тим меншими є витрати на їх виробництво). Це створює передумови для глобальної стандартизації в машинобудуванні. Найбільш вираженими ці процеси є в масових секторах машинобудування – автомобільній галузі, виробництві транспортних засобів, сільгосптехніки, дорожньої техніки, промислового обладнання, тощо.

На ринку машинобудування можна відзначити два великих блоки трендів, які змінюють вигляд і сприйняття машинобудування в цілому: споживчі тренди (орієнтовані на сторону попиту) та технологічні тренди (формується все більш зростаючим технологічним прогресом в рядах розвинених країн світу).

Споживчі тренди

На сьогодні відбувається зміщення основного споживчого ринку із країн Заходу в Азійські країни, де щорічно зростають як загальний рівень життя, так і чисельність населення в регіоні. Все більш важливу роль у розвитку сектору буде відігравати зростаючий тренд урбанізації, а також збільшення кількості представників середнього класу. При цьому значна роль відведена Китаю, де за оцінками експертів потенційний попит тільки на електричне устаткування може досягти 7 трлн. дол. США.

Крім того, західні виробники говорять про перехід від стратегії «виробляти в Китаї» до стратегії «продавати в Китай». Більше того, в 2010-2017 рр. імпорт продукції машинобудування збільшився в середньому на 35% в таких країнах, як Китай, Гонконг, Японія, Корея і Індія.

Сучасне виробництво стимулюється зростаючим рівнем життя населення. За даними Світового Банку, світовий показник доходу населення зростає, внаслідок чого споживачі пред'являють підвищені вимоги не тільки до якості виробу, але і до його дизайну і функціональних можливостей, зокрема, в таких напрямках як: електронна і автомобільна продукція. Так в 2017 році показник ВВП на душу населення в світі збільшився на 3,1%, що значно перевищувало рівень 2016 р. (2,4%). За останні 7 років обсяг світового ВВП зріс на 48,3% і в найближчі роки, як очікуються, матиме тренд до підвищення.

Однак, з іншого боку, зростання якості життя призводить до змін пріоритетів покупців зважаючи на вік. За даними Світового Банку відсоток молодого населення (до 34

років) демонструє негативну динаміку, в той час як кількість людей вище даного віку зростає. Внаслідок чого, машинобудівники повинні будуть підлаштовуватися під смаки і потреби величезного пласту старіючого населення планети.

Технологічні тренди

Іншим великим блоком є вплив технологічних трендів на машинобудування. Основними складовими виступають використання нових матеріалів і нанотехнологій, підвищення ефективності виробництв та зміна процесу виробництва.

Створення нових матеріалів із заданими властивостями дозволяє значно підвищити якість виробів – в першу чергу, в аерокосмічній промисловості, машинобудуванні та будівництві.

Більш того, вже зараз спостерігається чітка тенденція переходу виробництва від великих вертикально інтегрованих заводів до компактних складальним виробничих майданчиків (автомобілебудування). При цьому, виробники відмовляться від штампованих несучих кузовів на користь просторових рам, що дозволить заощадити час і ресурси для виробництва однієї одиниці автомобіля в середньому. Також, будуть використані композитні матеріали, що забезпечить якість і міцність створюваних машин і устаткування. Явними трендами в автомобілебудуванні також є перехід на гібридні і безпілотні електромобілі, інтегровані в єдину систему управління міським середовищем (smart-city).

Розвиток зелених технологій і використання альтернативних джерел енергії також будуть відігравати важливу роль. На сьогодні обсяг ринку вітрових турбін становить близько 40 млрд. дол. США. Оскільки на практиці масивні вітряні споруди споруджуються віддалено від міських центрів, буде рости попит на будівництво великих ліній електропередач та комунікаційного обладнання для транспортування електроенергії до споживачів. Подібним чином також буде формуватися попит на обладнання для сонячної електроенергетики, коли стане можливою побудова електростанцій на терені пустельної місцевості.

Ще одним важливим трендом в галузі є розвиток смарт технологій в розрахунку використання енергетичних або комунальних послуг. На сьогодні обсяг виручки в даному секторі складає близько 7 млрд. дол. США. Розвиток цих технологій допоможе відображувати облік користування комунальними послугами в реальному часі.

Однак, на даний момент головним драйвером технологічної модернізації та ускладнення світового виробничого сектору є проникнення цифрових та інформаційно-комунікаційних технологій в промисловість, що формують основу для світового тренду «Індустрії 4.0», що отримала зародження в промисловості Німеччини.

«Індустрія 4.0» - це новий рівень організації всього ланцюжка створення вартості

продукції, де додаткова цінність досягається за рахунок вертикальної (по ланцюжку створення вартості - від ідеї, розробки дизайну, постачання, виробництва, логістики, післяпродажного обслуговування) і горизонтальної (між компаніями-контрагентами - наприклад, постачальником сировини або деталей, виробником і клієнтом).

Згідно даних Асоціації підприємств промислової автоматизації України. (АППАУ), яка є фундатором руху «Індустрія 4.0 в Україні», українське машинобудування значно відстає від розвинутих країн й сусідів у впровадженні подібних технологій, і перебуває лише в початковій фазі. Про ембріональність українського машинобудування в контексті можливостей Індустрії 4.0 свідчить низький рівень його співпраці з вітчизняним ІТ-сектором. Останні, не маючи значних внутрішніх замовлень і співпраці з українськими машинобудівниками інтегруються із зовнішнім сектором.

Варто відзначити, що машинобудування збільшує темпи застосування і впровадження у виробничі цикли програмного забезпечення в якості з'єднання з іншими виробничими процесами, устаткуванням і машинами для збільшення ефективності використання виробничих ресурсів і повної автоматизації або інтернетизації машинобудування.

З трендом розвитку «Індустрії 4.0» промисловці, уряди країн та інші міжнародні організації задаються все більше питанням як буде виглядати виробничий ландшафт «завтрашнього дня». Іншими актуальними питаннями на сьогодні є: чи відбудеться заміна робочих людей роботами, чи стане 3D-друк домінуючою технологією виробництва.

За прогнозами низки маркетингових компаній, таких як Strategy& PwC, KPMG, Technavio, світова концепція «Індустрії 4.0» впливає на ринок секторів промисловості, таких як автомобілебудування, авіакосмічна та оборонна галузь, електричне та електронне обладнання, медичні прилади, промислове машинобудування. В рамках програми «Індустрія 4.0» будуть формуватися такі тренди, як:

- **поширення автоматизації виробництва.** Робототехніка, заснована на системах управління сенсорними датчиками і виконавчими механізмами, які працюють автономно або напівавтономно, взаємодіючи з людьми і з можливістю адаптації до динамічного середовища. Очікується продовження зростання інвестицій в глобальну автоматизацію процесів (близько 6% на рік), за деякими оцінками, до 120 млрд. дол. США до 2019 року;
- **використання адитивних технологій:** дозволяє скорочувати витратні матеріали від 30% до 70% в порівнянні з традиційними технологіями. В основі розуміння адитивних технологій лежать 3D-друковані технології, які можна застосовувати при розробці продукту і дослідного зразка, де їх

швидкість і гнучкість можуть прискорити інновації і зменшити термін впровадження на ринок. В їх основі якого лежить принцип пошарового «виращування» твердого об'єкта.

На даний момент основними напрямками робіт 3D-принтерів є використання в сфері лабораторних випробувань різних модифікацій машин і устаткування, коли необхідним є більш швидке і точне вирішення завдання зміни даних за конфігурацією моделей виробництва. Використання 3D-принтерів скорочує введення нових моделей машин і вирішує проблему з довгими поставками комплектуючих для тестових моделей.

Одним з успішних прикладів застосування адитивних технологій стала компанія BAE Systems (британська ТНК в оборонній промисловості, інформаційній безпеці, аерокосмічній сфері), яка стала використовувати адитивні технології для виготовлення деталей для регіонального реактивного літака, що дозволило заощадити понад 60% вартості від початкової вартості деталей, уникнути витрат на переоснащення і на 2 місяці скоротити термін розробки.

Іншим напрямком по адитивних технологіях є система пошарового додавання матеріалу.

Нова технологія, розроблена для використання в машинах з додатковим виробництвом - LENS: Laser Engineered Net Shaping, полегшує процес ремонту машин та устаткування підвищеної складності. Новий метод призначений скоріше не для створення нових матеріалів і компонентів, а для ремонту вже існуючих деталей, що робить ремонт обладнання та машин швидшим, дешевшим і простішим. LENS додає витратні матеріали на пошкоджені ділянки існуючих продуктів, відновлюючи такі поверхні, які були б дорогими для повної заміни, такі як відколи турбінних лопаток;

- **доповнена реальність** - дана технологія дозволяє привносити нові рішення в різні сфери, такі як інструменти для автоматизації процесів і підвищення продуктивності, навчання співробітників, скорочення браку продукції, підвищення ефективності логістичних процесів, забезпечення безпеки праці. Наприклад, за допомогою інструменту доповненої реальності інженер на місці має доступ до цілої бази з інструкціями і посібниками всіх деталей машин і устаткування. Інформація для інженерів надається у вигляді наочної тривимірної анімації, відео, аудіо, фотографій, картинок або графіків. Це не тільки спрощення процесу складання і монтування на самому виробництві, а й зниження загроз і ризиків на випадок помилкових дій з монтажу.

- **інтернет речей (IoT)** - ідеологія інтернету речей спрямована на підвищення ефективності економіки за рахунок автоматизації процесів в різних сферах діяльності і

вилучення з них людини.

Широке впровадження інтелектуальних сенсорних технологій, поліпшення підключень і досягнень в області хмарних обчислень сприяли впровадженню та еволюції промислового інтернету речей.

Промисловий Інтернет речей (IIoT) має значний вплив на виробництво та світову економіку, і прогнозується, що до 2030 р. створить близько 15 трлн. дол. США світового ВВП.¹

За прогнозами, глобальні витрати на інтернет-речей становитимуть 772 млрд. дол. США у 2018 році та перевищать 1 трлн. дол. США у 2020 р.² Інтернет речей має багато застосувань у виробництві, від прогнозування до штучного інтелекту, заснованого на хмарах, до машинного навчання. Цифровізація змінює ландшафт традиційного виробництва; ми тільки на початку цієї еволюції, з багатьма новими можливостями.

Якщо розглядати застосування Інтернету речей в дуже великих масштабах, дана технологія може багато в чому допомогти в логістичній сфері економіки. Наприклад, міжнародна компанія DHL забезпечує доставку, складування, розподіл і управління ланцюгами поставок по всьому світу, і для цього потрібна величезна кількість комунікацій. DHL опублікував звіт з докладним описом деяких потенційних застосувань технології IIoT, які включають в себе моніторинг і обслуговування транспортних засобів, відстеження пакетів в реальному часі, датчики навколишнього середовища в транспортних контейнерах, збір інформації про співробітників і інструменти і низка функцій, що поліпшують безпеку для транспортних засобів і людей.

Дана тенденція вже створює попит на абсолютно нові кадри, здатні працювати більше не з «залізом» в машинобудуванні, а з «софтом» щодо забезпечення стабільності роботи і взаємодоповнення.

У зв'язку з цим, на сьогоднішній день з метою підвищення виробничих економічних показників підприємства впроваджують у себе «Індустрію 4.0». Boston Consulting Group (BCG) підрахувала для Німеччини вплив на неї «Індустрії 4.0». За підрахунками BCG, продуктивність протягом 5-10 років виросте на 5-8% з урахуванням матеріальних витрат виробництва. У грошах це складе 90-150 млрд. євро.

Цифровізація і Індустрія 4.0

Індустрія 4.0 (Industry 4.0) є головною в 4-й промисловій революції виробничих процесів, і надає набір методів для прискореного розвитку і впровадження інноваційних

---

¹ David Floyer. "Defining and Sizing the Industrial Internet." Wikibon, June 27, 2013

² "Worldwide Semiannual Internet of Things Spending Guide." IDC, December 2017

процесів. Це наступний етап цифрової трансформації виробничих підприємств, що супроводжується прискореним впровадженням цифрових технологій, таких як промисловий Інтернет речей, аналіз великих даних у реальному часі, штучний інтелект, нове покоління роботів, віртуальна та доповнена реальність, тощо. Сукупно це веде до кращої синергії ІТ та виробничих технологій, зміни бізнес-моделей і значного прискорення інноваційного розвитку на всіх етапах від розробки до впровадження у виробництво нової продукції. Використання «цифрових технологій» у виробництві та в їх продуктах дає значний приріст продуктивності праці, зниження собівартості, зменшення часу виходу продукції на ринок, покращення клієнтського досвіду, тощо.

За даними дослідження PricewaterhouseCoopers (PWC), в світовому співтоваристві найбільш передові учасники ринку вже проводять трансформацію своїх компаній в цифрові підприємства. Такі світові тренди відбуваються на тлі гострого питання про конкурентоспроможність підприємств в майбутньому і, отже, питання виживання в мінливому світі. У зв'язку з цим, вже зараз промислові підприємства, в тому числі ті, що виробляють обладнання та машини, намагаються зайняти і закріпити за собою лідируючу позицію в складних промислових екосистемах майбутнього.

Питання цифровізації підприємств вже стоїть особливо критично в реаліях сьогоденного бізнесу, так як сама цифровізація створює величезні переваги для підприємств, які її впровадили. Як зазначає PwC, за очікуваннями промислових компаній світу, до 2021 року їх витрати будуть скорочуватися в середньому на 3,6% на рік. Це відбудеться завдяки покращенням, які впроваджуються всередині підприємств, більш ефективному співробітництві в рамках всього ланцюжка створення вартості. Крім цього, передбачається, що їх виручка буде зростати на 2,9% на рік, що станеться завдяки підвищенню рівня цифровізації продукції і послуг, а також пропозиції нових цифрових послуг на всіх етапах виробництва аж до хостингових платформ, на яких розмістяться промислові екосистеми³.

---

³ *Індустрія 4.0: Створення цифрового підприємства (https://www.pwc.ru/ru/technology/assets/global_industry-2016_rus.pdf)*

Рис. 34 Цифровізація в промисловості і її вплив на виробництво.

Джерело: PWC, *Індустрія 4.0: Створення цифрового підприємства, 2016* (https://www.pwc.ru/ru/technology/assets/global_industry-2016_rus.pdf)

Згідно з опитуванням KPMG серед конгломератів (GE, Philips і т.д.), великих світових виробників в таких секторах, як авіакосмічна та оборонна промисловість, автомобілебудування, медичне обладнання, металургія, промислова електроніка та інші, більше 25% компаній-респондентів вже інвестували в адитивні технології виробництва, «штучний інтелект» (AI) і когнітивні комп'ютерні технології і в найближчі роки мають намір розподілити значну частку інвестицій в R&D в сторону робототехніки.

Ефекти від повного впровадження Індустрії 4.0 на даний момент неможливо в повній мірі оцінити точно, однак, навіть з огляду на ті відомі результати від застосування окремих елементів Індустрії 4.0, можна з упевненістю стверджувати, що позитивних моментів більш ніж достатньо. Так, від впровадження елементів Індустрії 4.0 очікуються наступні результати:

- підвищиться прибуток від технічного обслуговування за рахунок оптимізації запасів на 10-20%;
- скоротяться матеріально-виробничі запаси на 30-50%;
- скоротяться виробничі і логістичні витрати, витрати на контроль якості в

середньому на 10-20%;

Цифровізація виробництв передбачає наступні ефекти:

- збільшення продуктивності на 3-5%;
- зниження часу простою обладнання на 30-50%;
- підвищення продуктивності технічних професій на 45-55%;
- оптимізація витрат на зберігання запасів на 20-50%;
- підвищення точності прогнозування до 85%;
- збільшення швидкості виходу продукту на ринок на 20-50%;
- зниження витрат на технічне обслуговування обладнання і машин на 10-40%.

Згідно з дослідженням BCG по впровадженню «Індустрії 4.0.» В Німеччині, ефект від впровадження даної концепції буде відчуватися в трьох напрямках:

- продуктивність: підвищення продуктивності в переробній промисловості на 90 млрд. євро до 150 млрд. євро;
- зростання прибутку: впровадження Industry 4.0 призведе до додаткового прибутку в 30 млрд. євро на рік;
- зайнятість: збільшення на 6% протягом 10 років.

Перспективні напрямки в машинобудуванні

Керуючись галузевими тенденціями, включаючи Індустрію 4.0 та промисловий Інтернет речей (ІоТ), машинобудівні компанії в даний час активно змінюють свої виробничі процеси, приймаючи ключові технології Індустрії 4.0 для підвищення рівня автоматизації, підключення та аналізу великих даних (data analytics - BDA), необхідних для розумного заводського середовища. Це включає в себе підключення кібер- і фізичні системи через систему планування ресурсів підприємства (enterprise resource planning – ERP), а також використання віддаленого моніторингу, комунікації між машинами (machine-to-machine M2M) і повністю робототехнічні автоматизовані складальні лінії на виробництві.

Наступною кардинальною зміною при переході на рейки Індустрії 4.0 обов'язково стане зміна робочого процесу. Буде здійснено якісний стрибок в режимі і способах виконання завдань працівниками Індустрії 4.0.

Так, робота робітника буде включати в себе роботу з винятковими ситуаціями на виробничій лінії, а також виконання функцій оператора в автоматизованому середовищі, але виключатиме великий обсяг ручної роботи.

Спеціаліст з технічного обслуговування буде проводити контроль за проведенням попереджувального техобслуговування, а не займатися усуненням несправностей, буде проводити планування і управління на основі аналізу отриманих даних.

Спеціаліст з контролю якості більше не буде займатися перевіркою деталей і контролем дотримання стандартів якості по завершенню робіт, але замість цього буде організовувати процеси на основі «розумних технологій» для проведення контролю якості в режимі он-лайн.

Керівник робочої групи буде займатися керівництвом роботою співробітників виходячи не з видимих виробничих втрат, а виходячи з «цифрових втрат». Більш того, керівник буде займатися впровадженням аналітичних напрацювань.

Разом з тим, буде змінено організацію планування як по виробництву, так і по логістиці. У виробництві воно буде налаштоване «зверху-вниз», а через створення гнучкого самоврядного потоку створення вартості, який дозволить перейти на 100% виробництва під замовлення, виключаючи необхідність виробляти на склад. Планування логістики буде налаштоване таким чином, при якому буде створено комплексне планування поставок від замовлення до доставки, що дозволить прискорити процес отримання кінцевим клієнтів свого замовлення.

Як вже було зазначено, уявити потенціал і повноцінно оцінити весь ефект від впровадження Індустрії 4.0. на даний момент практично неможливо, однак, варто відзначити, що виходячи зі світового досвіду низки найбільших підприємств, Індустрія 4.0. і

цифровізація виробництва є конкурентною перевагою в порівнянні з традиційними видами виробництв. Дана тенденція з часом буде тільки набирати обертів і посилювати свій вплив на машинобудування в цілому, де підприємства, які зуміють вчасно впровадити елементи Індустрії 4.0. зможуть стати конкурентоспроможними на ринку.

Цифровізація збільшить виробництво на розвинених ринках та сприятиме зміцненню виробництва ближче до ринків кінцевих споживачів. В глобальному масштабі, цифровізація призведе до підвищення продуктивності та багатства. Цифровізація та інтелектуальна автоматизація, як очікується, забезпечать близько 14% до приросту світового ВВП до 2030 р., що еквівалентно близько 15 трлн. дол. США у сьогоднішній вартості. Розвинені ринки виграють більше, оскільки цифровізація зменшує операційні витрати, дозволяючи компаніям менше покладатися на дешеві трудові ресурси в країнах, що розвиваються і збільшити виробництво на внутрішніх ринках. У свою чергу, попит на кваліфіковану робочу силу зросте, як і зарплати. Оскільки потреба в кваліфікованих трудових ресурсах значно збільшиться - особливо для фахівців у галузі цифрових технологій, аналітиків даних і працівників, які отримали освіту в галузі науки, техніки, інженерії та математики (STEM) – то вирішальними будуть нові способи пошуку і виявлення доступу до талантів, а також навчальних програм, адаптованих до Індустрії 4.0.

Висновки до пункту 1.2

Основними тенденціями останніх років в пропозиції машинобудівної продукції на світовому ринку були зростання ролі країн, що розвиваються; розширення глобальних ланцюгів доданої вартості; сервісифікація виробництва; глобальна стандартизація та зростання ролі R&D у формуванні ланцюгу доданої вартості при виробництві машинобудівної продукції.

Керуючись галузевими тенденціями, включаючи Індустрію 4.0 та промисловий Інтернет речей (ІоТ), машинобудівні компанії в даний час активно змінюють свої виробничі процеси, приймаючи ключові технології Індустрії 4.0 для підвищення рівня автоматизації, підключення та аналізу великих даних, необхідних для розумного заводського середовища.

Цифровізація збільшить виробництво на розвинених ринках та сприятиме зміщенню виробництва ближче до ринків кінцевих споживачів. В глобальному масштабі, цифровізація призведе до підвищення продуктивності та багатства. Цифровізація та інтелектуальна автоматизація, як очікується, забезпечать близько 14% до приросту світового ВВП до 2030 р., що еквівалентно близько 15 трлн. дол. США у сьогоднішній вартості.

Українське машинобудування значно відстає від розвинутих країн й сусідів у впровадженні подібних технологій, і перебуває лише в початковій фазі. Про ембріональність українського машинобудування в контексті можливостей Індустрії 4.0 свідчить низький рівень його співпраці з вітчизняним ІТ-сектором. Останні, не маючи значних внутрішніх замовлень і співпраці з українськими машинобудівниками інтегруються із зовнішнім сектором. Відтак українським машинобудівним підприємствам слід скористатися наявністю ІТ спільноти в Україні та залучити її до технологічної модернізації машинобудування.

Загальною тенденцією у світовому машинобудуванні є розширення глобальних ланцюгів доданої вартості, що створює можливості інтеграції в них для українських машинобудівних компаній. Крім того, імплементація DCFTA між Україною та ЄС дає можливість українським виробникам скористатися перевагами в частині глобальної стандартизації.

1.3. Висновки щодо можливостей світового ринку машинобудування для вітчизняних компаній

1. В останні роки в світі зберігається чітка тенденція до зростання обсягів зовнішньої торгівлі машинобудівною продукцією, що створює значні можливості для вітчизняних підприємств. Так, щорічне зростання торгівлі категорією «інші транспортні засоби» становить 5,1%, тоді як торгівля автотранспортними засобами, причепами та напівпричепами зростає в середньому щорічно на 4,4%. При цьому обсяги зовнішньої торгівлі в абсолютному вираженні величезні – автотранспортні засоби – 1 трлн. дол., електронні компоненти – 0,9 трлн. дол., обладнання зв'язку – 0,7 трлн. дол., повітряні літальні апарати – 0,4 трлн. дол., інші деталі та приладдя для автомобілів – 0,4 трлн. дол.
2. Незважаючи на великі обсяги зовнішньої торгівлі, частка українського експорту в світовій торгівлі в останні роки складає мізерні 0,05-0,1%, тоді як в 2010р. частка України становила 0,16%. Тому навіть кількаразове збільшення поточних показників експорту видається цілком досяжною ціллю у стратегічній перспективі, враховуючи наявність потужної виробничої бази та можливість створення продукції на основі розробок вітчизняних науково-дослідних закладів.
3. Значні можливості для українських виробників машинобудівної продукції криються також в поточній географічній структурі зовнішньої торгівлі. Так, щорічний імпорт товарів машинобудування Євросоюзом складає понад 2 трлн. дол. і близькість українських виробництв до даних ринків збуту створює передумови для інтеграції вітчизняних підприємств в виробничі ланцюги сумісно з європейськими країнами. Незважаючи на значну віддаленість, перспективними є також азійські ринки збуту, обсяг імпорту яких складає майже 2 трлн. дол., при цьому щорічні темпи росту становлять 3,7%.
4. Найбільші перспективи для українських експортерів лежать в тих секторах, де наша країна має виробничі можливості, частка українського експорту є незначною, а темпи росту світової торгівлі найбільші. До таких секторів належать «повітряні і космічні літальні апарати, супутнє устаткування» (темп приросту світової торгівлі 7%, частка України – 0,1%), «електричне і електронне устаткування для автотранспортних засобів» (темп приросту світової торгівлі 6%, частка України – 2%), «обладнання зв'язку» (темп приросту світової торгівлі 5%, частка України – 0,04%), «машини і устаткування для сільського та лісового господарства» (темп приросту світової торгівлі 3,6%, частка України – 0,18%).

5. Незважаючи на втрату російського ринку, Україна має значні можливості з відновлення зовнішніх поставок. Дане припущення базується на частковому збереженні розвиненої виробничої бази та кадрового потенціалу, які можуть стати чинником відновлення експорту уже на більш конкурентні ринки ЄС та Азії у випадку переведення наших підприємств на рейки інноваційного розвитку і впровадження дієвих інструментів державної підтримки. До секторів, які в найбільшій мірі здатні відновити експорт на альтернативні ринки ЄС та Азії, можна віднести:
- виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу (середньорічні темпи падіння українського експорту – 28%, частка на світовому ринку 0,1%);
  - виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів (середньорічні темпи падіння українського експорту – 15%, частка на світовому ринку 0,13%);
  - виробництво pomp і компресорів (середньорічні темпи падіння українського експорту – 14%, частка на світовому ринку 0,13%);
  - виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства (середньорічні темпи падіння українського експорту – 12%, частка на світовому ринку 0,09%).
6. Окрім чисто торгівельних можливостей, українські машинобудівники мають перспективи інтегруватися в глобальні ланцюги доданої вартості шляхом залучення іноземних виробництв. Протягом останніх років спостерігається загальна тенденція перенесення машинобудівних потужностей з Заходу на Схід, насамперед, в Китай, Тайвань та інші країни Азії (їх сумарна частка в світовому експорті в 2010-2017 рр. зросла з 31% до 36%). Причина в тому, що питомі трудові витрати в Китаї в 2 рази нижче, ніж в Японії, в 3 рази нижче, ніж в США, і майже в 5 разів нижче, ніж в ЄС. Враховуючи достатньо високу кваліфікацію українських виробників та їх низьку вартість, аутсорсинг виробництва глобальних корпорацій в Україні виглядає досить привабливо. Однак використання зазначених можливостей значною мірою залежить від впорядкування захисту прав власності, в т.ч. інтелектуальних, зарубіжних інвесторів.
7. Посилення тенденцій глобальної стандартизації несе в собі значні можливості для України, яка підписала угоду про зону вільної торгівлі із країнами ЄС (DCFTA) та знаходиться на етапі проведення переговорів щодо укладання Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (АСАА). У випадку підписання останньої угоди, українські компанії значно посилять свої позиції на світовому ринку через спрощення процедури проведення сертифікації відповідності.

8. Глобальний тренд цифровізації машинобудівного сектору може бути використаний українськими підприємствами для посилення своїх позицій шляхом інтенсифікації впровадження інструментів індустрії 4.0 через посилення взаємодії із українськими ІТ фахівцями. В поточний момент Україна є одним із основних постачальників людських ресурсів для виконання ІТ аутсорсу, тому інтеграція кадрового ІТ потенціалу і машинобудівного сектору здатна забезпечити значні синергії в контексті переведення промислових підприємств на інноваційний шлях розвитку.
9. В поточний час на глобальному ринку машинобудування основна додана вартість створюється на етапі НДДКР та інжинірингу, в той час як вага виробництва в загальній структурі ланцюга доданої вартості поступово скорочується. Тому розвиток інжинірингових послуг та НДДКР є необхідною умовою збереження конкурентності вітчизняного сектору на глобальному ринку, оскільки навряд чи в довгостроковій перспективі Україна зможе конкурувати із країнами, де рівень оплати праці найманих працівників низький, а продуктивність праці – значно вища (наприклад, Китай, країни Південно-Східної Азії).

2. Експортна спроможність українського машинобудування

2.1. Виробництво машинобудівної продукції в Україні у 2010-2017 роках: регіональна та галузева структура

Машинобудування є однією з високотехнологічних галузей промисловості. Їй належить ключова роль у забезпеченні науково-технологічного прогресу та інноваційного розвитку економіки. Її продукція, – а це засоби виробництва, різні види озброєння та побутові товари довгострокового використання, – створюючи технологічну компоненту модернізації, визначають як науково-технічний рівень промислового виробництва, так і ефективність економіки загалом.

Машинобудування забезпечує 2,4% валової доданої вартості України, за обсягом реалізованої промислової продукції займає 6,2% (2017 р.), а за кількістю найманих працівників – 16,7%. Це свідчить, що продуктивність праці в машинобудуванні більш як в 2,5 рази нижча, ніж у промисловості в цілому.

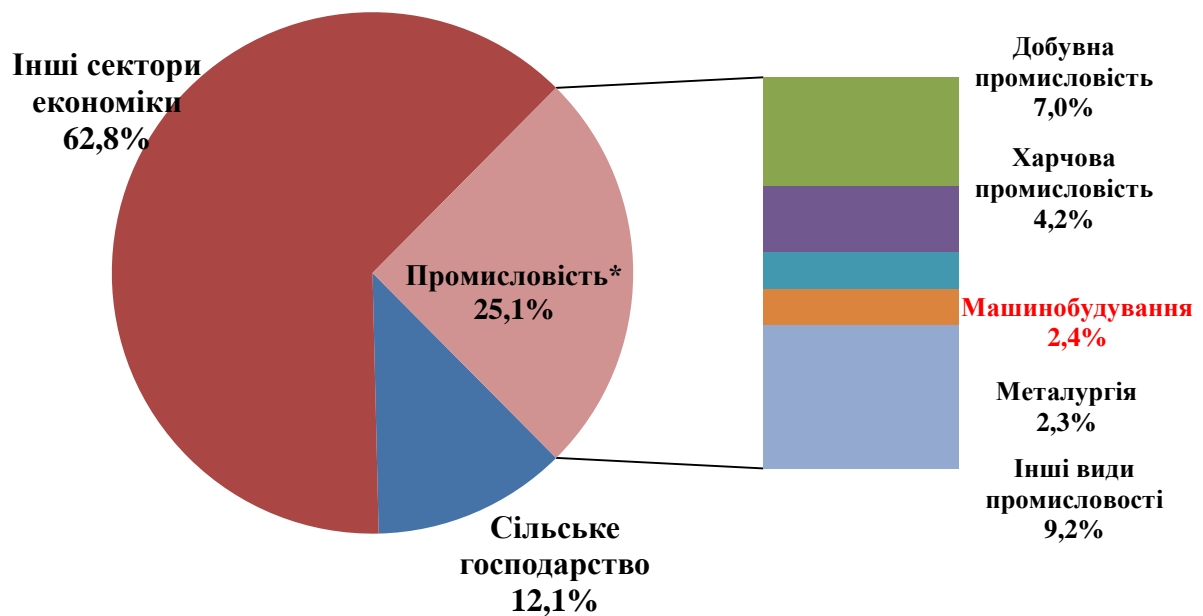

Рис. 35 Структура валової доданої вартості в Україні в 2017 р., %

Джерело: Державна служба статистики України

* - включає добувну та переробну промисловість, а також виробництво електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря

Близько 2/3 доданої вартості в машинобудуванні формується галузями «Виробництво інших транспортних засобів» (головним чином у виробництві повітряних та космічних суден та частин до них) та «Виробництво машин і устаткування».

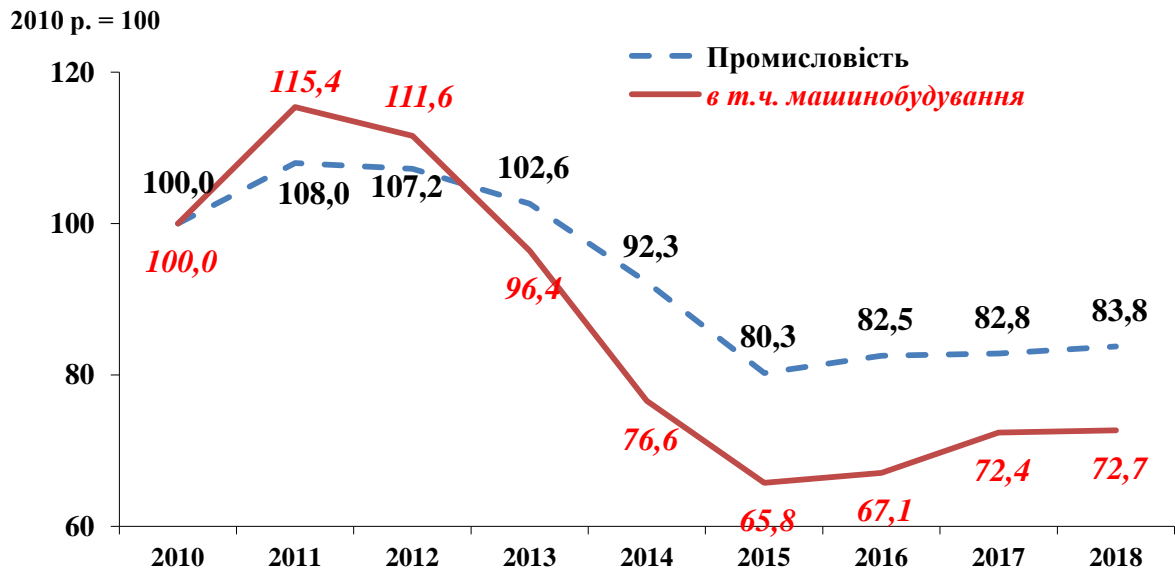

Рис. 36 Структура валової доданої вартості секторів машинобудування України в 2017 р. за секторами, %

У 2010-2013 рр. при середньорічних темпах зростання обсягу промислового виробництва на 5,0% /рік, приріст реалізованої продукції машинобудування відбувався вищими темпами – 6,2%. Проте, військова агресія Росії, окупація Криму та Донбасу, а також слабкий внутрішній та зовнішній попит спричинили до суттєвого скорочення як промислового виробництва загалом, так і в галузі машинобудування зокрема.

Руйнування виробничих потужностей та транспортної інфраструктури, розрив виробничих міжрегіональних зв'язків через військову агресію Росії призвели до падіння обсягів промислового виробництва, в т.ч і в машинобудуванні. Зниження реальної заробітної плати в умовах погіршення споживчих настроїв населення та високої інфляції спричинило звуження внутрішнього споживчого попиту. Зниження інвестиційного попиту було зумовлене високими ризиками через військовий конфлікт на Сході України.

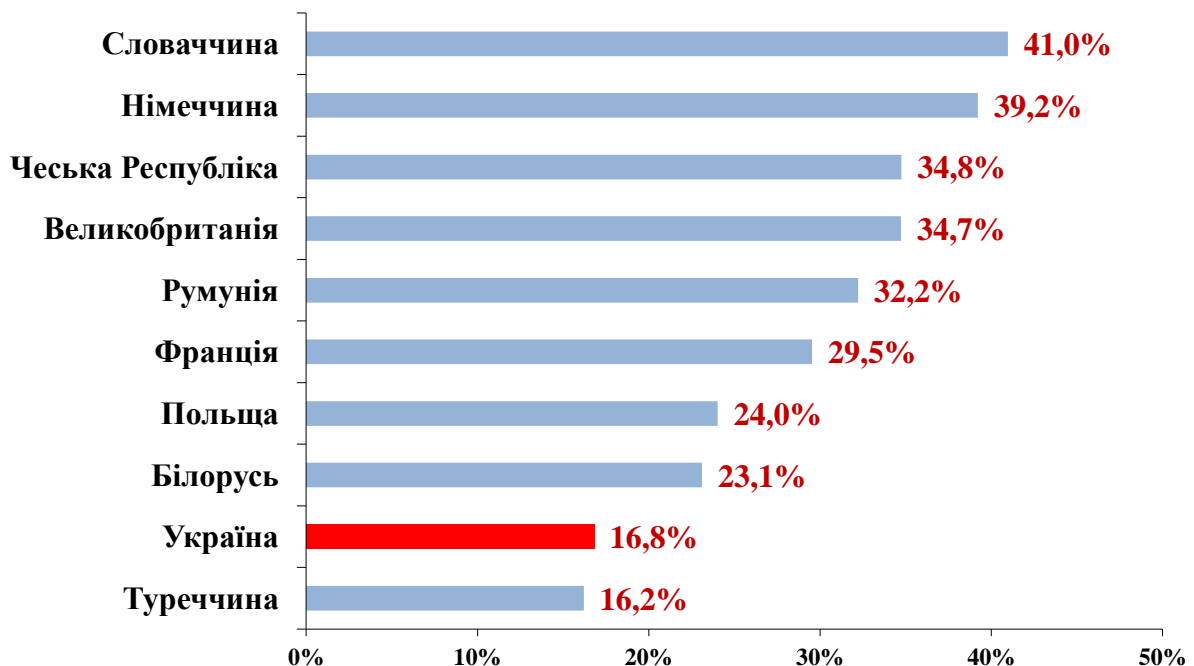
Машинобудування виявилось більш вразливою до впливу зазначених чинників, ніж промисловість у цілому. При загальному падінні промислового виробництва за два кризові роки (2010-2018) на 16,2%, виробництво продукції машинобудування зменшилося на 27,3%.

Рис. 37 Індекси обсягів виробництва в промисловості та машинобудуванні України в 2010-2018 рр., 2010=100

Джерело: Державна служба статистики України

Негативний вплив російської агресії на розвиток виробництва і внутрішній ринок машинобудівної продукції позначився декількома факторами, переважно структурного походження. Передусім далася взнаки загальна структурна недосконалість української промисловості. Прикладом цього може слугувати відставання частки машинобудування в структурі переробної промисловості України (16,8%) від деяких розвинених країн світу та країн-сусідів, зокрема: Словаччини – 41,0%, Німеччини – 39,2%, Чехії – 34,8%, Великобританії – 34,7%, Польщі – 24,0%, Білорусі – 23,1%.

Рис. 38 Питома вага машинобудування в переробній промисловості окремих країн, %

Джерело: Державна служба статистики України, World Bank

За даними Державної служби статистики України, станом на кінець 2017 р. у машинобудуванні діяло 6 682 суб'єктів господарювання (5,4% від загальної кількості суб'єктів господарювання у промисловості та 0,4% від загальної кількості в економіці).

Близько 2/3 функціонуючих в машинобудуванні суб'єктів господарювання припадає підприємства – в 2017 р. працювало 4 481 підприємство (10,7% від загальної кількості підприємств у промисловості та 1,3% від загальної кількості підприємств в економіці).

У 2017 р. в машинобудуванні було зайнято 363,1 тис. чол. (15,6% від загальної кількості працюючих у промисловості та 4,4% від загальної кількості в економіці). Частка найманих працівників складала 99,7% у кількості зайнятих у машинобудуванні.

На підприємствах машинобудування (без врахування ФОПів) було зайнято 358,8 тис. чол. (16,7% від загальної кількості працюючих у промисловості та 6,0% від загальної кількості в економіці). Близько 89% працюючих в машинобудуванні зайнято на великих і середніх підприємствах.

Аналіз середньої кількості працюючих в суб'єктах господарювання свідчить, що в 2010-2012 рр. цей показник суттєво зріс (+54% до 82 чол.), проте в подальшому щорічно зменшувався і в 2017 р. повернувшись до рівня 2010 р. (53-24 чол.).

В розрізі видів суб'єктів господарювання спостерігалися суттєві відмінності. Якщо в сегменті підприємств середня кількість працюючих скоротилася на 21,4% (з 101,8 до 80,1 чол.), то в сегменті фізичних осіб-підприємців дещо зросла (+6,2% до 2,0 чол.).

Таблиця 13

Кількість суб'єктів господарювання та працюючих в машинобудуванні України в 2010-2017 рр.*

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютн і одиниці	%
ВСЬОГО, одиниць	9195	8321	6409	6724	6479	6865	6602	6682	-2513	-27,3
<i>з них підприємства</i>	4736	4791	4546	5103	4460	4483	4209	4481	-255	-5,4
<i>фізичні особи-підприємці</i>	4459	3530	1863	1621	2019	2382	2393	2201	-2258	-50,6
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб	490,5	507,6	525,4	492,8	426,2	374,3	357,8	363,1	-127,4	-26,0
<i>з них підприємства</i>	482,3	499,4	520,8	488,8	422,3	370,5	353,6	358,8	-123,5	-25,6
<i>фізичні особи-підприємці</i>	8,2	8,2	4,6	4,0	3,9	3,8	4,2	4,3	-3,9	-47,6
Середня кількість працюючих на підприємстві, чол.	53,3	61,0	82,0	73,3	65,8	54,5	54,2	54,3	1,0	1,9
<i>з них підприємства</i>	101,8	104,2	114,6	95,8	94,7	82,6	84,0	80,1	-21,8	-21,4
<i>фізичні особи-підприємці</i>	1,8	2,3	2,5	2,5	1,9	1,6	1,8	2,0	0,1	6,2

Джерело: Державна служба статистики України

* - не враховує виробництво військової техніки та військових транспортних засобів

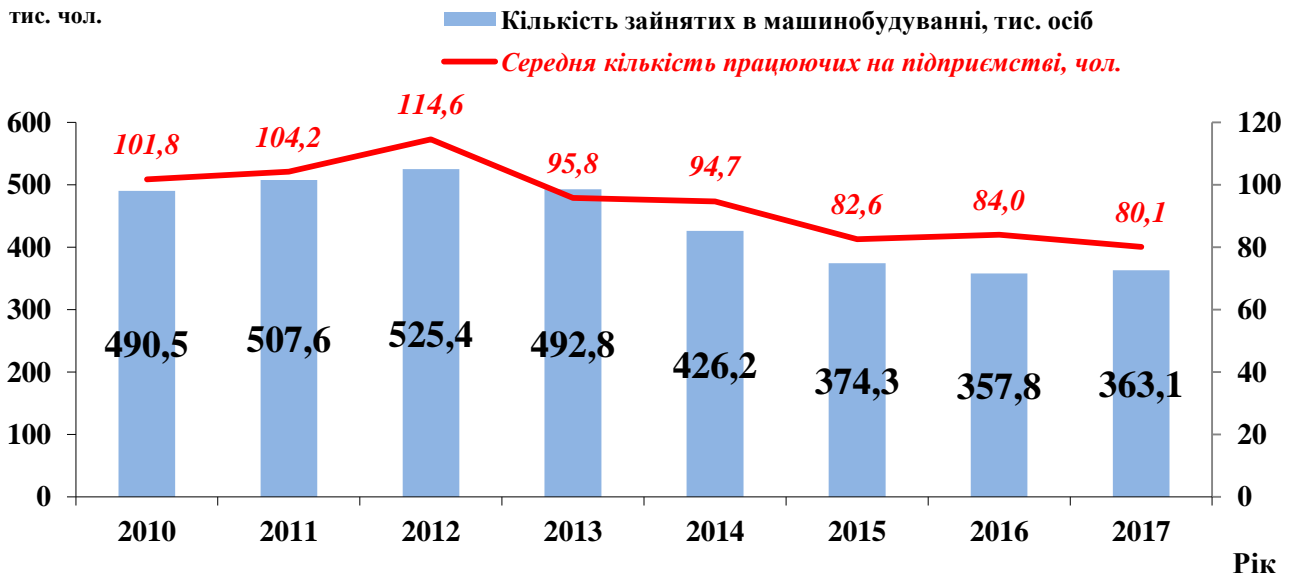

Рис. 39 Динаміка працюючих та розміру підприємств машинобудування України в 2010-2017 рр.

Протягом 2010-2017 рр. в машинобудуванні намітилася стійка тенденція зменшення ролі великих підприємств – їх питома вага в структурі реалізації машинобудівної продукції зменшилася з 58,8% в 2010 р. до 26,6% в 2017 р. Фактично відбулося посилення ролі середніх підприємств, з кількістю працюючих до 250 чол. (на 25,4 відсоткових пункти до 59,8% в 2017 р.) на фоні зниження вагомості великого бізнесу з кількістю працюючих понад 250 чол. (на 32,2 відсоткових пункти до 26,6%).

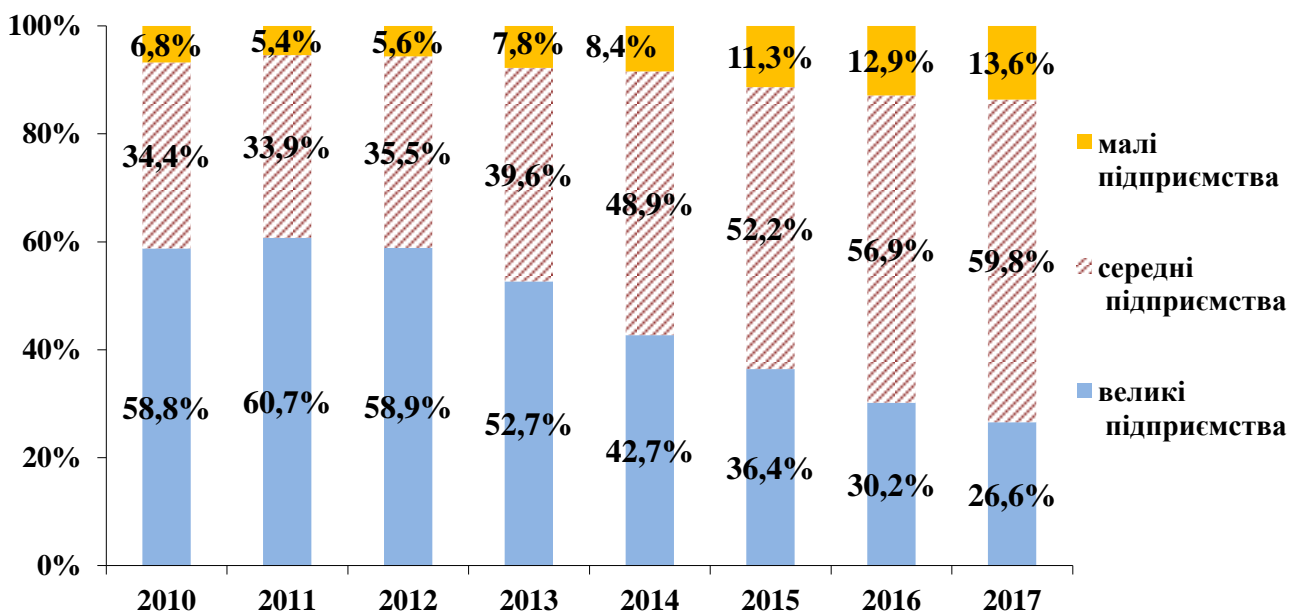

Рис. 40 Структура реалізації машинобудівної продукції в Україні в 2010-2017 рр. за розміром підприємств, %

Аналіз рівня розвитку машинобудування в Україні свідчить про різнонаправлені тенденції протягом досліджуваного періоду. Так, в 2010-2011 рр. галузь демонструвала позитивні темпи розвитку, завдяки наявності стабільного попиту на зовнішніх ринках. В 2011-2015 рр. обсяги виробництва машинобудівної продукції скоротилися на 43% у зв'язку із російською військовою агресією, втратою машинобудівних потужностей на Сході України та у Криму, суттєвим зниження інвестиції на внутрішньому ринку, а також у втраті ринків традиційних зовнішніх збуту. В 2015-2018 рр. відбувалося поступове відновлення обсягів виробництва (сумарний приріст – близько 10%).

Проте, на кінець 2018 р. обсяги виробництва в машинобудуванні становлять тільки 72,7% від рівня 2010 р. Скорочення обсягів виробництва в 2010-2018 рр. відбулося у всіх секторах, крім виробництва автотранспортних засобів, яке сумарно збільшилося на 21,6% (головним чином завдяки запуску нових виробництв з виробництва кабелів для автомобільної промисловості).

Найбільше зниження виробництва відбулося в сегменті виробництва інших транспортних засобів – на 44,7% (переважно через зниження виробництва вантажних вагонів) та виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (-42,7%).

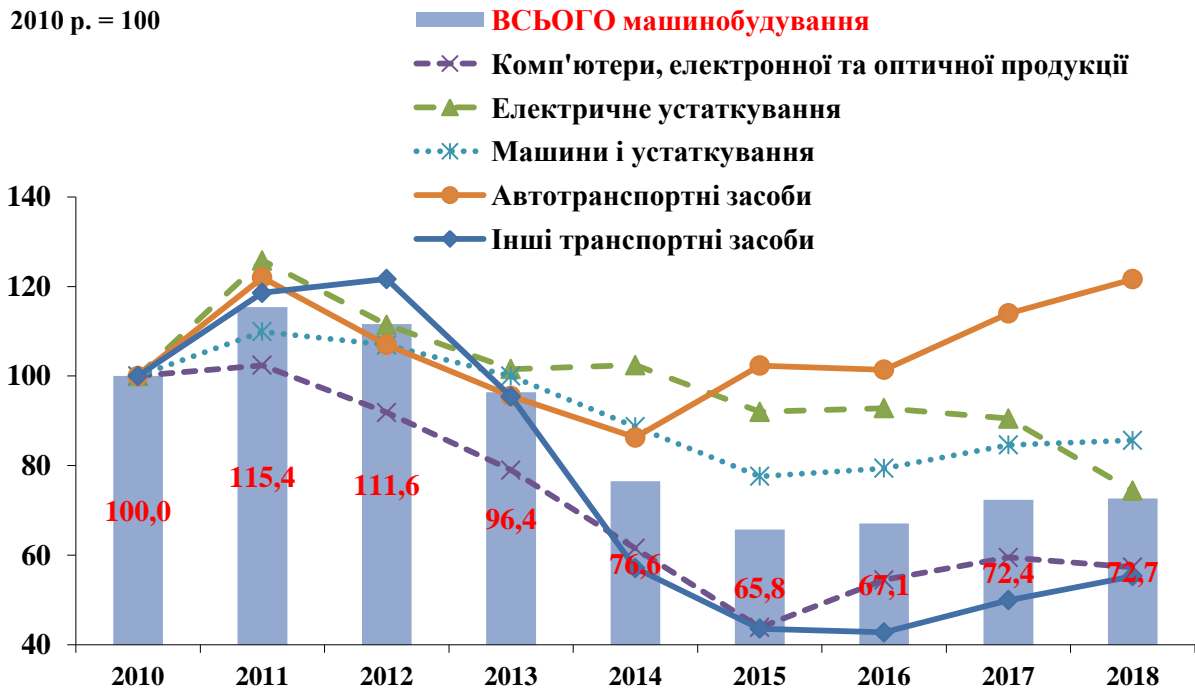
Таблиця 14

Щорічні індекси обсягів виробництва галузей машинобудування України в 2010-2018 рр.

Показник	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	До рівня 2010 р.
Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	115,4	96,7	86,4	79,4	85,9	102	107,9	100,4	72,7
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	102,4	89,7	86	77,9	71,3	124,2	109,2	96,3	57,3
Виробництво електричного устаткування	125,8	88,6	91,1	100,9	89,8	100,9	97,5	82,2	74,4
Виробництво машин і устаткування	109,9	97,3	93,5	88,7	87,5	102,3	106,6	101,2	85,6
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	122	87,7	89,3	90,3	118,6	99,1	112,4	106,7	121,6
Виробництво інших транспортних засобів	118,6	102,6	78,4	59,9	76,3	98,1	116,8	110,7	55,3

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 41 Індекси обсягів виробництва галузей машинобудування України в 2010-2018 рр., 2010=100

Джерело: Державна служба статистики України

Серед машинобудівних сегментів найбільше зниження виробництва в 2010-2018 рр. відбулося у виробництві автотранспортних засобів (-78%), залізничного рухового складу (-64%), електродвигунів, генераторів і трансформаторів (-63%), побутової техніки (-44%), верстатобудуванні (-40%) та виробництві машин для металургії (-37%).

В той же час, окремі сегменти демонстрували позитивну динаміку розвитку. Зокрема, найвищі темпи зростання спостерігалися в виробництві електророзподільної та контрольної апаратури (+106%), машин і устаткування для харчової промисловості (+66%) та виробництві вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів (+43%).

Динаміка індексів продукції машинобудування в розрізі секторів та сегменті приведена в додатку 4.

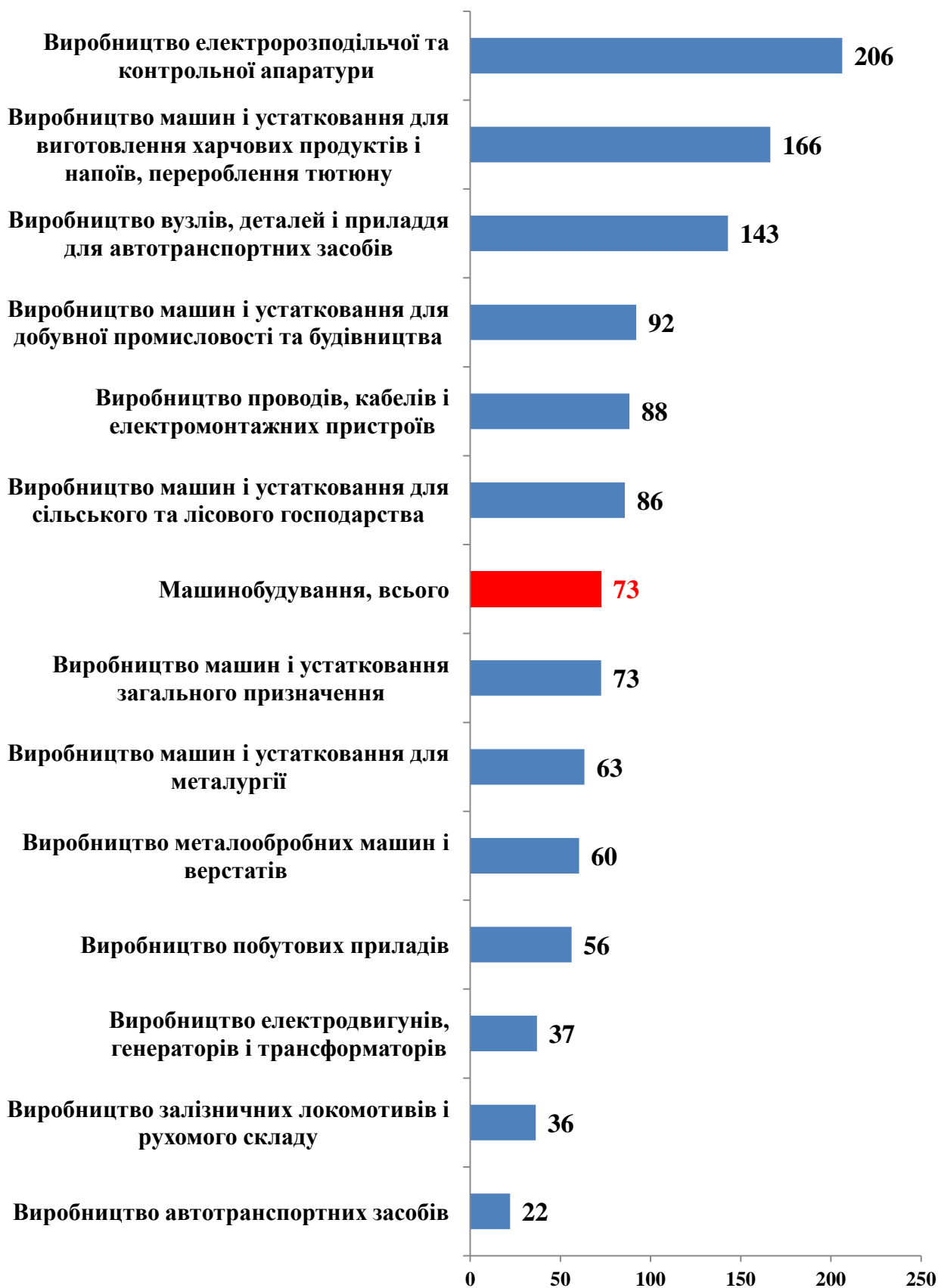

Рис. 42 Індеси обсягів виробництва секторів машинобудування України в 2010-2018 рр., 2010=100

Узагальнюючим показником, який відображає виробництво різних видів продукції машинобудування є обсяг реалізованої продукції. Даний показник у 2010-2017 рр. в гривневому виразі збільшився на 64,2% до 165 млрд. грн., тоді як в доларовому виразі зменшився на 51,0% з 12,6 млрд. дол. США до 6,2 млрд. дол. США.

Питома вага машинобудівної продукції в реалізації промислової продукції скоротилася з 9,3-10,1% в 2010-2012 рр. до 6,2% в 2017, що було обумовлено порівняно нижчими темпами падіння обсягів реалізації в інших галузях промисловості порівняно з машинобудуванням (23,7% та 51,0% відповідно).

Таблиця 15

Обсяги реалізації промислової та машинобудівної продукції в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізації продукції, млрд. грн.										
Промисловість	1 080	1 346	1 419	1 375	1 450	1 806	2 195	2 670	1 590	147,2
<i>в т.ч. машинобудування*</i>	<i>100</i>	<i>134</i>	<i>143</i>	<i>117</i>	<i>100</i>	<i>114</i>	<i>128</i>	<i>165</i>	<i>64</i>	<i>64,2</i>
Обсяг реалізації продукції, млрд. дол. США										
Промисловість	136,1	168,9	177,6	172,0	122,0	82,7	85,9	100,4	-35,7	-26,3
<i>в т.ч. машинобудування*</i>	<i>12,6</i>	<i>16,9</i>	<i>17,9</i>	<i>14,6</i>	<i>8,4</i>	<i>5,2</i>	<i>5,0</i>	<i>6,2</i>	<i>-6,4</i>	<i>-51,0</i>
<i>Питома вага машинобудування в реалізації промислової продукції, %</i>	<i>9,3</i>	<i>10,0</i>	<i>10,1</i>	<i>8,5</i>	<i>6,9</i>	<i>6,3</i>	<i>5,8</i>	<i>6,2</i>	<i>-3,1</i>	

* - не враховує виробництво військової техніки та військових транспортних засобів

млн. дол. США

Рис. 43 Динаміка реалізації продукції машинобудування в Україні в 2010-2017 рр. та питома вага в промисловості

Основний обсяг реалізованої продукції машинобудування генерується підприємствами, а питома вага фізичних осіб підприємців є несуттєвою (не перевищує 1%).

Таблиця 16

Динаміка обсягів реалізації машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. за типами суб'єктів господарювання

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні ї одиниці	%
Обсяг реалізації, млн. грн.	100 311	134 320	143 365	116 615	100 401	113 817	128 335	164 732	64 421	64
<i>з них підприємства</i>	<i>99 083</i>	<i>133 237</i>	<i>142 682</i>	<i>115 966</i>	<i>99 700</i>	<i>112 662</i>	<i>126 826</i>	<i>162 831</i>	<i>63 747</i>	<i>64</i>
<i>фізичні особи-підприємці</i>	<i>1 228</i>	<i>1 083</i>	<i>684</i>	<i>649</i>	<i>700</i>	<i>1 155</i>	<i>1 509</i>	<i>1 901</i>	<i>674</i>	<i>55</i>
Обсяг реалізації, млн. дол. США	12 641	16 858	17 941	14 590	8 446	5 210	5 023	6 194	-6 447	-51
<i>з них підприємства</i>	<i>12 486</i>	<i>16 722</i>	<i>17 855</i>	<i>14 508</i>	<i>8 388</i>	<i>5 157</i>	<i>4 964</i>	<i>6 122</i>	<i>-6 364</i>	<i>-51</i>
<i>фізичні особи-підприємці</i>	<i>155</i>	<i>136</i>	<i>86</i>	<i>81</i>	<i>59</i>	<i>53</i>	<i>59</i>	<i>71</i>	<i>-83</i>	<i>-54</i>
Питома вага підприємств в реалізації продукції машинобудування, %	0,99	0,99	1,00	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	0,00	

Зменшення обсягів реалізації машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. відбулося, головним чином, у зв'язку зі скороченням виробництва інвестиційних товарів: транспортного устаткування (-3,1 млрд. дол. США) та машин і устаткування (-1,7 млрд. дол. США). Дані сектори сформували близько 76% обсягів загальних обсягів зниження реалізації.

Таблиця 17

Динаміка обсягів реалізації промислової та машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. за галузями, млн. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									млн. дол. США	%
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	908	1 505	1 019	968	694	410	493	530	-378	-42
Виробництво електричного устаткування	2 066	2 197	2 865	2 807	1 776	1 108	1 051	1 253	-812	-39
Виробництво машин і устаткування	4 019	4 896	4 884	4 564	2 853	1 952	1 993	2 284	-1 735	-43
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	1 223	1 426	1 626	1 374	1 002	626	655	845	-378	-31
Виробництво інших транспортних засобів	4 425	6 835	7 547	4 878	2 121	1 114	831	1 282	-3 144	-71
ВСЬОГО	12 641	16 858	17 941	14 590	8 446	5 210	5 023	6 194	-6 447	-51

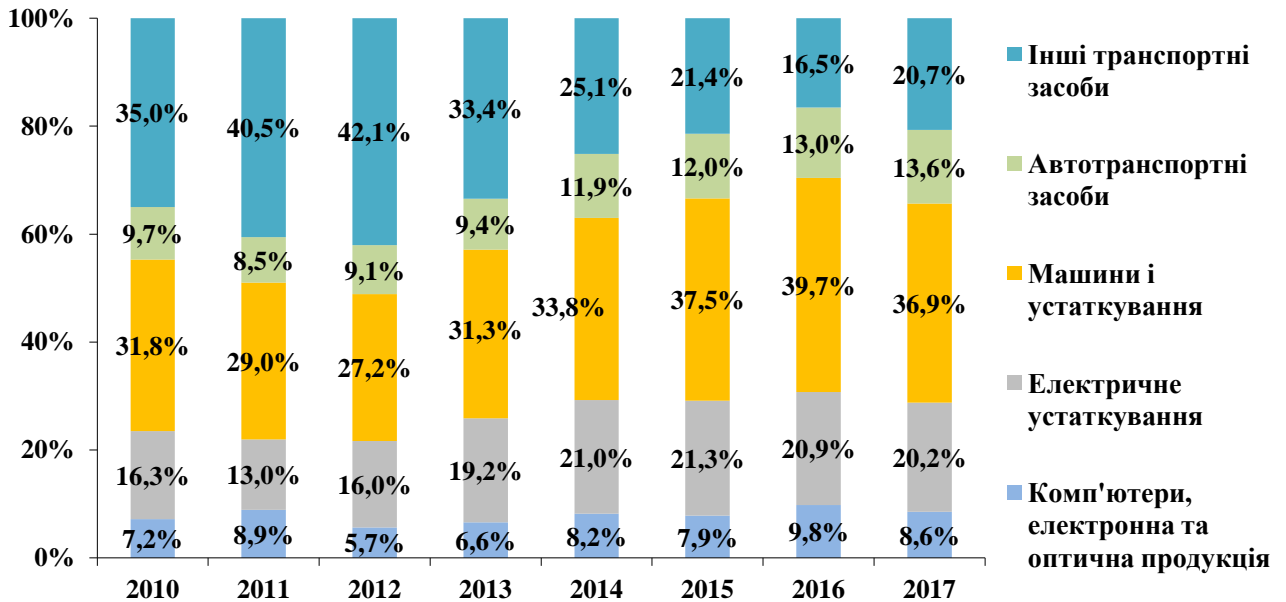

Рис. 44 Структура реалізації машинобудівної продукції в Україні в 2010-2017 рр. за галузями, %

Секторальна структура машинобудування України протягом 2010-2017 рр. зазнала суттєвих змін: зменшилася питома вага секторів з високою доданою вартістю на фоні зростання частки сектору виробництва кабелів і приладів для автотранспортних засобів.

Так, найбільше скорочення в структурі реалізованої машинобудівної продукції відбулося в сегментах виробництва залізничного рухомого складу (на 18,8 відсоткових пунктів до 8,1% в 2017 р.), виробництва автотранспортних засобів (на 1,5 відсоткових пункти до 4,4%).

Найбільше посилення позиції відбулося в сегменті виробництва кабелів і приладів для автотранспортних засобів (на 4,8 відсоткових пунктів до 8,3%). Зазначений ріст став можливим завдяки відкриттю нових підприємств з іноземними інвестиціями (здебільшого на заході країни). Даний сегмент є прикладом входження у глобальні ланцюги доданої вартості в нижньому, працевісткому сегменті.

Крім того, відбулося зростання питомої ваги в сегментах повітряних і космічних літальних апаратів та їх частин (на 4,3 відсоткових пункти до 11,1%), сільськогосподарських машин (на 3,0 відсоткових пункти до 7,0%), інших машин і устаткування загального призначення (на 2,6 відсоткових пункти до 8,9%), проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв (на 2,1 відсоткових пункти до 5,5%)

Рис. 45 Структура реалізації машинобудівної продукції в Україні в 2010 та 2017 рр. в розрізі сегментів, %

Таблиця 18

Динаміка обсягів реалізації машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. за секторами, млн. дол. США*

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									млн. дол. США	%
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	908	1 505	1 019	968	694	410	493	530	-378	-42
електронних компонентів і плат	288	670	77	60	43	22	36	38	-250	-87
комп'ютерів і периферійного устаткування	130	185	133	192	97	67	71	90	-40	-31
виробництво обладнання зв'язку	54	92	157	69	61	74	66	88	34	62
електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	24	151	171	218	156	34	23	13	-11	-47
інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	345	323	384	368	292	177	241	249	-95	-28
радіологічного, електромедичного устаткування	32	57	65	31	18	18	24	21	-11	-34
оптичних приладів і фотографічного устаткування	31	25	26	29	26	16	32	31	0	1
магнітних і оптичних носіїв даних	4	2	7	2	1	1	0	0	-4	-94
Виробництво електричного устаткування	2 066	2 197	2 865	2 807	1 776	1 108	1 051	1 253	-812	-39
електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	853	719	1 460	1 394	742	392	380	435	-418	-49
батарей і акумуляторів	272	317	244	227	129	81	77	106	-167	-61
проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	423	525	506	510	389	270	263	340	-84	-20
електричного освітлювального устаткування	121	123	119	129	88	59	65	75	-46	-38
побутових приладів	278	361	327	285	260	196	163	177	-101	-36
іншого електричного устаткування	119	152	209	261	168	112	102	122	3	3
Виробництво машин і устаткування	4 019	4 896	4 884	4 564	2 853	1 952	1 993	2 284	-1 735	-43
машин і устаткування загального призначення	1 247	1 570	1 650	1 636	1 009	753	664	599	-648	-52
інших машин і устаткування загального призначення	796	926	1 079	1 004	676	408	425	549	-247	-31
машин і устаткування для сільського та лісового господарства	506	633	586	477	361	299	360	435	-71	-14
металообробних машин і верстатів	110	114	95	76	45	33	27	32	-79	-71
інших машин і устаткування спеціального призначення	1 360	1 653	1 473	1 370	761	459	517	669	-690	-51
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	1 223	1 426	1 626	1 374	1 002	626	655	845	-378	-31
автотранспортних засобів	739	902	1 047	769	418	192	208	272	-467	-63
кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	46	81	93	84	113	54	58	61	15	32

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									млн. дол. США	%
вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	438	443	485	521	471	380	388	512	74	17
Виробництво інших транспортних засобів*	4 425	6 835	7 547	4 878	2 121	1 114	831	1 282	-3 143	-71
будування суден і човнів	156	145	180	282	44	42	53	75	-81	-52
залізничних локомотивів і рухомого складу	3 394	5 529	5 908	3 171	969	319	312	500	-2 895	-85
повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	863	1 146	1 429	1 394	1 091	738	448	689	-174	-20
інших транспортних засобів	12	15	30	31	18	15	19	19	7	58
ВСЬОГО*	12 641	16 858	17 941	14 590	8 446	5 210	5 023	6 194	-6 447	-51

* - не враховує виробництво військової техніки та військових транспортних засобів

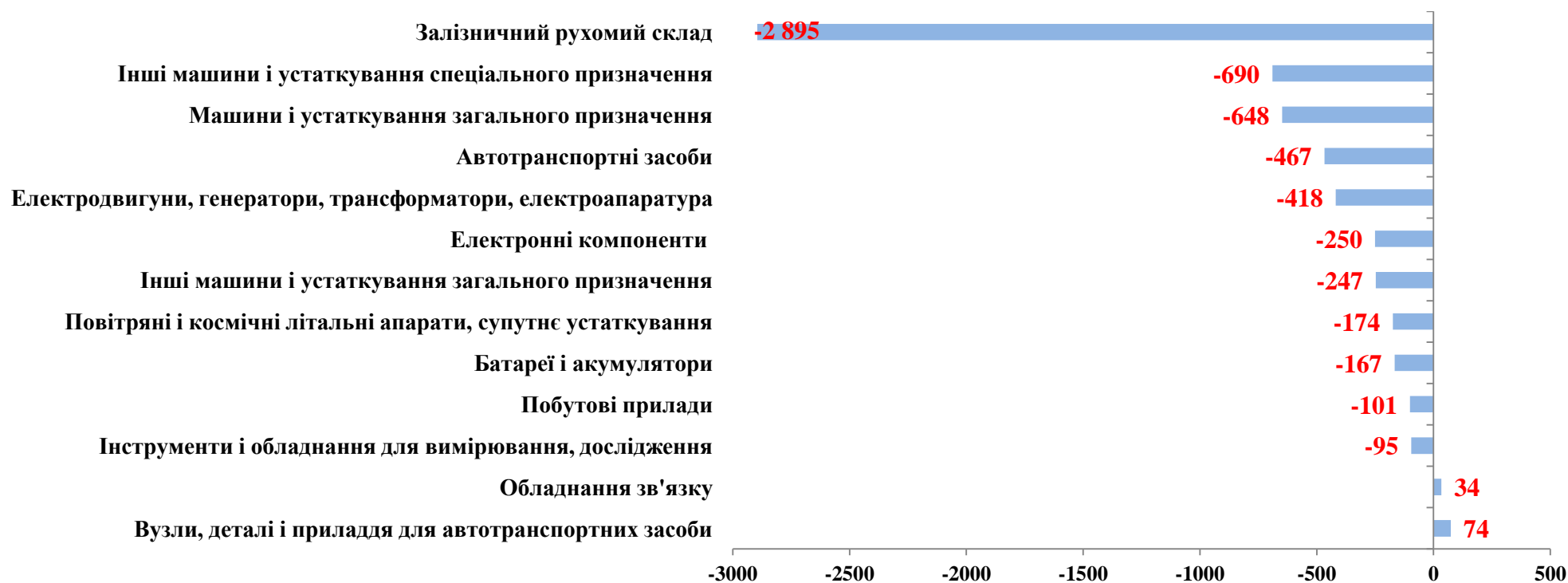

Рис. 46 Приріст обсягів реалізації продукції машинобудування України в 2010-2017 рр. в розрізі секторів, млн. дол. США

Розташування машинобудівних підприємств в Україні є висококонцентрованим – майже 60% доходу машинобудування України генерується 6 основними регіонами: Запорізькій області (16,9%), м. Києві (12,3%), Харківській області (11,3%), Полтавській області (6,3%), Донецькій області (6,1%) та Дніпропетровській області (6,0%).

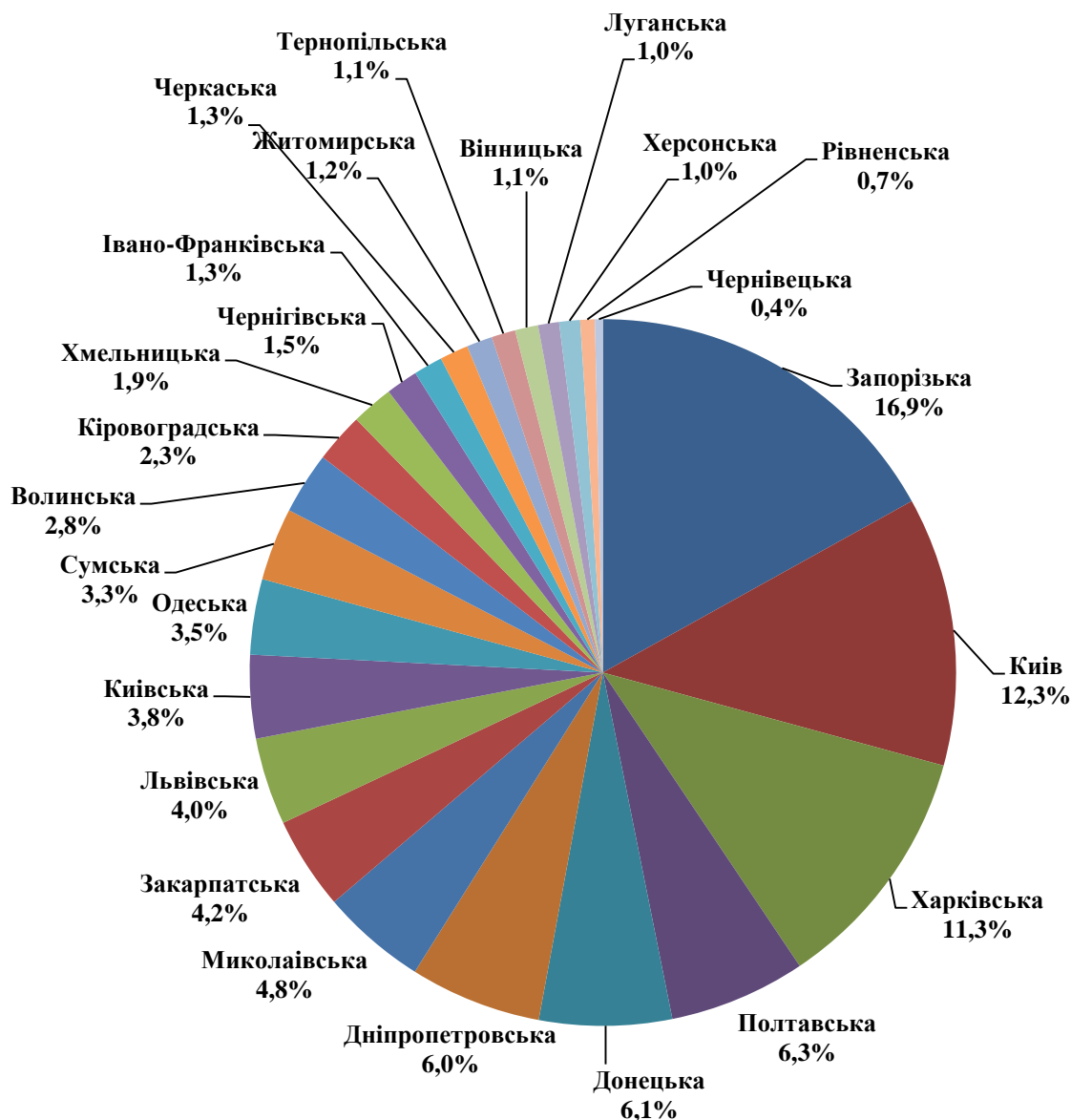

Рис. 47 Регіональна структура реалізації продукції машинобудування в Україні в 2017 р., %

Регіональна структура машинобудування України в 2010-2017 рр. зазнала суттєвих змін. Зокрема, у зв'язку з російською агресією послабилися позиції Донецькою області (-14,0 відсоткових пунктів до 6,1%), Луганської області (-5,3 відсоткових пунктів до 1,0%), АР Крим (-1,8 відсоткових пунктів), та м. Севастополя (-0,4 відсоткових пунктів). Суттєве скорочення позицій відбулося також Полтавській та Дніпропетровській областях (на 4,5 і 1,9 відсоткових пункти, головним чином через різке скорочення виробництва вагобудівної продукції). Натомість більшість інших регіонів, посилили свою вагомість у реалізації машинобудівної продукції, з яких найбільше м. Київ (+7,3 відсоткових пункти), Запорізька область (+2,9 відсоткових пункти), Харківська область (+2,2 відсоткових пункти) та Київська область (+2,2 відсоткових пункти).

Таблиця 19

Регіональна структура реалізації продукції машинобудування в Україні в 2010-2017 рр., %

Показник	2010	2017	2017/2010
Запорізька	14,0	16,9	2,9
Донецька	20,1	6,1	-14,0
Харківська	9,2	11,3	2,2
м. Київ	5,0	12,3	7,3
Полтавська	10,7	6,3	-4,5
Дніпропетровська	8,0	6,0	-1,9
Миколаївська	3,3	4,8	1,6
Закарпатська	2,8	4,2	1,4
Сумська	3,4	3,3	0,0
Львівська	1,9	4,0	2,1
Київська	1,6	3,8	2,2
Луганська	6,3	1,0	-5,3
Одеська	1,7	3,5	1,7
Волинська	1,0	2,8	1,8
Кіровоградська	1,2	2,3	1,0
Черкаська	2,1	1,3	-0,8
Хмельницька	1,0	1,9	0,9
Чернігівська	0,7	1,5	0,8
Житомирська	0,7	1,2	0,5
Херсонська	1,0	1,0	-0,1
Івано-Франківська	0,2	1,3	1,1
Вінницька	0,6	1,1	0,4
Тернопільська	0,5	1,1	0,6
АР Крим	1,8		-1,8
Рівненська	0,5	0,7	0,1
Чернівецька	0,3	0,4	0,1
м. Севастополь	0,4		-0,4
ВСЬОГО	100,0	100,0	0,0

Рис. 48 Зміни в регіональній структурі реалізації продукції машинобудування в Україні в 2010-2017 рр., відсоткових пунктів

Визначальним у формуванні фінансового результату економіки машинобудування є показник створеної доданої вартості, на який впливає рівень заробітної плати та прибуток.

Валова додана вартість значною мірою обумовлює стан внутрішнього ринку, рівень доходу населення, можливості розвитку економіки, промисловості, підприємств.

Можливості розширеного відтворення в економіці визначаються фінансовим станом суб'єктів ринкових відносин, які базуються на здатності створення достатнього рівня доданої вартості та валової доданої вартості. Останній є найважливішим індикатором економічної результативності й ефективності машинобудування як складової національної економіки.

Як продуцент ВВП в економіці, упродовж 2010-2017 рр. машинобудування дещо поступилася своїми позиціями, на що вказує спадна динаміка частки машинобудування в загальноекономічному обсязі валової доданої вартості.

Рис. 49 Динаміка валової доданої вартості машинобудування України в 2010-2017 рр. та питома вага у валовій доданій вартості економіки, %

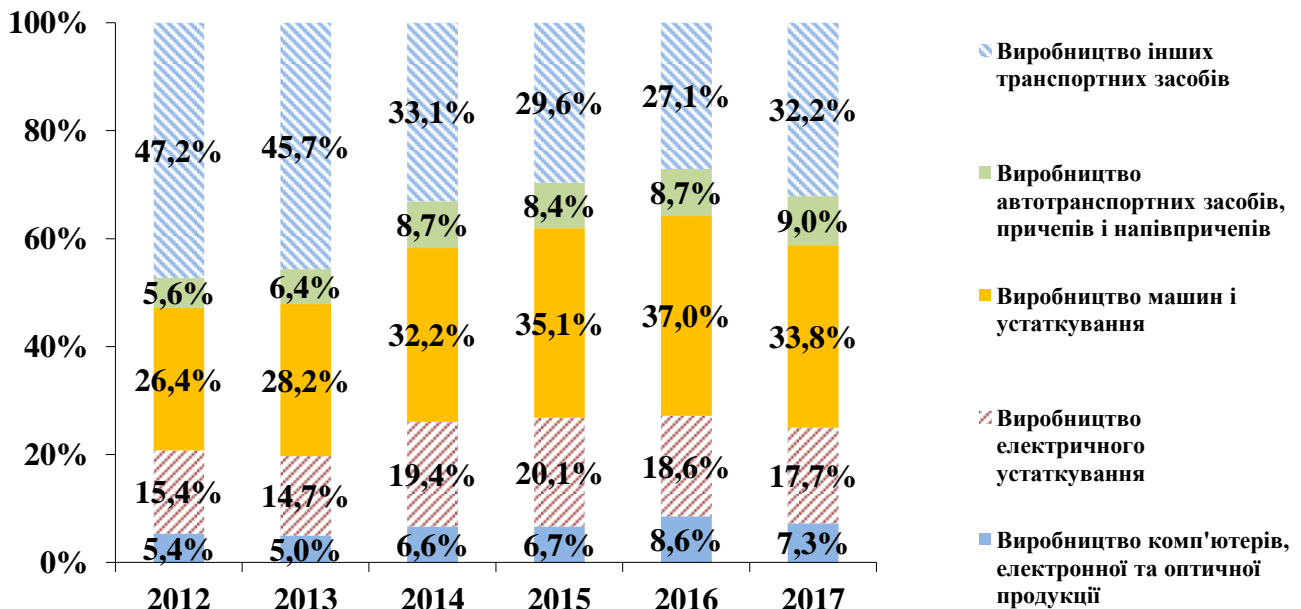
Наведені дані ілюструють тенденцію випереджального скорочення обсягів доданої вартості у машинобудуванні порівняно з економікою в цілому, а також стосовно випуску промислової продукції. Вона спостерігається з 2012 р. по всіх агрегованих галузях машинобудування, крім виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів, частка якого зросла на 0,02 відсоткових пункти завдяки розміщенню в Україні нових потужностей зі складання електричного устаткування для автомобілів. Це свідчить про зниження ефективності діяльності українського машинобудування, однією з основних причин якої є, безумовно, зростання обсягів виробничих витрат (проміжного споживання) унаслідок технологічної відсталості та відповідно – зниження продуктивності праці.

Таблиця 20

Питома вага галузей машинобудування України у валовій доданій вартості української економіки в 2012-2017 рр. %

Галузь	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Зміна в 2012-2017, в п.
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	0,19	0,17	0,17	0,15	0,20	0,17	-0,01
Виробництво електричного устаткування	0,54	0,49	0,51	0,44	0,43	0,42	-0,12
Виробництво машин і устаткування	0,93	0,93	0,84	0,77	0,85	0,81	-0,12
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	0,20	0,21	0,23	0,18	0,20	0,22	0,02
Виробництво інших транспортних засобів	1,66	1,51	0,86	0,65	0,62	0,77	-0,89
ВСЬОГО	3,52	3,31	2,61	2,18	2,29	2,40	-1,12

Провідними продуцентами валової доданої вартості в машинобудуванні є виробництво машин і устаткування та виробництво інших транспортних засобів, які генерують майже 2/3 обсягів доданої вартості. Слід зазначити, що протягом останніх років зменшилася вагомість виробництва інших транспортних засобів (головним чином через суттєве зменшення залізничного машинобудування – з 47,2% в 2012 р. до 32,2% в 2017 р.). Як наслідок питома вага інших галузей збільшилася.

Рис. 50 Структура валової доданої вартості машинобудування України в 2012-2017 рр., %

Серед машинобудівних секторів найбільше посилилися позиції виробництва вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засоби (+4,4 відсоткових пункти), військових транспортних засобів (+2,8 відсоткових пункти), повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування (+2,3), інших машин і устаткування загального призначення (+2,1 відсоткових пункти), машин і устаткування для сільського господарства (+2,0 відсоткових пункти).

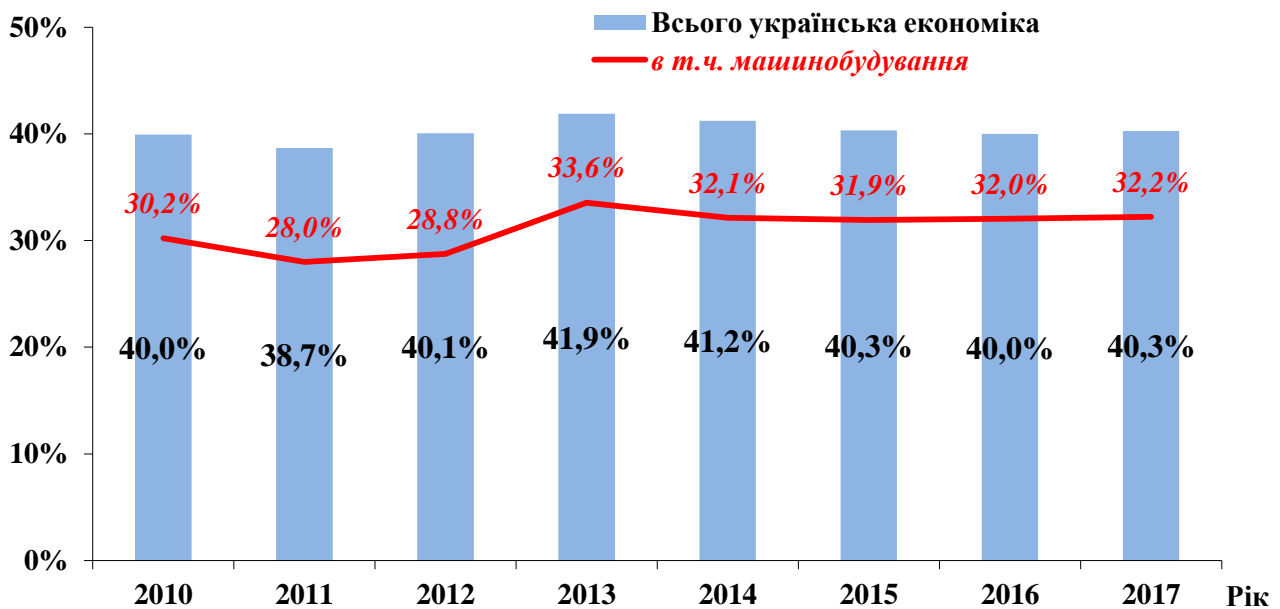
Секторами, що найбільше втратили вагомості в структурі доданої вартості були залізничне

машинобудування (-20,7 відсоткових пункти) та виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів та електроапаратури (-1,2 відсоткових пункти).

Рис. 51 Секторальна структура доданої вартості машинобудування України в 2012 та 2017 рр., %

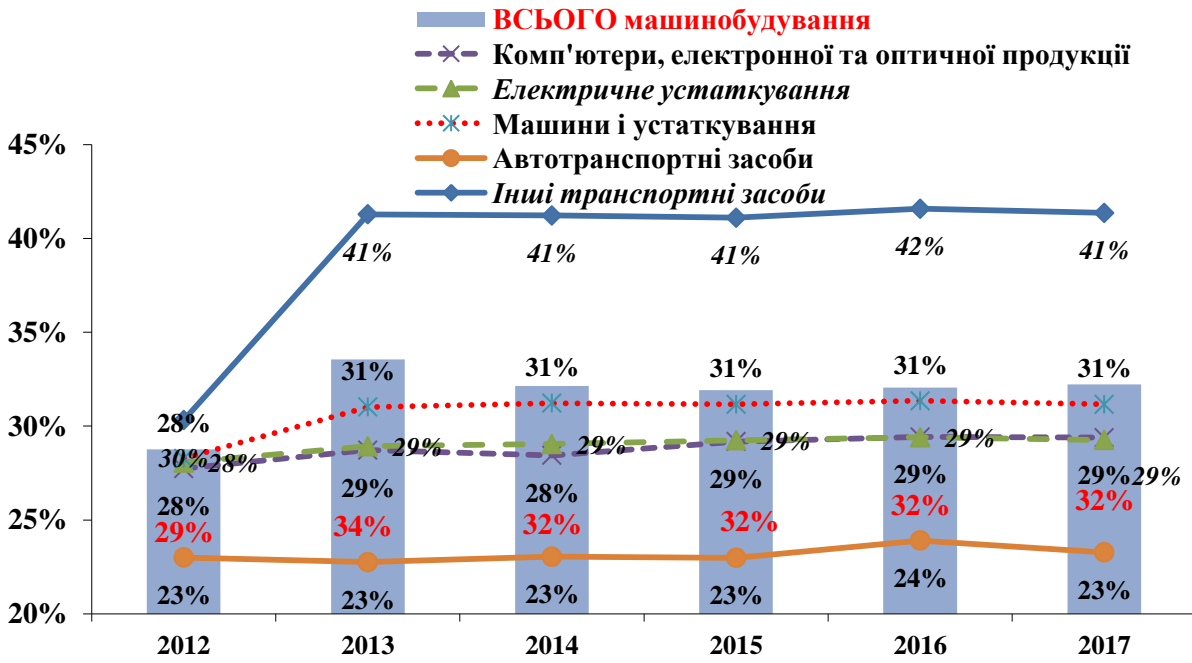
Соціально-економічну ефективність галузей машинобудування відображає частка валової доданої вартості у випуску цього сектора економіки. Що вище значення показника, то ефективніше функціонує кожна галузь, унаслідок чого отримуються соціальний та економічний ефекти, відображені у складових ВДВ – оплаті праці найманих працівників, валовому прибутку, змішаному доходу. За показником частки ВДВ у випуску машинобудування України упродовж 2010-2017 рр. на понад 8-11 відсоткових пунктів поступалось середньому показнику української економіки. В той же час, слід зазначити, що рівень ефективності галузі підвищився на 2,0 відсоткових пункти.

Рис. 52 Частка валової доданої вартості у випуску машинобудування та економіки України, %

Серед видів машинобудування найменша соціально-економічна ефективність характерна для виробництва автотранспортних засобів (23%). В Україні упродовж 2012–2017 рр. частка ВДВ у випуску цього виду машинобудування на понад 6-11 в.п. була нижчою, ніж у в середньому в галузі. Тоді як найбільш ефективними є виробництво інших транспортних засобів та машин і устаткування (41% і 31% відповідно в 2017 р.).

Суттєве збільшення ефективності виробництва в сегменті інших транспортних засобів (з 28% до 41% в 2012-2017 рр.) обумовлена структурною зміною: послаблення вагомості виробництва залізничного рухомого складу на фоні зростання вагомості виробництві частин повітряних літальних апаратів.

Рис. 53 Частка валової доданої вартості у випуску галузей машинобудування України в 2012-2017 рр., %

Джерело: Державна служба статистики України

Висновки

Машинобудування забезпечувало в 2017 р. 2,4% валової доданої вартості України, що на 1,8 відсоткового пункту менше показника 2010 р. (4,2%), і є наслідком зменшення обсягів виробництва машинобудівної продукції.

На машинобудування в 2017 р. припадало 6,2% обсягів реалізованої промислової продукції та 16,7% найманих працівників в промисловості. Це свідчить, що продуктивність праці в машинобудуванні більш як в 2,5 рази нижча, ніж у промисловості в цілому.

Обсяги виробництва в машинобудуванні в 2018 р. становили тільки 72,7% від рівня 2010 р. Зниження виробництва обумовлене російською військовою агресією, втратою машинобудівних потужностей на Сході України та у Криму, а також суттєвим зниження інвестиційного попиту на внутрішньому ринку.

Скорочення обсягів виробництва в 2010-2018 рр. відбулося у всіх секторах, крім виробництва автотранспортних засобів, яке сумарно збільшилося на 21,6% (головним чином завдяки запуску нових виробництв з виробництва кабелів для автомобільної промисловості). Найбільше зниження відбулося у виробництві автотранспортних засобів (-78%), залізничного рухового складу (-64%), електродвигунів, генераторів і трансформаторів (-63%), побутової техніки (-44%), верстатобудуванні (-40%) та виробництві машин для металургії (-37%). В той же час, окремі сегменти демонстрували позитивну динаміку: виробництво електророзподільної та контрольної апаратури (+106%), машин і устаткування для харчової промисловості (+66%) та виробництві вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів (+43%).

На кінець 2017 р. у машинобудуванні діяло 6 682 суб'єктів господарювання (5,4% від загальної кількості суб'єктів господарювання у промисловості та 0,4% від загальної кількості в економіці). Близько 2/3 функціонуючих в машинобудуванні суб'єктів господарювання припадає підприємства – в 2017 р. працювало 4 481 підприємство (10,7% від загальної кількості підприємств у промисловості та 1,3% від загальної кількості підприємств в економіці).

У 2017 р. в машинобудуванні було зайнято 363,1 тис. чол. (15,6% від загальної кількості працюючих у промисловості та 4,4% від загальної кількості в економіці), що на 265 менше ніж в 2010 р. (490,5 тис. чол.).

Узагальнюючим показником, який відображає виробництво різних видів продукції машинобудування є обсяг реалізованої продукції. Даний показник у 2010-2017 рр. в гривневому виразі збільшився на 64,2% до 165 млрд. грн., тоді як в доларовому виразі зменшився на 51,0% з 12,6 млрд. дол. США до 6,2 млрд. дол. США.

Питома вага машинобудівної продукції в реалізації промислової продукції скоротилася з 9,3-10,1% в 2010-2012 рр. до 6,2% в 2017, що було обумовлено порівняно нижчими темпами

падіння обсягів реалізації в інших галузях промисловості порівняно з машинобудуванням (23,7% та 51,0% відповідно).

Секторальна структура машинобудування України протягом 2010-2017 рр. зазнала суттєвих змін: зменшилася питома вага секторів з високою доданою вартістю на фоні зростання частки сектору виробництва кабелів і приладів для автотранспортних засобів. Найбільше скорочення в структурі реалізованої машинобудівної продукції відбулося в сегментах виробництва залізничного рухомого складу (на 18,8 відсоткових пунктів до 8,1% в 2017 р.), виробництва автотранспортних засобів (на 1,5 відсоткових пункти до 4,4%).

Найбільше посилення позиції відбулося в сегменті виробництва кабелів і приладів для автотранспортних засобів (на 4,8 відсоткових пунктів до 8,3%). Зазначений ріст став можливим завдяки відкриттю нових підприємств з іноземними інвестиціями (здебільшого на заході країни). Даний сегмент є прикладом входження у глобальні ланцюги доданої вартості в нижньому, працевісткому сегменті.

Регіональна структура машинобудування України в 2010-2017 рр. зазнала суттєвих змін. Зокрема, у зв'язку з російською агресією послабилися позиції Донецької області (-14,0 відсоткових пунктів до 6,1%), Луганської області (-5,3 відсоткових пунктів до 1,0%), АР Крим (-1,8 відсоткових пунктів), та м. Севастополя (-0,4 відсоткових пунктів). Суттєве скорочення позицій відбулося також Полтавській та Дніпропетровській областях (на 4,5 і 1,9 відсоткових пункти, головним чином через різке скорочення виробництва вагонобудівної продукції). Натомість більшість інших регіонів, посилили свою вагомість у реалізації машинобудівної продукції, з яких найбільше м. Київ (+7,3 відсоткових пункти), Запорізька область (+2,9 відсоткових пункти), Харківська область (+2,2 відсоткових пункти) та Київська область (+2,2 відсоткових пункти).

В структурі доданої вартості галузей машинобудування найбільше посилилися позиції виробництва вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засоби (+4,4 відсоткових пункти), військових транспортних засобів (+2,8 відсоткових пункти), повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування (+2,3), інших машин і устаткування загального призначення (+2,1 відсоткових пункти), машин і устаткування для сільського господарства (+2,0 відсоткових пункти). Секторами, що найбільше втратили вагомості в структурі доданої вартості були залізничне машинобудування (-20,7 відсоткових пункти) та виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів та електроапаратури (-1,2 відсоткових пункти).

2.2. Існуючі кластери та регіональна спеціалізація машинобудування в Україні

Кластер – це добровільне галузево-територіальне об'єднання взаємопов'язаних організацій (а саме – виробників продукції; постачальників комплектуючих і послуг; освітніх і науково-дослідних установ; банків, інвестиційних і венчурних фондів; об'єктів інфраструктури, тощо) з метою підвищення конкурентних переваг та експлуатації вигоди спільної ринкової діяльності.

Кластер діє за принципами синергізму, коли його учасники взаємопідсилюють один одного. Також знижуються витрати на фінансування діяльності, що консолідовано реалізується кластером – інфраструктурне забезпечення, формування законодавчо-нормативної бази, підготовка трудових ресурсів, розробка та впровадження інновацій, отримання різних форм підтримки від уряду, тощо.

Кластери є результатом розвитку регіональної підприємницької екосистеми «знизу-вверх» як нова форма організації спільних бізнес-процесів, яка через посилення комунікаційних зв'язків між його учасниками стимулює інноваційну діяльність.

Кластери зазвичай організовуються на умовах членства, мають гнучку структуру і часто побудовані навколо «якірного» учасника. Ним виступає компанія або організація, діяльність якої важлива для учасників кластеру. Це може виробниче підприємство (наприклад, складальне підприємство), наукова або науково-дослідна установа (R&D-центр), тощо.

Стимулюючи інноваційну діяльність, кластери підвищують конкурентоздатність його учасників, що, відповідно, сприяє нарощуванню їх експортного потенціалу. Згідно даних OECD⁴, в кластерах швидше комерціалізуються інновації, що посилює конкурентоздатність як економіки країни в цілому, так і окремих її секторів. Насамперед це стосується високотехнологічних виробництв, до яких відноситься і машинобудування.

Найбільшого поширення у світі кластери набули у скандинавських країнах, в яких рівень охоплення кластеризацією економічних гравців складає 65-100%. У більшості розвинених країнах кластери розглядаються як основна організаційна форма розвитку секторів економіки зі значним інноваційним потенціалом. Тому на розвиток кластерів уряди розвинених країн направляють значні ресурси і фінансову підтримку у вигляді пільгового оподаткування і надання грантів⁵.

---

⁴ <http://www.oecd.org/cfe/regional-policy/competitiveregionalclustersnationalpolicyapproaches.htm>

⁵ http://ecsn.ru/files/pdf/201604/201604_116.pdf

В Україні розвиток кластерів, зокрема і в машинобудуванні, знаходиться на початковому етапі⁶. Зареєстровані українські кластери зазвичай створені директивно «зверху-вниз», носять формальний характер і по своїй суті не є кластерами. В Україні відсутня державна політика з розвитку кластерів.

Водночас, як свідчить світовий досвід, нарощування експорту машинобудівної продукції в Україні вимагає посилення конкурентоспроможності вітчизняних виробників, що неможливе без розвитку машинобудівних кластерів. Тобто, формула:

Збільшення експорту = Розвиток машинобудівних кластерів в Україні

Кожна область України володіє потенціалом щодо створення кластерів в різних сегментах машинобудування, який розраховується за формулою «Потенціалу кластеризації»:

$$LQ = (Emp_{ig} / Emp_g) / (Emp_i / Emp),$$

де

LQ – коефіцієнт кластерного потенціалу

Emp_{ig} – кількість зайнятих в g-сегменті машинобудування в і-області

Emp_g – кількість зайнятих в g-сегменті машинобудування в Україні

Emp_i – кількість зайнятих в і-області

Emp – кількість зайнятих в Україні

Значення $LQ > 1$ свідчить про наявність у області передумов для формування секторального машинобудівного кластеру, оскільки рівень концентрації трудових ресурсів в даному сегменті машинобудування в області перевищує рівень концентрації трудових ресурсів в даному сегменті машинобудування в Україні.

Така методика використовується Європейською Кластерною Обсерваторією⁷ для виявлення основних напрямків розвитку секторальних кластерів в країнах ЄС-28.

---

⁶ Станом на 01.03.2019 р. в Україні зареєстровані 32 кластери у формі громадських організацій, з яких 8 у машинобудуванні

⁷ Європейська Кластерна Обсерваторія (European Cluster Organisation Directory) – дослідницька організація Єврокомісії з питань розвитку кластерів в країнах Євросоюзу, Інтернет сайт: <http://www.clusterobservatory.eu/index.html>

Нижче наведена характеристика 13-ти основних сегментів машинобудування України, які формують 90% доданої вартості у машинобудуванні (Рис. 54), та наявність потенціалу створення кластерів в цих сегментах в різних областях України.

Рис. 54 Секторальна структура доданої вартості, сформованої в машинобудуванні України в 2017 р., %

Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування є сегментом, де формується найбільше доданої вартості в машинобудуванні України (21,7% в 2017 р.). Тут працює 79 підприємств, на яких зайнято 48 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції в даному сегменті в 2017 р. склав 689 млн. дол. США (11,1% обсягів реалізації машинобудівної продукції), з яких 52,6% припадало на експорт.

Сегмент характеризується високим рівнем доданої вартості у виробництві (57,6% в 2017р.), порівняно із середнім показником у машинобудуванні в цілому (32%), із тенденцією до його зростання протягом останніх років (із 49,9% до 57,6% в 2012-2017 рр.).

Таблиця 21

Характеристика сегменту виробництва повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування в Україні в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	863	1 146	1 429	1 394	1 091	738	448	689	-174	-20
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	6 852	9 130	11 422	11 142	12 971	16 132	11 448	18 326	11 474	167
з них підприємства	6 852	9 129	11 421	11 141	12 970	16 132	11 448	18 326	11 474	167
фізичні особи-підприємці	1	1	1	1	1	0	0	0	-1	-100
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	6,8	6,8	8,0	9,6	12,9	14,2	8,9	11,1	4,3	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	596	832	1 520	1 046	892	670	324	363	-234	-39
Питома вага експорту у реалізації, %	69,1	72,6	106,3	75,1	81,7	90,8	72,2	52,6	-16,4	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	71	69	79	92	91	93	76	79	8	11
з них підприємства	64	62	72	85	82	93	76	79	15	23
Чисельність працюючих, тис. чол.	53,9	54,5	63,0	62,5	58,3	54,9	48,6	47,7	-6,2	-11,5
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	49,9	61,0	49,6	50,6	57,2	57,6	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	19,4	25,3	20,8	23,1	21,2	21,7	-	-

Рис. 55 Динаміка обсягів реалізації в сегменті виробництва повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Підприємства сегменту географічно розташовані у 15 регіонах, серед яких найбільшими є Запорізька і Харківська області та м. Київ, на які припадає >80% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Запорізька, Дніпропетровська та Харківська області, із сумарною часткою ~85%.

Найбільші виробники – ПАТ "Мотор Січ", ДП "ВО Південний машинобудівний завод імені О. М. Макарова", ПАТ "ФЕД", ДП «Антонов», а також державні авіаремонтні заводи ("Луцький ремонтний завод "Мотор", "Завод 410 ЦА", "Конотопський авіаремонтний завод "Авіакон", "Львівський державний авіаційно-ремонтний завод", тощо).

Рис. 56 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування в Україні в 2017 р., тис. чол.

*не включає працівників, які зайняті в сегменті вантажних авіап перевезень

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 57 Регіональна структура виробництва повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування в Україні в 2017 р., %

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування наявний у (1) Запорізькій області (LQ=3,7; авіабудування); (2) Дніпропетровській області (LQ=2,5; ракетобудування); (3) м. Київ (LQ=1,4; авіабудування). Однак, на сьогодні не існує організаційних форм кластерів авіабудування та/або ракетобудування.

У сегменті **виробництва машин і устаткування загального призначення** формується 11,3% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 463 суб'єкти господарювання (в т.ч. 337 підприємств), на яких зайнято 45 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 599 млн. дол. США, з яких 95% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується високим рівнем доданої вартості у виробництві (38,9% в 2017 р.), із тенденцією до зростання (з 29,6% до 38,9% в 2012-2017 рр.).

Таблиця 22

Характеристика сегменту виробництва машин і устаткування загального призначення в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	1 247	1 570	1 650	1 636	1 009	753	664	599	-648	-52
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	9 898	12 510	13 184	13 080	11 990	16 440	16 978	15 934	6 035	61
<i>з них підприємства</i>	<i>9 845</i>	<i>12 468</i>	<i>13 157</i>	<i>13 052</i>	<i>11 954</i>	<i>16 365</i>	<i>16 896</i>	<i>15 834</i>	<i>5 989</i>	<i>61</i>
<i>фізичні особи-підприємці</i>	<i>53</i>	<i>42</i>	<i>27</i>	<i>28</i>	<i>36</i>	<i>75</i>	<i>82</i>	<i>100</i>	<i>47</i>	<i>87</i>
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	9,9	9,3	9,2	11,2	11,9	14,4	13,2	9,7	-0,2	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	1 264	1 432	1 513	1 439	1 060	763	615	567	-697	-55
<i>Питома вага експорту у реалізації, %</i>	<i>101,3</i>	<i>91,2</i>	<i>91,7</i>	<i>87,9</i>	<i>105,1</i>	<i>101,4</i>	<i>92,5</i>	<i>94,6</i>	<i>-6,8</i>	<i>-</i>
Кількість суб'єктів господарювання, од.	430	417	402	444	444	462	457	463	33	8
<i>з них підприємства</i>	<i>363</i>	<i>350</i>	<i>335</i>	<i>377</i>	<i>338</i>	<i>322</i>	<i>319</i>	<i>337</i>	<i>-26</i>	<i>-7</i>
Чисельність працюючих, тис. чол.	60,9	62,2	64,6	64,8	60,0	51,8	48,9	44,7	-16,2	-26,6
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	29,6	34,8	36,4	37,1	35,7	38,9	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	9,7	11,7	13,7	15,6	14,0	11,3	-	-

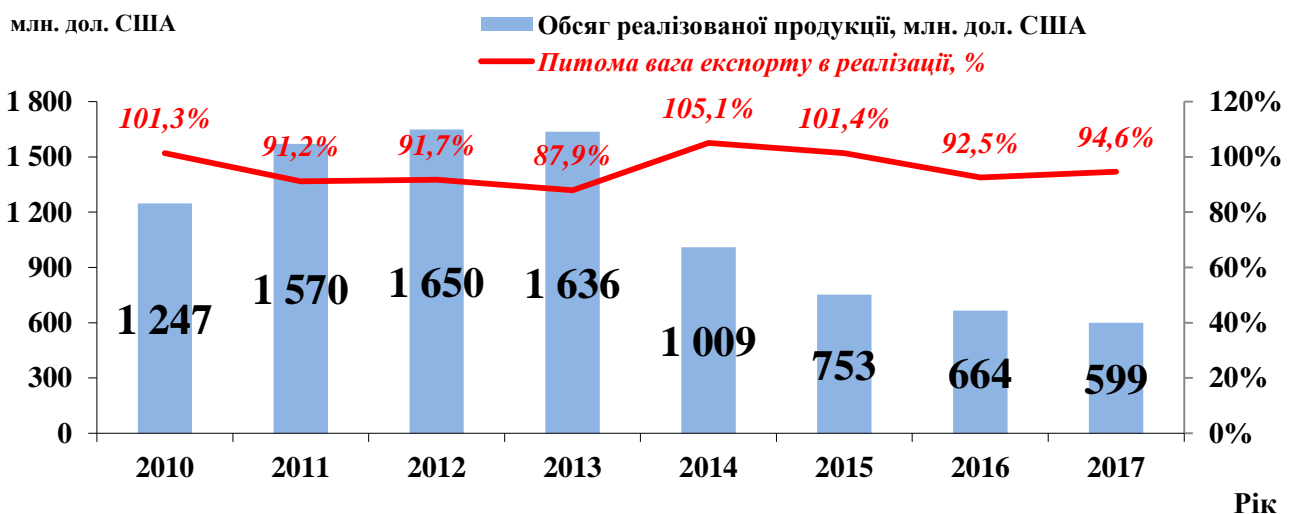
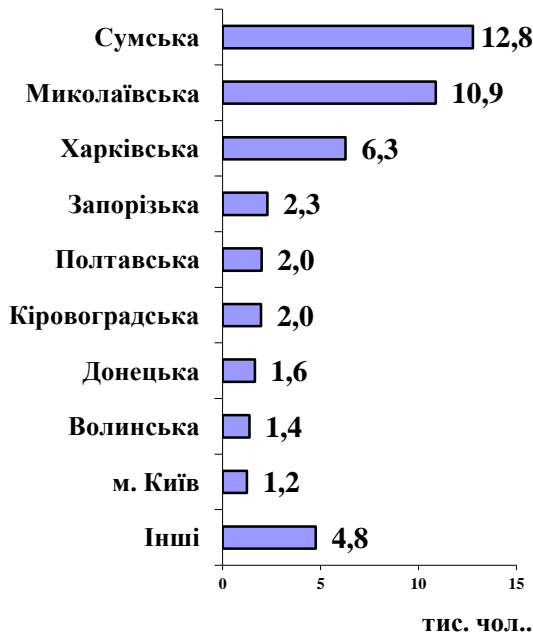

Рис. 58 Динаміка обсягів реалізації в сегменті виробництва машин і устаткування загального призначення в 2010-2017 рр., млн. дол. США

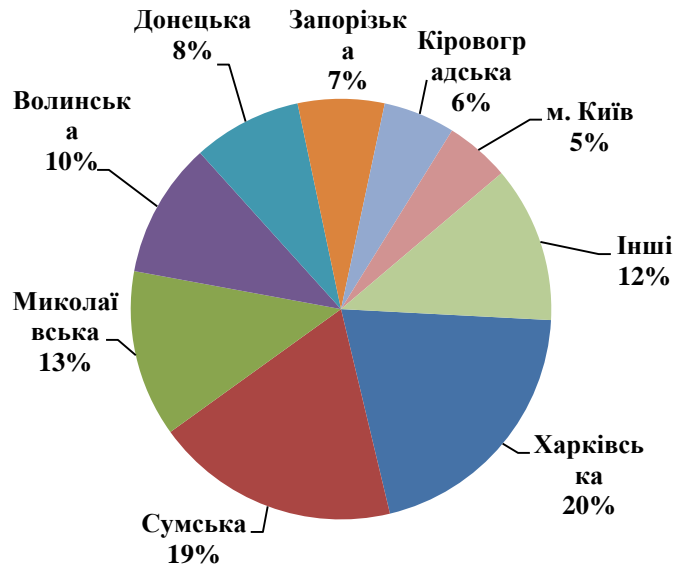
Підприємства даного сегменту представлені у всіх регіонах, серед яких найбільшими є Харківська, Сумська та Миколаївська області, на які сукупно припадає ~50% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Миколаївська, Харківська та Запорізька області (сумарно ~66% працюючих).

Рис. 59 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва машин і устаткування загального призначення в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 60 Регіональна структура виробництва машин і устаткування загального призначення в Україні в 2017р., %

Основними складовими виробництва в даному сегменті машинобудування є двигуни і турбіни (5 107 млн. грн. в 2017 або 32%), підшипники, зубчасті передачі, елементи механічних передач і приводів (3 413 млн. грн.. або 22 %) та інші помпи і компресори (3 391 млн. грн. або 21%).

Рис. 61 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні машин і устаткування загального призначення в 2017р., млн. грн.

Найбільші виробники в даному сегменті машинобудування:

- **Виробництво двигунів і турбін** – ДП "Науково-виробничий комплекс газотурбобудування "Зоря-Машпроект", ПАТ "Турбоатом", ПАТ "Енергомашспецсталь", ТОВ "Мотордеталь-Конотоп", ПрАТ "Полтавський турбомеханічний завод", ТОВ "Мелітопольський завод турбокомпресорів"
- **Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування** – ПАТ "Гідросила", ПрАТ "Гідросила АПМ", ТОВ "Гідросила-ТЕТІС", ПАТ "Гідросила МЗТГ"
- **Виробництво інших помп і компресорів** – ПАТ "Сумський завод насосного та енергетичного машинобудування "Насосенергомаш", ПАТ "Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання", ТОВ "Промелектро-Харків", ПП "Полтавський ливарно-механічний завод", ПрАТ "НВАТ "ВНДІкомпресормаш"
- **Виробництво інших кранів і клапанів** – ТОВ "Союзенергомаш", ТОВ "Олбрізервіс", ПрАТ "Армапром", ПАТ "Ужгородський Турбогаз"
- **Виробництво підшипників, зубчастих передач** – ПрАТ "СКФ Україна", ПАТ "Харківський підшипниковий завод", ТОВ "ТАРА"

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва машин і устаткування загального призначення наявний у (1) Сумській області (LQ=6,0; помпи і компресорне обладнання); (2) Миколаївській області (LQ=5,6; компресорне обладнання); (3) Кіровоградській області (LQ=2,2; гідравлічне і пневматичне обладнання); (4) Вінницькій області (LQ=1,6; гідравлічне і пневматичне обладнання); (5) Рівненській області (LQ=1,6; крани і клапани) і (6) Харківській області (LQ=1,2; двигуни і турбіни) областях. Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У сегменті **виробництва інших машин спеціального призначення** формується 10,7% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 909 суб'єктів господарювання (з них 696 підприємств), на яких зайнято 42,3 тис. працюючих.

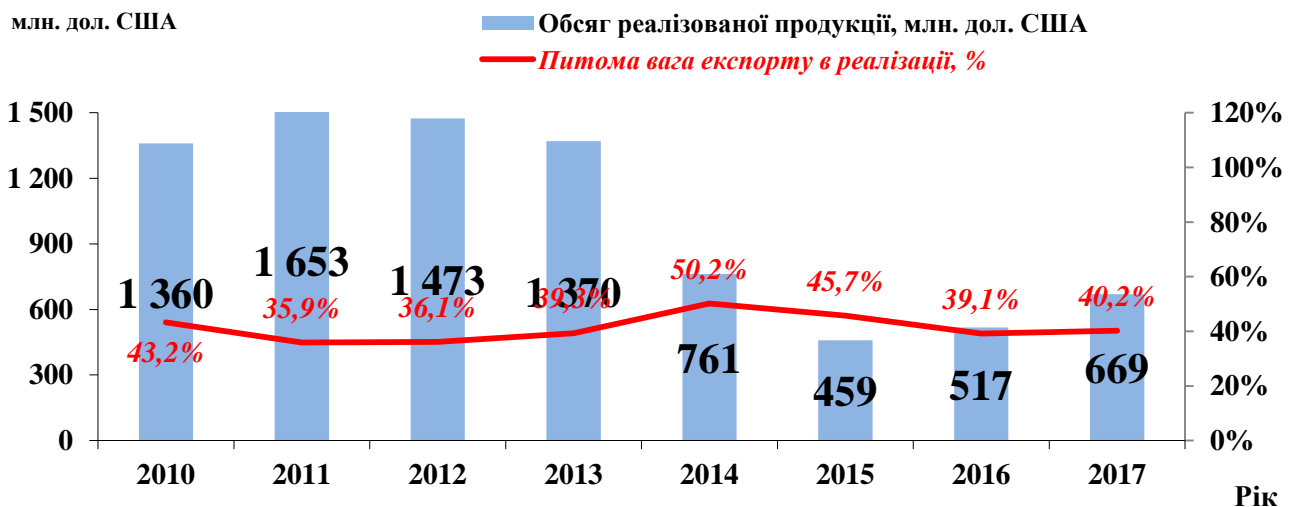
Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 669 млн. дол. США, з яких 40,2% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується середнім рівнем доданої вартості у виробництві (32,9% в 2017 р.), яка протягом останніх років суттєво не змінювалася (33-37% в 2012-2017 рр.).

Таблиця 23

Характеристика сегменту виробництва інших машин спеціального призначення в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	1 360	1 653	1 473	1 370	761	459	517	669	-690	-51
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	10 789	13 170	11 774	10 953	9 049	10 033	13 212	17 806	7 016	65
<i>з них підприємства</i>	10 679	13 083	11 718	10 896	9 001	9 934	13 068	17 624	6 945	65
<i>фізичні особи-підприємці</i>	110	87	56	57	48	99	145	181	71	65
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	10,8	9,8	8,2	9,4	9,0	8,8	10,3	10,8	0,1	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	588	593	532	539	382	210	202	269	-318	-54
Питома вага експорту у реалізації, %	43,2	35,9	36,1	39,3	50,2	45,7	39,1	40,2	-3,0	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	870	870	839	919	812	871	841	909	39	4
<i>з них підприємства</i>	717	717	686	766	634	675	640	696	-21	-3
Чисельність працюючих, тис. чол.	67,4	66,3	61,4	55,1	44,4	40,4	38,2	42,3	-25,1	-37,3
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	33,0	36,7	33,6	34,5	35,4	32,9	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	9,3	10,2	9,3	10,2	11,3	10,7	-	-

Рис. 62 Динаміка обсягів реалізації в сегменті виробництва інших машин спеціального призначення в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Основними складовими даного сегменту є машини і устаткування для добувної промисловості та будівництва (6 882 млн. грн. в 2017 або 39%), машини і устаткування для металургії (4 767 млн. грн. або 27 %) та машини і устаткування для харчової промисловості (2 905 млн. грн. або 17%).

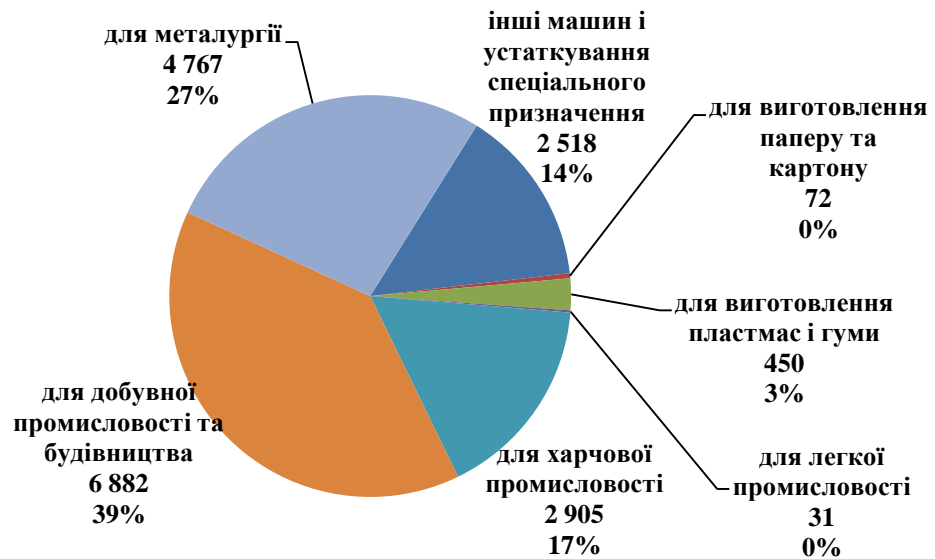

Рис. 63 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні інших машин спеціального призначення в 2017р., млн. грн.

Підприємства даного сегменту представлені у всіх регіонах, серед яких найбільшими є Донецька, Дніпропетровська та Харківська області, на які сукупно припадає ~67% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Донецька, Дніпропетровська, Харківська і Полтавська області (сумарно ~65% працюючих).

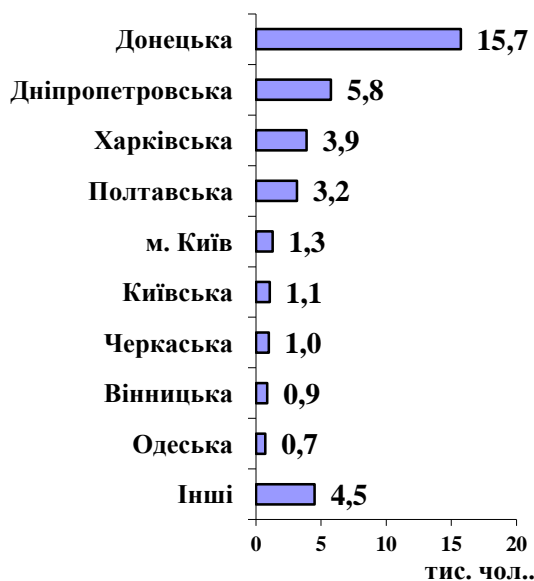

Рис. 64 Регіональна структура трудових ресурсів виробництва інших машин спеціального призначення в Україні в 2017 р., тис. чол.

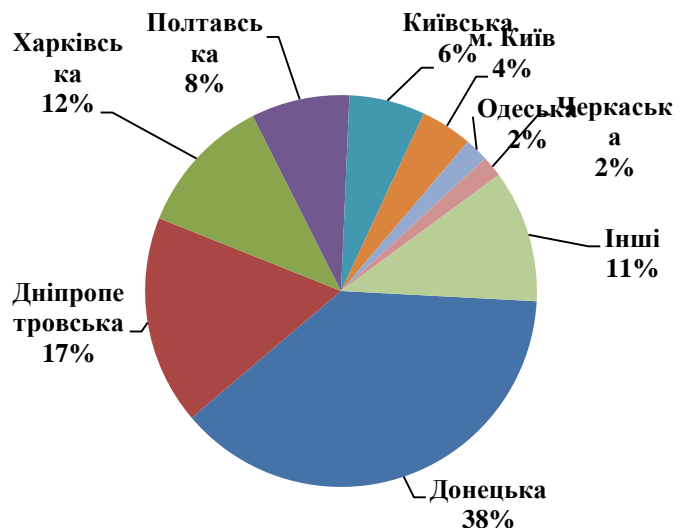

Рис. 65 Регіональна структура виробництва інших машин спеціального призначення в Україні в 2017 р., %

Джерело: Державна служба статистики України

Найбільші виробники в даному сегменті машинобудування:

- **Виробництво машин і устаткування для металургії** – ПрАТ "Новокраматорський машинобудівний завод", ТОВ "Метінвест-Маріупольський ремонтно-механічний завод", ПАТ "Дніпропетровський завод прокатних валків"
- **Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва** – ПрАТ "Кременчуцький завод дорожніх машин", ПАТ "Харківський машинобудівний завод "Світло Шахтаря", ТОВ "Метінвест-Криворізький ремонтно-механічний завод", ПрАТ "Криворізький завод гірничого обладнання"
- **Виробництво машин і устаткування для харчової промисловості** - ТОВ "Деметра- Агро", ПрАТ "Хорольський механічний завод", ТОВ "Завод елеваторного обладнання"
- **Виробництво машин і устаткування для легкої промисловості** – ТОВ "Виробничо-технічне об'єднання "Індекс", ТОВ "Зміївський машинобудівний завод"
- **Виробництво машин і устаткування для виготовлення паперу та картону** – ТОВ "Штанц-Технологія", ТОВ "Новоформ"
- **Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми** - ПрАТ "Дніпрополімермаш", ТОВ "ПЕТ Технолоджис Україна", ТОВ "Термопак-Інжиніринг"
- **Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення**- ТОВ "Гірничі Машини-Дружківський машинобудівний завод", ТОВ "Машзавод", ПрАТ "Конотопський арматурний завод"

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва інших машин спеціального призначення наявний в (1) Донецькій області (LQ=6,0; обладнання для металургії та обладнання для добувної промисловості); (2) Чернівецькій області (LQ=3,0; обладнання для харчової промисловості); (3) Дніпропетровській області (LQ=2,0; обладнання для добувної промисловості та обладнання для виробництва пластмас і гуми); (4) Вінницькій області (LQ=1,7; обладнання для харчової промисловості); (5) Черкаській області (LQ=1,7; обладнання для харчової промисловості); (6) Київській області (LQ=1,4; обладнання для харчової промисловості); (7) Полтавській області (LQ=1,2; обладнання добувної промисловості та обладнання для харчової промисловості) і (8) Рівненській області (LQ=1,1; обладнання для харчової промисловості) областях. Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У сегменті **виробництва вузлів і деталей для автотранспортних засобів** формується 7,7% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 252 суб'єкти господарювання (в т.ч. 152 підприємства), на яких зайнято 48 тис. працюючих.

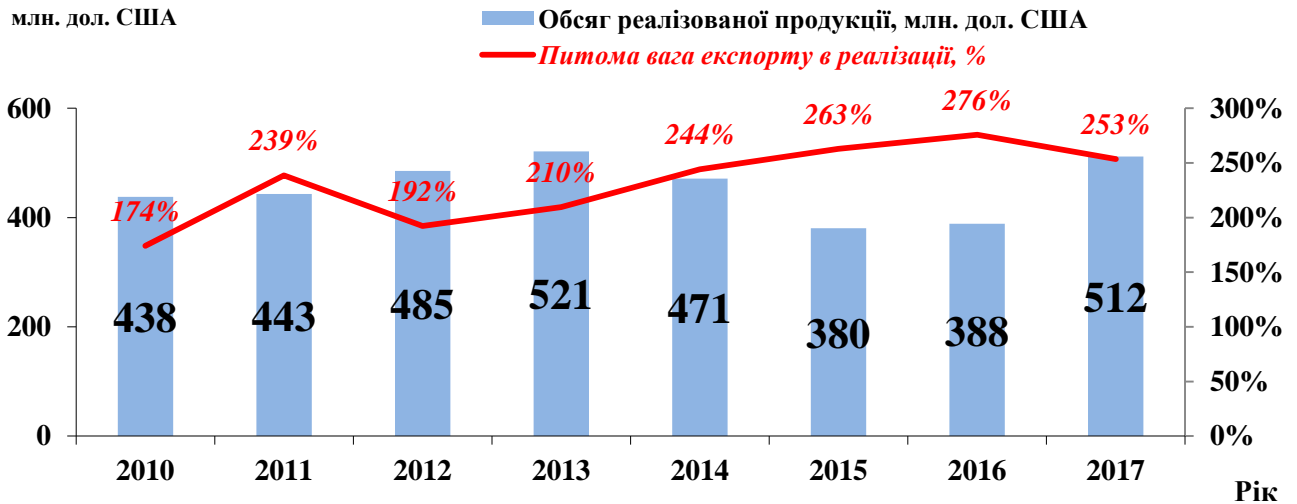
Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 512 млн. дол. США, тоді як експорт – 1 297 млн. дол. США, або 254% від обсягів виробництва. Перевищення обсягів експорту над обсягами реалізації обумовлене тим, що більшість підприємств виробляють продукцію в рамках переробки давальницької сировини. Відповідно, в обсягах реалізації відображається лише вартість наданих послуг, тоді як в експорті – повна вартість продукції.

Сегмент характеризується середнім рівнем доданої вартості у виробництві (33,0% в 2017 р.), із тенденцією до її зниження протягом останніх років (з 47,6% до 33,0% в 2012-2017 рр.). Це пояснюється збільшенням вагомості підприємств із виробництва автомобільних кабелів, які фактично здійснюють давальницьку переробку імпортованої сировини/комплектуючих.

Таблиця 24

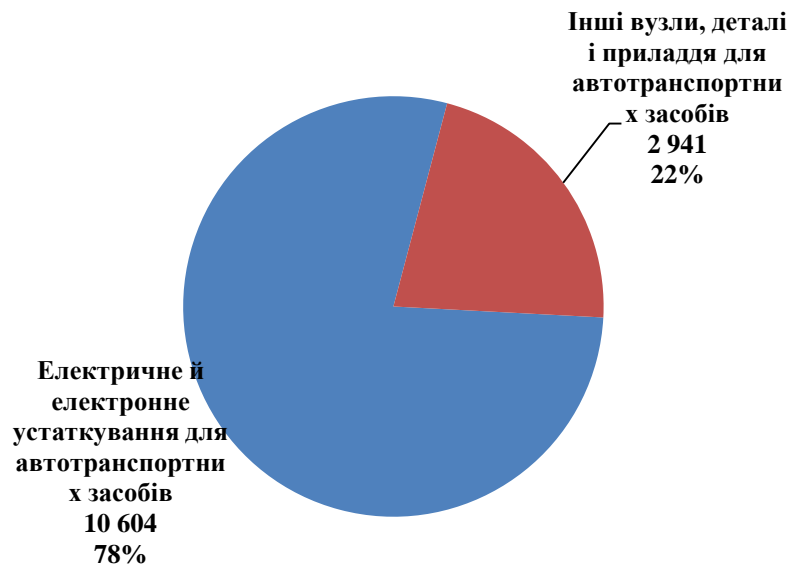
Характеристика сегменту виробництва вузлів і деталей для автотранспортних засобів в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	438	443	485	521	471	380	388	512	74	17
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	3 475	3 530	3 879	4 164	5 602	8 307	9 921	13 608	10 133	292
<i>з них підприємства</i>	3 380	3 478	3 851	4 135	5 573	8 277	9 877	13 545	10 165	301
<i>фізичні особи-підприємці</i>	95	52	28	30	29	30	45	63	-32	-34
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	3,5	2,6	2,7	3,6	5,6	7,3	7,7	8,3	4,8	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	763	1 057	932	1 092	1 150	999	1 070	1 297	534	70
<i>Питома вага експорту у реалізації, %</i>	174,2	238,5	192,1	209,5	244,0	262,8	275,6	253,5	79,2	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	277	280	288	282	284	277	263	252	-25	-9
<i>з них підприємства</i>	175	178	186	180	164	159	149	152	-23	-13
Чисельність працюючих, тис. чол.	29,5	33,8	31,4	33,3	35,0	35,7	40,7	47,8	18,3	62,1
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	47,6	35,3	31,5	30,9	30,3	33,0	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	3,6	3,8	5,6	6,7	6,6	7,7	-	-

Рис. 66 Динаміка обсягів реалізації в сегменті виробництва вузлів і деталей для автотранспортних засобів в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Основним елементом виробництва вузлів і деталей для автотранспортних засобів є електричне й електронне устаткування для автотранспортних засобів (10 604 млн. грн. в 2017 або 78%).

Рис. 67 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні вузлів і деталей для автотранспортних засобів в 2017р., млн. грн.

Підприємства даного сегменту зосереджені практично у всіх областях, серед яких найбільшими є Львівська, Закарпатська та Волинська області, на які сумарно припадає 55% обсягів виробництва та 58% працюючих.

Найбільші компанії даному сегменті це дочірні підприємства транснаціональних корпорацій – ТОВ "Ядзакі Україна", ТОВ "Леоні Ваерінг Системс УА ГМБХ", ТОВ "Кромберг Енд Шуберт Україна ЛУ", ТОВ "СЕ Борднетце -Україна", ТОВ "Фуджікура

Аутомотів Україна Львів", ТОВ "Костал Україна" та ТОВ "Джентерм Україна".

Рис. 68 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва вузлів і деталей для автотранспортних засобів в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

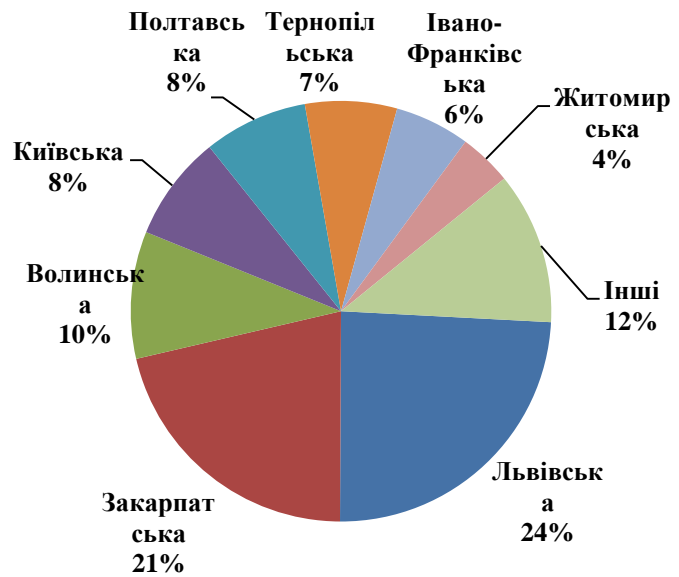

Рис. 69 Регіональна структура виробництва вузлів і деталей для автотранспортних засобів в Україні в 2017 р., %

Потенціал до кластеризації у сегменті виробництва вузлів і деталей для автотранспортних засобів наявний в (1) Івано-Франківській області (LQ=5,2); (2) Тернопільській області (LQ=4,7); (3) Львівській області (LQ=4,6); (4) Волинській області (LQ=3,9); (5) Закарпатській області LQ=3,4); (6) Житомирській області (LQ=2,8); (7) Чернівецькій області (LQ=2,2); (8) Хмельницькій області (LQ=1,5) і (9) Київській області (LQ=1,3). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У сегменті **виробництва електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури** формується 7,1% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 545 суб'єктів господарювання (в т.ч. 444 підприємства), на яких зайнято більше 23 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції сегменту в 2017 р. склав 435 млн. дол. США, з яких 57,0% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується середнім рівнем доданої вартості у виробництві (33,5% в 2017 р.), і протягом 2012-2017 рр. даний показник суттєво не змінювався (30-34% в 2012-2017 рр.).

Таблиця 25

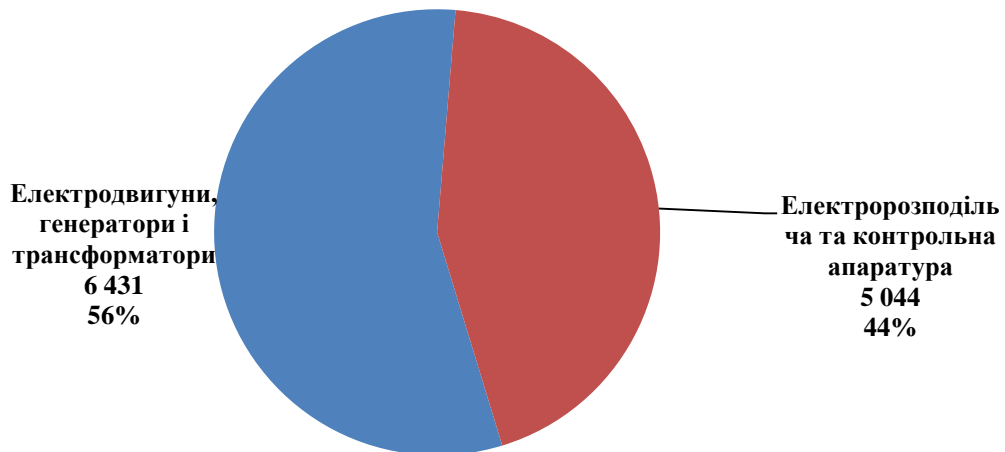
Характеристика сегменту виробництва електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	853	719	1 460	1 394	742	392	380	435	-418	-49
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	6 770	5 727	11 664	11 142	8 818	8 561	9 706	11 561	4 791	71
з них підприємства	6 721	5 685	11 640	11 122	8 791	8 513	9 643	11 475	4 755	71
фізичні особи-підприємці	49	43	23	19	27	48	63	86	36	74
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	6,7	4,3	8,1	9,6	8,8	7,5	7,6	7,0	0,3	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	654	834	887	795	474	243	206	248	-406	-62
Питома вага експорту у реалізації, %	76,7	116,1	60,7	57,0	63,9	62,0	54,3	57,0	-19,7	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	465	451	469	531	511	596	531	545	80	17
з них підприємства	399	385	403	465	412	450	425	444	45	11
Чисельність працюючих, тис. чол.	34,4	31,0	40,3	40,7	35,7	29,4	26,6	23,4	-11,0	-31,9
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	30,3	30,4	32,4	31,8	34,1	33,5	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	8,2	7,1	8,4	7,8	7,9	7,1	-	-

Рис. 70 Динаміка обсягів реалізації в сегменті виробництва електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Основними складовими виробництва в цьому сегменті є електродвигуни, генератори і трансформатори (6 431 млн. грн. в 2017 або 56%).

Рис. 71 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури в 2017р., млн. грн.

Підприємства сегменту представлені у всіх регіонах, і найбільшими є Запорізька та Харківська області, а також місто Київ, на які сумарно припадає більше 61% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Харківська, Запорізька та Кіровоградські області (сумарно ~59% працюючих).

Найбільші виробники – ПрАТ "Запоріжтрансформатор", ДП "Завод "Електроважмаш", ПАТ "Укрелектроапарат", ПАТ "Електромашина", ТОВ "Еліз".

Рис. 72 Регіональна структура трудових ресурсів виробництва електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури в Україні в 2017р., тис. чол.

Рис. 73 Регіональна структура виробництва електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури в Україні в 2017р., %

Потенціал до кластеризації у сегменті виробництва електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури наявний в (1) Рівненській області (LQ=4,5, електророзподільна та контрольна апаратура); (2) Хмельницькій області (LQ=2,8, трансформатори); (3) Кіровоградській області (LQ=3,6, електророзподільна та контрольна апаратура); (4) Харківській області (LQ=2,5, електродвигуни та генератори); (5) Херсонській області (LQ=2,5, електродвигуни та генератори); (6) Запорізькій (LQ=1,5, трансформатори) і Житомирській області (LQ=1,2, електророзподільна та контрольна апаратура). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування

У сегменті виробництва інших машин і устаткування загального призначення формується 6,5% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 1 113 суб'єктів господарювання (в т.ч. 777 підприємств), на яких зайнято 24,6 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції даного сегменту в 2017 р. склав 549 млн. дол. США, з яких 51,3% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується невисоким рівнем доданої вартості у виробництві (25,6% в 2017 р.), із позитивною динамікою зростання протягом останніх років (з 21,6% до 25,6% в 2012-2017 рр.).

Таблиця 26

Характеристика сегменту виробництва інших машин і устаткування загального призначення в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	796	926	1 079	1 004	676	408	425	549	-247	-31
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	6 313	7 375	8 626	8 027	8 041	8 918	10 856	14 590	8 276	131
<i>з них підприємства</i>	6 093	7 200	8 514	7 913	7 914	8 726	10 640	14 337	8 245	135
<i>фізичні особи-підприємці</i>	221	175	112	114	126	193	216	253	32	14
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	6,3	5,5	6,0	6,9	8,0	7,8	8,5	8,9	2,6	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	434	583	680	648	471	245	255	281	-153	-35
Питома вага експорту у реалізації, %	54,5	62,9	63,0	64,5	69,7	60,0	60,0	51,3	-3,3	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	1 057	1 082	1 020	1 123	1 110	1 105	1 100	1 113	56	5
<i>з них підприємства</i>	761	786	724	827	765	739	734	777	16	2
Чисельність працюючих, тис. чол.	36,5	32,6	34,8	33,1	27,8	23,1	23,1	24,6	-11,9	-32,6
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	21,6	22,0	22,6	22,9	26,3	25,6	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	4,4	4,3	5,3	5,2	6,7	6,5	-	-

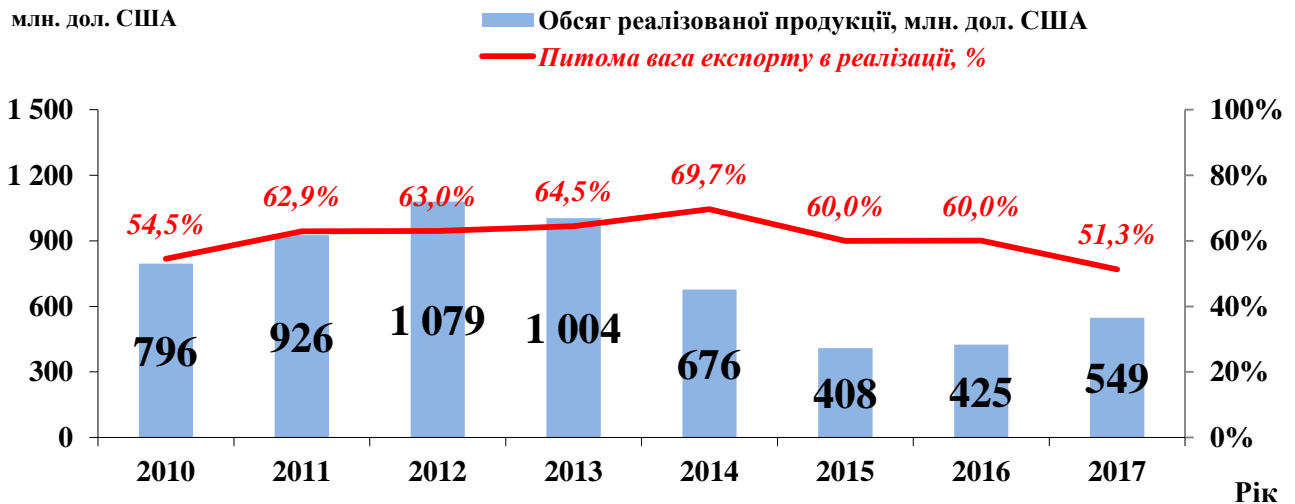

Рис. 74 Динаміка обсягів реалізації в сегменті виробництва інших машин і устаткування загального призначення в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Основними складовими виробництва інших машин загального призначення є промислове холодильне та вентиляційне устаткування (5 513 млн. грн. в 2017 або 38%), підймальне та вантажно-розвантажувальне устаткування (4 423 млн. грн. або 31 %) та інші машини і устаткування загального призначення (3 335 млн. грн. або 23%).

Рис. 75 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні інших машин загального призначення в 2017р., млн. грн.

Підприємства сегменту представлені у всіх регіонах, і найбільшими є місто Київ, Харківська та Київська області, на які сукупно припадає більше 59% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Житомирська та Харківська області, а також

місто Київ (сумарно ~51% працюючих).

Найбільші виробники:

- **виробництво духових шаф, печей і пічних пальників** – ПрАТ "Інститут керамічного машинобудування "Кераммаш", ТОВ "Біосмартекс"
- **виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування** – ПАТ "Запорізький завод важкого кранобудування", ПП "Лубнимаш", ТОВ "Карат-Ліфткомплект", ТОВ "Завод Євроформат"
- **виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування** – ПрАТ "Вентиляційні системи", ПрАТ "УКпостач", ТОВ "Юка-Інвест", ПАТ "Завод "Екватор", ТОВ "Вент-Сервіс"
- **виробництво інших машин і устаткування загального призначення** – ТОВ "Тан", ПАТ "Бердичівський машинобудівний завод "Прогрес", ТОВ Науково-виробниче підприємство "Техноаги"

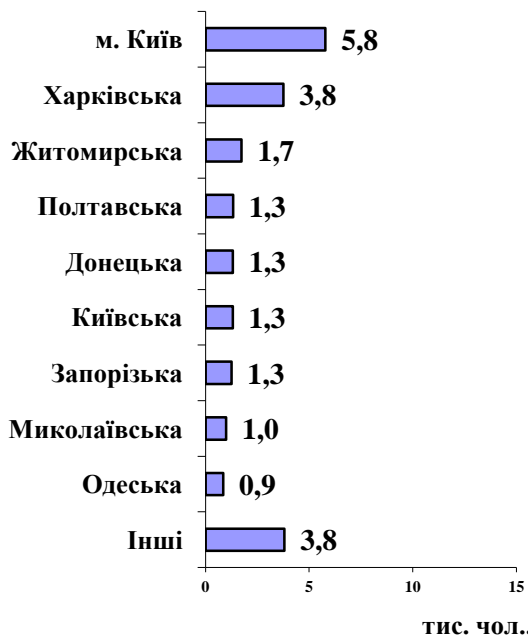

Рис. 76 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва інших машин і устаткування загального призначення в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 77 Регіональна структура виробництва інших машин і устаткування загального призначення в Україні в 2017 р., %

Потенціал до кластеризації у сегменті виробництва інших машин і устаткування загального призначення наявний в: (1) Житомирській області (LQ=4,0, обладнання для фасування напоїв); (2) м. Київ (LQ=3,6, вентиляційне обладнання та промислове холодильне обладнання); (3) Київській області (LQ=2,9, підіймно-

транспортне обладнання); (4) Одеській області (LQ=1,9, промислове холодильне обладнання); (5) Чернігівській області (LQ=1,5, обладнання для фасування напоїв); (6) Харківській області (LQ=1,4, промислове холодильне обладнання та підйомно-транспортне обладнання); (7) Луганській області (LQ=1,3, підйомно-транспортне обладнання) та (8) Рівненській області (LQ=1,1, обладнання для фасування напоїв). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування

У сегменті виробництва залізничного рухомого складу формується 4,8% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 99 суб'єктів господарювання (в т.ч. 92 підприємства), на яких зайнято майже 22 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції сегменту в 2017 р. склав 500 млн. дол. США, з яких 48,1% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується невисоким рівнем доданої вартості у виробництві (19,7% в 2017 р.), із тенденцією до її зниження протягом останніх років (з 26,8% до 19,7% в 2013-2017 рр.).

Таблиця 27

Характеристика сегменту виробництва залізничного рухомого складу в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	3 394	5 529	5 908	3 171	969	319	312	500	-2 895	-85
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	26 936	44 051	47 209	25 346	11 517	6 975	7 962	13 287	-13 649	-51
<i>з них підприємства</i>	26 936	44 051	47 209	25 346	11 516	6 971	7 958	13 275	-13 661	-51
<i>фізичні особи-підприємці</i>	0	0	0	0	1	4	3	12	12	43 432
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	26,9	32,8	32,9	21,7	11,5	6,1	6,2	8,1	-18,8	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	2 393	3 798	4 103	2 460	837	206	233	240	-2 153	-90
<i>Питома вага експорту у реалізації, %</i>	70,5	68,7	69,5	77,6	86,4	64,7	74,6	48,1	-22,4	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	94	102	107	120	97	115	101	99	5	5
<i>з них підприємства</i>	91	99	104	117	92	106	96	92	1	1
Чисельність працюючих, тис. чол.	51,8	67,0	74,2	65,8	50,3	34,0	24,1	21,6	-30,2	-58,4
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	23,5	26,8	27,0	22,4	16,0	19,7	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	25,6	16,3	7,7	3,8	2,4	4,8	-	-

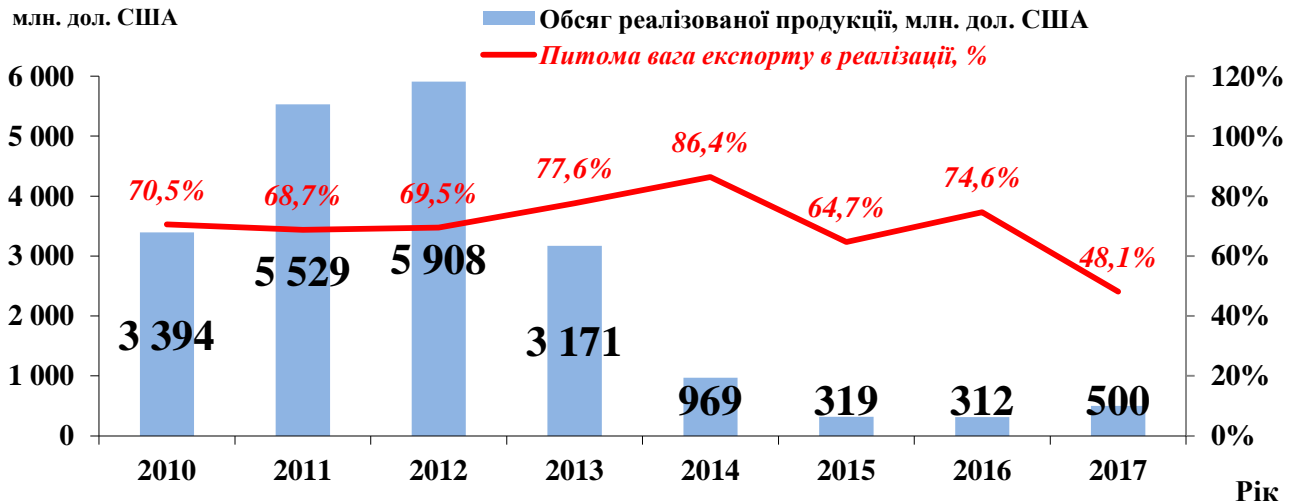
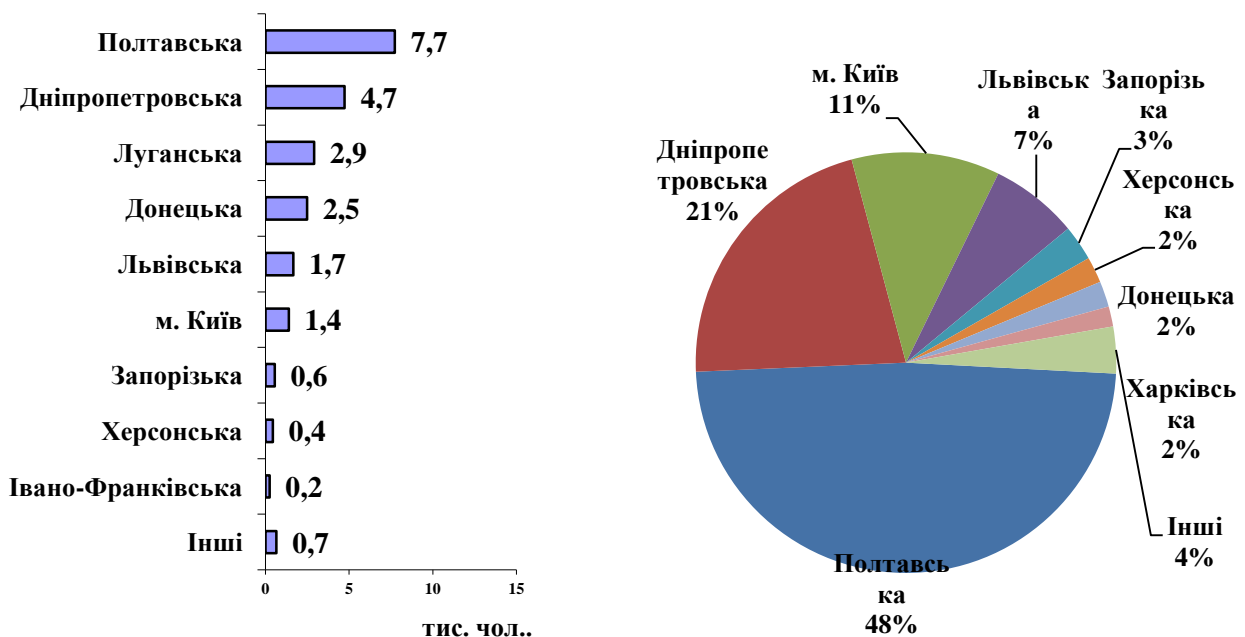

Рис. 78 Динаміка обсягів реалізації в сегменті виробництва залізничного рухомого складу в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Підприємства сегменту зосереджені у 18 регіонах, серед яких найбільшими є Полтавська, Дніпропетровська області та місто Київ, на які сукупно припадає майже 80% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Полтавська, Дніпропетровська та Луганська області (сумарно ~67% працюючих).

Найбільші виробники – ПАТ "Крюківський вагонобудівний завод", ПАТ "Дніпровагонмаш", ПАТ "Кременчуцький сталеливарний завод", ТОВ "Гірничотранспортна компанія", ПрАТ "Дніпропетровський тепловозоремонтний завод", ПАТ "Дніпропетровський завод з ремонту та будівництва пасажирських вагонів", ТОВ "Спільне українсько-німецьке підприємство "Електронтранс", ПрАТ "Львівський локомотиворемонтний завод"

Рис. 79 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва залізничного рухомого складу в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 80 Регіональна структура виробництва залізничного рухомого складу в Україні в 2017 р., %

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва залізничного рухомого складу наявний в: (1) Луганській області (LQ=9,7, вантажні вагони); (2) Полтавській області (LQ=5,0, вантажні і пасажирські вагони, електропотяги); (3) Дніпропетровській області (LQ=2,7, вантажні і пасажирські вагони, електропотяги); (4) Донецькій області (LQ=1,6, вантажні вагони); (5) Херсонській області (LQ=1,4, трамваї) і Львівській області (LQ=1,2, трамваї). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У сегменті **виробництва сільськогосподарської техніки** формується 4,7% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 545 суб'єктів господарювання (в т.ч. 326 підприємств), на яких зайнято більше 20 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 435 млн. дол. США, з яких 24,3% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується невисоким рівнем доданої вартості у виробництві (23,6% в 2017 р.), із тенденцією до її незначного зниження протягом останніх років (з 25,9% до 23,6% в 2012-2017 рр.).

Таблиця 28

Характеристика сегменту виробництва сільськогосподарської техніки в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	506	633	586	477	361	299	360	435	-71	-14
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	4 016	5 040	4 685	3 810	4 297	6 539	9 191	11 569	7 553	188
з них підприємства	3 748	4 827	4 548	3 671	4 133	6 298	8 857	11 187	7 439	199
фізичні особи-підприємці	269	213	137	139	164	241	333	382	113	42
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	4,0	3,8	3,3	3,3	4,3	5,7	7,2	7,0	3,0	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	99	176	191	183	149	86	84	105	6	6
Питома вага експорту у реалізації, %	19,6	27,7	32,5	38,3	41,2	28,8	23,2	24,3	4,6	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	406	448	420	450	479	500	529	545	139	34
з них підприємства	261	303	275	305	274	287	294	326	65	25
Чисельність працюючих, тис. чол.	24,2	23,7	23,4	19,3	18,3	19,6	19,1	20,4	-3,8	-15,7
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	25,9	19,5	25,9	22,1	22,5	23,6	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	2,7	1,7	3,3	3,7	4,5	4,7	-	-

Рис. 81 Динаміка обсягів реалізації сільськогосподарської техніки в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Підприємства сегменту зосереджені у 24 регіонах, і найбільшими є Миколаївська, Харківська та Запорізька області, на які сукупно припадає понад 56% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Кіровоградська, Запорізька та Харківська області (сумарно ~44% працюючих).

Найбільші виробники – ПАТ "Ельворті", ПАТ "Харківський тракторний завод", ТОВ "Завод Кобзаренка", ТОВ "Лозівський ковальсько-механічний завод", ТОВ «Велес-Агро ЛТД.", ПрАТ "Бердянські жниварки", ПрАТ "Роменський завод "Тракторозапчастина".

Рис. 82 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва сільськогосподарської техніки в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

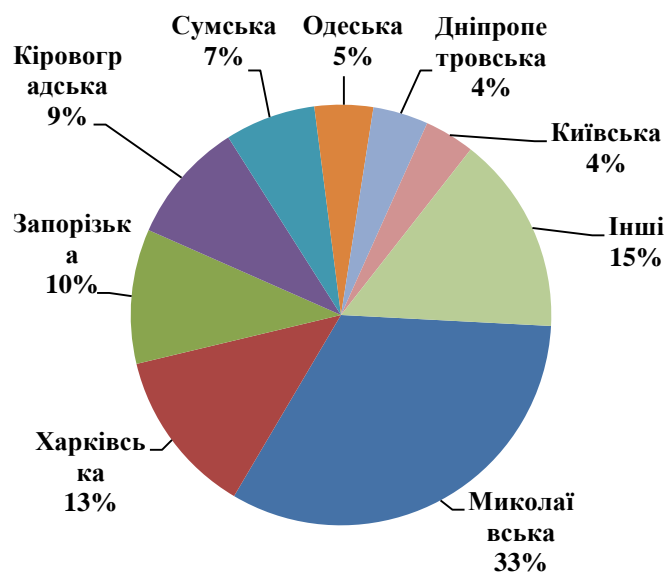

Рис. 83 Регіональна структура виробництва сільськогосподарської техніки в Україні в 2017 р., %

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва сільськогосподарської техніки наявний в: (1) Кіровоградській області (LQ=4,3, ґрунтообробна і посівна техніка); (2) Черкаській області (LQ=3,7, ґрунтообробна техніка); (3) Вінницькій області (LQ=2,9, техніка для тваринництва); (4) Київській області (LQ=2,4, ґрунтообробна техніка); (5) Харківській області (LQ=1,9, трактори); (6) Херсонській області (LQ=1,9, ґрунтообробна техніка); (7) Житомирській області (LQ=1,7, техніка для тваринництва); (8) Одеській області (LQ=1,6, ґрунтообробна і посівна техніка); (9) Миколаївській області (LQ=1,4, трактори) і (10) Сумській області (LQ=1,4, ґрунтообробна техніка). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У сегменті **виробництва проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв** формується 3,3% доданої вартості машинобудівної галузі України. В галузі працює 147 суб'єктів господарювання (в т.ч. 117 підприємств), на яких зайнято 8,5 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 340 млн. дол. США, з яких 48% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується невисоким рівнем доданої вартості у виробництві (20,8% в 2017 р.), із тенденцією до зниження протягом останніх років (з 26% до 20,8% в 2015-2017 рр.).

Таблиця 29

Характеристика сегменту виробництва проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	423	525	506	510	389	270	263	340	-84	-20
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	3 360	4 185	4 044	4 078	4 626	5 889	6 713	9 035	5 675	169
з них підприємства	3 349	4 176	4 039	4 074	4 617	5 875	6 688	9 007	5 658	169
фізичні особи-підприємці	11	9	5	4	9	14	25	27	17	156
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	3,3	3,1	2,8	3,5	4,6	5,2	5,2	5,5	2,1	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	203	237	232	216	213	159	125	163	-40	-20
Питома вага експорту у реалізації, %	48,0	45,1	45,8	42,2	54,8	59,0	47,7	48,0	0,0	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	123	110	112	123	135	135	133	147	24	20
з них підприємства	107	94	96	107	108	109	103	117	10	9
Чисельність працюючих, тис. чол.	9,8	8,6	9,7	9,9	9,7	8,4	8,3	8,5	-1,2	-12,5
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	18,8	21,6	24,6	26,0	22,8	20,8	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	1,7	1,8	3,6	4,3	3,5	3,3	-	-

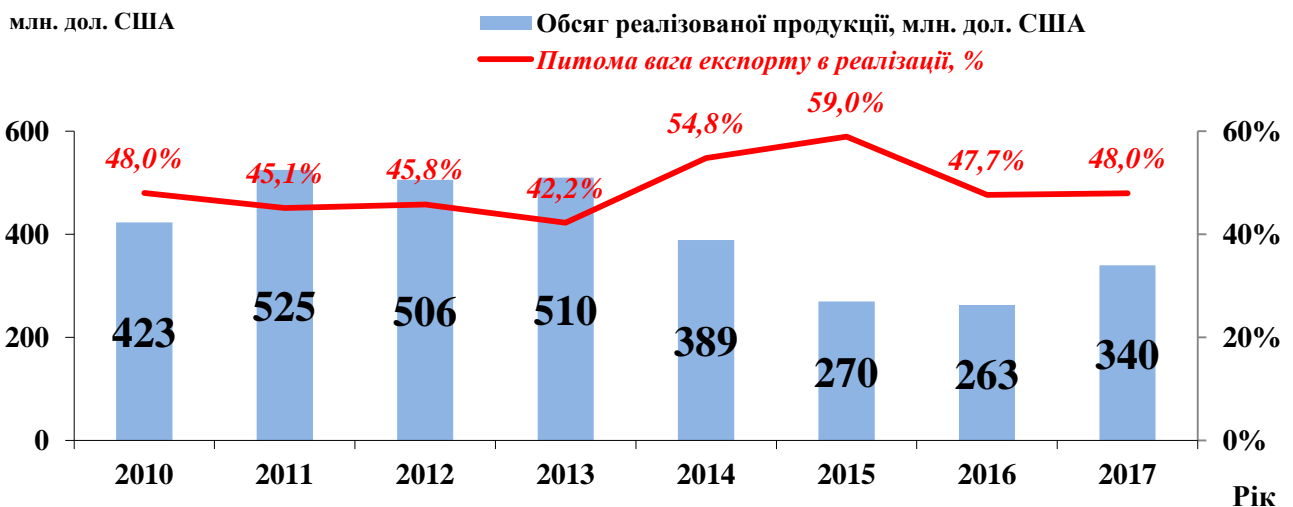
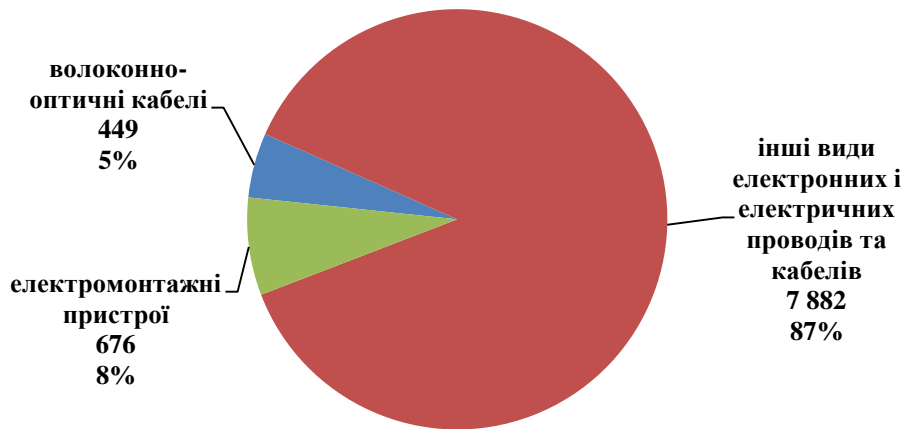

Рис. 84 Динаміка обсягів реалізації проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

У даному сегменті домінує виробництво інших видів електронних і електричних проводів та кабелів (7 882 млн. грн. або 87%).

Рис. 85 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв в 2017р., млн. грн.

Підприємства сегменту зосереджені у 19 регіонах, і найбільшими є Запорізька, Одеська та Харківська області, на які сумарно припадає 66% обсягів виробництва та ~62% працюючих.

Найбільші виробники:

- **виробництво електронних і електричних проводів і кабелів** – ПАТ "Одеський Кабельний Завод "Одескабель", ПрАТ "Завод Південкабель", ТОВ "Запорізький завод кольорових металів", ТОВ "Інтеркабель Київ"
- **виробництво електромонтажних пристроїв** - ПАТ "Завод"Лтава", ПрАТ "Завод Елокс", ПАТ "Коннектор"

Рис. 86 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

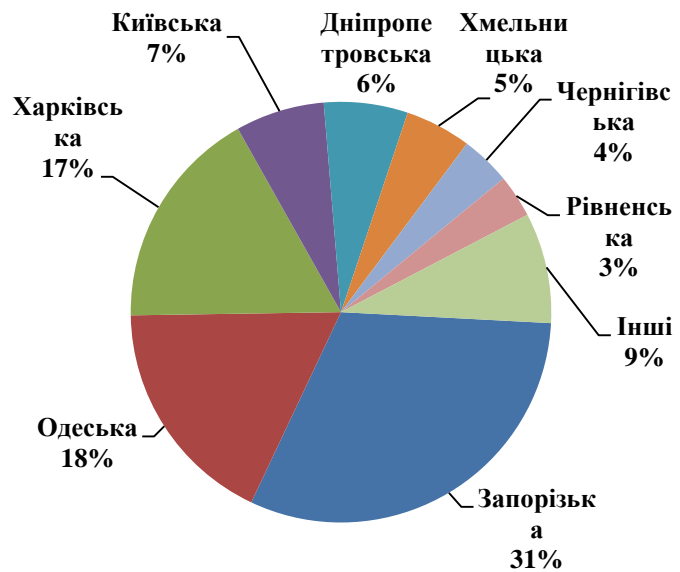

Рис. 87 Регіональна структура виробництва проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв в Україні в 2017 р., %

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв наявний в: (1) Одеській області (LQ=6,3, проводи і кабелі); (2) Рівненській області (LQ=2,9, електромонтажні пристрої); (3) Хмельницькій області (LQ=2,4, електромонтажні пристрої); (4) Харківській області (LQ=2,1, проводи і кабелі); (5) Запорізькій області (LQ=1,7, проводи і кабелі); (6) Чернігівській області (LQ=1,6, проводи і кабелі); (7) Полтавській області (LQ=1,5, проводи і кабелі); (8) Закарпатській області (LQ=1,4, електромонтажні пристрої) і (9) Київській області (LQ=1,1, електромонтажні пристрої). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У **виробництві обладнання для вимірювання, дослідження та навігації** формується 3,3% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 400 суб'єктів господарювання (в т.ч. 293 підприємства), на яких зайнято майже 17 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 249 млн. дол. США, з яких 53,4% припадало на експортні поставки.

Сегмент характеризується середнім рівнем доданої вартості у виробництві (27,7% в 2017 р.), із тенденцією до зниження протягом останніх років (з 30,4% до 27,7% в 2015-2017 рр.).

Таблиця 30

Характеристика сегменту виробництва обладнання для вимірювання, дослідження та навігації в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	345	323	384	368	292	177	241	249	-95	-28
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	2 735	2 573	3 066	2 939	3 467	3 873	6 168	6 634	3 899	143
з них підприємства	2 697	2 527	3 041	2 920	3 448	3 830	6 099	6 556	3 858	143
фізичні особи-підприємці	38	47	25	19	20	44	68	78	40	106
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	2,7	1,9	2,1	2,5	3,5	3,4	4,8	4,0	1,3	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	235	258	308	318	221	140	145	133	-102	-43
Питома вага експорту у реалізації, %	68,2	79,8	80,3	86,5	75,6	79,0	60,2	53,4	-14,8	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	383	383	349	377	390	385	393	400	17	4
з них підприємства	324	324	290	318	311	297	284	293	-31	-10
Чисельність працюючих, тис. чол.	22,4	18,8	21,8	21,0	19,7	15,4	15,9	16,6	-5,8	-25,8
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	21,3	23,4	22,6	30,4	27,0	27,7	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	1,4	1,4	2,0	3,2	3,7	3,3	-	-

Рис. 88 Динаміка обсягів реалізації обладнання для вимірювання, дослідження та навігації в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

У даному сегменті домінує виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації (6 540 млн. грн. або 99,8%).

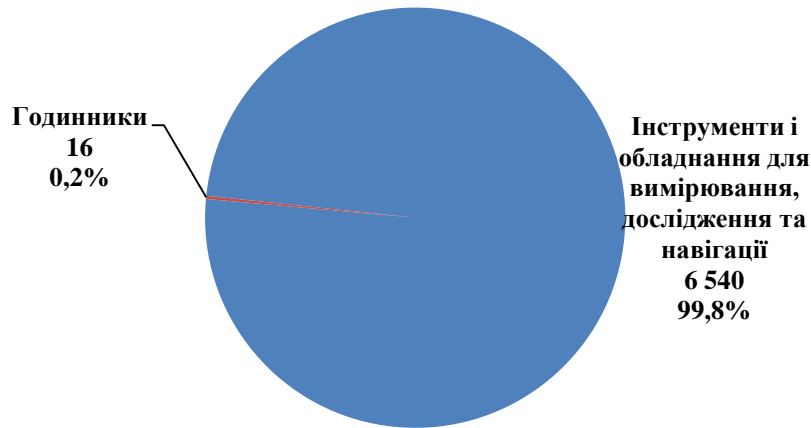
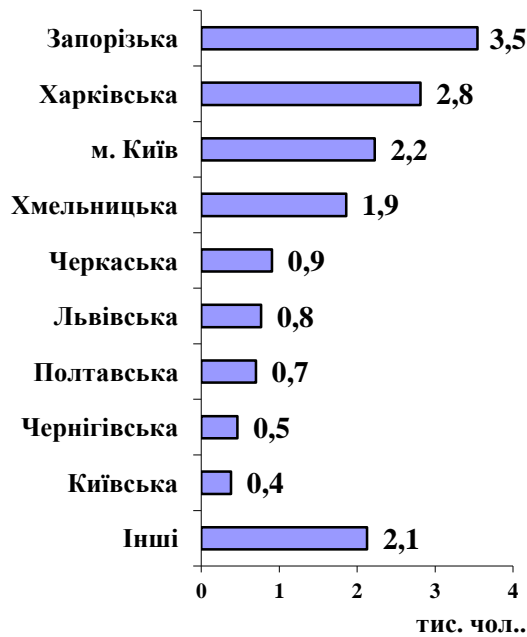

Рис. 89 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні обладнання для вимірювання, дослідження та навігації в 2017р., млн. грн.

Підприємства сегменту зосереджені у 24 регіонах, серед яких найбільшими є м.Київ, Харківська та Запорізька області, на які сумарно припадає більше 60% обсягів виробництва та ~54% працюючих.

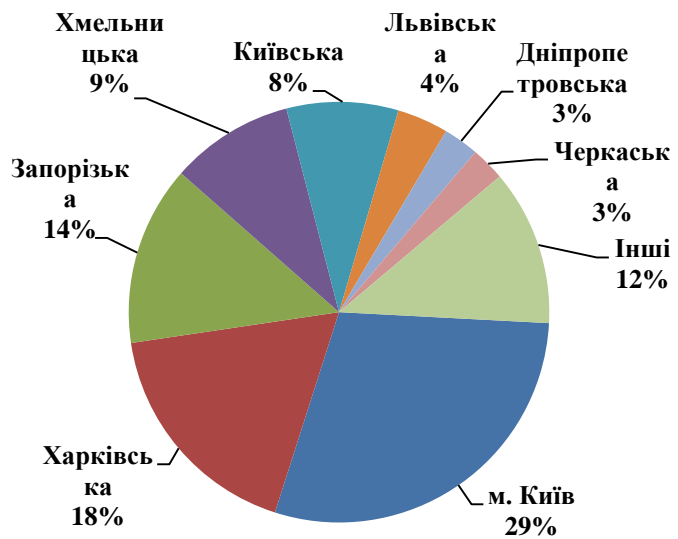
Найбільші виробниками в даному сегменті:

- **виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації** - ДП "Новатор", ТОВ "Науково-виробниче підприємство "Аеротехніка-МЛТ", ТОВ "НІК-Електроніка", ТОВ "Радіонікс"
- **виробництво годинників** - ТОВ "Київський годинниковий завод" та ТОВ "Фабрика годинників "Юта"

Рис. 90 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва обладнання для вимірювання, дослідження та навігації в Україні в 2017р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 91 Регіональна структура виробництва обладнання для вимірювання, дослідження та навігації в Україні в 2017р., %

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва обладнання для вимірювання, дослідження та навігації наявний в: (1) Хмельницькій області (LQ=6,4); (2) Черкаській області (LQ=3,7); (3) Чернігівській області (LQ=2,1); (4) Запорізькій області (LQ=1,6); (5) Харківській області (LQ=1,5); (6) Вінницькій області (LQ=1,4) та (7) м. Київ (LQ=2,0). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У сегменті **виробництва побутової техніки** формується 2,9% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 169 суб'єктів господарювання (в т.ч. 98 підприємств), на яких зайнято майже 8 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 177 млн. дол. США, тоді як експорт – 350 млн. дол. США, або 197% від обсягів виробництва. Перевищення обсягів експорту над обсягами реалізації обумовлене тим, що частина підприємств виробляє продукцію в рамках переробки давальницької сировини. Відтак в обсягах реалізації відображається лише вартість наданих послуг, тоді як в експорті – повна вартість продукції.

Сегмент характеризується середнім рівнем доданої вартості у виробництві (32,3% в 2017 р.), із тенденцією до зростання протягом останніх років (із 25% до 32,3% в 2012-2017 рр.).

Таблиця 31
Характеристика сегменту виробництва побутової техніки в Україні в 2010-2017 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	278	361	327	285	260	196	163	177	-101	-36
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	2 205	2 876	2 614	2 275	3 089	4 274	4 171	4 714	2 509	114
<i>з них підприємства</i>	<i>2 180</i>	<i>2 854</i>	<i>2 602</i>	<i>2 265</i>	<i>3 076</i>	<i>4 252</i>	<i>4 135</i>	<i>4 668</i>	<i>2 489</i>	<i>114</i>
<i>фізичні особи-підприємці</i>	<i>25</i>	<i>22</i>	<i>12</i>	<i>10</i>	<i>13</i>	<i>22</i>	<i>37</i>	<i>46</i>	<i>21</i>	<i>81</i>
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	2,2	2,1	1,8	2,0	3,1	3,8	3,3	2,9	0,7	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	228	287	276	260	247	199	227	350	122	53
<i>Питома вага експорту у реалізації, %</i>	<i>82,2</i>	<i>79,4</i>	<i>84,4</i>	<i>91,5</i>	<i>94,9</i>	<i>101,8</i>	<i>139,2</i>	<i>197,4</i>	<i>115,2</i>	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	150	147	129	145	154	168	174	169	19	13
<i>з них підприємства</i>	<i>106</i>	<i>103</i>	<i>85</i>	<i>101</i>	<i>90</i>	<i>93</i>	<i>90</i>	<i>98</i>	<i>-8</i>	<i>-8</i>
Чисельність працюючих, тис. чол.	9,0	11,0	9,4	8,4	7,4	6,3	5,9	8,0	-1,0	-11,0
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	25,0	23,5	31,6	27,6	30,0	32,3	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	1,7	1,2	3,5	3,1	3,2	2,9	-	-

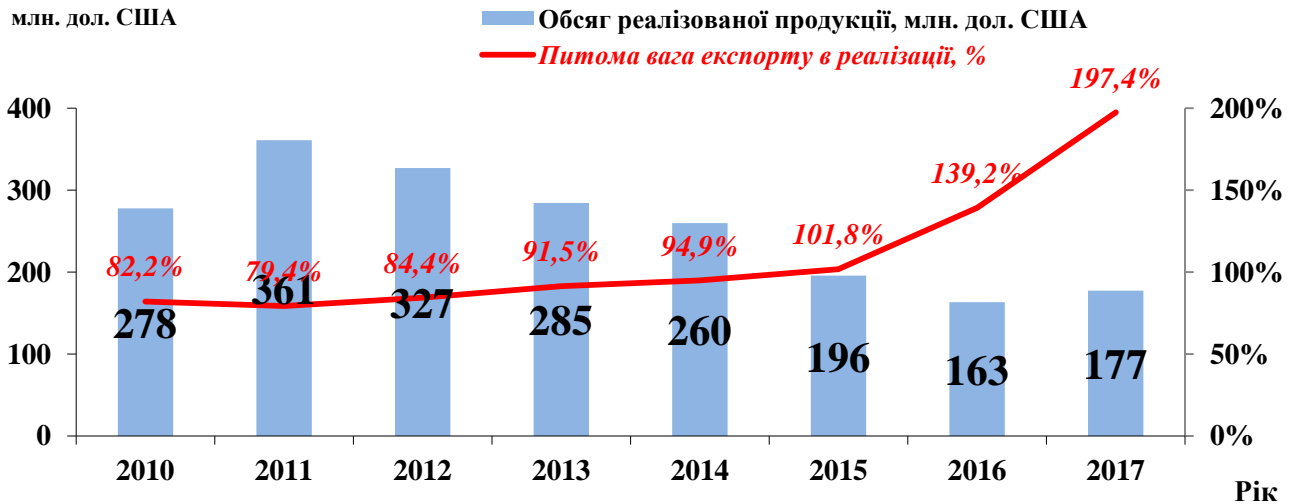

Рис. 92 Динаміка обсягів реалізації побутової техніки в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

У даному сегменті домінує виробництво електричних побутових приладів (3 997 млн. грн. або 85%).

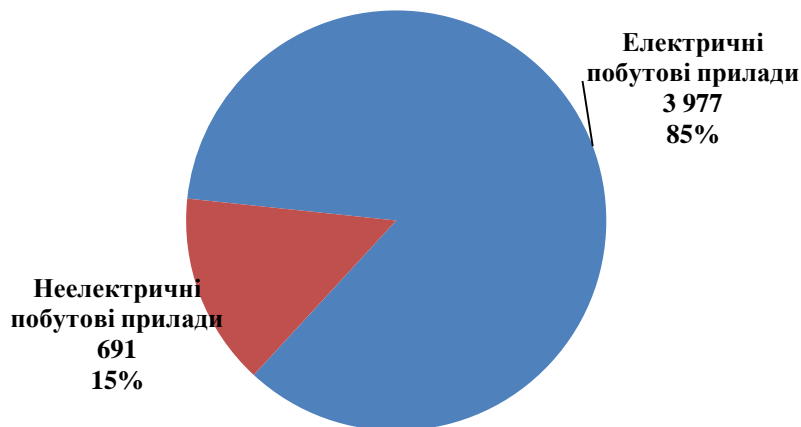

Рис. 93 Секторальна структура реалізації вироблених в Україні побутових приладів в 2017р., млн. грн.

Підприємства сегменту зосереджені у 20 регіонах, серед яких найбільшими є Івано-Франківська, Одеська та Донецька області, на які сумарно припадає ~67% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є м. Київ, Вінницька та Донецька області (сумарно ~46% працюючих).

Найбільші виробники:

- **виробництво електричних побутових приладів** – ТОВ "Електролюкс Україна", ТОВ "Укратлантік", ПрАТ "Вінницький Завод "Маяк", ТОВ "Гідропром", ТОВ

"Купава Груп"

- виробництво неелектричних побутових приладів - ПАТ "Грета", ТОВ "Завод "Конвектор", ПрАТ "Модуль М"

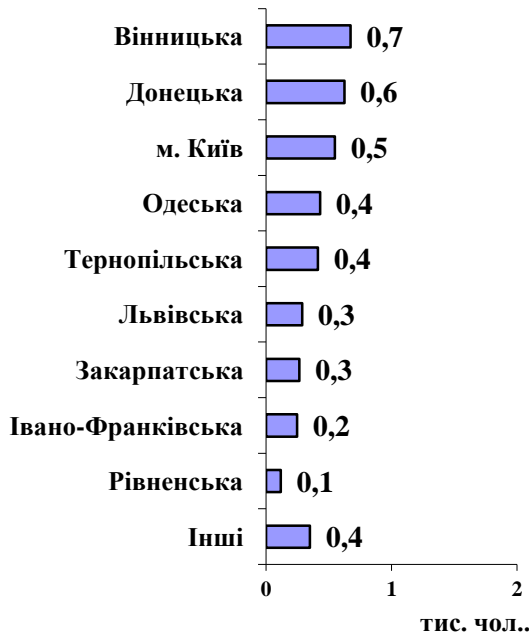

Рис. 94 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва побутової техніки в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

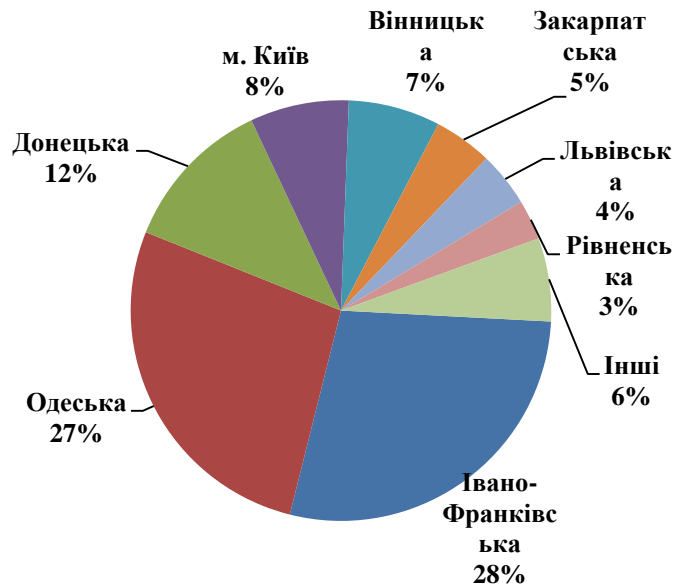

Рис. 95 Регіональна структура виробництва побутової техніки в Україні в 2017 р., %

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва побутової техніки наявний в: (1) Вінницькій області (LQ=12,5); (2) Рівненській області (LQ=6,2); (3) Одеській області (LQ=5,5); (4) Тернопільській області (LQ=5,1); (5) Івано-Франківській області (LQ=3,6); (6) Донецькій області (LQ=2,3); (7) Закарпатській області (LQ=1,3), (8) Львівській області (LQ=1,1) та (9) м. Києві (LQ=1,9). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

У сегменті **виробництва іншого електричного устаткування** формується 2,2% доданої вартості машинобудівної галузі України. Тут працює 269 суб'єктів господарювання (в т.ч. 148 підприємств), на яких зайнято майже 6,5 тис. працюючих.

Обсяг реалізації продукції в сегменті в 2017 р. склав 122 млн. дол. США, тоді як експорт – 142 млн. дол. США, або 117% від обсягів виробництва. Перевищення обсягів експорту над обсягами реалізації обумовлене тим, що частина підприємств виробляють продукцію в рамках переробки давальницької сировини. Відтак в обсягах реалізації відображається лише вартість наданих послуг, тоді як в експорті – повна вартість продукції.

Сегмент характеризується високим рівнем доданої вартості у виробництві (38,4% в 2017 р.), із тенденцією зниження протягом останніх років (із 47,5% до 38,4% в 2015-2017рр.).

Таблиця 32

Характеристика сегменту виробництва іншого електричного устаткування в 2010-2017рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017/2010	
									абсолютні одиниці	%
Обсяг реалізованої продукції, млн. дол. США	119	152	209	261	168	112	102	122	3	3
Обсяг реалізованої продукції, млн. грн.	941	1 214	1 669	2 087	2 000	2 438	2 617	3 235	2 294	244
<i>з них підприємства</i>	887	1 167	1 643	2 066	1 970	2 385	2 539	3 114	2 227	251
<i>фізичні особи-підприємці</i>	54	47	26	22	30	53	78	122	67	124
Питома вага у обсягах реалізації машинобудівної продукції, %	0,9	0,9	1,2	1,8	2,0	2,1	2,0	2,0	1,0	-
Експорт продукції сегменту, млн. дол. США	148	180	171	184	151	133	141	142	-6	-4
Питома вага експорту у реалізації, %	124,4	117,9	81,7	70,3	89,5	118,9	137,6	116,7	-7,8	-
Кількість суб'єктів господарювання, од.	216	221	233	263	262	290	258	269	53	25
<i>з них підприємства</i>	136	141	153	183	152	151	136	148	12	9
Чисельність працюючих, тис. чол.	5,3	6,2	8,3	7,4	6,0	7,0	8,0	6,4	1,1	21,3
Питома вага доданої вартості у випуску продукції, %	н.д.	н.д.	32,9	21,3	35,0	47,5	47,7	38,4	-	-
Питома вага сегменту у доданій вартості машинобудування, %	н.д.	н.д.	1,2	1,0	2,1	3,4	2,7	2,2	-	-

Рис. 96 Динаміка обсягів реалізації іншого електричного устаткування в Україні в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Підприємства сегменту зосереджені у 19 регіонах, серед яких найбільшими є Запорізька, Закарпатська області та м. Київ, на які сукупно припадає ~85% обсягів виробництва.

Лідерами за кількістю працюючих є Херсонська, Запорізька та Закарпатська області (сумарно ~77% працюючих).

Найбільші виробники – ПрАТ "Український Графіт", ПАТ "Каховський завод електрозварювального устаткування", ТОВ "Українські системи кабельних трас", ТОВ фірма "ЛЕГ", ТОВ "Багатопрофільне підприємство "Атілос", ПрАТ "Київський електротехнічний завод "Трансигнал".

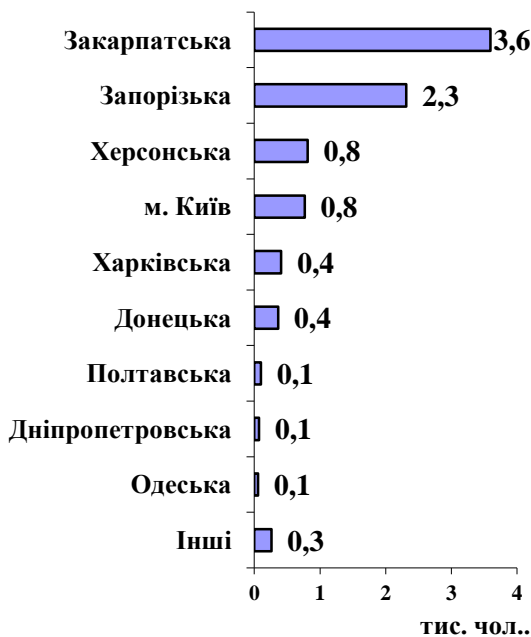

Рис. 97 Регіональна структура трудових ресурсів у сегменті виробництва іншого електричного устаткування в Україні в 2017 р., тис. чол.

Джерело: Державна служба статистики України

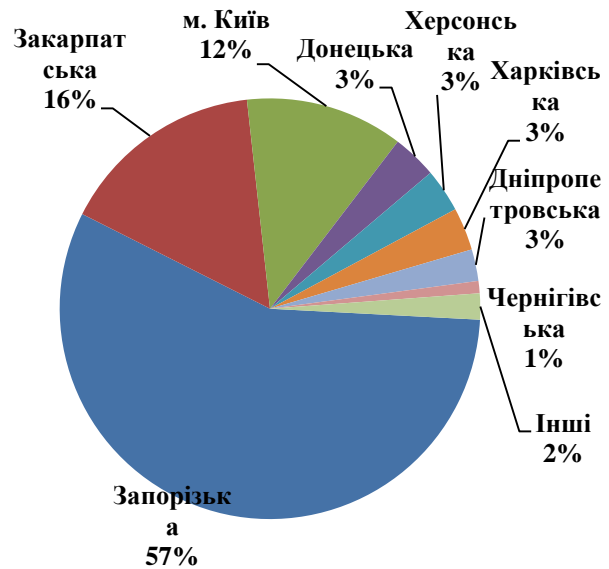

Рис. 98 Регіональна структура виробництва іншого електричного устаткування в Україні в 2017 р., %

Потенціал кластеризації у сегменті виробництва іншого електричного устаткування наявний в (1) Закарпатській області (LQ=8,2); (2) Херсонській області (LQ=6,6, зварювальне обладнання); (3) Запорізькій області (LQ=1,8, електродна продукція) та (4) м. Києві (LQ=1,2). Однак, на сьогодні відсутні організаційні форми кластерів в даному сегменті машинобудування.

Зведений потенціал кластеризації в основних сегментах машинобудування в різних областях України наведено в Додатку 5.

Як уже зазначалося вище, в кожній області України присутнє виробництво машинобудівної продукції, але кожна область має свою машинобудівну спеціалізацію.

Регіональну спеціалізацію областей України в різних сегментах машинобудування можна розрахувати за формулою значимості цього сегменту/сегментів машинобудування в області:

$$SQ = (S_{ig} / S_g) / (S_i / S),$$

де

SQ – коефіцієнт спеціалізації області

S_{ig} – виручка від реалізації в i -сегменті машинобудування в g -області

S_g – виручка від реалізації машинобудівної продукції в області

S_i – виручка від реалізації в i -сегменті машинобудування в Україні

S – виручка від реалізації машинобудівної продукції в Україні

Значення $SQ > 1$ свідчить про спеціалізацію області в машинобудуванні.

Результати розрахунків свідчать про наступне.

Вінницька область спеціалізується на 8-ми сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво обладнання зв'язку ($SQ=8,1$) і виробництво побутових приладів ($SQ=6,7$).

Рис. 99 Спеціалізація Вінницької області в секторі машинобудування

Волинська область спеціалізується на 5-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво інших транспортних засобів (SQ=3,7), виробництво машин і устаткування загального призначення (SQ=3,7) і виробництво автокомплектуючих (SQ=3,5).

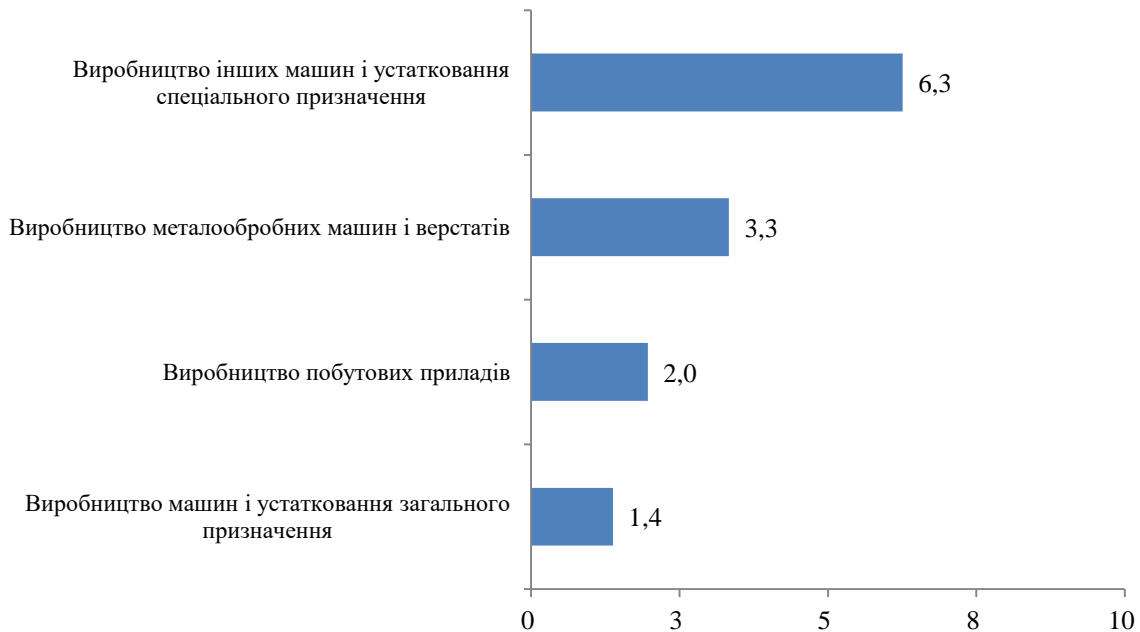
Рис. 100 Спеціалізація Волинської області в секторі машинобудування

Дніпропетровська область спеціалізується на 6-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво батарей і акумуляторів (SQ=3,9) і виробництво залізничного рухомого складу (SQ=3,6).

Рис. 101 Спеціалізація Дніпропетровської області в секторі машинобудування

Донецька область спеціалізується на 4-х сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення (SQ=6,3) і виробництво металообробних машин і верстатів (SQ=3,3).

Рис. 102 Спеціалізація Донецької області в секторі машинобудування

Житомирська область спеціалізується на 5-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво інших машин і устаткування загального призначення (SQ=4,1), виробництво побутової аудіо- і відеоапаратури (SQ=4,0) і виробництво металообробних машин і верстатів (SQ=4,0).

Рис. 103 Спеціалізація Житомирської області в секторі машинобудування

Закарпатська область спеціалізується на 5-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво обладнання зв'язку (SQ=8,5), виробництво автомобілів (SQ=8,1) і виробництво автокомплектуючих (SQ=5,0).

Рис. 104 Спеціалізація Закарпатської області в секторі машинобудування

Запорізька область спеціалізується на 4-х сегментах машинобудування, основними з яких є авіабудування (SQ=4,0) і виробництво іншого електричного устаткування (SQ=3,3).

Рис. 105 Спеціалізація Запорізької області в секторі машинобудування

Івано-Франківська область спеціалізується на 4-х сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво побутових приладів (SQ=21,2) і виробництво автокомлектуючих (SQ=4,4).

Рис. 106 Спеціалізація Івано-Франківської області в секторі машинобудування

Кіровоградська область спеціалізується на 6-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво с.-г. техніки (SQ=4,1), виробництво обладнання зв'язку (SQ=3,8) і виробництво енергетичного обладнання (SQ=3,7).

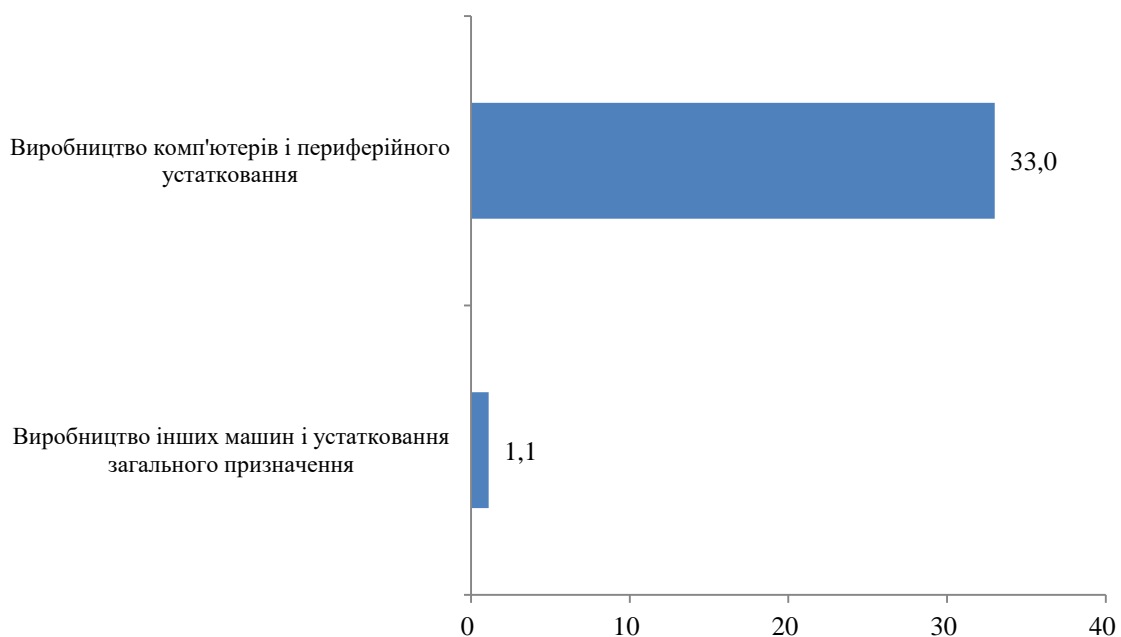
Рис. 107 Спеціалізація Кіровоградської області в секторі машинобудування

Київська область спеціалізується на 10-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво автомобільних кузовів і причепів (SQ=6,1) та виробництво медичного обладнання (SQ=4,0).

Рис. 108 Спеціалізація Київської області в секторі машинобудування

Луганська область спеціалізується лише на 2-х сегментах машинобудування, що, ймовірно, викликано тимчасовою окупацією індустриальної частини області.

Рис. 109 Спеціалізація Луганської області в секторі машинобудування

Львівська область спеціалізується на 7-ми сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво освітлювального обладнання (SQ=9,8), виробництво автокомплектуючих (SQ=6,1) і виробництво металообробних станків і верстатів (SQ=4,0).

Рис. 110 Спеціалізація Львівської області в секторі машинобудування

Місто Київ спеціалізується на 13-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво магнітних і оптичних носіїв даних (SQ=7,9), виробництво електронних компонентів і плат (SQ=5,3) і виробництво інших транспортних засобів (SQ=5,1).

Рис. 111 Спеціалізація м. Київ в секторі машинобудування

Миколаївська область спеціалізується на 4-х сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво с.-г. техніки (SQ=6,8) і виробництво машин і устаткування загального призначення (SQ=2,7).

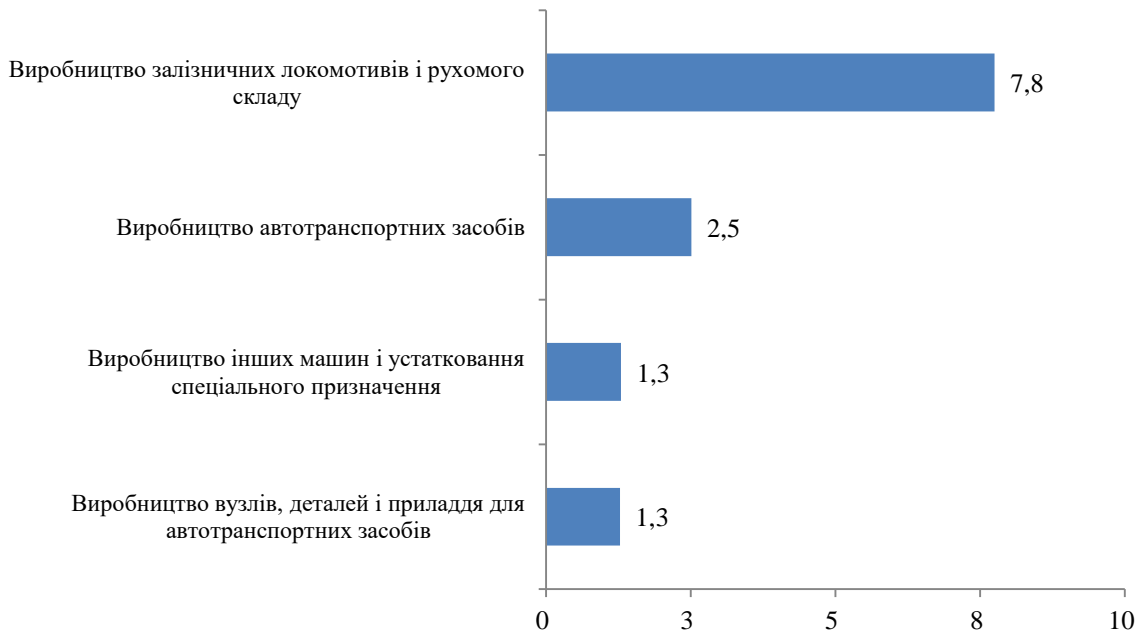
Рис. 112 Спеціалізація Миколаївської області в секторі машинобудування

Одеська область спеціалізується на 10-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво побутової аудіо- і відеоапаратури (SQ=13,6), виробництво побутових приладів (SQ=7,9) та виробництво кабелів і електромонтажних пристроїв (SQ=5,1).

Рис. 113 Спеціалізація Одеської області в секторі машинобудування

Полтавська область спеціалізується на 4-х сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво залізничного рухомого складу (SQ=7,8) і виробництво автотранспортних засобів (SQ=2,5).

Рис. 114 Спеціалізація Полтавської області в секторі машинобудування

Рівненська область спеціалізується на 5-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво автомобільних кузовів і причепів (SQ=7,1), виробництво кабелів і електромонтажних пристроїв (SQ=4,6) і виробництво побутових приладів (SQ=4,6).

Рис. 115 Спеціалізація Рівненської області в секторі машинобудування

Сумська область спеціалізується лише на 2-х сегментах машинобудування – виробництві машин і устаткування загального призначення і виробництві с.г. техніки .

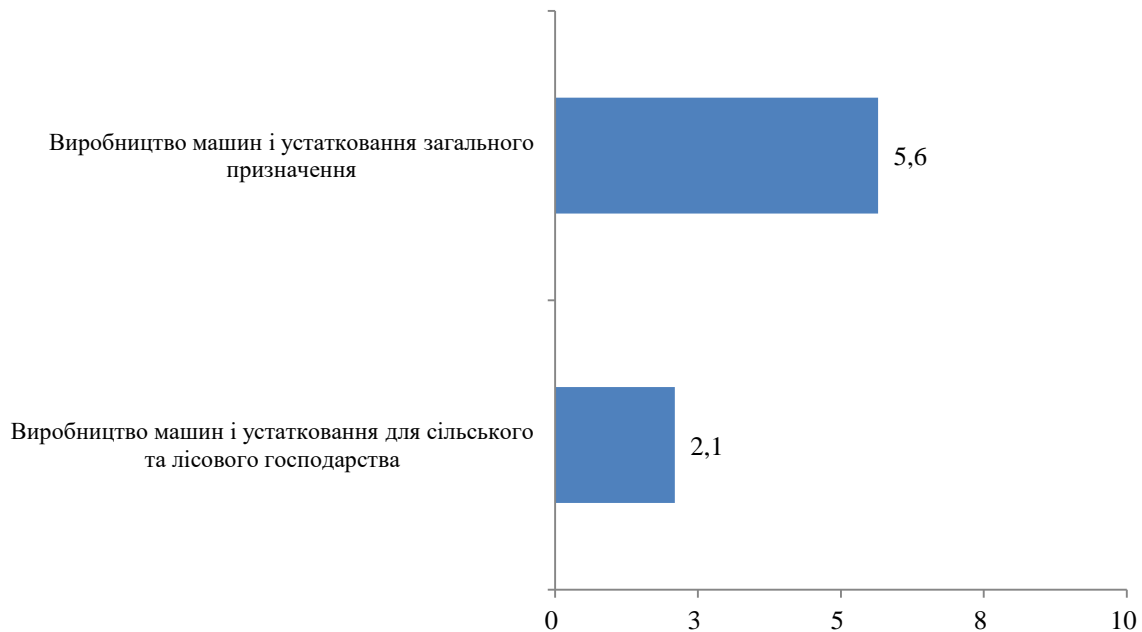

Рис. 116 Спеціалізація Сумської області в секторі машинобудування

Тернопільська область спеціалізується на 5-ти сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво освітлювального обладнання (SQ=24,2) і виробництво авто комплектуючих (SQ=6,5).

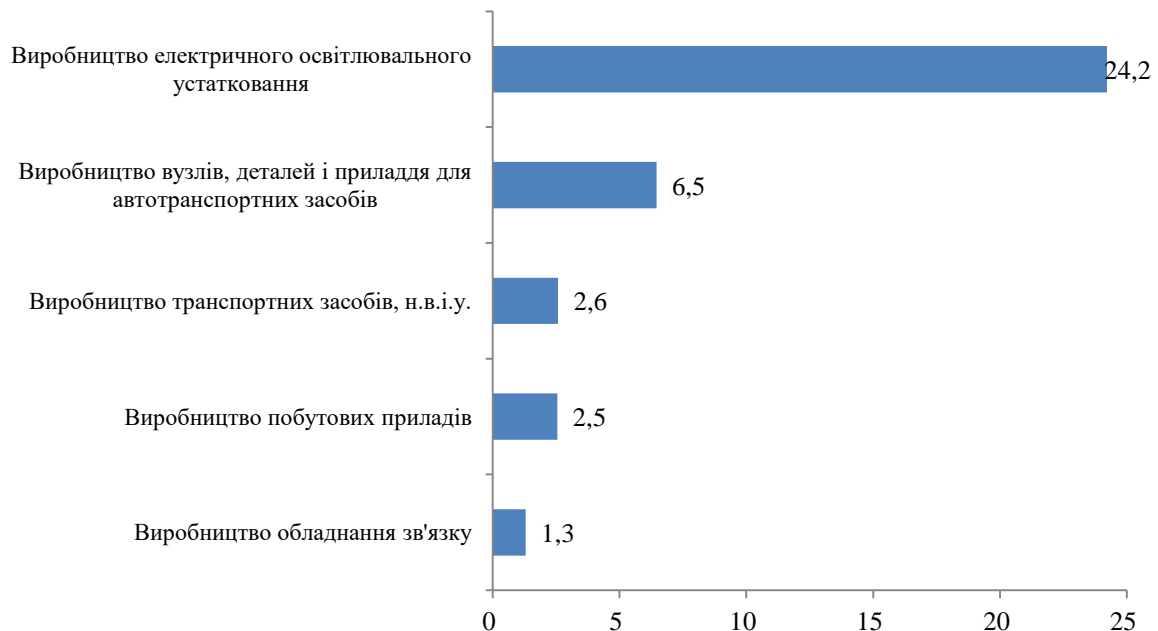

Рис. 117 Спеціалізація Тернопільської області в секторі машинобудування

Харківська область спеціалізується на 10-ти сегментах машинобудування, основними з яких є суднобудування (виробництво прогулянкових катерів, $SQ=3,3$), виробництво машин і устаткування загального призначення ($SQ=1,8$) і виробництво енергетичного обладнання ($SQ=1,7$).

Рис. 118 Спеціалізація Харківської області в секторі машинобудування

Херсонська область спеціалізується на 5-ти сегментах машинобудування, основними з яких є суднобудування ($SQ=25,4$), виробництво енергетичного обладнання ($SQ=3,9$) і виробництво акумуляторів ($SQ=3,8$).

Рис. 119 Спеціалізація Херсонської області в секторі машинобудування

Хмельницька область спеціалізується на 7-ми сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво акумуляторів (SQ=8,4) і виробництво метрологічного та навігаційного обладнання (SQ=4,9).

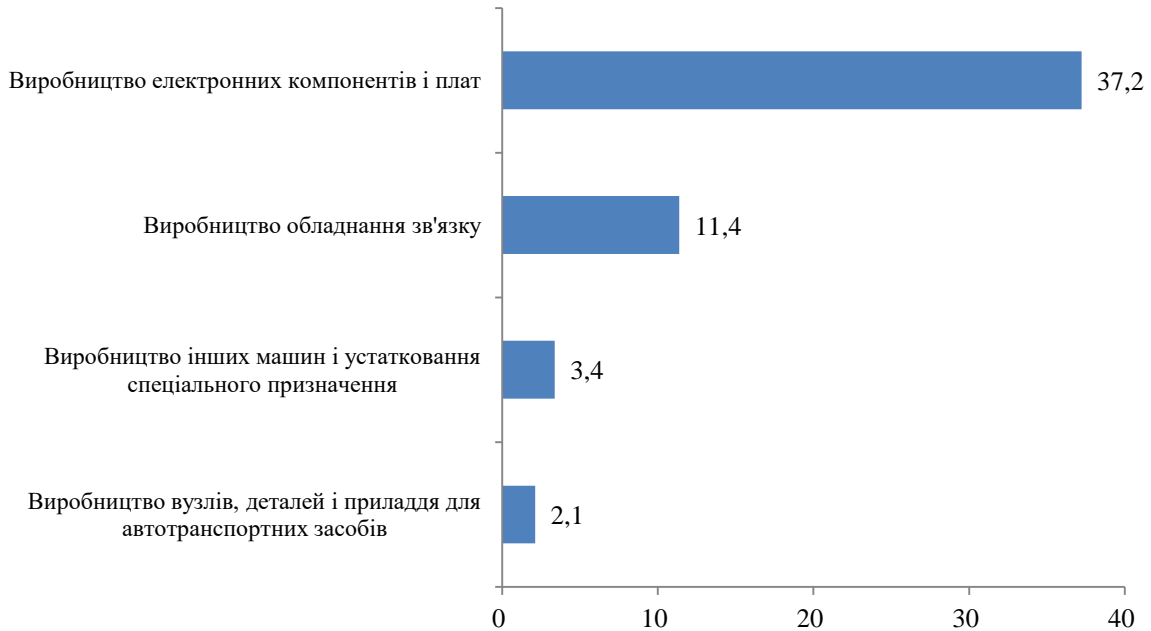
Рис. 120 Спеціалізація Хмельницької області в секторі машинобудування

Черкаська область спеціалізується на 8-ми сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво оптичного обладнання (SQ=27,3) і виробництво автомобілів (SQ=6,8).

Рис. 121 Спеціалізація Черкаської області в секторі машинобудування

Чернівецька область спеціалізується на 4-х сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво електронних компонентів і плат (SQ=37,2) і виробництво обладнання зв'язку (SQ=11,4).

Рис. 122 Спеціалізація Чернівецької області в секторі машинобудування

Чернігівська область спеціалізується на 7-ми сегментах машинобудування, основними з яких є виробництво автомобілів (SQ=7,4) і виробництво оптичного обладнання (SQ=6,7).

Рис. 123 Спеціалізація Чернігівської області в секторі машинобудування

Матриця спеціалізації областей України в розрізі досліджуваних сегментів машинобудування наведена в Додатку 5.

Підсумовуючи вищевикладене, слід відзначити, що в Україні розвиток кластерів, зокрема в машинобудуванні, знаходиться на початковому етапі. Зареєстровані в окремих регіонах України кластери створені директивно за принципом «зверху–вниз», носять формальний характер і фактично не є кластерами. Це відрізняється від практики розвинених країн, в яких рівень охоплення кластеризацією економічних гравців складає 65-100%.

Нарощування експорту машинобудівної продукції в Україні вимагає підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників, що неможливе без розвитку машинобудівних кластерів. Тобто, формула успіху:

Збільшення експорту = Розвиток машинобудівних кластерів в Україні

Кожна область України володіє потенціалом щодо створення машинобудівних кластерів в різних секторах машинобудування. Найбільший потенціал у Харківській і Рівненській областях (наявні передумови для створення 6 кластерів у різних сегментах машинобудування), та Вінницькій, Запорізькій і Київській областях і м. Київ (по 5 машинобудівних кластерів). В інших областях наявний потенціал для створення 2-4 машинобудівних кластерів в кожній області.

Дорожня карта створення кластера

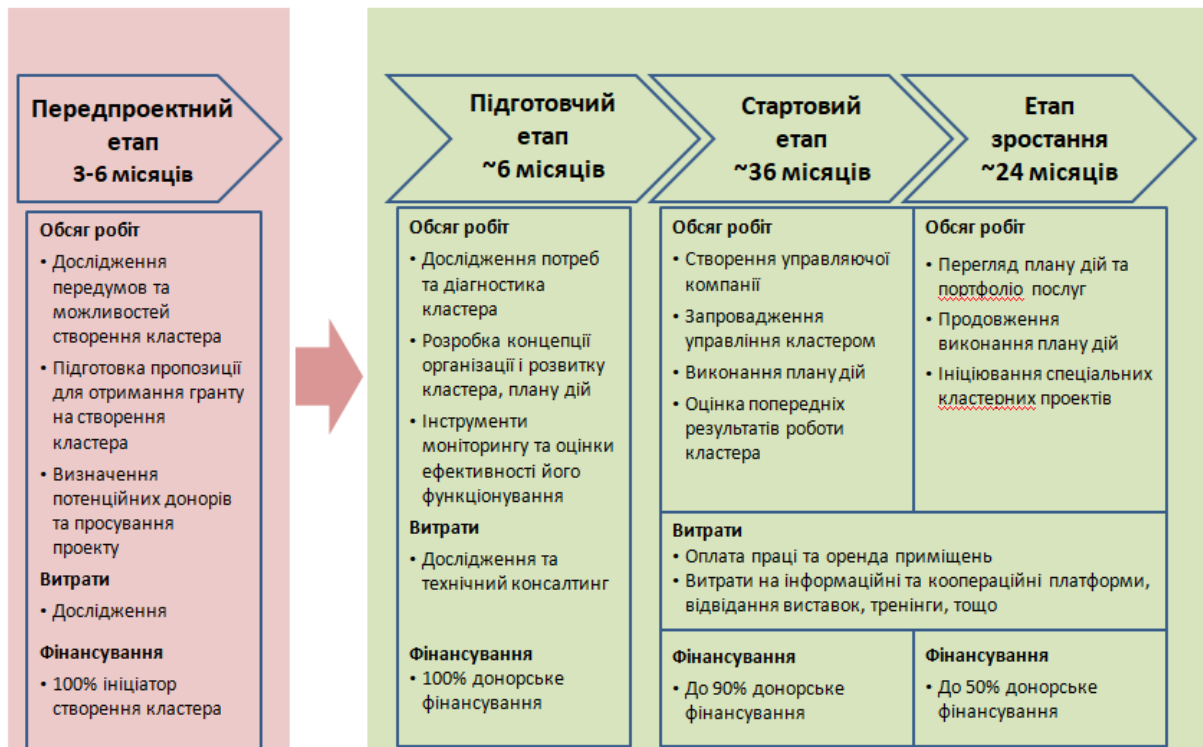

Рис. 124 Дорожня карта створення кластеру

Створення машинобудівного кластеру – це складний і тривалий процес (~5 років), який включає кілька етапів (див. *Дорожню карту створення кластера*) і вимагає відповідної державної політики. Насамперед, мова йде про фінансову підтримку на стартових етапах (аналіз потреб, діагностика кластера, формулювання стратегічного бачення, планування заходів та організаційної концепції, створення структури управління), із поступовим зниженням частки держави у покритті витрат із 100% до 15-30%. Орієнтовний бюджет фінансування створення одного машинобудівного кластера⁸ оцінюється в 500-700 тис. євро протягом 5-ти років.

---

⁸ https://www.beratergruppe-ukraine.de/wordpress/wp-content/uploads/2016/01/PP_04_2015_ukr.pdf

2.3. Український експорт продукції машинобудування в 2010-2018 роках

2.3.1. Загальний експорт, частка експорту у виробництві

Українське машинобудування послабило свою участь у міжнародній торгівлі – обсяг експорту машинобудівної продукції за 2010-2018 рр. скоротився з 9,1 млрд. дол. США до 5,4 млрд. дол. США в 2018 р. (60% до рівня 2010 р. і 41% до рівня 2012 р.).

Падіння обсягів українського експорту насамперед пов'язане з втратою українськими машинобудівними підприємствами традиційних ринків збуту в Російській Федерації та країнах СНД, окупацією та анексією промислово інтенсивних регіонів Донбасу та Криму та значним скороченням обсягів виробництва.

Вагомість машинобудівної продукції в українському експорті товарів досягла свого максимуму в 2012 р. – 19,1% (головним чином завдяки зростаючим обсягам експорту продукції вагобудування), проте надалі зменшувалася і склала 11,5% за підсумками 2018 р. Зниження даного показника обумовлене більшими темпами скорочення експорту в галузі (загалом на 40%), порівняно з іншими секторами (-8%).

Таблиця 33

Обсяги українського експорту промислової та машинобудівної продукції в 2010-2018 рр.

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/2010	
										млн. дол. США	%
Загальні обсяги експорту товарів	51 431	68 394	68 810	63 312	53 914	38 135	36 363	43 262	47 340	-4 091	-8,0
<i>в т.ч. машинобудування*</i>	<i>9 102</i>	<i>11 786</i>	<i>13 164</i>	<i>10 495</i>	<i>7 224</i>	<i>4 692</i>	<i>4 279</i>	<i>4 932</i>	<i>5 448</i>	<i>-3 654</i>	<i>-40</i>
<i>Питома вага машинобудування в експорті, %</i>	<i>17,7</i>	<i>17,2</i>	<i>19,1</i>	<i>16,6</i>	<i>13,4</i>	<i>12,3</i>	<i>11,8</i>	<i>11,4</i>	<i>11,5</i>	<i>-6,2</i>	

* - не враховує виробництво військової техніки та військових транспортних засобів

Рис. 125 Динаміка експорту машинобудування в Україні в 2010-2018 рр. та питома вага в загальних обсягах експорту

Протягом досліджуваного періоду відбулася структурна зміна українського експорту: до 2014 р. переважала готова продукція (інвестиційні та споживчі товари), а з 2014 р. домінують товари проміжного споживання (деталі та комплектуючі для машинобудівної продукції).

Зміна структури експорту за категоріями кінцевого використання пояснюється суттєвими темпами скорочення експорту в сегменті інвестиційних товарів (-14,3%/рік), на фоні відносно невисоких темпів падіння в сегменті товарів проміжного споживання (-0,8%/рік).

Зменшення інвестиційних товарів і структурі експорту пояснюється втратою ринку Російської Федерації, на який ці товари поставлялися (головним чином залізничного рухомого складу, електродвигунів, генераторів і трансформаторів, автомобілів та pomp і компресорів).

Таблиця 34

Динаміка українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Показник	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR, %
Інвестиційні товари	4 717	6 539	7 525	4 999	2 605	1 393	1 193	1 278	1 377	-14,3%
Споживчі товари	525	616	670	529	460	236	256	344	440	-2,2%
Товари проміжного споживання	3 861	4 631	4 969	4 966	4 158	3 064	2 831	3 310	3 631	-0,8%
ВСЬОГО	9 102	11 786	13 164	10 495	7 224	4 692	4 279	4 932	5 448	-6,2%

Джерело: Державна служба статистики України

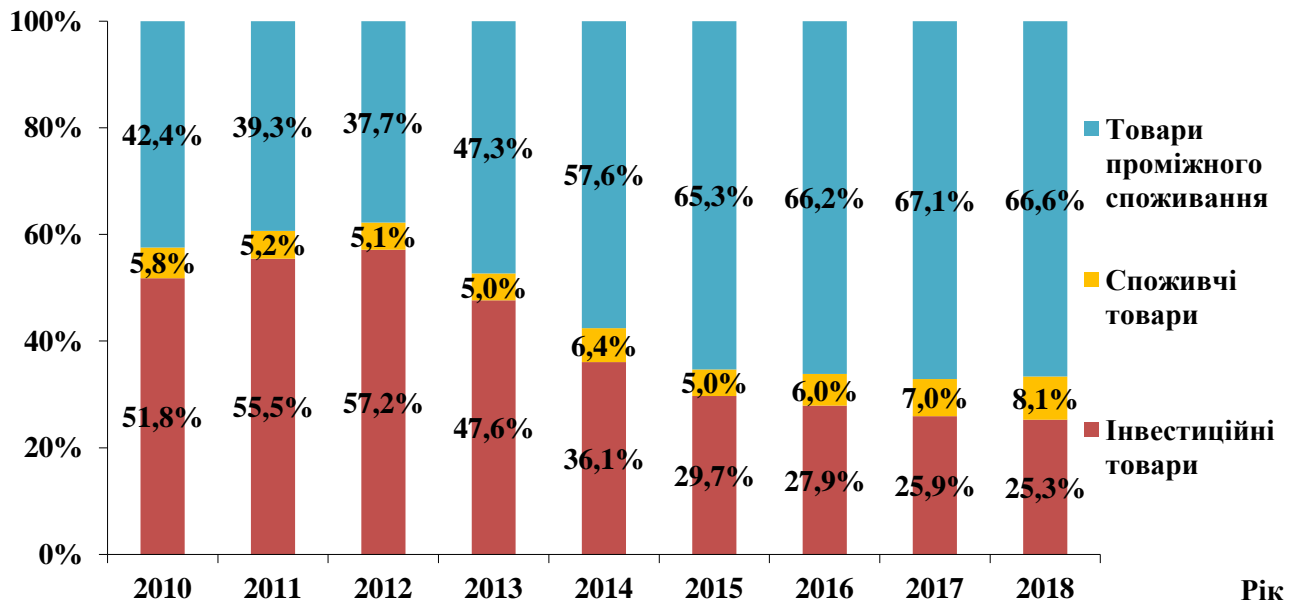

Рис. 126 Структура українського експорту продукції машинобудування в 2010-2018 рр. за категоріями кінцевого використання

Джерело: Державна служба статистики України

Аналіз українського експорту продукції машинобудування за широкими економічними категоріями демонструє переважання в її структурі транспортного устаткування. Зокрема, на категорію «Транспортне устаткування та частини до нього» (яка об'єднує як готову продукцію так і частини до неї) припадає близько 45-60% обсягів експорту (2,1 млрд. дол. США в 2018 р.).

Капітальне обладнання та частини до нього формують близько 40% українського експорту, споживчі товари близько 4-6% і промислова сировина близько 2-4%.

Протягом досліджуваного періоду в сегменті транспортного устаткування спостерігалися найвищі та найнижчі темпи приросту експорту. Зокрема, єдиним сегментом до експорт зростав був сегмент непромислового транспортного устаткування (+11,3%/рік). Тоді як найбільші темпи скорочення експортних поставок відбулися у сегменті пасажирських автомобілів (-47,9%) та промислового транспортного устаткування (здебільшого залізничного рухомого складу) (-23,7%).

Таблиця 35

Динаміка українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. за економічними категоріями, млн. дол. США

Категорія	Підкатегорія	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR, %
Капітальне обладнання (крім транспортного устаткування) та частини до нього	Готова продукція	2 091	2 534	2 696	2 546	1 685	1 007	915	1 002	1 098	-7,7%
	Деталі й принадлежности	1 504	1 641	1 731	1 671	1 323	925	897	1 099	1 282	-2,0%
	Всього	3 595	4 175	4 427	4 217	3 008	1 933	1 811	2 101	2 380	-5,0%
Промислова сировина	Оброблена	240	267	264	277	266	221	204	231	247	0,4%
Споживчі товари	тривалого використання	488	574	622	472	412	195	223	302	385	-2,9%
	із середнім терміном користування	6	9	5	6	3	3	2	2	3	-9,4%
	короткострокового використання	10	11	13	14	8	7	6	7	5	-9,7%
	Всього	505	594	640	492	424	204	231	311	392	-3,1%
Транспортне устаткування та частини до нього	Пасажирські автомобілі	217	283	214	49	20	12	9	1	1	-47,9%
	Промислове транспортне устаткування	2 407	3 701	4 565	2 318	847	373	269	275	278	-23,7%
	Непромислове транспортне устаткування	20	22	30	38	36	31	25	33	48	11,3%
	Деталі й принадлежности	2 117	2 723	2 974	3 019	2 570	1 918	1 730	1 980	2 103	-0,1%
	Всього	4 762	6 729	7 783	5 423	3 473	2 334	2 033	2 290	2 429	-8,1%
Інші товари		1	21	49	86	53	0	0	0	0	-17,1%
ВСЬОГО		9 102	11 786	13 164	10 495	7 224	4 692	4 279	4 932	5 448	-6,2%

Джерело: розраховано на основі даних Державна служба статистики України та класифікації ООН (https://unstats.un.org/unsd/trade/classifications/SeriesM_53_Rev.5_17-01722-E-Classification-by-Broad-Economic-Categories_PRINT.pdf)

Рис. 127 Динаміка українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. за економічними категоріями

Рис. 128 Середньорічні темпи приросту українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. за економічними категоріями, %

Аналіз частки експорту у виробництві галузей українського машинобудування свідчить про посилення експортоорієнтованості галузі – в 2014-2018 рр. даний показник скоротився на 11 відсоткових пунктів до 43% в 2018 р.

Найвища питома вага експорту у виробництві спостерігалася в сегменті де переважають складальні виробництва з імпортової сировини та комплектуючих - у виробництві автотранспортних засобів (59%) В цьому секторі протягом досліджуваного періоду цей показник суттєво збільшився (на 13 відсоткових пунктів), здебільшого через збільшення українського експорту в країни ЄС проводів для автомобілів.

Висока частка експорту в реалізації також спостерігається у виробництві інших транспортних засобів (44%) та виробництві машин і устаткування (43%).

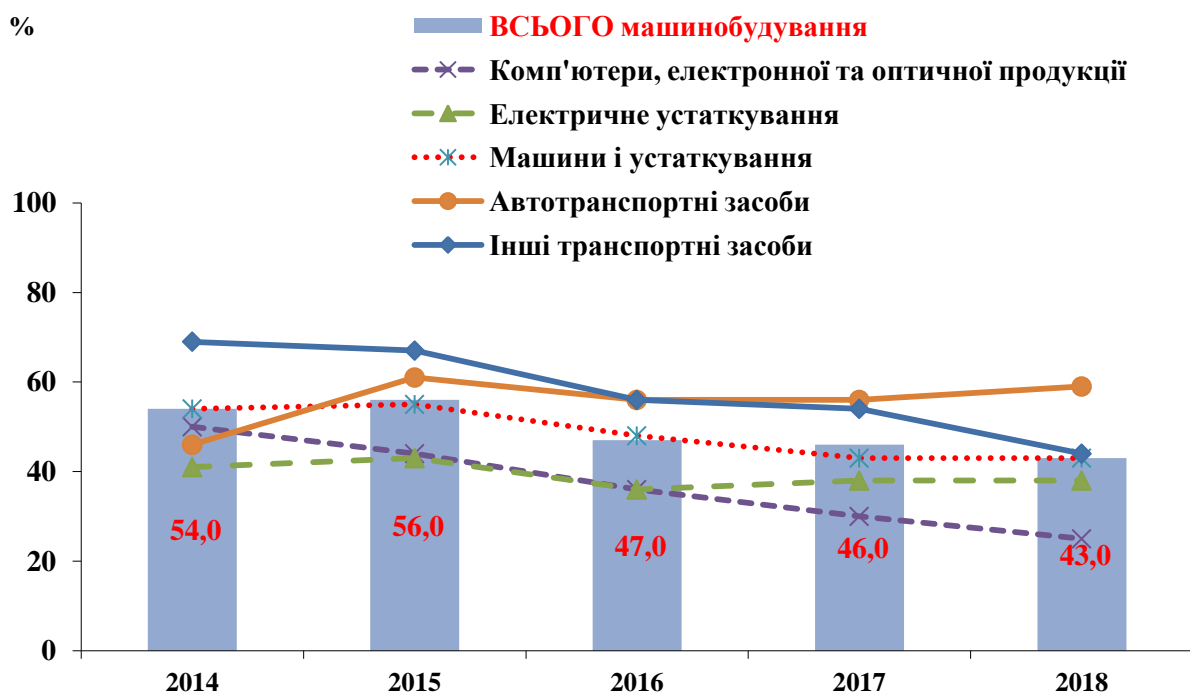
В той же час, в сегментах з високою доданою вартістю, частка експорту у виробництві суттєво зменшилася: виробництві інших транспортних засобів (на 25 відсоткових пункти до 44%), комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (на 25 відсоткових пункти до 25%), машин та устаткування (на 10 відсоткових пунктів до 43%). Це зменшення було викликане різким скороченням експортних поставок у зв'язку із втратою українськими виробниками експортних ринків збуту в Росії та країнах СНД.

Таблиця 36

Частка експорту у виробництві галузей українського машинобудування в 2014-2018 рр., %

Галузь	2014	2015	2016	2017	2018	Зміна в 2014-2018 рр., в.п.
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	50	44	36	30	25	-25
Виробництво електричного устаткування	41	43	36	38	38	-3
Виробництво машин і устаткування	54	55	48	43	43	-10
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	46	61	56	56	59	13
Виробництво інших транспортних засобів	69	67	56	54	44	-25
Всього	54	56	47	46	43	-11

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 129 Частка експорту у виробництві галузей українського машинобудування в 2014-2018 рр., %

Джерело: Державна служба статистики України

Серед найбільших сегментів машинобудування найвища питома вага експорту в виробництві спостерігається у виробництвах де переважає переробка давальницької сировини: у виробництві електричного устаткування для автотранспортних засобів (90%), електричні побутові прилади (64%).

Високий рівень експортоорієнтованості характерний також і традиційним секторам машинобудування: виробництві машин і устаткування загального призначення (61%), електродвигунів, генераторів і трансформаторів (53%), електронної апаратури для приймання та відтворення звуку й зображення (52%), іншого електричного устаткування (51%), машин для металургії (47%), металообробних машин і верстатів (41%).

Найменший рівень продажів на зовнішні ринки притаманний для сегментів, що традиційно зорієнтовані на задоволення потреб внутрішнього ринку: виробництво автомобілів (7%), та електророзподільної та контрольної апаратури (15%).

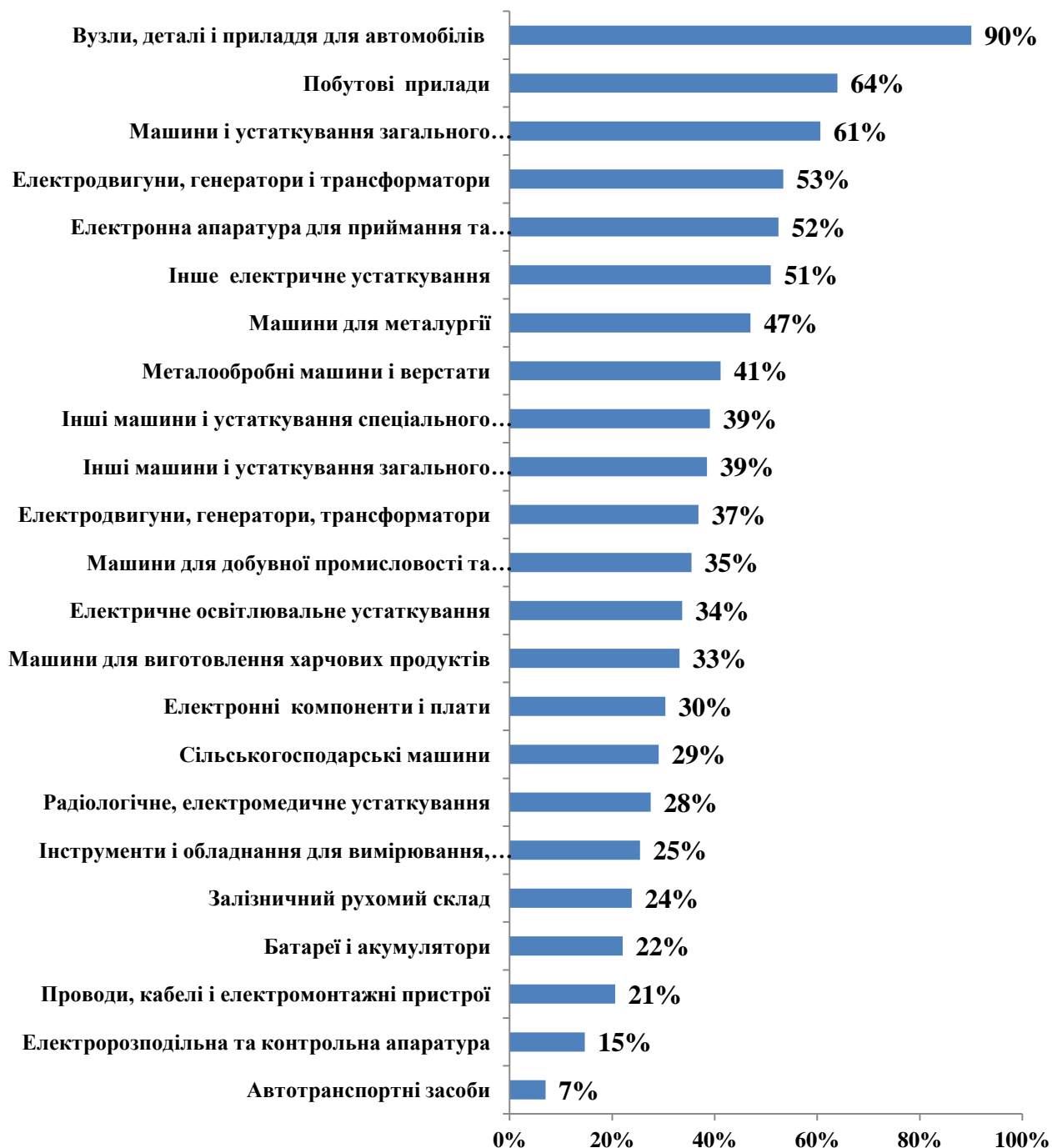

Рис. 130 Частка експорту у реалізації серед сегментів українського експорту машинобудівною продукцією в 2018 р., %

2.3.2. Структура експорту за продуктовими групами

В галузевій структурі українського експорту продукції машинобудування домінують виробництво автотранспортних засобів та частини до них (1 510 млн. дол. США з яких 91% формують кабелі для автотранспортних засобів) та машини і устаткування (1 336 млн. дол. США), на які сумарно припадає близько 52% обсягів експорту.

У всіх сегментах обсяги експорту машинобудування в 2010-2018 рр. зменшилися, за винятком сегменту автотранспортних засобів та частини до них, де експорт зростав в середньому на +3,3%/рік. Найбільше скорочення спостерігалися в сегменті інших транспортних засобів (-16,0%/рік) та машин і устаткування (-7,4%/рік).

Таблиця 37

Галузева структура українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Галузь	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	830	909	1 106	944	771	483	516	561	619	-3,6%
Виробництво електричного устаткування	1 458	1 801	1 782	1 675	1 211	798	762	990	1 193	-2,5%
Виробництво машин і устаткування	2 463	2 843	2 969	2 873	2 115	1 332	1 181	1 246	1 336	-7,4%
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	1 164	1 508	1 334	1 301	1 302	1 098	1 153	1 342	1 510	3,3%
Виробництво інших транспортних засобів	3 188	4 725	5 973	3 702	1 825	981	667	794	790	-16,0%
Всього	9 102	11 786	13 164	10 495	7 224	4 692	4 279	4 932	5 448	-6,2%

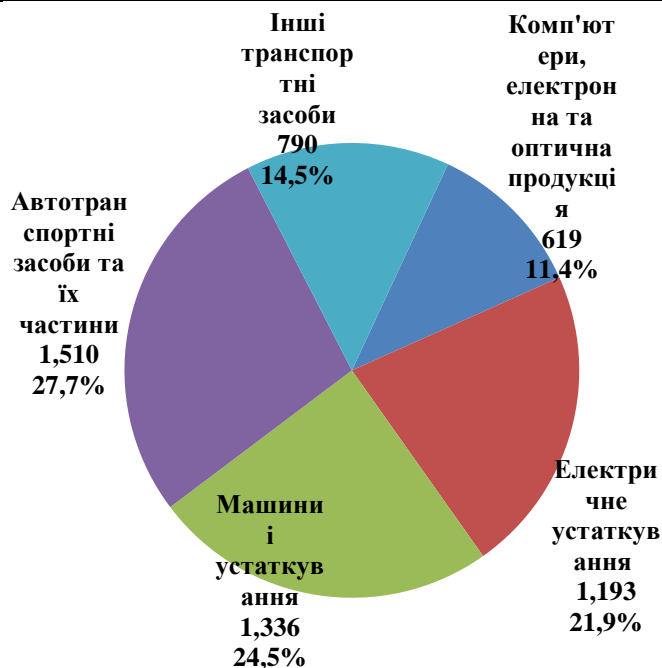

Рис. 131 Галузева структура українського експорту продукцією машинобудування в 2018 р., млн. дол. США

Рис. 132 Середньорічний приріст українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. в розрізі галузей, %

Найбільшими сегментами українського експорту машинобудівною продукцією є електричне устаткування для автотранспортних засобів (1 380 млн. дол. США), електричні побутові прилади (398 млн. дол. США), обладнання зв'язку (339 млн. дол. США), повітряні літальні апарати, супутнє устаткування (315 млн. дол. США), та залізничний рухомий склад (248 млн. дол. США), на які в 2018 р. припадало близько половини обсягів експорту.

Рис. 133 Рейтинг 20 найбільших сегментів українського експорту машинобудівною продукцією в 2018 р., млн. дол. США

Український експорт продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. за секторами та категоріями кінцевого використання наведена в додатку 3.

Обсяги українського експорту комп'ютерами, електронною та оптичною продукцією в 2018 р. склали 619 млн. дол. США. Основними товарними позиціями в даному сегменті є обладнання зв'язку (339 млн. дол. США) та інструменти і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації (119 млн. дол. США), які сумарно формують близько 75% обсягів експорту.

Експорт більшості товарних груп в даному сегменті протягом досліджуваного періоду зменшувався. Зокрема, найвищі темпи падіння спостерігалися в експорті комп'ютерів і периферійного устаткування (-35,5%/рік) та магнітних та оптичних носіїв даних (-37,1%). В той же час, в експорті обладнанням зв'язку, годинників та електронними компонентами спостерігався ріст обсягів (на +24,7% та +6,6%/рік та +0,4%/рік відповідно).

Таблиця 38

Галузева структура українського експорту комп'ютерами, електронною та оптичною продукцією в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
Електронні компоненти і плати	53	33	34	26	27	30	50	55	62	1,9%
<i>в т.ч. електронні компоненти</i>	53	32	33	23	25	17	21	25	22	-10,7%
<i>змонтовані електронні плати</i>	0	1	1	2	2	13	29	30	41	-
Комп'ютери і периферійне устаткування	357	36	42	32	24	23	18	17	17	-31,7%
Обладнання зв'язку	61	153	238	202	192	170	177	286	339	23,9%
Електронна апаратура побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	50	381	431	319	272	88	91	43	44	-1,7%
Інструменти і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; годинники	235	258	308	318	221	140	145	133	121	-8,0%
<i>в т.ч. інструменти і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації</i>	234	255	306	316	218	138	143	131	119	-8,1%
<i>годинники</i>	2	3	2	2	2	2	2	3	3	5,8%
Радіологічне, електромедичне й електротерапевтичне устаткування	12	17	26	16	18	8	7	7	10	-2,3%
Оптичні прилади і фотографічне устаткування	32	22	22	26	15	23	26	19	26	-2,5%
Магнітні і оптичні носії даних	30	8	5	5	3	2	2	1	0	-41,9%
ВСЬОГО	830	909	1106	944	771	483	516	561	619	-3,6%

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 134 Секторальна структура українського експорту комп'ютерів, електронної та оптичної продукції в 2010 р., млн. дол. США

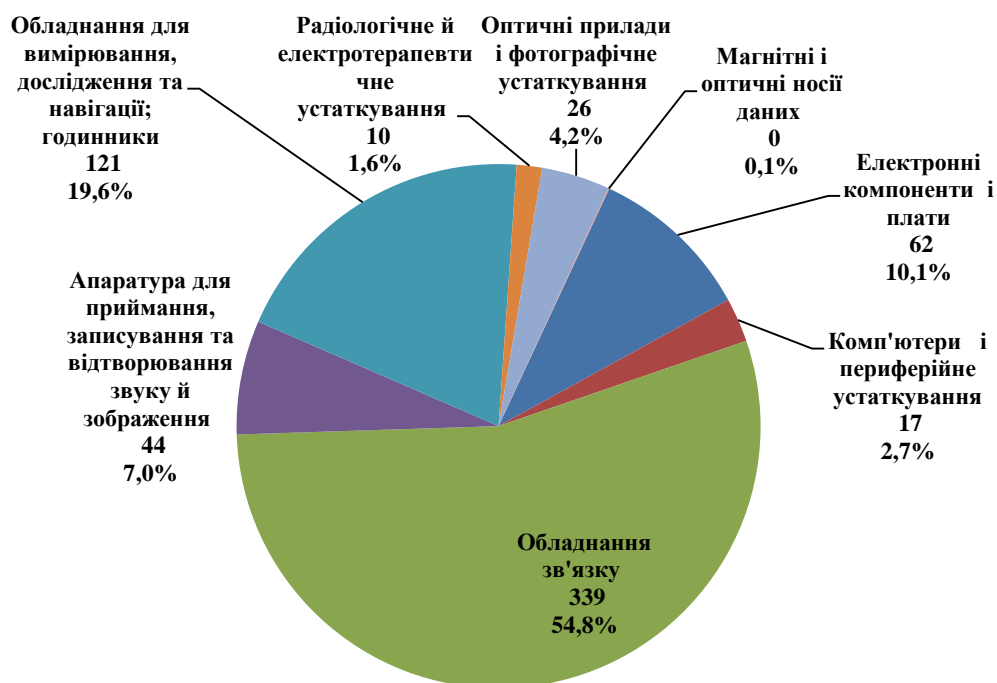

Рис. 135 Секторальна структура українського експорту комп'ютерів, електронної та оптичної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Рис. 136 Середньорічний приріст українського експорту комп'ютерів, електронної та оптичної продукції в 2010-2018 рр. в розрізі секторів, %

Джерело: Державна служба статистики України

Обсяги українського експорту електричним устаткуванням в 2018 р. склали 1 193 млн. дол. США. Основними товарними позиціями в даному сегменті є побутові прилади (424 млн. дол. США), електродвигуни, генератори, трансформатори, електророзподільна та контрольна апаратура (273 млн. дол. США) та проводи, кабелі і електромонтажні пристрої (170 млн. дол. США), які сумарно формують близько 73% обсягів експорту.

Експорт більшості товарних груп в даному сегменті протягом досліджуваного періоду скорочувався. Найвищі темпи зниження спостерігалися в експорті батарей та акумуляторів (-13,3%/рік) та електродвигунів, генераторів, трансформаторів (-10,3%). В той же час, в експорті електричних побутових приладів спостерігався ріст обсягів (на +8,0%/рік).

Таблиця 39

Галузева структура українського експорту електричним устаткуванням в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
Електродвигуни, генератори, трансформатори, електророзподільна та контрольна апаратура	654	834	887	795	474	243	206	248	273	-10,3%
<i>в т.ч. електродвигуни, генератори і трансформатори</i>	484	648	698	644	376	178	133	157	170	-12,2%
<i>електророзподільна та контрольна апаратура</i>	170	186	188	151	98	65	74	91	103	-6,1%
Батарей і акумулятори	182	213	157	147	80	36	36	55	58	-13,3%
Проводи, кабелі і електромонтажні пристрої	203	237	232	216	213	159	125	163	170	-2,2%
<i>волоконно-оптичні кабелі</i>	3	3	3	3	3	5	5	8	9	16,3%
<i>інші види електронних і електричних проводів і кабелів</i>	122	134	126	112	109	76	54	72	71	-6,6%
<i>електромонтажні пристрої</i>	79	100	102	101	101	78	66	83	90	1,7%
Електричне освітлювальне устаткування	42	50	60	74	46	28	25	32	41	-0,5%
Побутові прилади	228	287	276	260	247	199	227	350	424	8,0%
<i>електричні побутові прилади</i>	193	244	231	221	218	185	214	334	398	9,5%
<i>неелектричні побутові прилади</i>	35	43	45	39	28	14	13	16	26	-3,8%
Інше електричне устаткування	148	180	171	184	151	133	141	142	227	5,5%
ВСЬОГО	1 458	1 801	1 782	1 675	1 211	798	762	990	1 193	-2,5%

Джерело: Державна служба статистики України

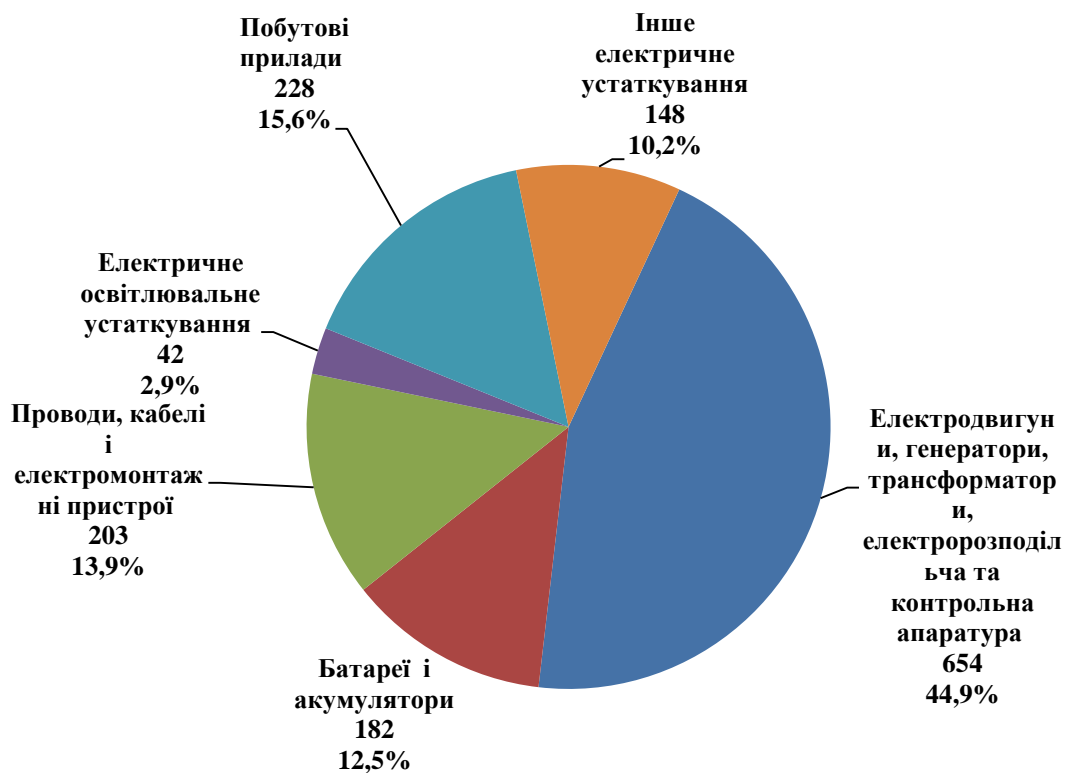

Рис. 137 Секторальна структура українського експорту електричним устаткуванням в 2010 р., млн. дол. США

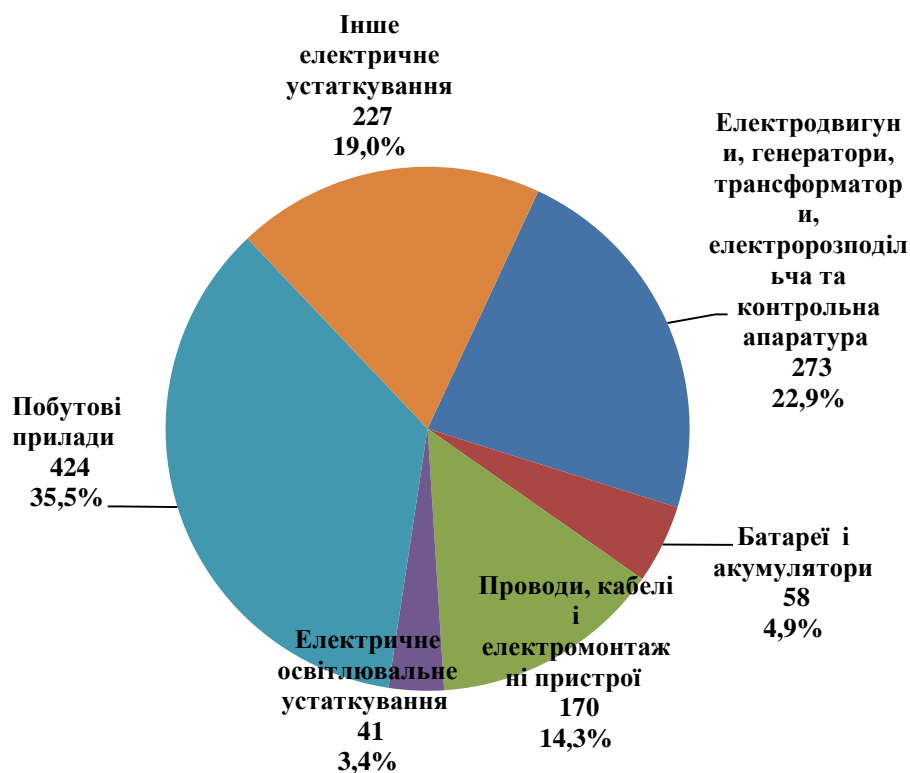

Рис. 138 Секторальна структура українського експорту електричним устаткуванням в 2018 р., млн. дол. США

Рис. 139 Середньорічний приріст українського експорту електричним устаткуванням в 2010-2018 рр. в розрізі секторів, %

Джерело: Державна служба статистики України

Обсяги українського експорту машинами і устаткуванням в 2018 р. склали 1 336 млн. дол. США. Найбільшими товарними позиціями в даному сегменті є інші помпи і компресори (172 млн. дол. США), підшипники, зубчасті передачі (158 млн. дол. США), двигуни і турбіни (136 млн. дол. США), машини для добувної промисловості та будівництва (130 млн. дол. США), промислове холодильне та вентиляційне устаткування (115 млн. дол. США), інші машини спеціального призначення (110 млн. дол. США), машини для сільського господарства (95 млн. дол. США), які сумарно формують близько 69% обсягів експорту в даному сегменті.

Експорт всіх товарних груп в даному сегменті в 2010-2018 рр. знижувався. Найвищі темпи зниження спостерігалися в експорті металообробних машин і верстатів (-10,4%/рік) машин і устаткування загального призначення (-9,5%/рік) та інших машин і обладнання спеціального призначення (-7,7%/рік).

Таблиця 40

**Галузева структура українського експорту машинами і устаткуванням в 2010-2018 рр.,
млн. дол. США**

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр. %
Машини і устаткування загального призначення	1 264	1 432	1 513	1 439	1 060	763	615	567	570	-9,5%
<i>двигуни і турбіни, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів</i>	380	419	487	476	403	300	233	152	136	-12,0%
<i>гідравлічне та пневматичне устаткування</i>	98	115	133	133	89	56	45	61	58	-6,3%
<i>інші помпи і компресори</i>	449	500	507	454	263	200	152	160	172	-11,3%
<i>інші крани і клапани</i>	95	111	125	118	97	57	40	40	46	-8,7%
<i>підшипники, зубчасті передачі, елементи механічних передач і приводів</i>	242	286	261	258	208	150	146	154	158	-5,2%
Інші машини і устаткування загального призначення	434	583	680	648	471	245	255	281	328	-3,4%
<i>духові шафи, печі і пічні пальники</i>	42	42	43	29	20	10	7	11	14	-12,5%
<i>підіймальне та вантажно-розвантажувальне устаткування</i>	166	197	146	192	134	74	70	80	89	-7,6%
<i>офісні машини і устаткування, крім комп'ютерів і периферійного устаткування</i>	6	22	25	25	19	22	30	34	28	21,6%
<i>ручні електромеханічні і пневматичні інструменти</i>	8	7	6	7	2	2	1	2	3	-12,5%
<i>промислове холодильне та вентиляційне устаткування</i>	124	196	339	250	187	74	89	87	115	-0,9%
<i>інші машини і устаткування загального призначення</i>	88	119	120	144	108	64	58	67	79	-1,5%
Машини і устаткування для сільського та лісового господарства	99	176	191	183	149	86	84	105	95	-0,5%
Металообробні машини і верстати	78	60	54	65	54	28	26	23	32	-10,4%

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр. %
металообробних машин	63	44	38	49	42	20	18	16	21	-12,7%
виробництво інших верстатів	15	15	16	16	12	8	8	7	11	-3,6%
Інші машини і устаткування спеціального призначення	588	593	532	539	382	210	202	269	310	-7,7%
для металургії	170	122	100	89	74	40	38	61	70	-10,6%
для добувної промисловості та будівництва	245	312	273	273	188	97	84	101	130	-7,6%
для харчової промисловості	44	49	60	59	48	26	26	37	40	-1,3%
для легкої промисловості	3	11	5	4	3	2	2	5	4	5,6%
для виготовлення паперу та картону	4	4	6	3	2	2	2	2	3	-2,3%
для виготовлення пластмас і гуми	7	12	11	12	12	7	9	8	8	1,2%
інші машини і устаткування спеціального призначення	115	83	77	99	54	35	41	54	55	-8,8%
ВСЬОГО	2 463	2 843	2 969	2 873	2 115	1 332	1 181	1 246	1 336	-7,4%

Джерело: Державна служба статистики України

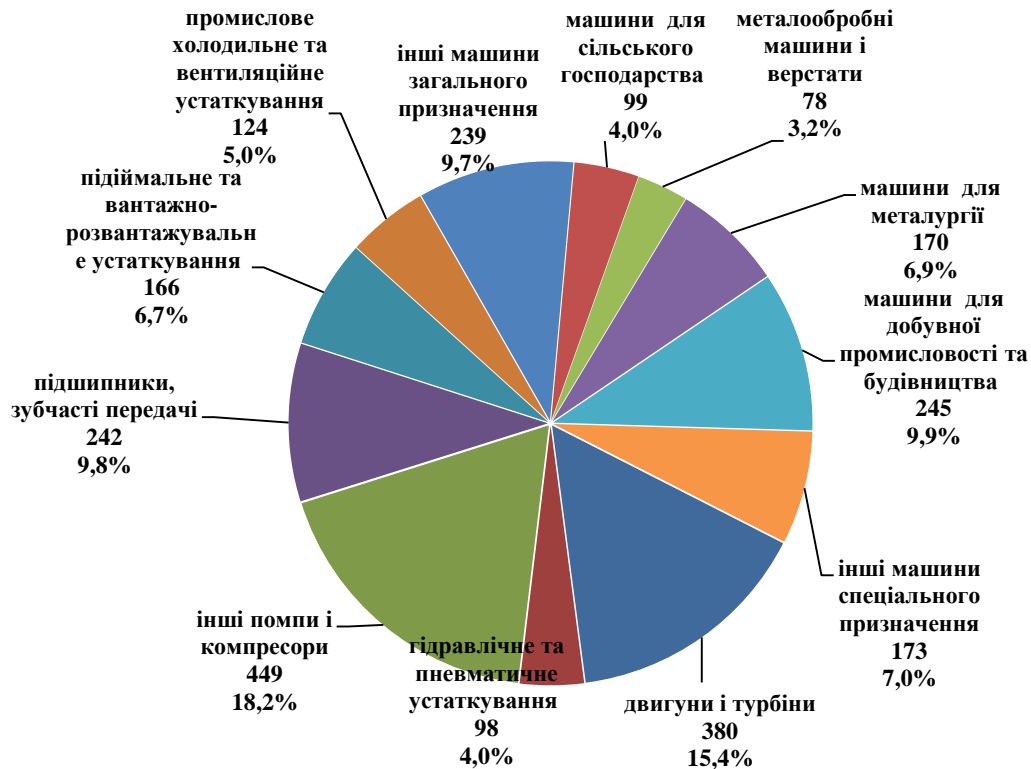

Рис. 140 Секторальна структура українського експорту машинами і устаткуванням в 2010 р., млн. дол. США

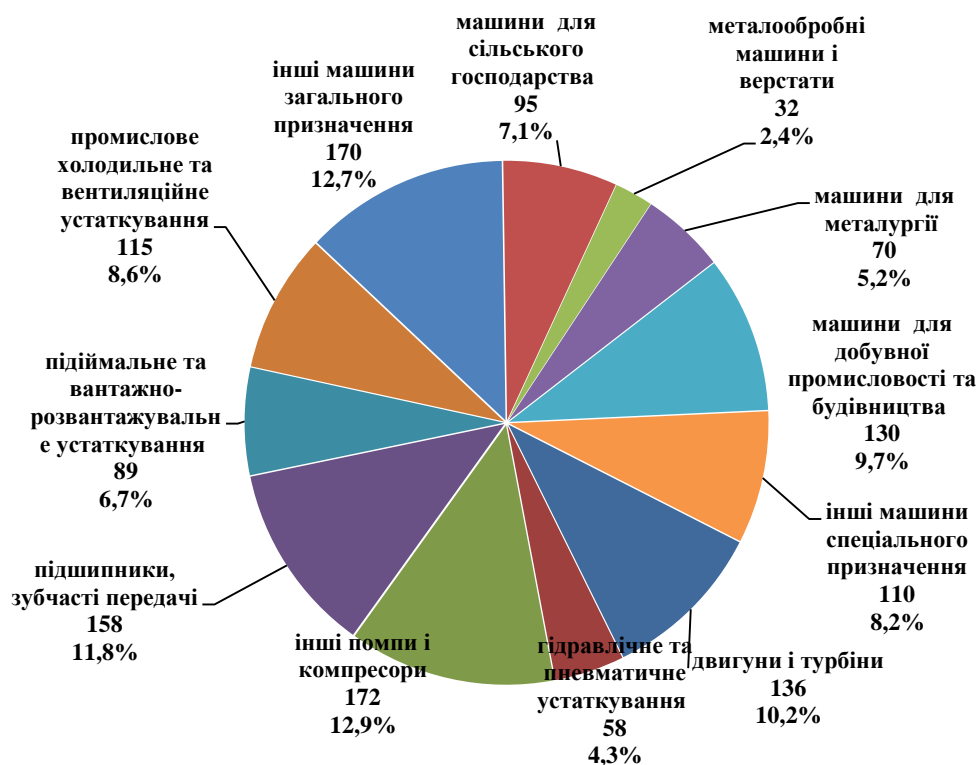

Рис. 141 Секторальна структура українського експорту машинами і устаткуванням в 2018 р., млн. дол. США

Рис. 142 Середньорічний приріст українського експорту машинами і устаткуванням в 2010-2018 рр. в розрізі секторів, %

Український експорт автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів в 2018 р. склали 1 510 млн. дол. США. Основною товарною групою в даному сегменті є електричне й електронне устаткування для автотранспортних засобів (1 456 млн. дол. США), які формують близько 91% обсягів експорту.

Тенденції розвитку галузі протягом досліджуваного періоду були різними. Так, поставки готової продукції – автотранспортних засобів суттєво зменшилися (в середньому на 24,7%/рік). Тоді як, обсяги поставок вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів зростали (+10,0%/рік), завдяки відкриттю нових виробництв з випуску провідників і кабелів для автомобільної промисловості.

Таблиця 41

Галузева структура українського експорту автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
Автотранспортні засоби	373	431	376	179	124	82	68	31	39	-24,7%
Кузови для автотранспортних засобів, причепа і напівпричепи	28	20	25	31	28	16	15	14	16	-6,9%
Вузли, деталі і приладдя для автотранспортних засобів	763	1 057	932	1 092	1 150	999	1 070	1 297	1 456	8,4%
<i>електричне й електронне устаткування для автотранспортних засобів</i>	645	939	816	975	1 055	941	1 017	1 229	1 380	10,0%
<i>інші вузли, деталі і приладдя для автотранспортних засобів</i>	118	118	116	116	95	58	53	68	76	-5,3%
ВСЬОГО	1 164	1 508	1 334	1 301	1 302	1 098	1 153	1 342	1 510	3,3%

Джерело: Державна служба статистики України

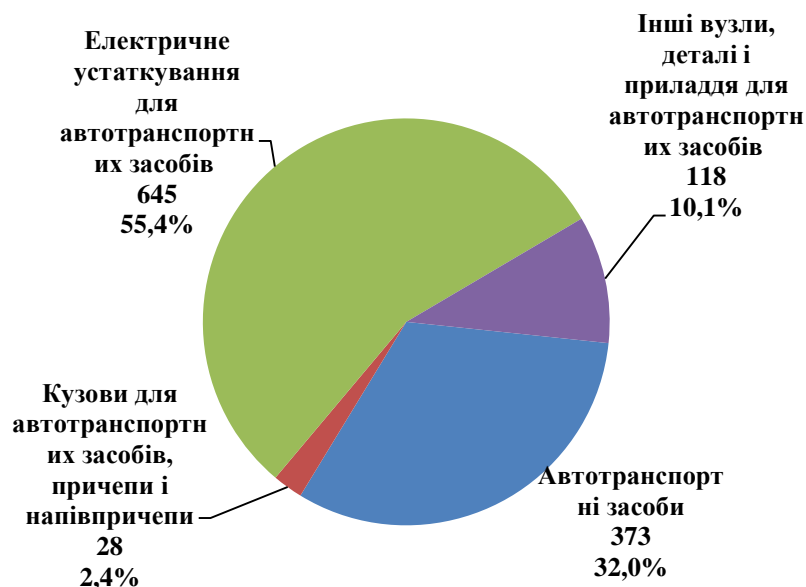

Рис. 143 Секторальна структура українського експорту автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами в 2010 р., млн. дол. США

Рис. 144 Секторальна структура українського експорту автотранспортними засобами, причепами і напівпричепами в 2018 р., млн. дол. США

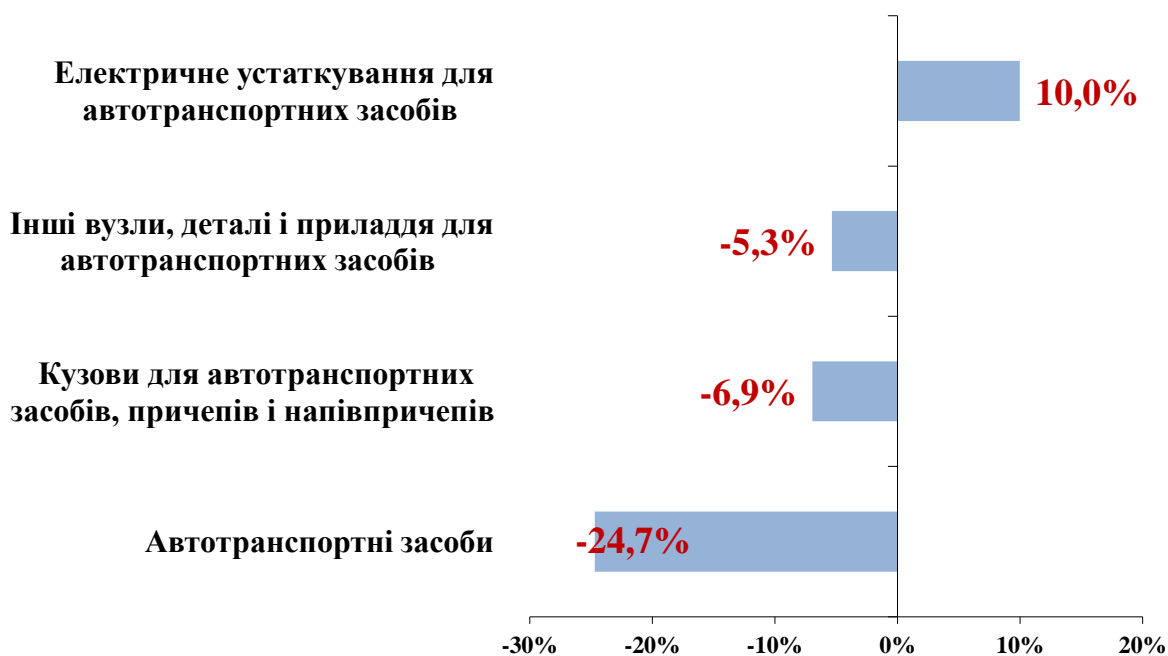

Рис. 145 Середньорічний приріст українського експорту автотранспортних засобів в 2010-2018 рр. в розрізі секторів, %

Джерело: Державна служба статистики України

Обсяги українського експорту іншими транспортними засобами в 2018 р. склали 790 млн. дол. США. Основною товарною групою в даному сегменті є повітряні і космічні літальні апарати, супутнє устаткування (315 млн. дол. США) та залізничний рухомий склад (248 млн. дол. США), які формують більше 71% обсягів експорту.

Експорт більшості товарних груп в даному сегменті в 2010-2018 рр. знижувався, за винятком виробництва прогулянкових і спортивних човнів (приріст експорту склав +12,5%/рік) та велосипедів, дитячих та інвалідних візків (+20,2%/рік). Найвищі темпи зниження спостерігалися в експорті залізничного рухомого складу (-24,7%/рік).

Таблиця 42

Галузева структура українського експорту інших транспортних засобів в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
Судна і човни	195	92	345	191	93	102	106	184	217	1,4%
<i>судна і плавучі конструкції</i>	182	78	321	158	62	76	84	159	184	0,2%
<i>прогулянкові і спортивні човни</i>	13	14	24	33	32	26	22	26	33	12,5%
Залізничні локомотиви і рухомий склад	2 393	3 798	4 103	2 460	837	206	233	240	248	-24,7%
Повітряні і космічні літальні апарати, супутнє устаткування	596	832	1 520	1 046	892	670	324	363	315	-7,7%
Інші транспортні засоби	3	4	4	4	3	2	5	7	9	15,0%
<i>в т.ч. мотоцикли</i>	1	1	1	1	0	0	0	0	0	-16,8%
<i>велосипеди, дитячі та інвалідні коляски</i>	2	2	2	1	2	1	4	6	8	20,2%
<i>інші транспортні засоби і обладнання</i>	1	1	2	2	1	1	1	1	1	11,5%
ВСЬОГО	3 188	4 725	5 973	3 702	1 825	981	667	794	790	-16,0%

Джерело: Державна служба статистики України

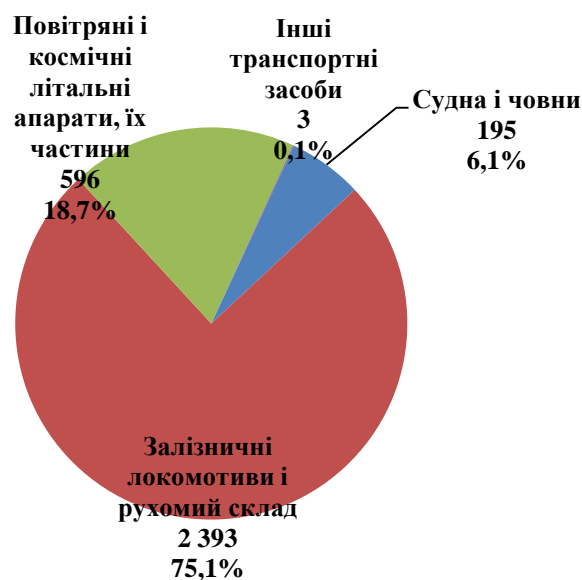

Рис. 146 Секторальна структура українського експорту іншими транспортними засобами в 2018 р., млн. дол. США

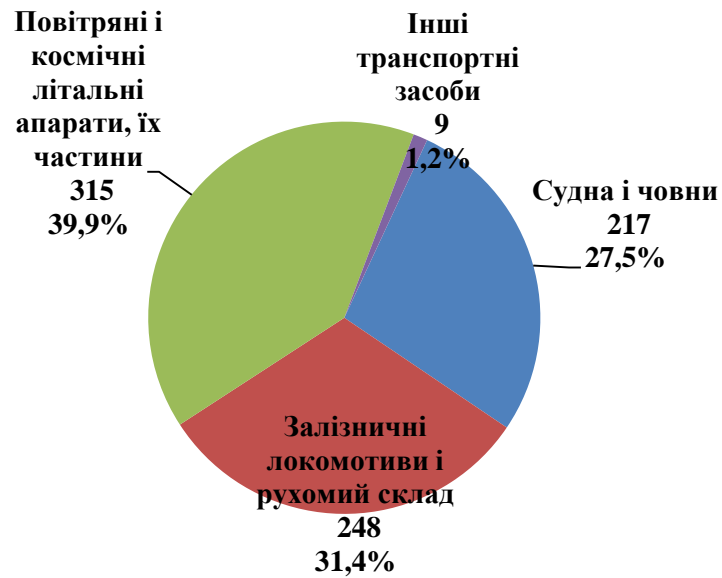

Рис. 147 Секторальна структура українського експорту іншими транспортними зав 2018 р., млн. дол. США

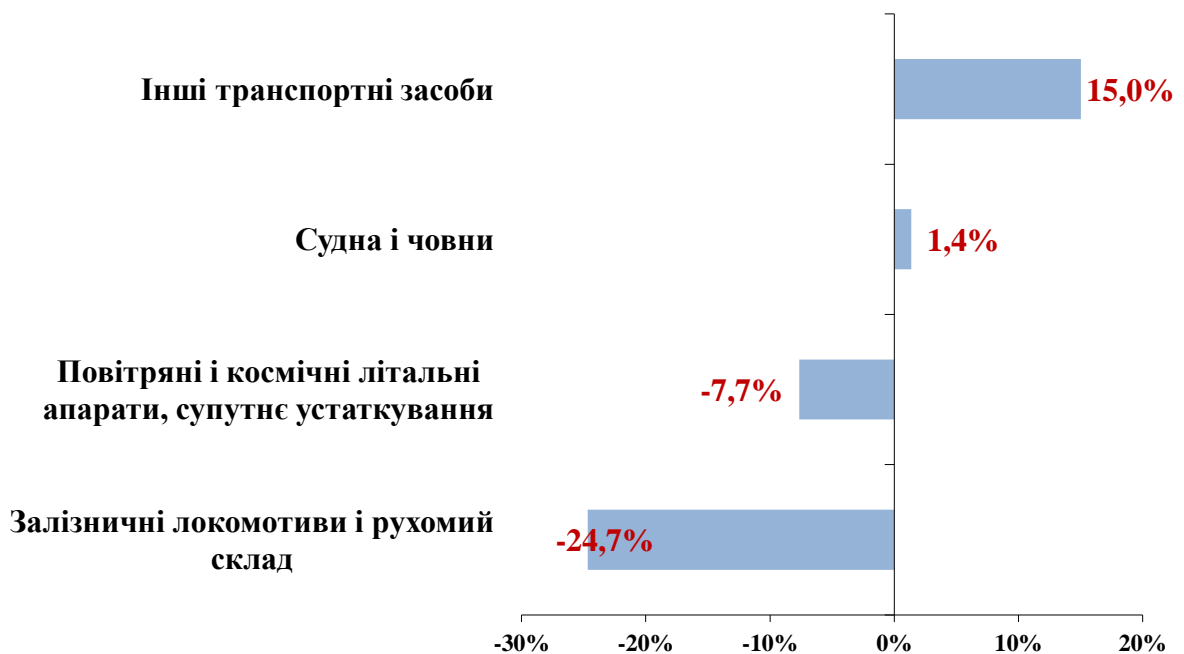

Рис. 148 Середньорічний приріст українського експорту іншими транспортними зав 2010-2018 рр. в розрізі секторів, %

2.3.3. Структура експорту за рівнем технології та доданою вартістю

Структура експорту за рівнем технології

Згідно класифікації Євростату промислові виробництва за рівнем технологічності поділяються на 4 групи: високотехнологічні, середньо-високотехнологічні, середньо-низькотехнологічні та низькотехнологічні⁹. Класифікація виробництв здійснювалася відповідно до двох критеріїв: рівня технологічності (визначається співвідношенням витрат на дослідження і розробки до доданої вартості) та частки персоналу з вищою освітою.

Галузі машинобудування належать до перших 3 груп. До високотехнологічних галузей належать виробництво авіаційної та космічної техніки, комп'ютерів, електронної техніки та оптичної продукції. До середньо-високотехнологічних – автомобільна промисловість, виробництво машин і устаткування, а також електричного обладнання. Середньо-низькотехнологічні галузі містять суднобудування. Основний показник, за яким кожна галузь відноситься до певної групи, – це інтенсивність НДДКР. Частка високотехнологічних галузей в доданій вартості машинобудування України в 2017 р. склала 29%, середньо-високотехнологічних – 69,5%.

В технологічній структурі українського експорту продукцією машинобудування домінує середньовисокотехнологічна продукція (4 296 млн. дол. США), яка формує 70-80% обсягів галузевого експорту.

Питома вага високотехнологічної продукції протягом досліджуваного періоду зросла з 15,7 до 17,2. Однак зазначення зростання обумовлене насамперед меншими темпами падіння експорту високотехнологічної продукції (в середньому на 5,1%/рік), порівняно зі скороченням поставок середньо-високотехнологічної продукції (в середньому на 6,7%/рік).

Таблиця 43

Структура українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. за рівнем технологічності, млн. дол. США

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
Високотехнологічна продукція	1 427	1 740	2 626	1 990	1 663	1 154	840	923	935	-5,1%
Середньо-високотехнологічна продукція	7 481	9 953	10 193	8 313	5 467	3 436	3 333	3 825	4 296	-6,7%
Середньо-низькотехнологічна продукція	195	92	345	191	93	102	106	184	217	1,4%
Всього	9 102	11 786	13 164	10 495	7 224	4 692	4 279	4 932	5 448	-6,2%

Джерело: Державна служба статистики України

⁹ High-tech classification of manufacturing industries: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:High-tech_classification_of_manufacturing_industries

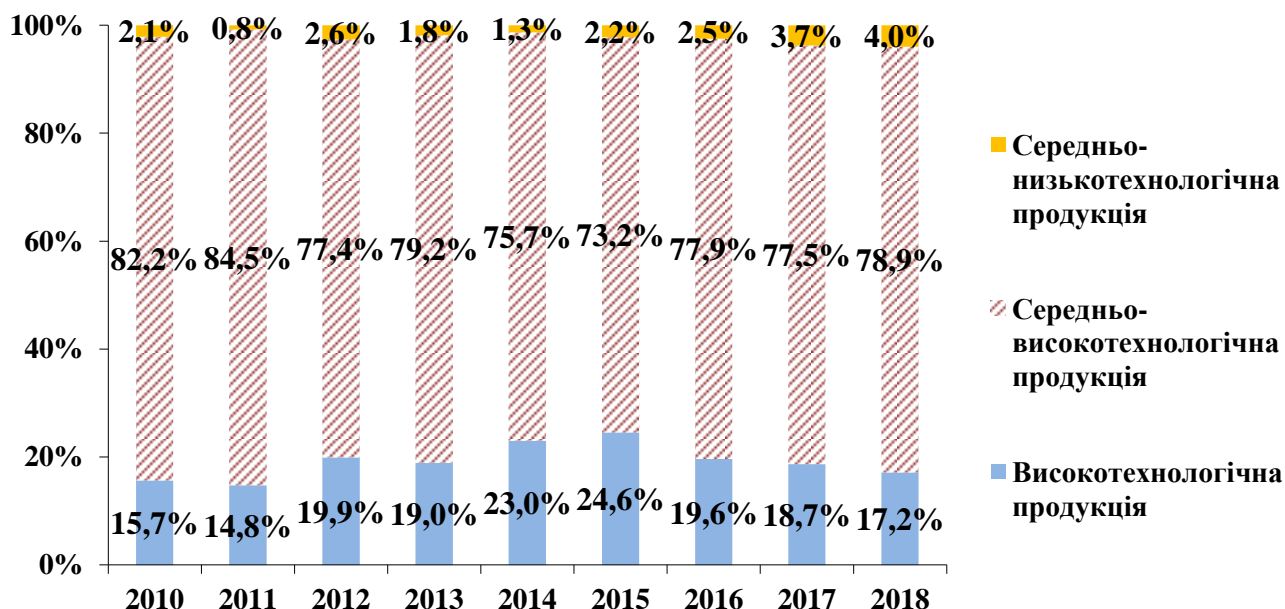

Рис. 149 Структура українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. за рівнем технологічності, %

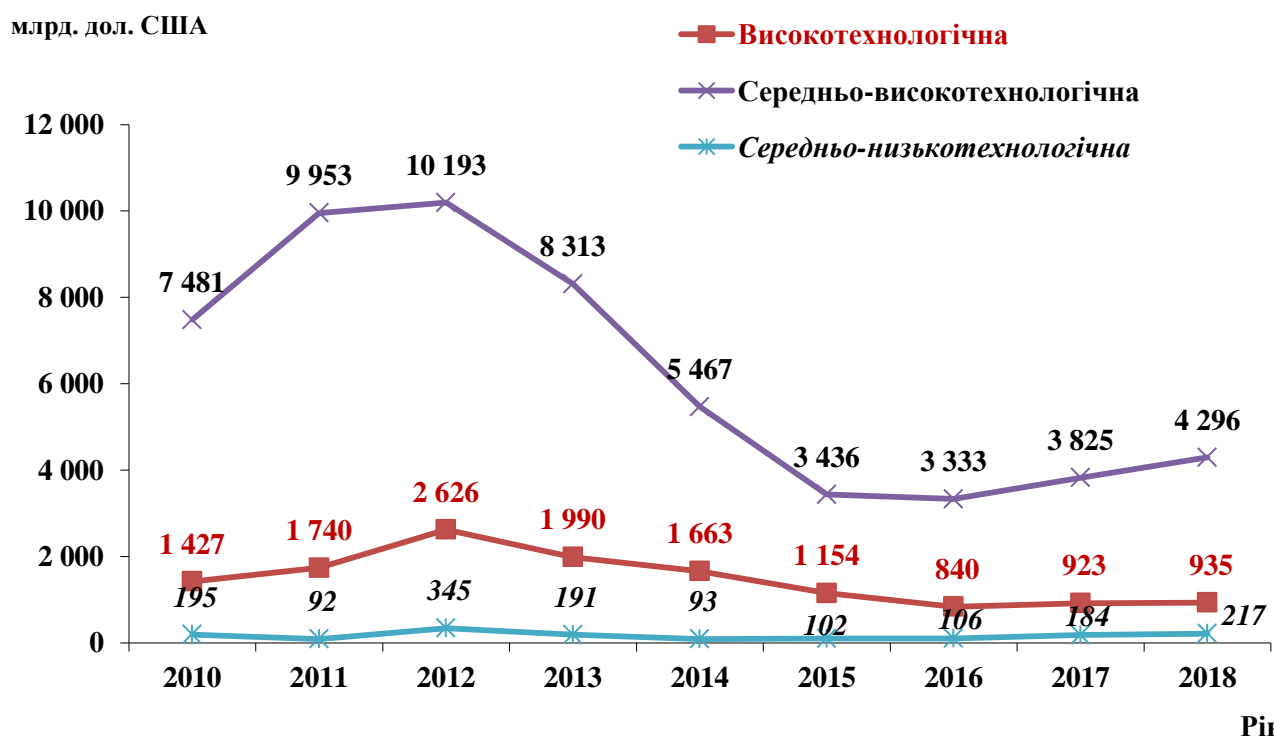

Рис. 150 Структура українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. за рівнем технологічності, млн. дол. США

Найбільшими сегментами українського експорту **високотехнологічної машинобудівної продукції** є обладнання зв'язку (339 млн. дол. США в 2018 р., які здебільшого представлені частинами до мобільних телефонів), повітряні і космічні літальні апарати, супутнє устаткування (315 млн. дол. США), інструменти і обладнання для вимірювання, дослідження (119 млн. дол. США).

Суттєве скорочення експорту високотехнологічної продукції обумовлене зниженням поставок комп'ютерів і периферійного устаткування (-340 млн. дол. США), повітряних і космічних апаратів та їх частин (-281 млн. дол. США), інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження (-115 млн. дол. США). В той же час, суттєво збільшилися поставки обладнання зв'язку (+278 млн. дол. США).

Рис. 151 Найбільші сегменти українського експорту високотехнологічної машинобудівної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Найбільшими сегментами українського експорту середньовисокотехнологічної машинобудівної продукції є електроустаткування для автомобілів (1 380 млн. дол. США), електричні побутові прилади (398 млн. дол. США), залізничний рухомий склад (248 млн. дол. США), інше електричне устаткування (227 млн. дол. США), помпи і компресори (172 млн. дол. США), електродвигуни, генератори, трансформатори (170 млн. дол. США), підшипники, зубчасті передачі (158 млн. дол. США), двигуни і турбіни (136 млн. дол. США).

Рис. 152 Найбільші сегменти українського експорту середньовисокотехнологічної машинобудівної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Суттєве скорочення експорту середньовисокотехнологічної продукції обумовлене зниженням поставок залізничного рухомого складу (-2 145 млн. дол. США), автотранспортних засобів (-335 млн. дол. США), електродвигунів, генераторів, трансформаторів (-314 млн. дол. США), pomp і компресорів (-277 млн. дол. США), двигунів і турбін (-244 млн. дол. США), батарей і акумуляторів (-124 млн. дол. США), машин для добувної промисловості та будівництва (-114 млн. дол. США), машин і устаткування для металургії (-100 млн. дол. США).

Рис. 153 Приріст українського експорту в розрізі найбільших сегментів середньовисокотехнологічної машинобудівної продукції в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Основним сегментом українського експорту середньонизькотехнологічної машинобудівної продукції є судна і плавучі конструкції (184 млн. дол. США в 2018 р.).

Зростання експорту в даному технологічному сегменті обумовлене збільшенням поставок прогулянкових і спортивних човнів (+20 млн. дол. США).

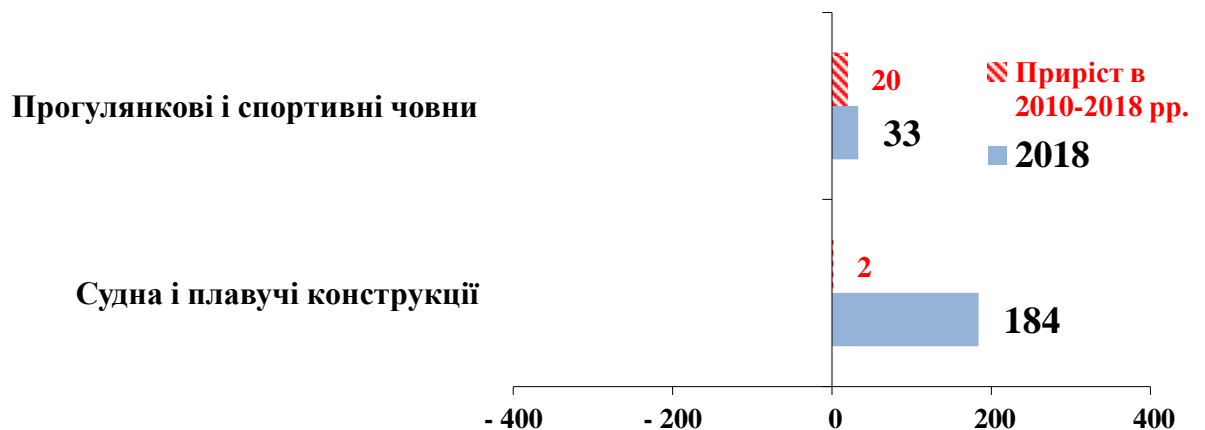

Рис. 154 Найбільші сегменти українського експорту середньонизькотехнологічної машинобудівної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Структура експорту за доданою вартістю

Протягом останніх років спостерігається тенденція до зниження показника доданої вартості в українському експорті (зі свого максимуму 30,3% в 2013 р. до 23,4% в 2017 р.), що було обумовлено структурною зміною експорту: падіння питомої ваги продукції з високою доданою вартістю (машин та устаткування, залізничної та авіаційної продукції) на фоні зростання частки продукції складальних виробництв з низькою доданою вартістю (електричне устаткування для автомобілів, обладнання зв'язку, побутова техніка).

Рис. 155 Динаміка українського експорту обсягів доданої вартості машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. та питома вага в загальних обсягах експорту

Джерело інформації: розрахунок на основі даних Державної служби статистики України

В галузевій структурі **обсягів доданої вартості** в українському експорті машинобудівної продукції домінують виробництво машин і устаткування (397 млн. дол. США) та інших транспортні засоби та частини до них (285 млн. дол. США) та на які сумарно припадає близько 59% обсягів експорту.

У всіх сегментах обсяги експорту доданої вартості машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. зменшилися. Найбільше скорочення спостерігалися в сегменті інших транспортних засобів (-15,1%/рік) та машин і устаткування (-7,8%/рік).

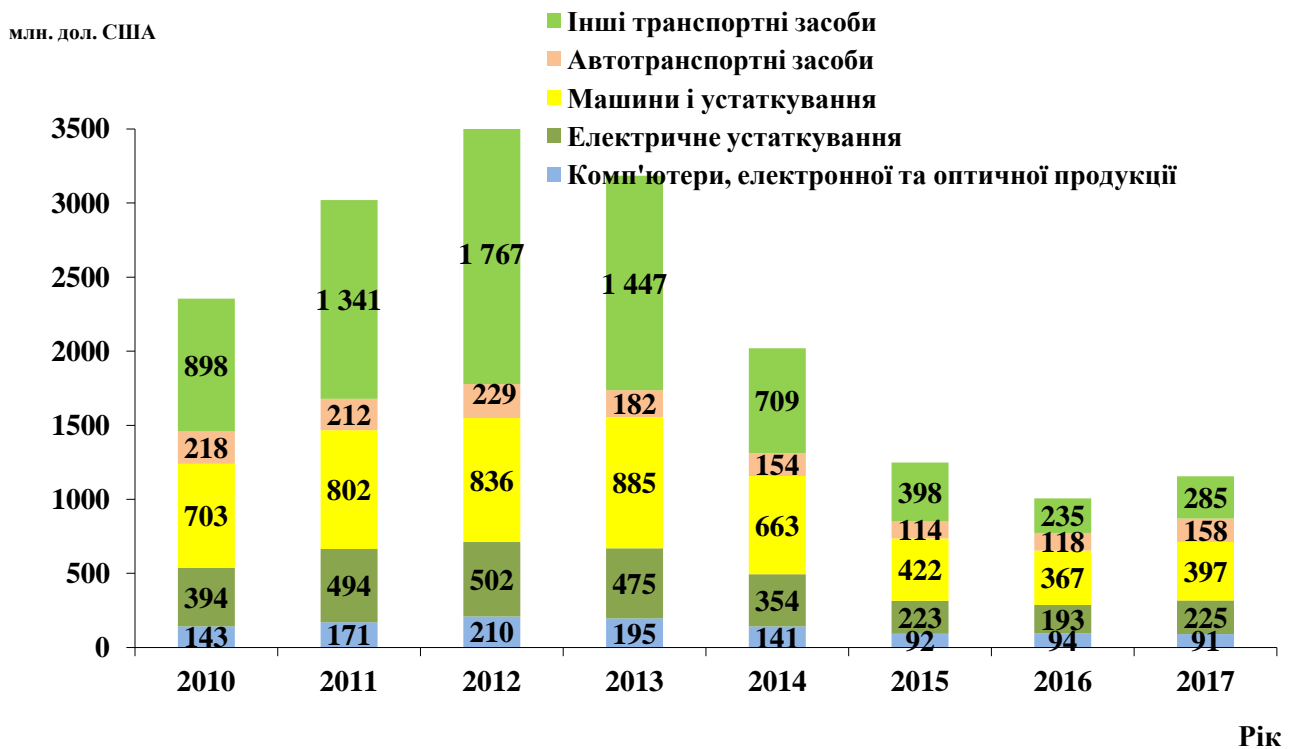

Рис. 156 Динаміка галузевої структури українського експорту **за обсягами доданої вартості** машинобудівної продукції в 2010-2017 рр.

Таблиця 44

Галузева структура обсягів доданої вартості в українському експорті машинобудівної продукції в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Галузь	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	143	171	210	195	141	92	94	91	-6,3%
Виробництво електричного устаткування	394	494	502	475	354	223	193	225	-7,7%
Виробництво машин і устаткування	703	802	836	885	663	422	367	397	-7,8%
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	218	212	229	182	154	114	118	158	-4,5%
Виробництво інших транспортних засобів	898	1 341	1 767	1 447	709	398	235	285	-15,1%
Всього	2 356	3 020	3 545	3 183	2 021	1 249	1 006	1 156	-9,7%

Джерело: Державна служба статистики України

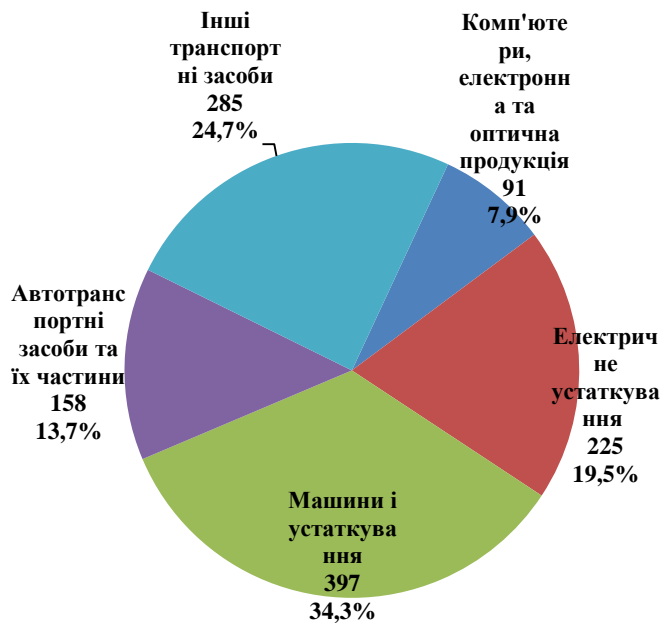

Рис. 157 Галузева структура обсягів доданої вартості в українському експорті машинобудівної продукції в 2017 р., млн. дол. США

Рис. 158 Середньорічний приріст обсягів доданої вартості в українському експорті машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. в розрізі галузей, %

Найбільшими сегментами українського експорту машинобудівної продукції за обсягом доданої вартості є повітряні літальні апарати, супутнє устаткування (209 млн. дол. США), електричне устаткування для автотранспортних засобів (131 млн. дол. США), помпи і компресори (62 млн. дол. США), двигуни і турбіни (59 млн. дол. США) та електродвигуни, генератори і трансформатори (52 млн. дол. США), на які в 2017 р. припадало близько 45% обсягів доданої вартості експорту.

Рис. 159 Рейтинг сегментів українського експорту машинобудівною продукцією в 2017 р. за обсягом доданої вартості, млн. дол. США

Істотне скорочення обсягів експорту доданої вартості машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. пояснюється скороченням поставок залізничного рухомого складу (-515 млн. дол. США), електродвигунів, генераторів, трансформаторів (-94 млн. дол. США), повітряних літальних апаратів та супутнього устаткування (-89 млн. дол. США), pomp і компресорів (-71 млн. дол. США), двигунів і турбін (-53 млн. дол. США), машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва (-47 млн. дол. США), батарей і акумуляторів (-46 млн. дол. США), автотранспортних засобів (-40 млн. дол. США), машин і устаткування для металургії (-36 млн. дол. США).

Рис. 160 Падіння обсягів доданої вартості в українському експорті машинобудівної продукції в 2010-2017 рр. в розрізі сегментів, млн. дол. США

2.3.4. Регіональна структура експорту, основні ринки збуту

Основними регіонами-споживачами української машинобудівної продукції на світовому ринку є країни ЄС-28 (3 071 млн. дол. США), Російська Федерація (935 млн. дол. США) та інші країни СНД (без Росії) (472 млн. дол. США), яку сумарно формують майже 82% експорту.

Експортні поставки у більшість регіонів з 2010 р. знизилися, за винятком країн ЄС-28, країн Океанії та Америки. Найвищі середньорічні темпи (розрахунковий показник) зниження експорту відбулися при поставках в Росію (-19,3%/рік), інші країни СНД (-15,2%/рік) та інші країни Європи (-11,2%/рік).

Таблиця 45

Регіональна структура українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Регіон	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
ЄС-28	1 846	2 099	2 547	2 153	2 212	1 997	2 126	2 682	3 071	6,6%
Російська Федерація	4 884	7 158	6 842	5 410	3 173	1 353	1 012	1 086	935	-19,3%
Інші країни СНД (без Росії)	1 195	1 453	2 272	1 462	829	430	312	378	472	-15,2%
Азія	591	586	772	617	418	474	459	307	336	-8,9%
Китай	169	71	86	288	177	103	82	163	223	-0,5%
Америка	122	198	303	277	171	135	106	127	177	0,6%
Африка	141	78	157	166	165	132	115	74	142	-8,8%
Інші країни Європи	141	125	160	103	71	61	55	62	70	-11,2%
Австралія і Океанія	12	15	23	17	7	6	10	50	19	22,8%
Інші держави	2	2	2	1	1	2	2	4	3	14,0%
ВСЬОГО	9 102	11 786	13 164	10 495	7 224	4 692	4 279	4 932	5 448	-8,4%

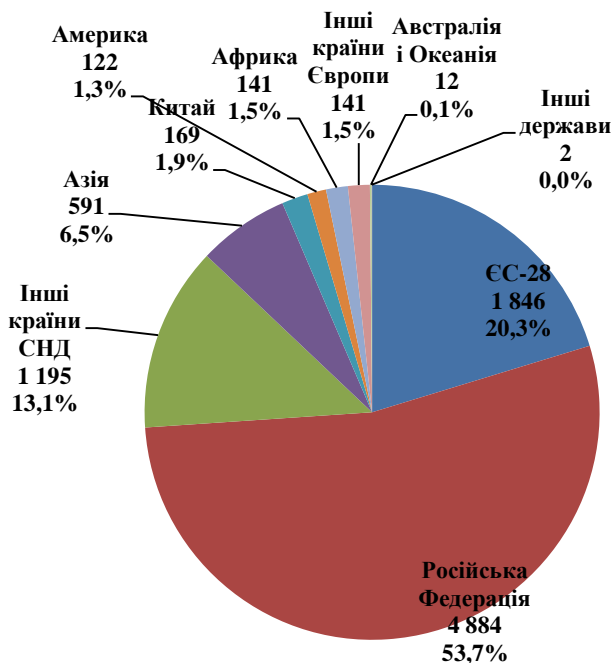

Рис. 161 Регіональна структура українського експорту продукцією машинобудування в 2010 р., млн. дол. США

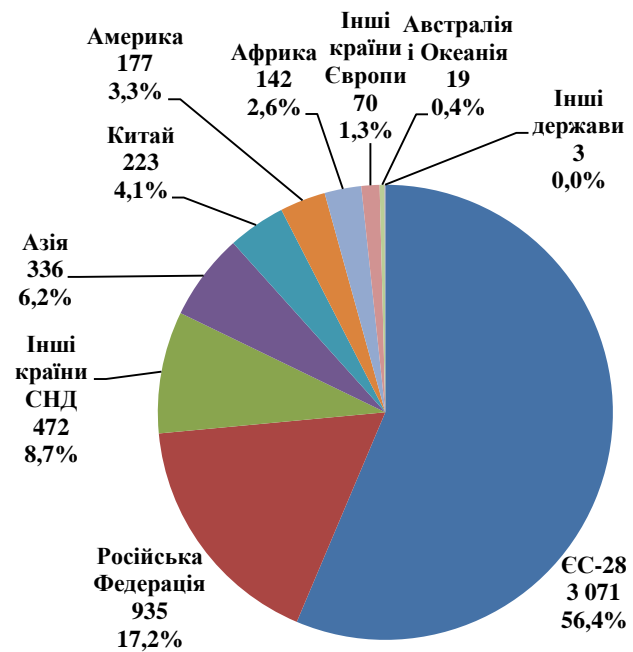

Рис. 162 Регіональна структура українського експорту продукцією машинобудування в 2018 р., млн. дол. США

Рис. 163 Середньорічний приріст українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр. в розрізі регіонів-споживачів, %

В регіональній структурі українського експорту машинобудівної продукції протягом 2010-2018 рр. відбулася переорієнтація ринків збуту з Росії на країни Європейського Союзу. Це відбулося внаслідок росту експортних поставок в ЄС (+66% до 3 071 млн. дол. США в 2018 р.) та падіння поставок в Російську Федерацію (-81% до 935 млн. дол. США) та країни СНД (-61% до 472 млн. дол. США).

Як наслідок питома вага ЄС суттєво збільшилася (з 20,3% в 2010 р. до 56,4% в 2018 р.) на фоні падіння вагомості Росії (з 53,7% до 17,2%) та інших країн СНД (з 13,1% до 8,7%).

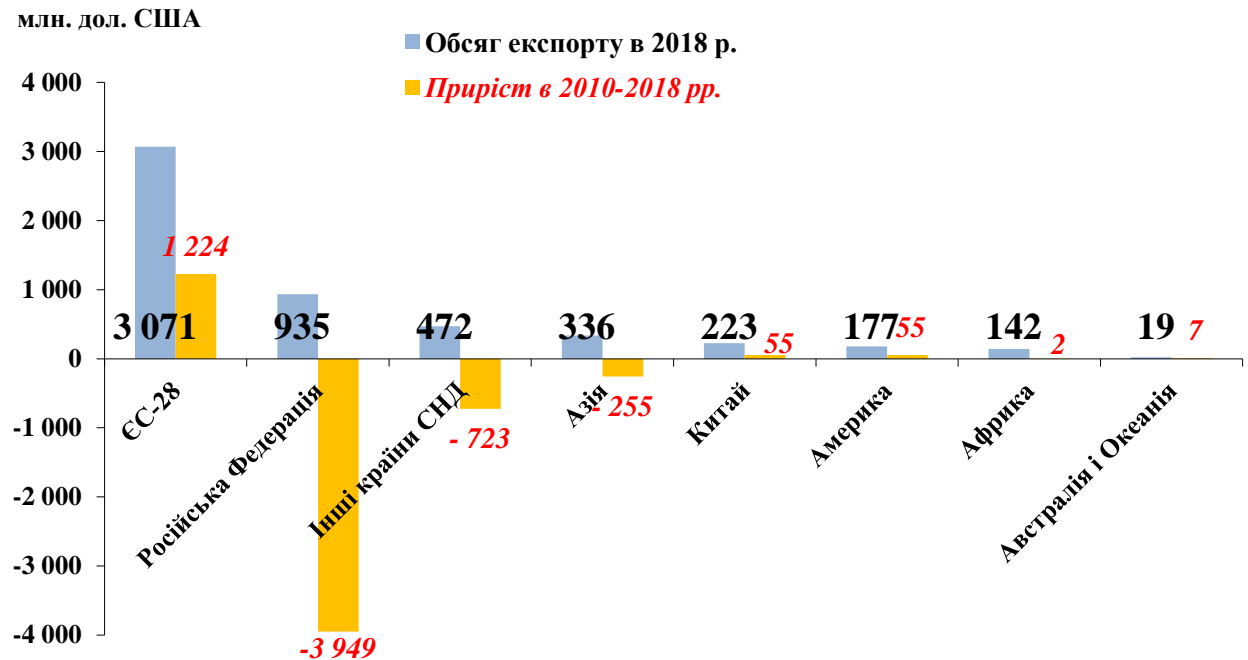

Рис. 164 Обсяги українського експорту продукції машинобудування в 2018 р. в розрізі регіонів призначення, млн. дол. США

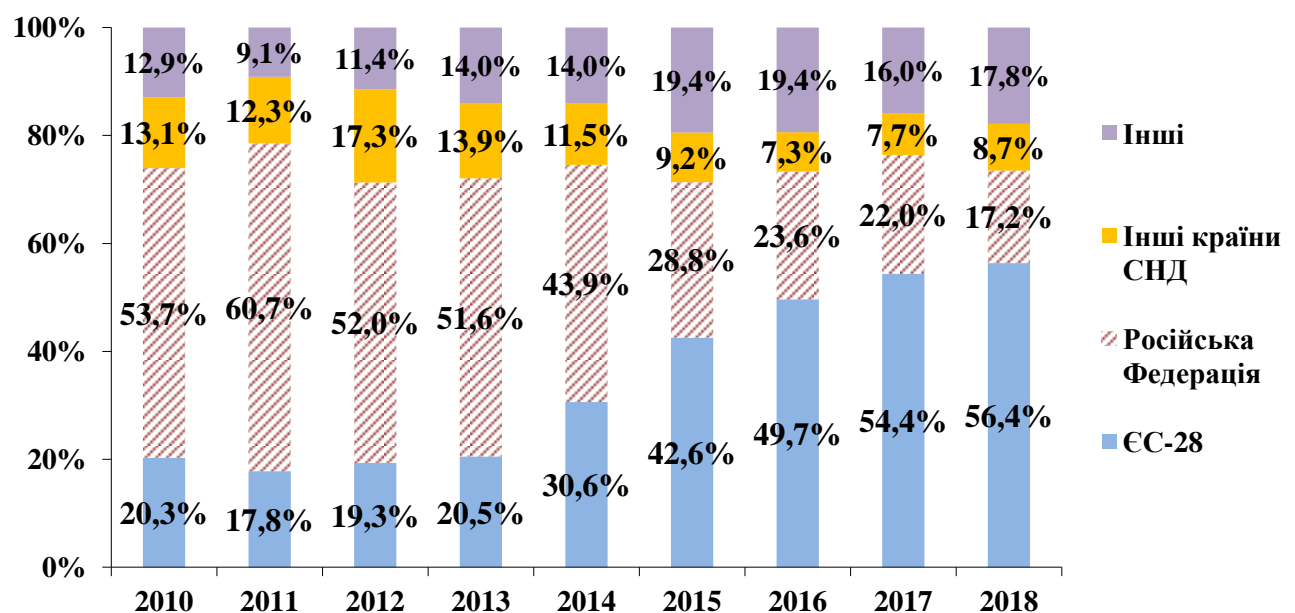
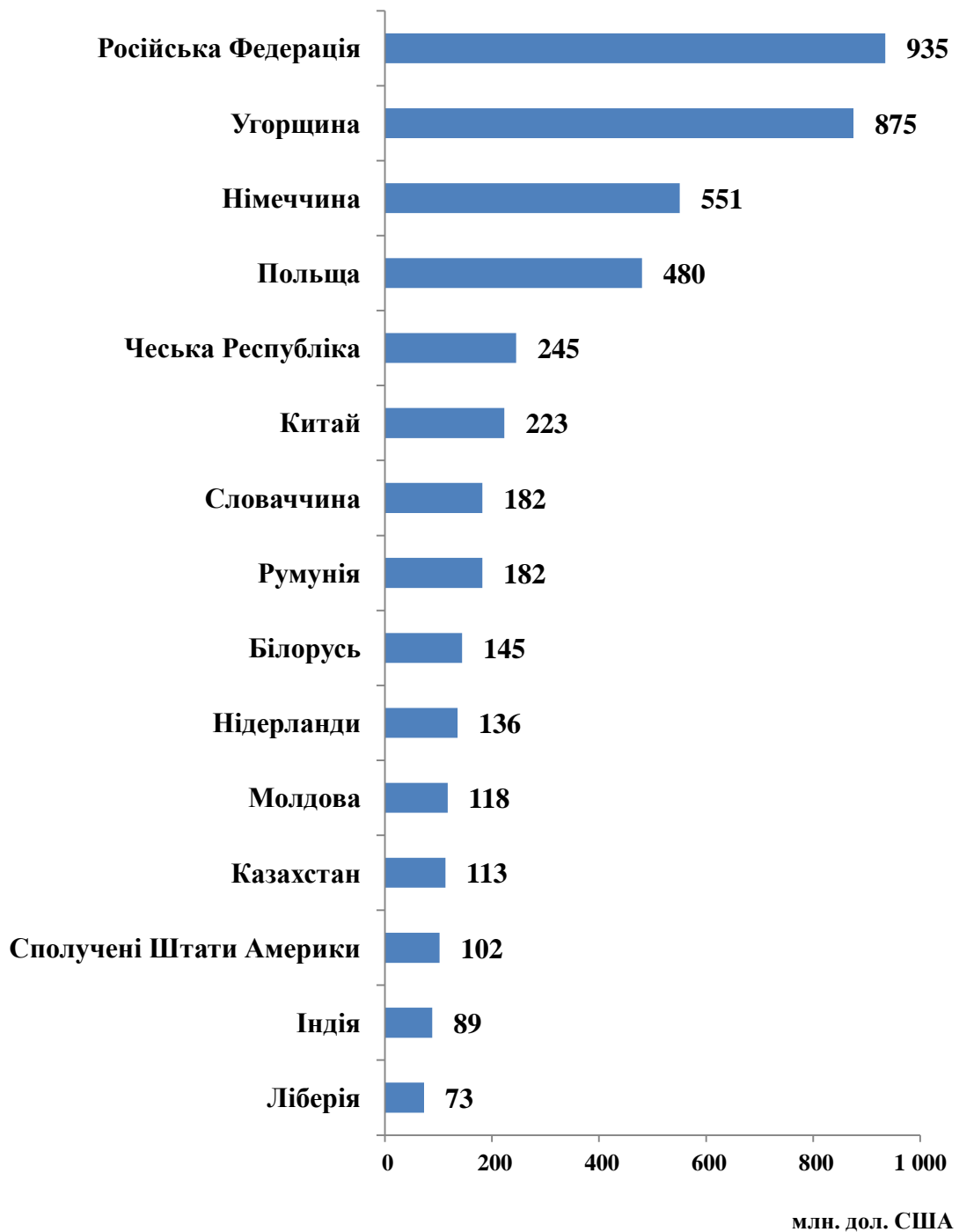

Рис. 165 Регіональна структура українського експорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр., %

Географічна структура українського експорту в розрізі країн-покупців свідчить про високий рівень концентрації – на 15 найбільших країн-покупців машинобудівної продукції (з річними в обсягами експорту понад 60 млн. дол. США/рік) в 2018 р. припадало майже 82% обсягів експорту. Серед них найбільшими експортерами є Російська Федерація (935 млн. дол. США), Угорщина (875 млн. дол. США), Німеччина (551 млн. дол. США) та Польща (480 млн. дол. США).

Рис. 166 Рейтинг найбільших покупців української машинобудівної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

Найбільшими сегментами **українського експорту машинобудівної продукції в Росію** є залізничний рухомий склад (121 млн. дол. США в 2018 р.), електродвигуни, генератори, трансформатори, електроапаратура (106 млн. дол. США), помпи і компресори (96 млн. дол. США), машини для добувної пром. та будівництва (61 млн. дол. США), підймальне та розвантажувальне усткування (47 млн. дол. США), машин і усткування для сільського господарства (46 млн. дол. США), підшипники, зубчасті передачі (39 млн. дол. США), інше електричне усткування (39 млн. дол. США), які в 2018 р. формували 59% обсягів експорту в Росію.

Рис. 167 Найбільші сегменти українського експорту машинобудівної продукції в Росію в 2018 р., млн. дол. США

Суттєве скорочення експорту в Росію обумовлене зниженням поставок залізничного рухомого складу (-1 824 млн. дол. США), повітряних літальних апаратів та супутнього устаткування (-387 млн. дол. США), автотранспортних засобів (-257 млн. дол. США), електродвигунів, генераторів, трансформаторів (-202 млн. дол. США), pomp і компресорів (-183 млн. дол. США), двигунів і турбін (-110 млн. дол. США), машин і устаткування для металургії (-99 млн. дол. США), батарей і акумуляторів (-98 млн. дол. США). На дані сегменти припадало близько 80% обсягів скорочення поставок.

Рис. 168 Падіння українського експорту машинобудівної продукції в Росію в 2010-2018 рр. в розрізі сегментів, млн. дол. США

Найбільшими сегментами українського експорту машинобудівної продукції в країни ЄС є електричне устаткування для автомобілів (1 377 млн. дол. США), електричні побутові прилади (351 млн. дол. США), обладнання зв'язку (274 млн. дол. США) та інше електричне устаткування (98 млн. дол. США), які формували в 2018 р. близько 2/3 обсягів експорту.

Приріст експорту в 2010-2018 рр. пояснюється збільшенням поставок електричного устаткування для автомобілів (+741 млн. дол. США), електричних побутових приладів (+266 млн. дол. США), обладнання зв'язку (+261 млн. дол. США).

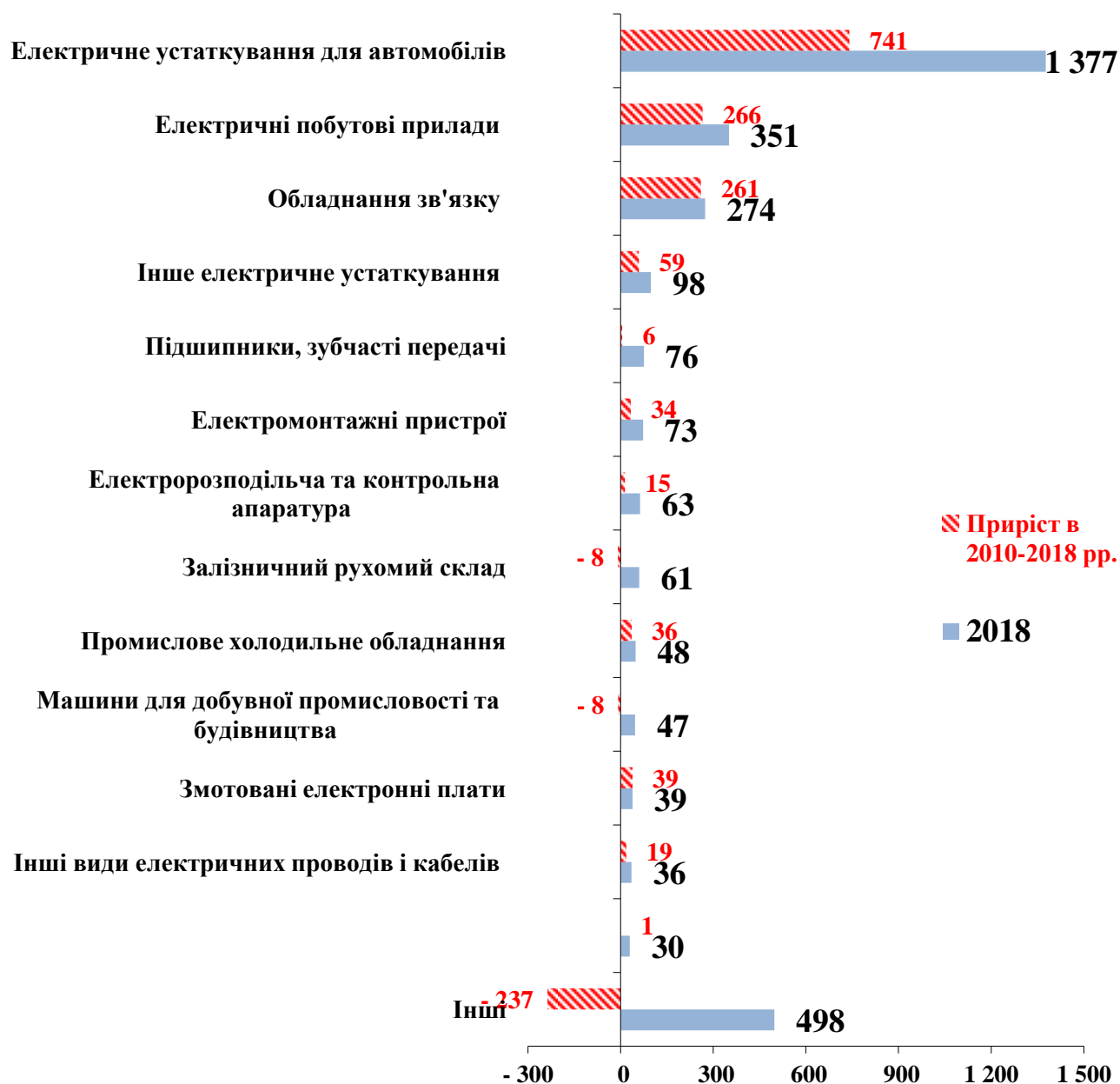

Рис. 169 Найбільші сегменти українського експорту машинобудівної продукції країни ЄС в 2018 р., млн. дол. США

Найбільшими сегментами українського експорту машинобудівної продукції в інші країни СНД (без врахування Росії) є обладнання зв'язку (40 млн. дол. США), залізничний рухомий склад (39 млн. дол. США), інше електричне устаткування (31 млн. дол. США), двигуни і турбіни (30 млн. дол. США), помпи і компресори (28 млн. дол. США), підшипники, зубчасті передачі (28 млн. дол. США), машин і устаткування для сільського господарства (23 млн. дол. США), які в 2018 р. формували 46% обсягів експорту в країни СНД.

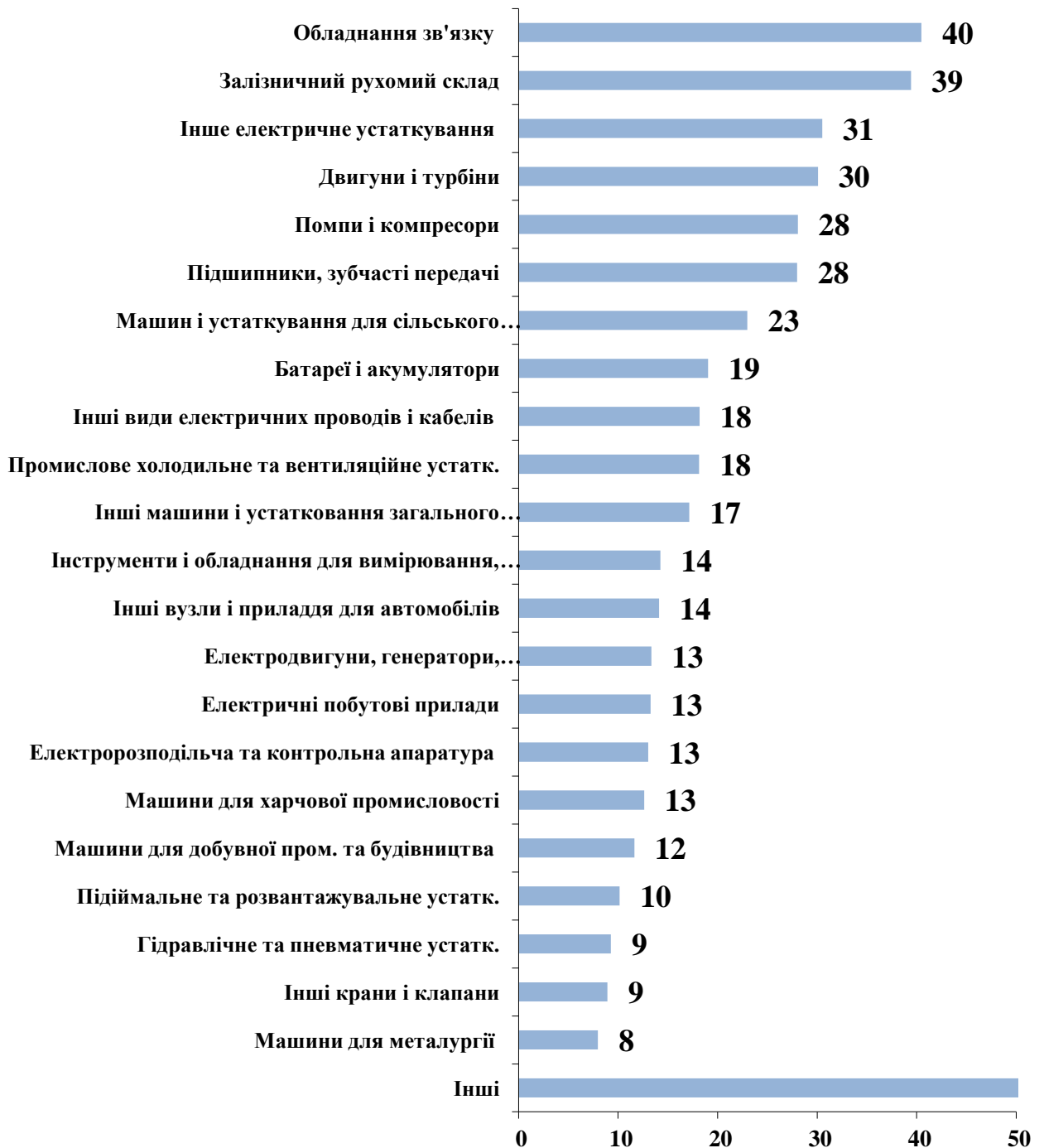

Рис. 170 Найбільші сегменти українського експорту машинобудівної продукції в інші країни СНД (без Росії) в 2018 р., млн. дол. США

Суттєве скорочення експорту в інші країни СНД (без врахування Росії) обумовлене зниженням поставок залізничного рухомого складу (-326 млн. дол. США), електродвигунів, генераторів, трансформаторів (-62 млн. дол. США), машин для добувної промисловості та будівництва (-52 млн. дол. США), інших машин і устаткування спеціального призначення (-37 млн. дол. США), підйимального і розвантажувального устаткування (-28 млн. дол. США), електричних побутових приладів (-27 млн. дол. США). На дані сегменти припадало близько 73% обсягів скорочення поставок.

Рис. 171 Падіння українського експорту машинобудівної продукції в інші країни СНД (без Росії) в 2010-2018 рр. в розрізі сегментів, млн. дол. США

Найбільшими сегментами українського експорту машинобудівної продукції в країни Азії є повітряні і космічні літальні апарати, супутнє устаткування (226 млн. дол. США), двигуни і турбіни (55 млн. дол. США), інше електричне устаткування (29 млн. дол. США), інструменти і обладнання для вимірювання, дослідження (29 млн. дол. США), помпи і компресори (26 млн. дол. США), які в 2018 р. формували 65% обсягів експорту.

Суттєве скорочення експорту в 2010-2018 рр. обумовлене зниженням поставок двигуни і турбіни (-121 млн. дол. США) і pomp і компресорів (-78 млн. дол. США).

Рис. 172 Найбільші сегменти українського експорту машинобудівної продукції в країни Азії (вкл. Китай) в 2018 р., млн. дол. США

Висновки

Українське машинобудування послабило свою участь у міжнародній торгівлі – обсяг експорту машинобудівної продукції за 2010-2018 рр. скоротився з 9,1 млрд. дол. США до 5,4 млрд. дол. США в 2018 р. (60% до рівня 2010 р. і 41% до рівня 2012 р.).

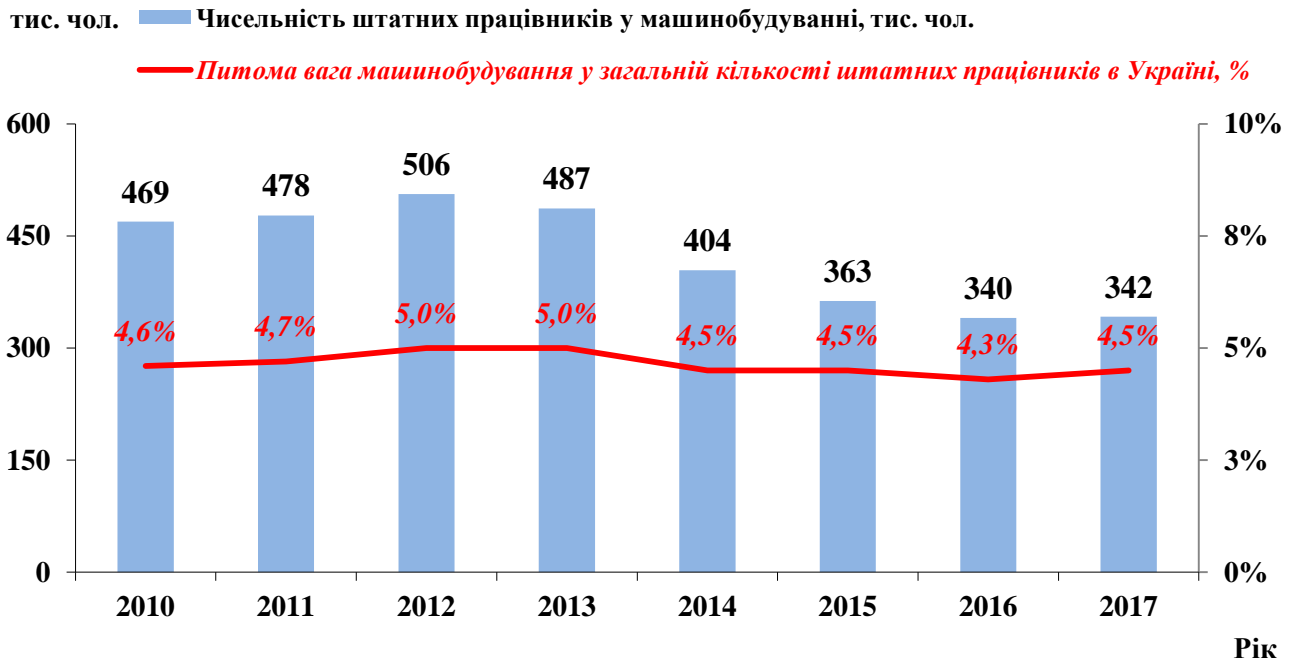
Падіння обсягів українського експорту насамперед пов'язане з втратою українськими машинобудівними підприємствами традиційних ринків збуту в Російській Федерації та країнах СНД, окупацією та анексією промислово інтенсивних регіонів Донбасу та Криму та значним скороченням обсягів виробництва.

Протягом 2010-2018 рр. відбулися суттєві зміни в українському експорті машинобудівної продукції:

- 1) відбулася структурна зміна українського експорту: до 2014 р. переважала готова продукція (інвестиційні та споживчі товари), а з 2014 р. домінують товари проміжного споживання (деталі та комплектуючі для машинобудівної продукції).
- 2) в технологічній структурі посилилася роль високотехнологічної продукції (з 15,7% до 17,2%). Однак зазначення зростання обумовлене меншими темпами падіння експорту високотехнологічної продукції (в середньому на 5,1%/рік), порівняно зі скороченням поставок середньо-високотехнологічної продукції (в середньому на 6,7%/рік).
- 3) в товарній структурі експорту посилилася вагомість автотранспортних засобів (з 13% до 28%, головним чином завдяки збільшенню експорту автокомплектуючих), електричного устаткування (з 16% до 22%) та електронної та оптичної продукції (з 9% до 11%) на фоні падіння інших транспортних засобів (з 35% до 15% здебільшого через втрату ринків збуту залізничним машинобудуванням) та машин і устаткування (27% до 25%).
- 4) показник доданої вартості в українському експорті зменшився зі свого максимуму 30,3% в 2013 р. до 23,4% в 2017 р., що було обумовлено структурною зміною експорту: падіння питомої ваги продукції з високою доданою вартістю (машин та устаткування, залізничної та авіаційної продукції) на фоні зростання частки продукції складальних виробництв з низькою доданою вартістю (електричне устаткування для автомобілів, обладнання зв'язку, побутова техніка).
- 5) В регіональній структурі відбулася переорієнтація ринків збуту з Росії на країни Європейського Союзу. Це відбулося внаслідок росту експортних поставок в ЄС (+66% до 3 071 млн. дол. США в 2018 р.) та падіння поставок в Російську Федерацію (-81% до 935 млн. дол. США) та країни СНД (-61% до 472 млн. дол. США). Як наслідок питома вага ЄС суттєво збільшилася (з 20,3% в 2010 р. до 56,4% в 2018 р.) на фоні падіння вагомості Росії (з 53,7% до 17,2%) та інших країн СНД (з 13,1% до 8,7%).

2.4. Зайнятість у секторі машинобудування в 2010-2017 роках

Загальна чисельність штатних працівників на українських машинобудівних підприємствах протягом 2010-2017 рр. знизилася на 27%, відповідно, із 469 тис. чол. до 342 тис. чол. Питома вага штатних працівників у машинобудуванні в загальній кількості штатних працівників в Україні протягом даного періоду становила 4,3-5%.

Рис. 173 Середньорічна чисельність штатних працівників на машинобудівних підприємствах України в 2010-2017 рр., чол.

Джерело: Державна Служба статистики України

Чисельність штатних працівників протягом 2010-2017 рр. збільшилася лише в 4-х сегментах машинобудування, і найбільше у виробництві автокомплектуючих (+17,5 тис. чол., або +60%) та у виробництві іншого електронного устаткування (+4 тис. чол., або +85%). Як уже зазначалося вище, глобальні машинобудівні корпорації активно розвивають в Україні працездатні складальні виробництва автокомплектуючих і електронного устаткування.

В інших сегментах машинобудування чисельність штатних працівників протягом 2010-2017 рр. знизилася, і найбільше у виробництві залізничного транспорту (-28,9 тис. чол., або -56%) та у виробництві машин і обладнання спеціального призначення (-27,9 тис. чол., або -42%).

Найвищі темпи скорочення кількості штатних працівників протягом 2010-2017 рр. були у виробництві електронних компонентів і плат (-82%) та суднобудуванні (-76%).

Таблиця 46

Середньорічна чисельність штатних працівників на машинобудівних підприємствах України в 2010-2017 рр., чол.

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Зміна 2017 до 2010	
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	Виробництво автотранспортних засобів	17,6	17,6	17,6	16,4	12,8	8,7	8,3	9,0	-8,6	-49%
	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	29,1	29,2	33,5	32,4	34,2	35,7	39,5	46,5	17,5	60%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	2,4	2,5	2,7	2,6	1,7	2,3	1,9	2,1	-0,3	-13%
	Всього	49,0	49,3	53,7	51,4	48,8	46,8	49,7	57,6	8,6	18%
Виробництво електричного устаткування	Виробництво батарей і акумуляторів	3,5	3,5	2,9	3,3	2,8	2,2	2,0	2,1	-1,4	-40%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	7,3	7,5	6,3	4,8	4,6	4,2	3,8	3,6	-3,7	-50%
	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	33,7	34,5	31,6	39,7	33,9	30,3	27,5	24,8	-8,9	-27%
	Виробництво іншого електричного устаткування	4,7	4,8	6,0	7,9	5,7	5,2	7,9	8,8	4,0	85%
	Виробництво побутових приладів	8,7	9,0	10,0	8,9	7,6	6,2	5,6	4,0	-4,8	-55%
	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	10,0	10,1	9,0	9,7	9,5	8,8	8,2	8,0	-2,0	-20%
	Всього	67,9	69,4	65,7	74,4	64,0	56,8	55,0	51,2	-16,7	-25%
Виробництво інших транспортних засобів	Будування суден і човнів	10,1	10,0	10,8	10,9	4,6	2,8	1,9	2,4	-7,7	-76%
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	51,8	52,1	69,7	67,4	44,6	33,0	23,6	22,8	-28,9	-56%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	53,8	53,8	59,6	63,1	58,3	54,9	48,9	47,3	-6,5	-12%
	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	0,5	0,5	0,7	1,3	1,3	1,0	0,9	1,0	0,5	87%
	Всього	116,1	116,5	140,8	142,7	108,8	91,7	75,3	73,5	-42,6	-37%
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	Виробництво електронних компонентів і плат	13,8	14,3	12,5	3,9	2,9	2,3	2,5	2,5	-11,3	-82%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	1,7	1,7	7,1	5,1	4,8	2,6	2,9	1,0	-0,7	-43%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	21,6	22,8	18,7	20,6	18,5	18,4	15,4	15,8	-5,8	-27%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	2,6	2,7	3,3	2,8	2,4	1,9	1,8	2,1	-0,5	-20%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	-0,1	-82%

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Зміна 2017 до 2010	
	Виробництво обладнання зв'язку	4,9	4,8	5,4	4,8	3,5	3,2	3,0	5,8	1,0	20%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	3,3	3,3	3,6	3,6	2,4	3,1	3,0	3,0	-0,3	-9%
	Виробництво радіологічного, електро-медичного й електротерапевтичного устаткування	1,7	1,8	2,4	1,3	1,0	0,9	0,8	0,8	-0,9	-54%
	Всього	49,8	51,7	53,0	42,2	35,5	32,3	29,4	31,0	-18,8	-38%
Виробництво машин і устаткування	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	33,3	34,7	33,4	31,9	26,9	24,7	22,2	22,2	-11,2	-33%
	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	65,9	67,2	63,9	56,8	41,9	38,5	38,5	38,0	-27,9	-42%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	23,6	24,3	22,0	21,7	16,7	16,6	19,2	19,9	-3,7	-16%
	Виробництво машин і устаткування загального призначення	56,8	57,5	66,5	62,1	58,5	52,8	47,9	45,2	-11,6	-20%
	Виробництво металообробних машин і верстатів	6,8	6,9	7,2	3,8	3,2	3,1	3,2	3,2	-3,6	-53%
	Всього	186,5	190,7	193,1	176,4	147,1	135,6	130,9	128,6	-57,9	-31%
ВСЬОГО		469,4	477,6	506,3	487,0	404,2	363,2	340,3	341,9	-127,5	-27%
Частка у загальній чисельності штатних працюючих в Україні, %		4,6%	4,7%	5,0%	5,0%	4,5%	4,5%	4,3%	4,5%		

Джерело: Державна Служба статистики України

Рис. 174 Зміна середньорічної чисельності штатних працівників на машинобудівних підприємствах України в 2010-2017 рр., тис. чол.

Джерело: Державна Служба статистики України

Чисельність штатних працівників у машинобудуванні протягом 2010-2017 рр. скоротилася у 18 регіонах, і найбільше у східноукраїнських областях – Донецькій (-39,5 тис. чол., або на -63%), Луганській (-21,1 тис. чол., -82%), Харківській (-15,6 тис. чол., -28%), Полтавській (-11,3 тис. чол., -33%), Дніпропетровській (-10,9 тис. чол., -29%) та Запорізькій (-8,3 тис. чол., -14%).

Якщо в Донецькій та Луганській областях зменшення кількості працюючих в значній мірі викликане проведенням АТО і окупацією частини території (ОРДЛО), то в інших областях кількість працівників скоротилася через зменшення обсягів виробництва машинобудівної продукції.

У 4-х областях (Харківській, Полтавській, Дніпропетровській і Запорізькій) кількість працюючих у машинобудуванні протягом 2010-2017рр. сумарно скоротилася на -46,1 тис. чол., або -25% кількості працюючих в машинобудуванні в цих областях в 2010 році. В основній масі це підготовлені спеціалісти, які мають базову технічну підготовку і досвід роботи на виробництві. Тому надзвичайно важливо не втратити (не розмити) цей кадровий потенціал.

Водночас, у п'яти західноукраїнських областях кількість штатних працюючих у машинобудуванні зросла, і найбільше у Львівській (+4,5 тис. чол.) та Волинській (+3,2 тис. чол.) областях. В основному, це нові складальні виробництва глобальних корпорацій, які для оптимізації логістики розміщуються максимально близько від західного кордону.

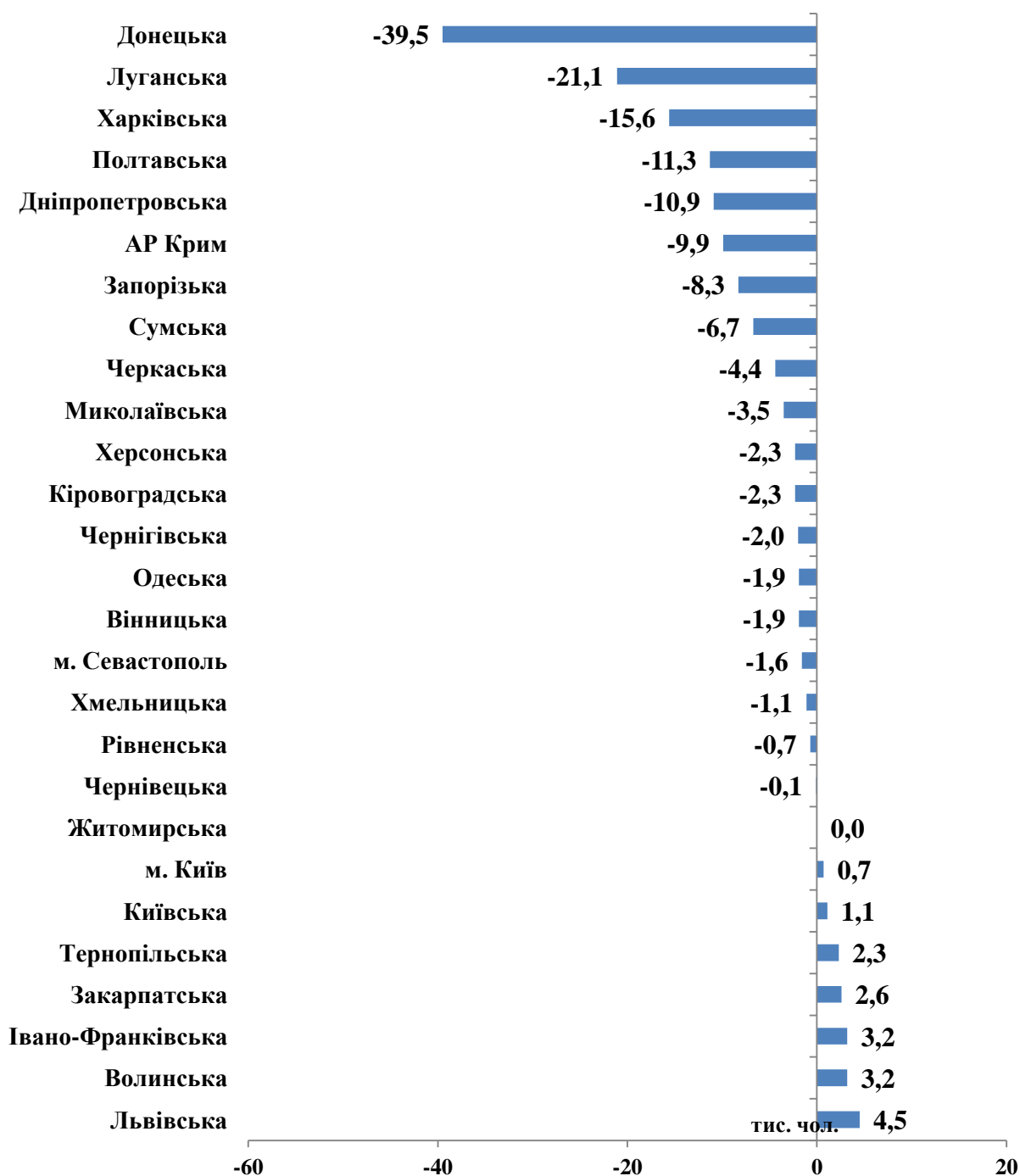
Таблиця 47

Зміна чисельності штатних працівників на машинобудівних підприємствах в розрізі областей в 2010-2017 рр., тис. чол.

Область	2010	%	2017	%	Зміна 2017 до 2010	
АР Крим	9,9	2,1%	-	-	-9,9	-100%
Вінницька	6,6	1,4%	4,7	1,4%	-1,9	-29%
Волинська	7,3	1,6%	10,5	3,1%	3,2	44%
Дніпропетровська	37,4	8,0%	26,5	7,8%	-10,9	-29%
Донецька	62,9	13,4%	23,4	6,8%	-39,5	-63%
Житомирська	6,6	1,4%	6,7	2,0%	0	1%
Закарпатська	14,6	3,1%	17,2	5,0%	2,6	18%
Запорізька	57,7	12,3%	49,4	14,4%	-8,3	-14%
Івано-Франківська	2,7	0,6%	5,9	1,7%	3,2	117%
Кіровоградська	9	1,9%	6,7	2,0%	-2,3	-25%
Київська	5,8	1,2%	6,9	2,0%	1,1	19%
Луганська	25,7	5,5%	4,5	1,3%	-21,1	-82%
Львівська	17,2	3,7%	21,7	6,3%	4,5	26%
м. Севастополь	1,6	0,3%	-	-	-1,6	-100%
м. Київ	24	5,1%	24,7	7,2%	0,7	3%
Миколаївська	18,2	3,9%	14,6	4,3%	-3,5	-20%
Одеська	8,7	1,9%	6,8	2,0%	-1,9	-22%

Область	2010	%	2017	%	Зміна 2017 до 2010	
Полтавська	34,5	7,3%	23,2	6,8%	-11,3	-33%
Рівненська	2,3	0,5%	1,6	0,5%	-0,7	-29%
Сумська	22,7	4,8%	16,1	4,7%	-6,7	-29%
Тернопільська	4,7	1,0%	7	2,0%	2,3	50%
Харківська	56,4	12,0%	40,8	11,9%	-15,6	-28%
Херсонська	7,1	1,5%	4,8	1,4%	-2,3	-32%
Хмельницька	7,4	1,6%	6,3	1,8%	-1,1	-14%
Черкаська	9,7	2,1%	5,4	1,6%	-4,4	-45%
Чернівецька	2,1	0,4%	2	0,6%	-0,1	-4%
Чернігівська	6,7	1,4%	4,7	1,4%	-2	-30%
Всього	469,4	100,0%	341,9	100,1%	-127,5	-27%

Джерело: Державна Служба статистики України

Рис. 175 Зміна середньорічної чисельності штатних працівників на машинобудівних підприємствах у розрізі областей в 2010-2017 рр., тис. чол.

Джерело: Державна Служба статистики України

Середньомісячна номінальна заробітна плата штатних працівників на машинобудівних підприємствах України протягом 2010-2017 рр. зросла в 3,3 рази – з 2,2 тис. грн./міс. до 7,4 тис. грн./міс. Темпи приросту зарплати у машинобудуванні перевищували аналогічні темпи приросту зарплати в цілому в промисловості, внаслідок чого в 2017 році середня заробітна плата у машинобудуванні практично досягла середнього показника по промисловості.

В розрізі секторів машинобудування, найвищі темпи зростання заробітної плати були у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції (+341%), в інших секторах темпи приросту становили +213-226%. В результаті, в 2017 році середня зарплата у виробництві комп'ютерів, електронної та оптичної продукції на 18-33% перевищує зарплату в інших секторах машинобудування.

Таблиця 48

Динаміка середньомісячної заробітної плати на машинобудівних підприємствах України в 2010-2017 рр., грн./міс.

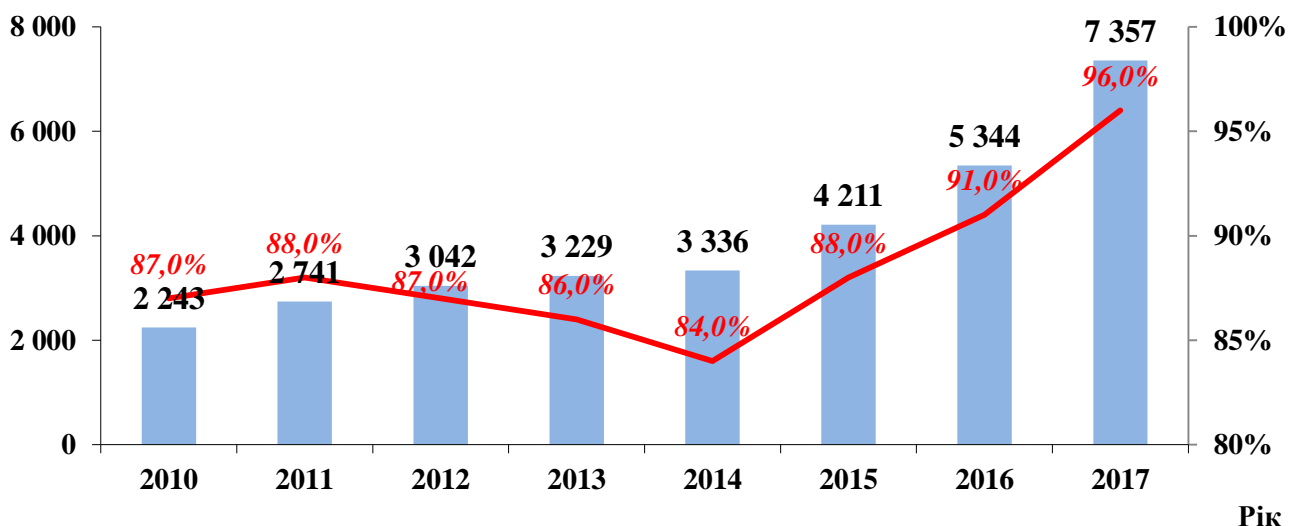
Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Зміна 2017 до 2010	
									грн./м.	%
Промисловість, всього	2 578	3 119	3 497	3 774	3 988	4 789	5 902	7 631	5 053	196%
Машинобудування, всього	2 243	2 741	3 042	3 229	3 336	4 211	5 344	7 357	5 114	228%
<i>Відношення зарплати в машинобудуванні до зарплати у промисловості, %</i>	<i>87%</i>	<i>88%</i>	<i>87%</i>	<i>86%</i>	<i>84%</i>	<i>88%</i>	<i>91%</i>	<i>96%</i>		
<i>в т.ч.</i>										
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	2 040	2 487	2 704	3 086	3 211	4 619	6 787	9 000	6 960	341%
виробництво електричного устаткування	2 095	2 541	2 762	3 026	3 159	3 870	4 803	6 840	4 745	226%
виробництво машин і устаткування	2 213	2 724	3 041	3 281	3 433	4 120	5 080	6 923	4 710	213%
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	2 423	2 882	3 253	3 265	3 343	4 331	5 441	7 597	5 174	214%

Джерело: Державна Служба статистики України

грн./міс.

— Середньомісячна зарплата у машинобудуванні, грн./міс.

— Відношення зарплати в машинобудуванні до зарплати у промисловості, %

Рис. 176 Динаміка середньомісячної зарплати штатних працівників на машинобудівних підприємствах України в 2010-2017 рр., грн./міс.*Джерело: Державна Служба статистики України*

В доларовому вираженні середньомісячна заробітна плата у машинобудуванні в 2017 році склала 277 дол. США/міс., що практично відповідає показнику 2010 року (283 дол. США/міс.). Найвища зарплата в сегменті виробництва комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 338 дол. США/міс., найменша – у сегменті виробництва електронного устаткування (257 дол. США/міс.).

Таблиця 49**Динаміка середньомісячної заробітної плати на машинобудівних підприємствах України в 2010-2017 рр., дол. США/міс.**

Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Зміна 2017 до 2010	
<i>Середньорічний курс НБУ, грн./дол. США</i>	<i>7,9356</i>	<i>7,9676</i>	<i>7,991</i>	<i>7,993</i>	<i>11,8867</i>	<i>21,8447</i>	<i>25,5513</i>	<i>26,5966</i>	-	-
Промисловість, всього	325	391	438	472	336	219	231	287	-38	-12%
Машинобудування, всього	283	344	381	404	281	193	209	277	-6	-2%
<i>в т.ч.</i>										
виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	257	312	338	386	270	211	266	338	81	32%
виробництво електричного устаткування	264	319	346	379	266	177	188	257	-7	-3%
виробництво машин і устаткування	279	342	381	410	289	189	199	260	-19	-7%
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	305	362	407	408	281	198	213	286	-20	-6%

Джерело: Державна Служба статистики України, НБУ

Рис. 177 Динаміка середньомісячної зарплати штатних працівників на машинобудівних підприємствах України в 2010-2017 рр., дол. США/міс.

Джерело: Державна Служба статистики України

Важливим показником, який визначає конкурентоздатність машинобудування, є продуктивність праці – річний обсяг виробленої/реалізованої продукції в розрахунку на одного працівника.

Згідно даних ОЕСР¹⁰, у провідних світових машинобудівних корпораціях продуктивність праці перевищує 150 тис.\$/рік, що дозволяє їм виплачувати прийнятний рівень заробітної плати працівникам для конкуренції з ІТ-сектором на ринку праці, та генерувати ресурси для інноваційного розвитку.

Продуктивність праці <40 тис.\$/рік характерна для працездатних складальних виробництв, які зараз активно розвиваються в густонаселених країнах Азії. Такі виробництва орієнтовані на масовий випуск стандартної продукції з використанням низько-кваліфікованої робочої сили. Вони не генерують достатньо ресурсів для інноваційного розвитку, і використовують розробки материнських компаній, офіси яких розміщені в розвинених країнах.

В Україні продуктивність праці на машинобудівних підприємствах протягом 2010-2017 рр. знизилася третину – із 26,9 тис. \$/рік в 2010 році до 18,1 тис. \$/рік в 2017 р. в розрахунку на одного працюючого.

В розрізі сегментів машинобудування в 2017 році найвища продуктивність праці у виробництві батарей і акумуляторів (50,1 тис.\$/рік), виробництві побутових приладів (44,8

¹⁰ ОЕСР - Організація економічного співробітництва та розвитку, англ. OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development

тис.\$/рік), виробництві комп'ютерів і периферійного устаткування (43,3 тис.\$/рік) і виробництві проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв (42,4 тис.\$/рік). Найнижча продуктивність праці в 2017 році в сегменті виробництва металообробних машин і верстатів (9,9 тис.\$/рік), виробництві оптичних приладів і фотографічного устаткування (10,5 тис.\$/рік) і виробництві вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів (11 тис.\$/рік).

Тобто, практично всі українські сегменти машинобудування мають низьку продуктивність праці. Причинами цього є слабка технологічна оснащеність пострадянських виробництв, та орієнтація нових виробництв на випуск працемісткої продукції (складальні виробництва).

Через низьку продуктивність праці вітчизняні машинобудівні компанії не можуть виплачувати конкурентну заробітну плату, програючи тим самим конкуренцію за кадри ІТ-компаніям. Насамперед, це стосується молодих працівників.

Таблиця 50

**Продуктивність праці в машинобудуванні України в 2010-2017 рр.,
тис. дол. США/працюючого**

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	2017	Зміна 2017 до 2010	
				тис.\$	%
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	Виробництво автотранспортних засобів	42,06	30,30	-11,76	-28%
	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	15,07	10,99	-4,08	-27%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	19,02	28,77	9,75	51%
	Всього	24,93	14,65	-10,28	-41%
Виробництво електричного устаткування	Виробництво батарей і акумуляторів	77,23	50,05	-27,17	-35%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	16,52	20,60	4,08	25%
	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	25,33	17,56	-7,77	-31%
	Виробництво іншого електричного устаткування	25,08	13,90	-11,18	-45%
	Виробництво побутових приладів	31,85	44,78	12,93	41%
	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	42,43	42,41	-0,02	0%
	Всього	30,40	24,48	-5,92	-19%
Виробництво інших транспортних засобів	Будування суден і човнів	15,48	31,14	15,66	101%
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	65,57	21,87	-43,70	-67%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	16,05	14,57	-1,48	-9%
	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	22,69	19,22	-3,47	-15%
	Всього	38,10	17,44	-20,66	-54%
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	Виробництво електронних компонентів і плат	20,80	14,84	-5,96	-29%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	14,17	13,15	-1,02	-7%

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	2017	Зміна 2017 до 2010	
				тис.\$	%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	15,94	15,80	-0,13	-1%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	50,14	43,32	-6,83	-14%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	41,70	14,33	-27,36	-66%
	Виробництво обладнання зв'язку	11,17	15,12	3,94	35%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	9,37	10,45	1,08	12%
	Виробництво радіологічного, електро-медичного й електротерапевтичного устаткування	18,26	26,18	7,91	43%
	Всього	18,24	17,10	-1,15	-6%
	Виробництво машин і устаткування	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	23,86	24,73	0,87
Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення		20,63	17,61	-3,02	-15%
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства		21,43	21,84	0,41	2%
Виробництво машин і устаткування загального призначення		21,95	13,24	-8,71	-40%
Виробництво металообробних машин і верстатів		16,26	9,88	-6,38	-39%
Всього		21,55	17,76	-3,79	-18%
ВСЬОГО		26,93	18,11	-8,82	-33%

Джерело: Державна Служба статистики України, НБУ

Рис. 178 Продуктивність праці в різних сегментах машинобудування України в 2017 р., тис. дол. США/працюючого

Джерело: Державна Служба статистики України

Ключові висновки: Протягом 2010-2017 рр. загальна чисельність штатних працівників в українському машинобудуванні знизилася на 127 тис. чол. або -27%. Найбільше кількість штатних працюючих знизилася у залізничному машинобудуванні (-28,9 тис. чол.) і виробництві машин та устаткування спеціального призначення (-27,9 тис чол.).

В розрізі регіонів найбільше чисельність штатних працівників скоротилася на пострадянських підприємствах в східноукраїнських областях, через значне зниження обсягів виробництва після втрати основного експортного російського ринку і слабкий внутрішній інвестиційний попит на машинобудівну продукцію. Зросла чисельність працюючих у машинобудуванні в 5-ти західноукраїнських областях (сумарно +15,8 тис. чол.), за рахунок введення нових складальних виробництв транснаціональними корпораціями.

Продуктивність праці на українських машинобудівних заводах протягом 2010-2017рр. знизилася на третину – із 26,9 тис. \$/рік в 2010 році до 18,1 тис. \$/рік в 2017 р. в розрахунку на одного працюючого. Практично всі українські сегменти машинобудування мають низьку продуктивність праці. Причинами низької продуктивності є слабка технологічна оснащеність пострадянських виробництв, та орієнтація нових виробництв на випуск працемісткої продукції (складальні виробництва).

Через низьку продуктивність праці заробітна плата у машинобудуванні залишається неконкурентною – 277 дол. США/місяць в 2017 році, що на 4% нижче за середньомісячну зарплату в промисловості.

Низький рівень зарплати робить машинобудування вразливим, зокрема в питанні трудової міграції. Сусідні країни активно залучають на свої виробництва працівників машинобудівних заводів, насамперед молодь, вимиваючи тим самим кадровий потенціал.

2.5. Інноваційна діяльність у секторі машинобудування

Посилення глобалізації, інтенсифікація та ускладнення технологічних процесів і використовуваних матеріалів, скорочення життєвого циклу товарів, індивідуалізація та сервісифікація виробництва критично збільшили значимість інновацій у забезпеченні стійкості та глобальної конкурентоспроможності економіки країни в цілому та окремих її секторів, включаючи машинобудування. Тому між експортоспроможністю машинобудування та інноваційністю стоїть знак рівності.

На сьогодні в світі є багато визначень термінів інновація та інноваційна діяльність. В контексті нашого дослідження **Інновація** – це товар, послуга або процес, який має чотири основні ознаки:

- (а) є впровадженням або реалізованим компанією-інноватором,
- (б) є новим (або значно покращеним) для компанії,
- (в) вирішує конкретну проблему,
- (г) має цінність як для компанії-інноватора, так і для споживача.

Пункт (а) є ознакою, що вирізняє інновацію від ідеї або винаходу, які можуть бути сформульованими, але не реалізованими у практичному сенсі. Пункт (в) є ознакою того, що інновація не може бути відірваною від поточних проблем компанії, існуючих або потенційних потреб ринку тощо. Пункт (г) свідчить, що перше (цінність для компанії) спонукає компанію до інноваційної діяльності, а друге (цінність для споживача) є ознакою наявності ринкового попиту.

Інноваційна діяльність – це наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні кроки, які фактично спрямовані на розробку та впровадження інновацій.

Розвинені країни для збереження домінуючих позицій у світовому розподілі праці збільшують питомі витрати на інноваційну діяльність (R&D) у структурі ВВП. Так, в країнах ОЕСР¹¹ частка витрат на R&D у структурі ВВП зростає з 2,12% в 2000 році до 2,34% в 2016 р. Лідерами за цим показником є Ізраїль (4,25% в 2016 р.), Південна Корея (4,23%), Швеція (3,25%) і Японія (3,14%). Китай збільшив витрати на R&D з 0,89% ВВП в 2000 р. до 2,11% в 2016 році. Водночас, в Україні витрати на інновації за цей період знизилися з 1,14% до 0,48%¹².

На сьогодні в світі розроблено кілька індексів, які оцінюють рівень інноваційності країн, а саме – наявність інноваційного потенціалу та умов для його реалізації, практичні

¹¹ OECD Data. Main Science and Technology Indicators <https://data.oecd.org/rd/grossdomestic-spending-on-r-d.htm>

¹² Звіт Державної Служби статистики України «Наукова та інноваційна діяльність України» за 2017 рік

результати його втілення та місце/рейтинг країни серед інших країн світу. Найбільш авторитетними рейтингами інноваційності країн є Глобальний Індекс Інновацій (Global Innovation Index – GII) та Європейський Рейтинг Інноваційності (European Innovation Scoreboard – EIS).

Індекс GII розроблено Міжнародною школою інноваційного бізнесу INSEAD спільно з Корнельським університетом і Світовою організацією інтелектуальної власності. Індекс розраховується щорічно з 2007 року та охоплює понад 120 країн світу, в яких проживає >91% світового населення і виробляється >96% світового ВВП.

В розрахунках GII аналізуються 82 показники, із яких 2/3 складають макроекономічні (кількісні) офіційні статистичні показники країни, а інша 1/3 – композитні (рейтингові) оцінки різних міжнародних інституцій та експертні оцінки лідерів бізнесу в рамках опитувань Світового економічного форуму. Оскільки країни значно відрізняються за масштабами економіки, для забезпечення співставності даних основна частина статистичних показників подається у формі відносних величин структури або інтенсивності. Наприклад, частка витрат на R&D у структурі ВВП, частка населення з вищою освітою, частка високотехнологічного експорту, тощо.

Україна протягом 2013-2017 рр. покращила значення індексу GII та свої позиції в глобальному рейтингу інноваційності, і найбільший прогрес спостерігався щодо показників розвиненості бізнесу та результатів креативної діяльності. Сильними сторонами інноваційної системи України є людський капітал і наука (43 місце в 2017 р.), насамперед охоплення населення освітою і вищою освітою та кількість випускників природничих та інженерних спеціальностей. Водночас, слабкими ланками залишаються інституційне забезпечення (107 місце), інфраструктура (89 місце) та розвиненість внутрішнього ринку (89 місце).

Таблиця 51

Значення і позиції України в Глобальному індексі інновацій в 2013 р. і 2017 р.

Показник	2013		2017		Зміна (+/-)	
	Значення	Місце в рейтингу	Значення	Місце в рейтингу	Значення	Місце в рейтингу
Субіндекс Входу «Ресурси для інновацій»	37,9	83	40,45	75	2,55	-8
1.Інституції	51,4	105	49,1	107	-2,3	2
2.Людський капітал і наука	37,9	44	37,9	43	0	-1
3.Інфраструктура	26,0	91	38,1	89	12,1	-2
4.Розвиненість внутрішнього ринку	44,0	82	42,7	89	-1,3	7
5.Розвиненість бізнесу	30,2	79	34,5	46	4,3	-33
Субіндекс Виходу «Результати інновацій»	33,7	58	36,59	35	2,89	-23
6.Розвиток технологій та	32,0	45	36,7	27	4,7	-18

Показник	2013		2017		Зміна (+/-)	
	Значення	Місце в рейтингу	Значення	Місце в рейтингу	Значення	Місце в рейтингу
економіки знань						
7.Результати креативної діяльності	35,3	81	36,5	45	1,2	-36
Коефіцієнт ефективності інновацій	0,9	31	0,9	5	0	-26
Індекс інноваційності України	35,8	71	38,52	43	2,72	-28

Джерело: *The Global Innovation Index 2013; Global Innovation Index 2018*

Європейський Рейтинг Інноваційності (European Innovation Scoreboard – EIS) розроблено Єврокомісією, охоплює країни ЄС-28 і вісім сусідніх країн, включаючи Україну. Індекс EIS допомагає європейським країнам визначити сфери, в яких необхідно концентрувати зусилля для покращення інноваційної діяльності. Індекс EIS розраховується на підставі 27 показників, основна частина яких є офіційними макроекономічними (кількісними) статистичними даними досліджуваної країни.

Індекс EIS розраховується для кожної досліджуваної країни та в середньому для ЄС-28, останній показник приймається за 100%. Європейські країни за показником Індeksu EIS діляться на чотири групи: (1) Інноваційний лідер (Індекс >120% середнього показника для ЄС-28); (2) Активний Інноватор (90-120%); Помірний Інноватор (50-90%) та Повільний Інноватор (<50%).

В Україні протягом 2010-2017 рр. Індекс EIS погіршився – із 31,2% в 2010 р. до 27,8% в 2017 р. Найвищі позиції України за показниками Людського капіталу (110,3% від середнього показника ЄС-28 в 2017 р.) та Зайнятість у наукомістких виробництвах (77,5%), найгірші – щодо Інноваційно-сприятливого середовища (4,1%) і Зв'язків інноваційних компаній (9,5%). Протягом 2010-2017 рр. різко погіршився показник обсягу інвестицій у інновації (з 70,7% до 40,1%) та показник експорту середньо- і високотехнологічної продукції та наукомістких послуг (з 45,4% до 31,5%).

Таблиця 52
Значення Індeksu EIS для України (% до середнього показника ЄС-28)

Показник	2010	2017	Зміна (+/-)
I. Рамкові умови			
1.Людський капітал	65,8	110,3	44,5
2.Наукова дослідницька база	18,4	19,6	1,2
3.Інноваційно-сприятливе середовище	5,7	4,1	-1,6
II. Інвестиції			
4.Доступність фінансування для інновацій і R&D	24,5	15,5	-9
5.Фінансові інвестиції в інноваційну діяльність	70,7	40,1	-30,6

Показник	2010	2017	Зміна (+/-)
III. Інноваційна діяльність			
6.Інноваційний потенціал	18,2	18,6	0,4
7.Зв'язки інноваційних компаній	12,5	9,5	-3
7.Інтелектуальні активи	7,9	13,3	5,4
IV. Вплив інновацій			
8.Зайнятість у наукомістких виробництвах	69,2	77,5	8,3
9.Експорт середньо- і високотехнологічної продукції та наукомістких послуг	45,4	31,5	-13,9
Сумарний Індекс	31,2	27,8	-3,4

Джерело: Звіт «European Innovation Scoreboard 2018»

Таким чином, обидва Індeksi свідчать, що сильними сторонами інноваційної системи України є висока якість людського капіталу і наука, слабкими – інституційне та інфраструктурне забезпечення і низький рівень ділових зв'язків між інноваційними компаніями.

Машинобудування відноситься до групи складного технологічного виробництва, тому для нього наявність інновацій рівнозначна конкурентоздатності.

Інноваційний процес в українському машинобудуванні протягом 2010-2017 рр. виходячи з доступної інформації, характеризують наступні показники:

1. Обсяг витрат машинобудівних підприємств на інноваційну діяльність, їх питома частка у виручці від реалізації машинобудівної продукції.
2. Кількість і питома частка машинобудівних підприємств, які інвестували в інноваційну діяльність.
3. Обсяг витрат на інноваційну діяльність в розрахунку на одне підприємство машинобудування.
4. Кількість патентів на винаходи, виданих національним заявникам юридичним особам.
5. Частка інноваційної продукції в загальній структурі реалізації машинобудівної продукції.
6. Частка машинобудівної продукції в загальноукраїнському експорті товарів.

Загальний обсяг витрат українських машинобудівних підприємств на інноваційну діяльність протягом 2010-2017рр. в номінальному вираженні збільшився на 28%, відповідно, з 2,44 млрд. грн. до 3,11 млрд. грн. Однак, частка витрат на інноваційну діяльність в структурі реалізації машинобудівної продукції знизилася із 2,43% в 2010 р. до 1,89% в 2017р.

Таблиця 53

Загальний обсяг витрат підприємств машинобудування на інноваційну діяльність в 2010-2017 рр., млн. грн.

Показник	2010	2017	Зміна 2017 до 2010	
			млн. грн.	%
Обсяг витрат машинобудівних підприємств за напрямками інноваційної діяльності	2 437	3 112	+675	+27,7%
Обсяг реалізації машинобудівної продукції	100 311	164 731	+64 420	+64,2
Частка витрат на інноваційну діяльність в структурі реалізації машинобудівної продукції, %	2,43	1,89	-	-

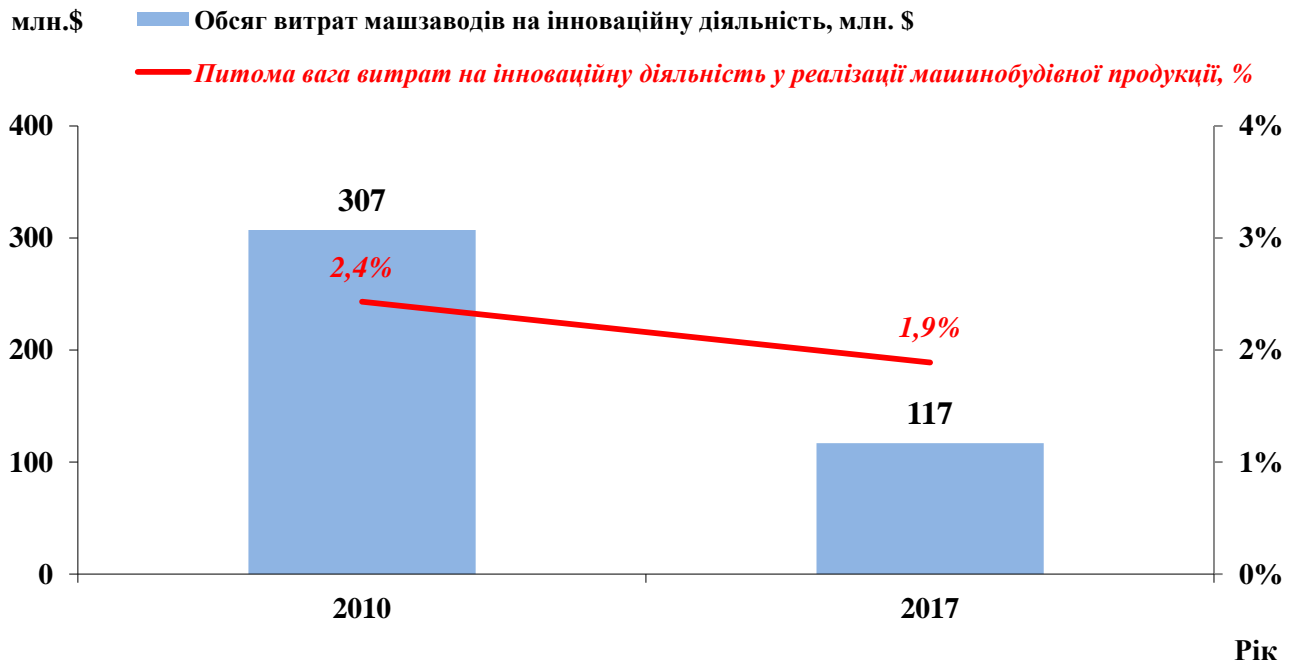
Джерело: Державна Служба статистики України

Через значні інфляцію (+158% наростаючим підсумком протягом 2010-2017рр.) і девальвацію гривні (зростання обмінного курсу з 7,94 грн./дол. США в 2010 р. до 26,6 грн./дол. США в 2017 р.), зміну обсягів витрат на інноваційну діяльність в 2010-2017 рр. коректніше порівнювати в доларовому еквіваленті.

В доларовому вираженні сумарний обсяг витрат українських машинобудівних підприємств на інноваційну діяльність протягом 2010-2017 рр. зменшився майже втричі – із 307 млн. дол. США в 2010 р. до 117 млн. дол. США в 2017 р.

В розрізі сегментів машинобудування витрати на інноваційну діяльність суттєво відрізняються (Додаток 6-7). Так, основна частина витрат припадає на три сегменти: (1) авіабудування, (2) виробництво машин і устаткування загального призначення та (3) виробництво машин і устаткування спеціального призначення (сумарно ~67%). В інших сегментах машинобудування витрати на інноваційну діяльність незначні.

Зазначений обсяг витрат на інновації є вкрай низьким, що свідчить про відсутність реальної (дієвої) інноваційної діяльності в усіх сегментах українського машинобудування. Фактично, підприємства використовували інноваційні напрацювання попередніх років, обмежуючись їх незначним поліпшенням/вдосконаленням.

Рис. 179 Витрати українських підприємств машинобудування на інноваційну діяльність в 2010-2017рр.

Частка витрат машинобудівних підприємств на інноваційну діяльність у загальній структурі реалізації машинобудівної продукції протягом 2010-2017 рр. знизилася з 2,43% до 1,89%.

Цей показник в різних сегментах машинобудування суттєво відрізняється. Так, найвища частка витрат на інновації в сегментах (а) авіа- і ракетобудування (10,05% в 2010 р. і 5,35% в 2017 р.), у виробництві (б) іншого електричного устаткування (8,73% в 2010 р. і 9,65% в 2017 р.), (в) оптичних приладів і фотографічного обладнання (0,56% в 2010 р. і 4,68% в 2017 р.), (г) машин і устаткування загального призначення (5,64% в 2010 р. і 3,6% в 2017 р.) та (д) машин і устаткування спеціального призначення (5,64% в 2010 р. та 2,65% в 2017 р.). В інших сегментах частка витрат на інновації незначна, і складає <1,5%.

У провідних сегментах українського машинобудування частка витрат на інновації була критично низькою протягом 2010-2017 рр. Так, у виробництві залізничного рухомого складу становила ~0,3%, у виробництві енергетичного обладнання (електродвигуни, генератори, трансформатори, тощо) – ~0,9%. Тобто, крупні українські машинобудівні підприємства не інвестували в інновації навіть у періоди сприятливої зовнішньої кон'юнктури (2010-2013 рр.).

Загальна кількість машинобудівних підприємств, які інвестували в інноваційну діяльність, знизилася майже вдвічі, із 278 од. в 2010 р. до 159 од. в 2017 р. Частка таких підприємств у загальній кількості машинобудівних підприємств в Україні за цей період знизилася з 7% до 3,7%, і практично в усіх сегментах спостерігається негативна динаміка.

Тобто, домінуюча частина українських машинобудівних підприємств не інвестувала в інновації.

Витрати на інноваційну діяльність в розрахунку на одне машинобудівне підприємство, яке інвестувало в інновації, зменшилися з 1,1 млн. дол. США в 2010 р. до 0,74 млн. дол. США в 2017 році. Для більшості машинобудівних сегментів обсяг річних інноваційних витрат є вкрай низьким, і не перевищує 300 тис. дол. США/п-во. Навіть у сегментах-лідерах цей показник в 2017 р. складав лише 1-2,6 млн. дол. США, що також недостатньо для повноцінної інноваційної діяльності.

Враховуючи приналежність машинобудування до групи складного технологічного виробництва, існуючий рівень витрат на інноваційну діяльність є критично низьким у всіх сегментів машинобудування.

Основним джерелом інвестицій в інноваційну діяльність є власні кошти машинобудівних підприємств, із часткою 96%.

Участь державного бюджету катастрофічно низька (15-16 млн. грн./рік на всю машинобудівну галузь, або <1%), і обсяг державних платежів (грантів) в розрахунку на одне підприємство не перевищував 200 тис. грн. (еквівалентно 7,5 тис. дол. США). Такий рівень бюджетних витрат лише за формальною ознакою відноситься до інноваційної діяльності, оскільки такі низькі витрати не впливають на інноваційну активність підприємств. Тобто, держава в Україні фактично повністю виключена з процесів інноваційної діяльності в машинобудуванні.

Таблиця 54

Джерела фінансування витрат машинобудівних підприємств на інноваційну діяльність за напрямками використання в 2010-2017 рр., млн. грн.

Показник	2010	%	2017	%
Власні кошти	2 335	95,8%	2 987	96,0%
Держбюджет	15	0,6%	16	0,5%
Місцеві бюджети	0	0,0%	0	0,0%
Позабюджетні фонди	0	0,0%	0	0,0%
Вітчизняні інвестори	15	0,6%	28	0,9%
Іноземні інвестори	64	2,6%	69	2,2%
Кредити	10	0,4%	12	0,4%
Всього	2 437	100,0%	3 112	100,0%

Джерело: Державна Служба статистики України

Результатом негативної динаміки інноваційної діяльності вітчизняних машинобудівних підприємств протягом 2010-2017 рр. стало:

- 1) скорочення на третину кількості патентів на винаходи
- 2) зменшення вдвічі кількості машинобудівних підприємств, які впроваджували інноваційні процеси і освоювали інноваційні види продукції
- 3) зменшення на 15% частки інноваційної продукції в загальній структурі реалізації машинобудівної продукції
- 4) зменшення в півтора рази частки продукції машинобудування в загальноукраїнському експорті товарів

5) Таблиця 55

Кількість патентів на винаходи, виданих українським машинобудівним підприємствам (національні заявники юридичні особи) в 2010-2017 рр., од.

Показник	2010	2017	Зміна 2017 до 2010
Заявки на патенти	42	17	-25
Видані патенти на винаходи	27	19	-8

Джерело: Державна Служба статистики України

Таблиця 56

Кількість машинобудівних підприємств, які впроваджували інновації в 2010-2017 рр., од.

Показник	2010	% від к-ті п-в	2017	% від к-ті п-в	Зміна 2017 до 2010
Впроваджували інноваційні процеси	190	4,8%	109	2,5%	-81
Освоювали інноваційні види продукції	247	6,2%	120	2,8%	-127

Джерело: Державна Служба статистики України

Таблиця 57

Обсяг реалізованої інноваційної продукції машинобудівними підприємствами в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Показник	2010	2017	Зміна 2017 до 2010
Обсяг реалізованої інноваційної продукції	541	236	-305
Обсяг реалізованої машинобудівної продукції	12641	6194	-6447
у % від загального обсягу реалізованої продукції машинобудування	4,3%	3,8%	-0,5 п.п.

Джерело: Державна Служба статистики України

Таблиця 58

Частка експорту продукції машинобудування в українському експорті товарів в 2010-2017 рр., %

Показник	2010	2017	Зміна 2017 до 2010
Український експорт товарів, млн. \$	51 405	43 265	-8 140
Український експорт продукції машинобудування, млн. \$	9 102	4 932	-4 170
Частка продукції машинобудування в українському експорті товарів, %	17,7%	11,4%	-6,3 п.п.

Джерело: Державна Служба статистики України

Вищенаведене свідчить про відсутність ефективної інноваційної діяльності в українському машинобудуванні протягом 2010-2017 рр., що різко відрізняється від світових тенденцій.

Так, згідно висновків консалтингової компанії Price Waterhouse Cooper (PWC), яка формує щорічний глобальний рейтинг інноваційних компаній «Top Global Innovation 1000», машинобудівні компанії для забезпечення глобальної конкурентоздатності в довготерміновій перспективі повинні щорічно витратити на інноваційну діяльність >4% від виручки. Інноваційні витрати в обсязі 3-4% від виручки дозволяють компанії зберігати конкурентоздатність в середньо-терміновій перспективі. Витрати <3% знижують конкурентоздатність компанії вже в найближчі 5-7 років.

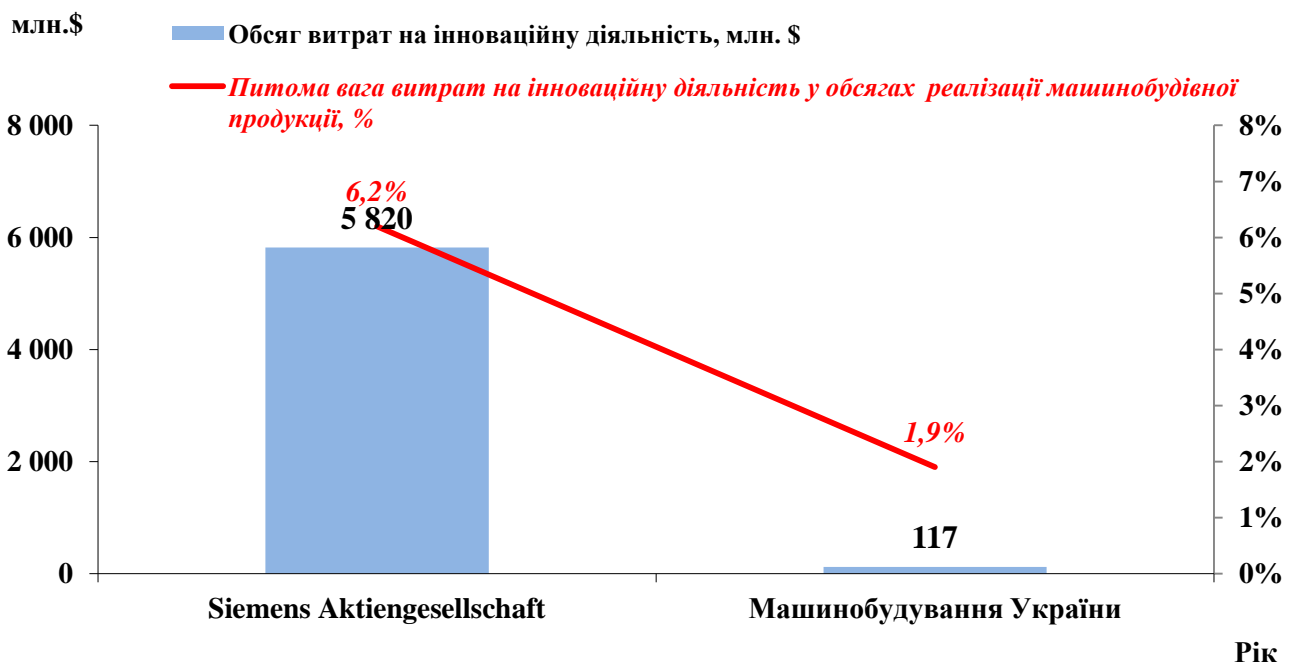

Рис. 180 Витрати підприємств машинобудування на інноваційну діяльність в 2017 році

Компанії, які очолюють рейтинг інноваційних компаній, використовують свою перевагу над іншими компаніями у можливості акумулювати більші кошти для інновацій. Так, перші 23 найбільших машинобудівних компаній протягом 2012-2017 рр. збільшили витрати на інноваційну діяльність на 41%, відповідно, з 106,4 до 149,8 млрд. дол. США. У цих компаній частка витрат на інновації перевищує 4%, і має стійку тенденцію до зростання (Додаток 7).

Сукупні витрати 489 найбільших машинобудівних компаній світу зростали нижчими темпами, чим у лідерів галузі: лише на 34% протягом 2012-2017рр. із 274 млрд. дол. США до 366 млрд. дол. США. Середня частка витрат на інноваційну діяльність цих компаній зростає за цей період з 3,11% до 3,48% від виручки.

Окремо слід відзначити дуже низьку ступінь використання вітчизняними машинобудівними підприємствами можливостей, які надає «цифровізація» фізичних процесів Індустрії 4.0.

Індустрія 4.0 (Industry 4.0) є головною в 4-й промисловій революції виробничих процесів, і надає набір методів для прискореного розвитку і впровадження інноваційних процесів. Це наступний етап цифрової трансформації виробничих підприємств, що супроводжується прискореним впровадженням цифрових технологій, таких як промисловий Інтернет речей, аналіз великих даних у реальному часі, штучний інтелект, нове покоління роботів, віртуальна та доповнена реальність, тощо. Сукупно це веде до кращої синергії ІТ та виробничих технологій, зміни бізнес-моделей і значного прискорення інноваційного розвитку на всіх етапах від розробки до впровадження у виробництво нової продукції. Використання «цифрових технологій» у виробництві та в їх продуктах дає значний приріст продуктивності праці, зниження собівартості, зменшення часу виходу продукції на ринок, покращення клієнтського досвіду, тощо.

Ці переваги, а також зменшення вартості нових технологій стимулює їх прийняття ринком. Європейські та світові виробники масово переходять на технології 4.0 – відсоток тих, хто вже інвестує у впровадження цих технологій, в розвинутих країнах складає від 30 до 50% і продовжує зростати.

Україна за критеріями готовності до Індустрії 4.0 займає лише 74-позицію серед 100 країн світ згідно даних Всесвітнього економічного форуму. Ми далеко позаду країн-сусідів – Російської Федерації, Білорусі, Казахстану чи Польщі.

Згідно даних Асоціації Підприємств Промислової Автоматизації України. (АППАУ), яка є фундатором руху «Індустрія 4.0 в Україні», українське машинобудування значно відстає від розвинутих країн й сусідів у впровадженні подібних технологій, і перебуває лише в початковій фазі. Про ембріональність українського машинобудування в контексті можливостей Індустрії 4.0 свідчить низький рівень його співпраці з вітчизняним ІТ-сектором. Останні, не маючи значних внутрішніх замовлень і співпраці з українськими машинобудівниками інтегруються із зовнішнім сектором.

За результатами досліджень АППАУ, є 5 головних ознак відставання українського машинобудування у реалізації можливостей Індустрії 4.0:

1. Підприємства галузі недостатньо розуміють переваги нових технологій для росту конкурентоздатності й, відповідно, «гальмують» з інвестиціями. На більшості підприємств цифрова трансформація (ширше – інноваційні політики) не є в числі перших пріоритетів розвитку.

2. Як наслідок, недостатніми є інвестиції в навчання персоналу в технології 4.0, й переважна більшість опитаних підприємств не мають стратегій цифрової трансформації.
3. В оцінках власної конкурентоздатності проявляються також свідчення слабких маркетингових досліджень. Тобто, підприємства недостатньо якісно відслідковують тенденції своїх конкурентів з розвинутих країн, й зокрема невірно оцінюють роль інновацій та технологій 4.0 в конкурентній боротьбі.
4. Також опитування показують, що українські підприємства (й на фоні конкуренції за кадри з ІТ-галуззю) не мають адекватних стратегій утримання та розвитку талантів, що є передумовою якісних інноваційних процесів.
5. Низька якість / відсутність кластерних машинобудівних об'єднань. Виявлені кластери не приділяють достатньо уваги розвитку інновацій, кадровим питанням та експортному маркетингу.

В Україні є приклади переходу машинобудівних підприємств на технології 4.0. Зокрема, це ПАТ «ФЕД», КБ «Південне», КБ «Зоря–Машпроект», компанії «Аеропракт», «Аерокоптер», «Фунделендер Вінд технологі», «Софтекс аеро», «Червона хвиля». Але навіть на цих підприємствах використання технологій 4.0 є фрагментарним, а не системним в рамках довготермінової стратегії.

Підсумовуючи результати вищенаведеного дослідження, ситуація з інноваціями у машинобудуванні України характеризується наступним чином:

1. Відсутність адекватних витрат на інновації свідчить про фактичну відсутність інноваційної діяльності впродовж 2010-2017 рр. на переважачій більшості машинобудівних підприємств України. Підприємства використовували інноваційні напрацювання попередніх років, в кращому випадку інвестуючи в їх незначне поліпшення.
2. Динаміка проаналізованих показників інноваційної діяльності протягом досліджуваних років виявилася негативною, тобто незадовільна ситуація погіршувалася. Такий стан справ характерний для всіх сегментів машинобудування.
3. Відсутність інновацій знизило конкурентоздатність машинобудування, і стало однією з основних причин значного зменшення обсягів виробництва та експорту протягом останніх років.
4. Держава не приймає участі в інноваційному процесі на машинобудівних підприємствах.

Фактори, які визначали недостатню активність машинобудівних підприємств у проведенні інноваційної діяльності, можна поділити на дві групи – зовнішні та внутрішні.

Зовнішні до підприємства чинники формуються тим середовищем, в якому функціонують згадані підприємства, і серед них найбільш важливі:

- 1) Відсутність стимулів та «м'якого» примусу до інноваційної діяльності з точки зору технічної, екологічної та безпекової політики, яка проводиться органами державного управління
- 2) Слабкий внутрішній попит на інноваційну продукцію, обумовлений у тому числі чинниками, перерахованими у пункті 1, а також фінансово-економічними причинами (відсутність фінансової підтримки з боку держави).
- 3) Недостатньо розвинута інфраструктура і відсутність комунікації з ІТ-сектором (засоби комунікації та транспорту, постачання та якість енергії та інших ресурсів, доступність та якість адміністративних послуг, тощо).

До внутрішніх факторів слід віднести ті, які зумовлені політикою та моделлю розвитку, що формуються самим підприємством. Найбільш важливі серед них:

- 1) Низький пріоритет інноваційної діяльності, зумовлений намаганням зберегти традиційні ринки збуту та ділові відносини із споживачами старої продукції в країнах СНД (насамперед Росії) у збиток для розвитку інновацій. Такий підхід впродовж довгого періоду мав явну чи неявну підтримку з боку політичного істеблішменту країни.
- 2) Невеликий масштаб переважної більшості машинобудівних підприємств обмежує можливості консолідації достатніх коштів для проведення інвестиційної діяльності, насамперед в частині розробки нових видів продукції. Дія цього фактору підсилюється низьким рівнем ділових зв'язків між інноваційними компаніями, що впливає із низьких відповідних значень Індексів EIS для України. Окремі великі підприємства у своїй більшості мають ваду, описану у попередньому пункті.
- 3) Слабка інтеграція українських підприємств з міжнародними компаніями. У більшості випадків міжнародні компанії машинобудівного профілю представлені в Україні торговими представництвами або виробничими (складальними) філіями, тоді як науково-дослідна та інвестиційна активність зосереджена у закордонних підрозділах цих міжнародних компаній.

Таким чином, інноваційна діяльність є слабкою стороною українського машинобудування, що дуже знижує їх можливість конкурувати на глобальному ринку. Однак, в Україні є людський капітал, що відзначають світові рейтинги, який за відповідної політики здатний змінити стан справ. Тому інноваційна діяльність має стати зоною втручання державної політики.

2.6. Участь України в глобальних ланцюгах доданої вартості

Сьогоднішня територіальна організація міжнародного бізнесу, яка сформувалася під впливом трансформації міжнародного поділу праці, в якій чільне місце посідає подетальна спеціалізація, розвинула відносно нову форму міжнародної кооперації, а саме глобальні ланцюги доданої вартості, що значно впливає на процеси глобалізації, оскільки дає змогу включати у світовий відтворювальний процес нові ринки, країни, ТНК тощо.

Особливе значення це має для країн, що розвиваються, зокрема України. Глобальні ланцюги доданої вартості виникли як стратегії, що об'єднують територіально розосереджені виробництва у єдиний ефективний комплекс на основі їх спеціалізації та компліментарності для виробництва певного кінцевого продукту чи послуги. Приблизно 80% світової торгівлі припадає саме на ланцюги поставок. Статистика СОТ свідчить про позитивну взаємозалежність між участю у глобальних ланцюгах і темпами економічного зростання, причому як для найбільш розвинених країн, так і для тих, що розвиваються. Згідно з оцінкою UNCTAD близько 28% світового експорту (близько 5 трлн. дол. США) становлять проміжні товари (сировина та комплектуючі).

Поширення глобальних мереж створення вартості трансформує архітектуру світової економіки, змінюючи масштаби та напрямки глобальних потоків товарів, послуг і капіталів. Це створює значні можливості для країн, які зможуть інтегруватися в глобальні ланцюги створення вартості та отримувати від цього вигоди, пов'язані з розширенням та диверсифікацією зовнішньої торгівлі, доступом до капіталів, технологій та передової управлінської практики.

У доповіді по світовій торгівлі «Торгівля і розвиток: останні тенденції та роль СОТ», виданої у 2014 р. Світовою організацією торгівлі, визначені основні тенденції розвитку світової економіки та торгівлі. Однією з чотирьох домінуючих тенденцій останніх 10–15 років названо поширення глобальні ланцюги створення вартості, у межах яких товари, рухаючись від країни до країни, проходять шлях від сировини, напівфабрикатів, вузлів та компонентів до готової для кінцевого споживання продукції. Поява таких способів виробництва дозволила країнам спеціалізуватися не лише на виробництві готової продукції, але і на окремих технологічних процесах чи виробництві компонентів. Це, своєю чергою, значно розширює можливості інтеграції країн у світову економіку. Існування глобальних ланцюгів створення вартості за сучасних умов означає не просто розвиток міжнародної торгівлі товарами та послугами, а і прискорення транскордонних переміщень ноу-хау, інвестиційного та людського капіталу. Поширеною є думка, що рух ноу-хау вздовж виробничих ланцюгів визначає ті безпрецедентні можливості, які отримують фірми і країни, залучені до них.

Інтеграція українських компаній у глобальні ланцюги доданої вартості машинобудівної продукції відбувається через:

- імпорт кінцевої машинобудівної продукції та комплектуючих
- експорт машинобудівних комплектуючих та кінцевої продукції

Україна включається в процеси міжнародного виробництва продукцією машинобудування на основі асиметричної моделі, коли частка проміжних виробів (напівфабрикатів) в українському експорті щороку зростає (в 2010–2018 рр. зросла з 42% до критично високих 67%), тоді як частка проміжних виробів в імпорті (що мали б використовуватися для виробництва кінцевої машинобудівної продукції в Україні та стимулювати процеси економічної модернізації) зросла лише ледь помітно – з 30,0 до 30,6%. Натомість Україна динамічно нарощує імпорт як інвестиційних так і споживчих товарів.

Зважаючи на міжнародний досвід економічного розвитку, можна стверджувати, що саме такі характеристики є згубними з огляду на довгострокові перспективи розвитку.

Імпорт

Основним напрямом інтеграції України у глобальні ланцюги додатної вартості є імпорт іноземної кінцевої машинобудівної продукції та сировини і комплектуючих для виробництва продукції машинобудування в Україні.

В українському імпорті машинобудівної продукції переважають поставки готової продукції – близько 70% імпорту, тоді як частка імпортних товарів проміжного споживання, які в подальшому використовуються для виробництва кінцевої машинобудівної продукції не перевищувала 34%.

Протягом досліджуваного періоду поставки іноземної машинобудівної продукції суттєво зросли: кінцевої машинобудівної продукції - на 40% (до 11,5 млрд. дол. США в 2018 р.), тоді як товарів проміжного споживання - на 44% (до 5,1 млрд. дол. США).

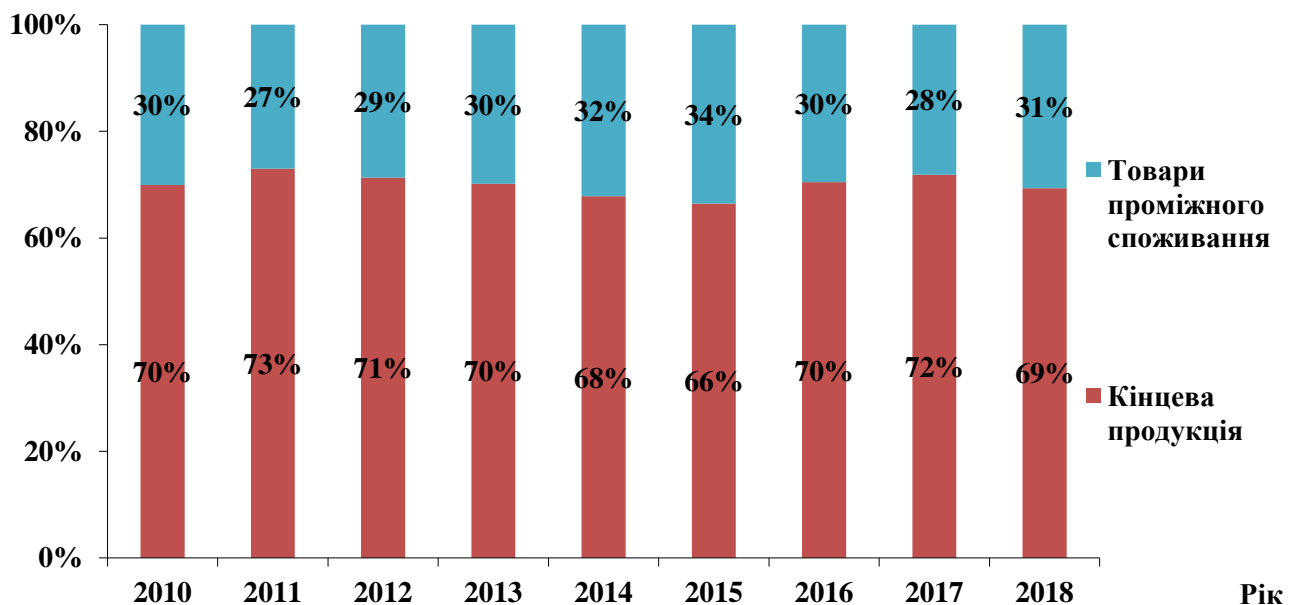
Таблиця 59

Динаміка українського імпорту продукцією машинобудування в 2010-2018 рр., млн.

дол. США

Група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Кінцева продукція	8 211	13 896	15 254	12 903	7 518	5 082	7 499	10 070	11 501	3 290	40
Товари проміжного споживання	3 529	5 144	6 136	5 487	3 570	2 564	3 145	3 940	5 081	1 552	44
ВСЬОГО	11 739	19 040	21 390	18 390	11 088	7 646	10 644	14 010	16 582	4 843	41

Джерело: Державна служба статистики України

Рис. 181 Структура українського імпорту продукції машинобудування в 2010-2018 рр. за категоріями кінцевого використання

Джерело: Державна служба статистики України

Найбільшими сегментами українського імпорту кінцевої машинобудівної продукції є автотранспортні засоби (3 023 млн. дол. США в 2018 р.), сільськогосподарські машини (1 086 млн. дол. США), обладнання зв'язку (1 008 млн. дол. США), комп'ютери і периферійне устаткування (712 млн. дол. США) та електричні побутові прилади (643 млн. дол. США), на які в 2018 р. припадало близько 56% обсягів імпорту кінцевої продукції.

Збільшення українського імпорту кінцевої машинобудівної продукції в 2010-2018 рр. обумовлене ростом поставок обладнання зв'язку (+967 млн. дол. США), автотранспортних засобів (+728 млн. дол. США), сільськогосподарських машин (+489 млн. дол. США), побутової електронної апаратури для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення (+292 млн. дол. США) та машин для добувної промисловості та будівництва (+275 млн. дол. США), які сформували близько 83% приросту в даному сегменті.

Таблиця 60

Динаміка українського імпорту кінцевої машинобудівної продукції в 2010-2018 рр.,
млн. дол. США

Товарна група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Автотранспортні засоби	2 295	3 985	4 390	3 998	1 678	1 097	1 890	2 763	3 023	728	32
Сільськогосподарські машини	597	1 128	1 135	1 140	652	492	1 084	1 316	1 086	489	82
Обладнання зв'язку	41	843	826	874	647	609	679	970	1 008	967	2 337
Комп'ютери і периферійне устаткування	519	331	375	393	425	360	519	613	712	193	37
Електричні побутові прилади	672	837	853	946	644	333	381	510	643	-29	-4
Машини для добувної промисловості та будівництва	249	470	466	389	161	85	221	392	524	275	110
Інші машини загального призначення	303	466	431	456	307	192	227	287	372	69	23
Підіймальне та вантажно-розвантажувальне устаткування	205	398	339	352	228	208	234	322	358	153	75
Побутова апаратура для приймання та відтворювання звуку й зображення	47	477	599	574	378	172	199	248	339	292	619
Обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	245	386	393	348	253	189	235	259	325	80	32
Інше електричне устаткування	147	213	313	275	173	121	189	207	313	166	113
Промислове холодильне та вентиляційне устаткування	186	387	354	351	197	115	180	241	296	110	59
Помпи і компресори	228	306	351	313	254	142	167	252	263	35	15
Електродвигуни, генератори і трансформатори	227	1 239	431	400	285	128	144	184	250	23	10
Інші машини спеціального призначення	158	392	389	281	160	82	134	171	204	47	30
Машини для харчової промисловості	133	198	292	234	154	106	145	142	183	50	37
Двигуни і турбіни	14	135	104	77	44	8	15	70	170	156	1 131
Залізничний рухомий склад	58	62	427	131	68	20	53	116	165	108	187
Металообробні машини	106	239	232	207	106	77	93	116	155	48	45
Радіологічне і електромедичне	165	217	278	167	62	45	62	133	150	-14	-9

Товарна група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
устаткування											
Кузови для автотранспортних засобів	71	146	164	139	56	55	87	129	140	70	99
Ручні електромеханічні інструменти	84	104	122	126	91	53	71	88	102	18	21
Інші верстати	42	61	63	56	47	86	99	87	90	49	117
Інше	1 420	875	1 927	681	450	308	392	454	629	-791	-56
ВСЬОГО	8 211	13 896	15 254	12 903	7 518	5 082	7 499	10 070	11 501	3 290	40

Рис. 182 Найбільші сегменти українського імпорту кінцевої машинобудівної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Виробництво машинобудівної продукції в Україні характеризується високим рівнем залежності від іноземних сировини і комплектуючих і зазначений показник демонструє стійку тенденцію до зростання – частка імпорту в проміжному споживанні в 2013-2016 рр. зросла на 7 відсоткових пунктів (з 46% до 53%).

Таблиця 61

Структура проміжного споживання при виробництві в Україні продукції машинобудування в 2013-2016 рр., млн. грн.

Тип постачальника	2013	2014	2015	2016	2016/ 2013	
					млн. грн.	%
Продукція вітчизняного виробництва	41 634	39 975	40 313	45 491	3 857	9
Імпорт	35 617	35 607	37 242	51 899	16 282	46
ВСЬОГО проміжне споживання	77 251	75 582	77 555	97 390	20 139	26
Частка імпорту у проміжному споживанні, %	46%	47%	48%	53%	+7 в.п.	

Джерело: дані таблиць «Витрати-випуск» підготовлених Державною службою статистики України

В товарній структурі імпортованих в Україну сировини та напівфабрикатів, що використовуються для виробництва машинобудівної продукції в Україні переважають машинобудівні деталі та комплектуючі, металургійна продукція та продукція металообробки, яку сумарно формують близько 80-85% імпортової сировини.

Протягом останніх років спостерігається ріст в структурі імпорту машинобудівної продукції (+1 відсотковий пункт) та металургійної продукції (+5 відсоткових пунктів) на фоні падіння частки готових металевих виробів (-2 відсоткових пункти).

Таблиця 62

Товарна структура імпортного проміжного споживання при виробництві в Україні продукції машинобудування в 2013-2016 рр.

Сектор	2013	2014	2015	2016	Зміна, в.п.
Машинобудівна продукція	54%	52%	46%	56%	1
<i>машин і устаткування</i>	26%	29%	27%	37%	11
<i>комп'ютери, електронна та оптична продукція</i>	11%	8%	11%	11%	1
<i>автотранспортні засоби, причепи і напівпричепи</i>	10%	6%	4%	6%	-4
<i>електричне устаткування</i>	7%	8%	4%	2%	-5
<i>інші транспортні засоби</i>	1%	1%	0%	0%	-1
Металургійна продукція	16%	19%	25%	21%	5
Готові металеві вироби	12%	12%	11%	10%	-2
Гумові і пластмасові вироби	4%	4%	4%	3%	-1
Нафтопродукти та природний газ	5%	3%	3%	1%	-3
Інші сировина та комплектуючі	9%	11%	11%	9%	0
Всього	100%	100%	100%	100%	-

Джерело: дані таблиць «Витрати-випуск» підготовлених Державною службою статистики України

Найбільшими сегментами українського імпорту машинобудівних напівфабрикатів та комплектуючих є електронні компоненти (956 млн. дол. США в 2018 р.), електромонтажні пристрої (452 млн. дол. США), інші деталі і приладдя для автомобілів (411 млн. дол. США), електророзподільна та контрольна апаратура (372 млн. дол. США) та інші види електронних проводів і кабелів (349 млн. дол. США), на які в 2018 р. припадало близько половини обсягів імпорту напівфабрикатів та комплектуючих.

Ріст обсягів українського імпорту машинобудівних комплектуючих в 2010-2018 рр. обумовлене збільшенням поставок електронні компоненти (+728 млн. дол. США), інше електричне устаткування (+191 млн. дол. США), електромонтажні пристрої (+175 млн. дол. США), підшипники, зубчасті передачі (+116 млн. дол. США) та інші види електронних проводів і кабелів (+107 млн. дол. США).

Таблиця 63

Динаміка українського імпорту машинобудівних напівфабрикатів та комплектуючих в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Товарна група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Електронні компоненти	229	256	1 170	853	290	197	307	408	956	728	318
Електромонтажні пристрої	278	428	353	359	356	307	351	405	452	175	63
Інші деталі і приладдя для автомобілів	448	581	592	497	302	199	266	347	411	-37	-8
Електророзподільна та контрольна апаратура	274	462	468	505	323	196	229	289	372	98	36
Інші види електронних проводів і кабелів	242	407	304	332	265	225	248	291	349	107	44
Підшипники, зубчасті передачі	217	349	346	384	268	196	257	293	333	116	54
Інше електричне устаткування	124	211	227	272	249	199	225	280	316	191	154
Інші крани і клапани	154	189	222	244	161	108	143	168	197	42	27
Обладнання зв'язку	108	131	125	117	99	89	103	130	136	28	26
Електричне освітлювальне устаткування	117	149	176	155	114	75	94	110	125	8	7
Двигуни і турбіни	84	116	115	124	85	66	72	95	109	25	30
Машини для добувної промисловості та будівництва	54	75	89	80	64	34	44	80	99	45	83
Електричні побутові прилади	49	59	63	64	68	35	43	77	95	46	94
Комп'ютери і периферійне устаткування	41	33	28	27	34	46	65	105	93	52	127
Кузови для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	151	195	221	210	87	38	60	78	93	-58	-38
Батареї і акумулятори	47	61	76	79	53	53	60	71	78	30	63
Інші машини загального призначення	63	101	96	91	54	48	55	62	71	8	13
Залізничний рухомий склад	218	428	567	206	54	16	20	47	66	-152	-70
Автотранспортні засоби	113	159	128	112	65	37	46	67	62	-51	-45
Сільськогосподарські машини	38	73	60	51	43	41	54	64	61	23	60
Електричне устаткування для автотранспортних засобів	54	72	73	64	47	32	40	50	60	5	10

Товарна група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Повітряні літальні апарати, супутнє устаткування	70	137	150	106	90	56	46	43	55	-15	-21
Підіймальне та вантажно-розвантажувальне устаткування	28	45	59	59	35	32	40	37	54	26	93
Інше	327	427	428	494	365	239	277	345	439	112	34
ВСЬОГО	3 529	5 144	6 136	5 487	3 570	2 564	3 145	3 940	5 081	1 552	44

Рис. 183 Найбільші сегменти українського імпорту машинобудівних напівфабрикатів та комплектуючих в 2018 р., млн. дол. США

Другою за важливістю групою імпоротною сировини та комплектуючих для машинобудування України є металургійна продукція.

Галузями машинобудування України споживається близько третини металургійної продукції, що імпортується в Україну. Головним чином, це покритий плоский прокат, сортовий прокат, а також прокат з кольорових металів, які здебільшого не виробляються в Україні.

В сегменті готових металевих виробів галузі машинобудування споживають близько 15% імпортованої продукції даного сектору. В основному це інші готові металеві вироби та вироби із дроту ланцюгів і пружин.

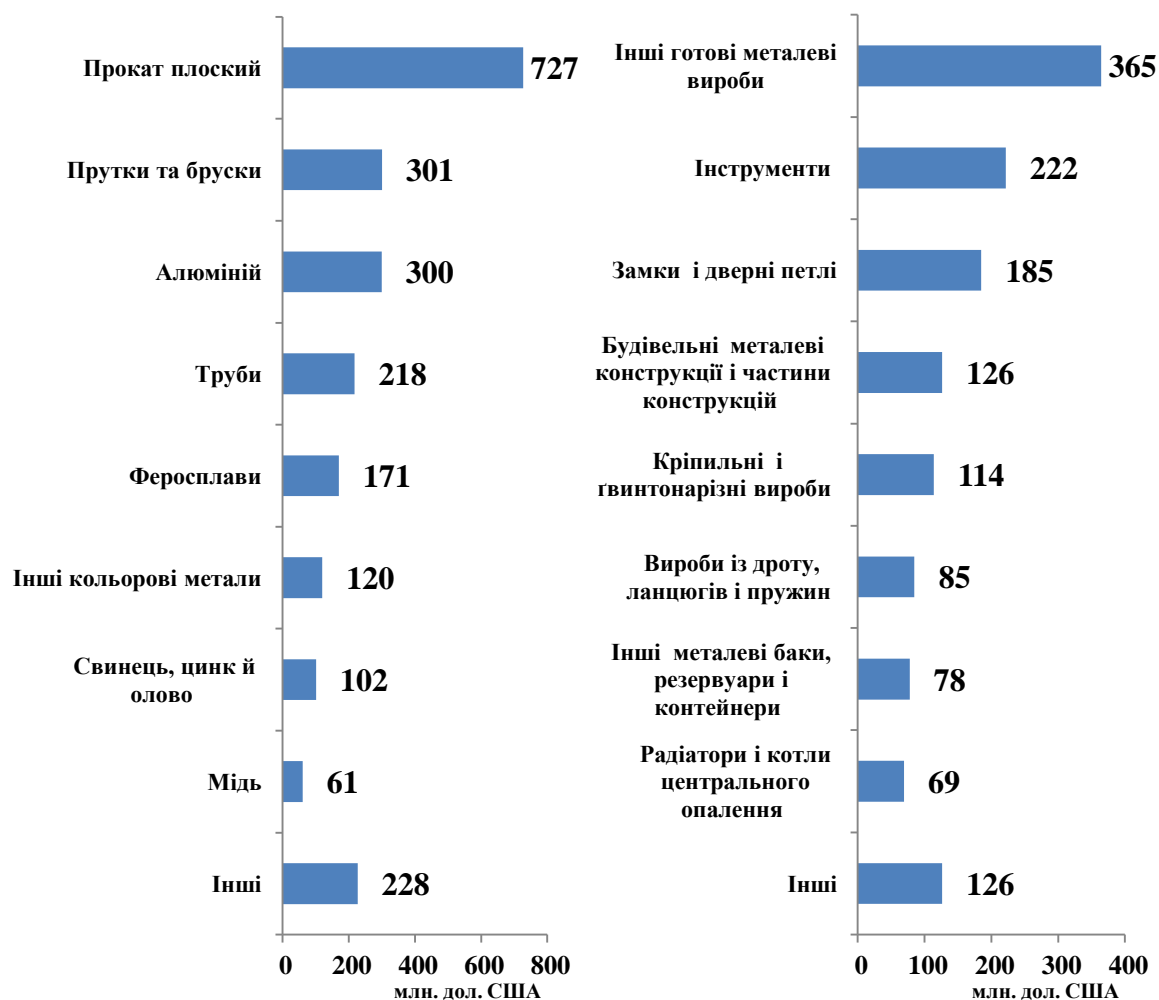

Рис. 184 Рейтинг українського імпорту металургійної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Рис. 185 Рейтинг українського імпорту готових металевих виробів в 2018 р., млн. дол. США

Експорт

Найбільш позитивний вплив на економіку України має інтеграція українських компаній у глобальні ланцюги доданої вартості через експортні поставки.

Український експорт продукції машинобудування структурно змінився протягом останніх 8 років – від постачання кінцевої продукції на поставки комплектуючих здебільшого в рамках переробки давальницької продукції.

Зокрема, в 2010-2013 рр. в структурі українського експорту переважали поставки готової продукції (52-62% експорту). В подальшому у зв'язку із втратою традиційних ринків збуту (Росія та інші країни СНД), а також втратою частини промислового потенціалу через російську військову агресію в структурі експорту домінують сировина та комплектуючі (58-67% в 2014-2018 рр.).

Загалом протягом 2010-2018 рр. поставки готової машинобудівної продукції на зовнішні ринки скоротилися на 65% (до 1,8 млрд. дол. США в 2018 р.), тоді як товарів проміжного споживання – тільки на 6% (до 3,6 млрд. дол. США).

Таблиця 64

Український експорт продукцією машинобудування в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Кінцева продукція	5 242	7 155	8 195	5 528	3 066	1 628	1 449	1 622	1 817	-3 425	-65
Товари проміжного споживання	3 861	4 631	4 969	4 966	4 158	3 064	2 831	3 310	3 631	-229	-6
ВСЬОГО	9 102	11 786	13 164	10 495	7 224	4 692	4 279	4 932	5 448	-3 654	-40

Джерело: Державна служба статистики України

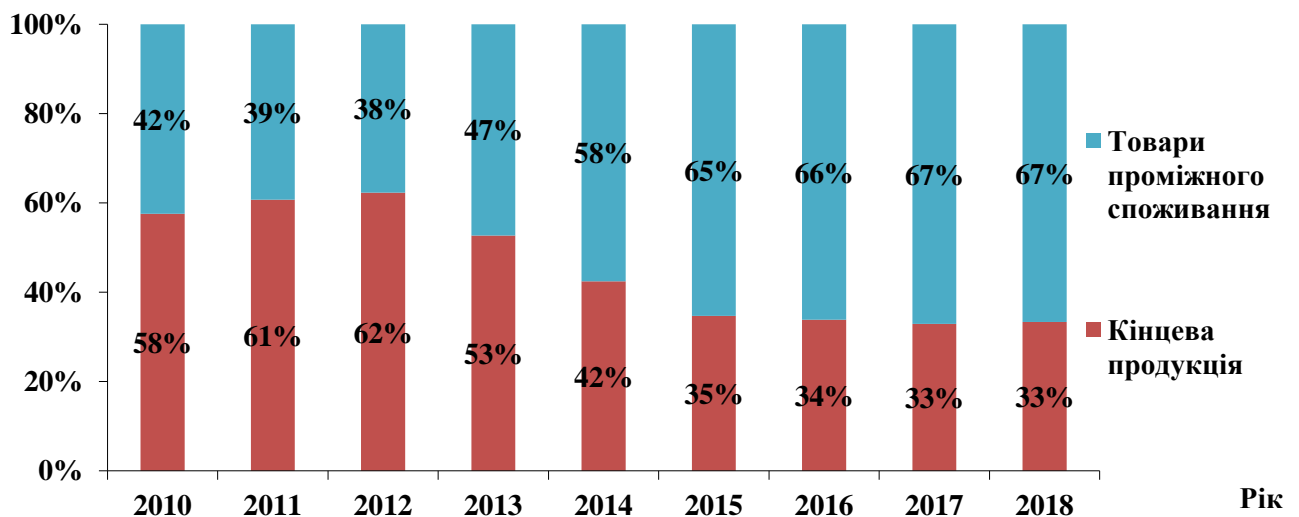

Рис. 186 Структура українського експорту продукції машинобудування в 2010-2018 рр. за категоріями кінцевого використання

Джерело: Державна служба статистики України

Найбільшими сегментами українського експорту кінцевою машинобудівною продукцією є електричні побутові прилади (312 млн. дол. США в 2018 р.), судна і плавучі конструкції (184 млн. дол. США), електродвигуни, генератори і трансформатори (154 млн. дол. США), помпи і компресори (128 млн. дол. США) та обладнання для вимірювання, дослідження та навігації (107 млн. дол. США), на які в 2017 р. припадало близько половини обсягів експорту кінцевої продукції.

Суттєве скорочення українського експорту кінцевої продукції в 2010-2018 рр. обумовлене зниженням поставок залізничного рухомого складу (-2 000 млн. дол. США), автотранспортних засобів (-344 млн. дол. США), електродвигунів, генераторів, трансформаторів (-305 млн. дол. США), помп і компресорів (-275 млн. дол. США). В той же час, зазначене зниження експортних поставок було частково компенсоване збільшенням експорту електричних побутових приладів та обладнання зв'язку (на +176 та +89 млн. дол. США відповідно – здебільшого на складальних виробництвах з переробки давальницької сировини), а також прогулянкових і спортивних човнів (+20 млн. дол. США).

Таблиця 65

Динаміка українського експорту кінцевою машинобудівною продукцією в 2010-2018 рр.,
млн. дол. США

Товарна група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Електричні побутові прилади	137	179	173	153	137	101	122	242	312	176	129
Судна і плавучі конструкції	182	78	321	158	62	76	84	159	184	2	1
Електродвигуни, генератори і трансформатори	460	602	653	609	344	157	110	140	154	-305	-66
Помпи і компресори	403	438	434	348	221	167	120	125	128	-275	-68
Обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	207	222	274	278	198	125	132	117	107	-100	-48
Обладнання зв'язку	10	65	68	65	43	57	68	85	98	89	915
Промислове холодильне та вентиляційне устаткування	103	157	259	194	145	60	54	69	91	-12	-12
Сільськогосподарські машини	75	147	163	160	126	67	62	82	71	-4	-5
Інше електричне устаткування	70	94	88	103	74	66	77	59	69	-1	-2
Залізничний рухомий склад	2 066	3 315	3 332	1 946	555	88	123	83	66	-2 000	-97
Машини для добувної промисловості та будівництва	128	176	140	119	90	46	36	47	63	-65	-51
Підіймальне та вантажно-розвантажувальне устаткування	116	148	104	138	60	47	44	46	58	-58	-50
Інші машини загального призначення	66	91	86	113	90	51	44	50	56	-9	-14
Інші машини спеціального призначення	79	68	60	74	43	27	29	44	42	-37	-47
Побутова електронна апаратура для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	48	378	426	311	267	85	88	41	41	-7	-14
Гідравлічне та пневматичне устаткування	60	81	93	93	62	34	27	36	38	-23	-38
Прогулянкові і спортивні човни	13	14	24	33	32	26	22	26	33	20	156

Товарна група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Машини для харчової промисловості	34	36	47	44	37	19	18	28	30	-4	-11
Неелектричні побутові прилади	35	43	45	39	28	14	13	15	25	-10	-28
Автотранспортні засоби	366	426	372	169	115	81	53	23	23	-344	-94
Металообробні машини	40	36	31	37	34	15	15	12	19	-21	-53
Повітряні літальні апарати	50	222	849	206	185	138	29	20	17	-33	-66
Інші	494	139	155	139	118	83	77	74	90	-404	-82
ВСЬОГО	5 242	7 155	8 195	5 528	3 066	1 628	1 449	1 622	1 817	-3 425	-65

Рис. 187 Найбільші сегменти українського експорту кінцевої машинобудівної продукції в 2018 р., млн. дол. США

Найбільшими сегментами українського експорту машинобудівних напівфабрикатів та комплектуючих є електричне устаткування для автотранспортних засобів (1 380 млн. дол. США в 2018 р.), супутнє устаткування для повітряних літальних апаратів (299 млн. дол. США), обладнання зв'язку (241 млн. дол. США), залізничний рухомий склад (181 млн. дол. США) та підшипники, зубчасті передачі (158 млн. дол. США), на які в 2017 р. припадало більше 62% обсягів експорту напівфабрикатів та комплектуючих.

Зниження обсягів українського експорту в даному сегменті в 2010-2018 рр. обумовлене падінням поставок супутнього устаткування повітряних літальних апаратів (-248 млн. дол. США), двигунів і турбін (-236 млн. дол. США), частин залізничного рухомого складу (-146 млн. дол. США), батарей і акумуляторів (-124 млн. дол. США). В той же час, зазначене зниження експортних поставок було в значній мірі компенсоване збільшенням експорту товарів виготовлених при переробці давальницької сировини: електричного устаткування для автотранспортних засобів (+735 млн. дол. США), обладнання зв'язку (+189 млн. дол. США) та іншого електричного устаткування (+20 млн. дол. США).

Таблиця 66

Динаміка українського експорту машинобудівних напівфабрикатів та комплектуючих в 2010-2018 рр., млн. дол. США

Товарна група	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018/ 2010	
										млн. дол. США	%
Електричне устаткування для автотранспортних засобів	645	939	816	975	1 055	941	1 017	1 229	1 380	735	114
Супутнє устаткування для повітряних літальних апаратів	546	609	671	840	707	532	295	343	299	-248	-45
Обладнання зв'язку	51	88	170	137	149	113	109	201	241	189	368
Залізничний рухомий склад	327	483	771	514	282	118	109	157	181	-146	-45
Підшипники, зубчасті передачі	242	286	261	258	208	150	146	154	158	-84	-35
Інше електричне устаткування	77	86	83	80	76	67	64	82	158	81	104
Двигуни і турбіни	371	417	484	471	401	299	232	151	135	-236	-64
Електророзподільна та контрольна апаратура	170	186	188	151	98	65	74	91	103	-67	-39
Електромонтажні пристрої	79	100	102	101	101	78	66	83	90	11	15
Електричні побутові прилади	57	65	58	68	81	84	92	92	86	29	52
Інші деталі і приладдя для автомобілів	118	118	116	116	95	58	53	68	76	-42	-36
Інші види електронних проводів і кабелів	122	134	126	112	109	76	54	72	71	-51	-42
Машини і устаткування для металургії	146	119	98	87	65	38	38	61	70	-77	-52
Машини для добувної промисловості та будівництва	117	136	134	154	97	52	48	55	67	-50	-42
Батареї і акумулятори	182	213	157	147	80	36	36	54	58	-124	-68
Інші крани і клапани	95	111	125	118	97	57	40	40	46	-49	-52
Помпи і компресори	46	62	73	106	42	33	32	36	44	-2	-5
Інші	469	478	537	531	414	266	326	341	370	-99	-21
ВСЬОГО	3 861	4 631	4 969	4 966	4 158	3 064	2 831	3 310	3 631	-229	-6

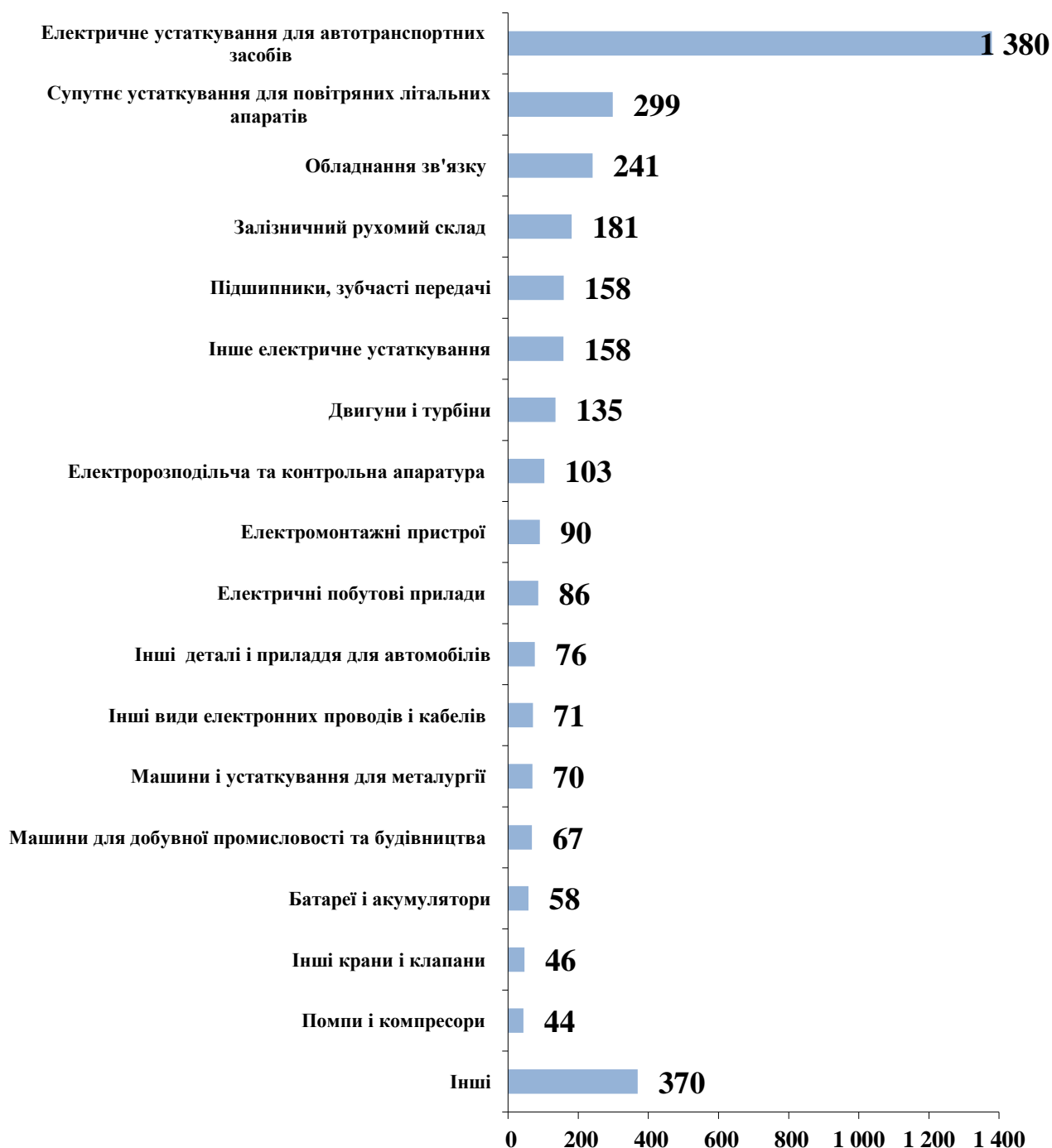

Рис. 188 Найбільші сегменти українського експорту машинобудівних напівфабрикатів та комплектуючих в 2018 р., млн. дол. США

Висновки

Участь України в глобальних ланцюгах доданої вартості характеризується наступним:

1) розширення ланцюгів доданої вартості

Поширення глобальних мереж створення вартості трансформує архітектуру світової економіки, змінюючи масштаби та напрямки глобальних потоків товарів, послуг і капіталів. Це створює значні можливості для країн, які зможуть інтегруватися в глобальні ланцюги створення вартості та отримувати від цього вигоди, пов'язані з розширенням та диверсифікацією зовнішньої торгівлі, доступом до капіталів, технологій та передової управлінської практики. Особливе значення це має для країн, що розвиваються, зокрема України.

2) зміна позиціонування України

Позиціонування України на світовому ринку машинобудівної продукції за останні 8 років змінилося від постачання кінцевої продукції на поставки комплектуючих здебільшого в рамках переробки давальницької продукції (частка комплектуючих в 2010–2018 рр. зросла з 42% до критично високих 67%). В той же час, частка проміжних виробів в імпорті (що мали б використовуватися для виробництва кінцевої машинобудівної продукції в Україні та стимулювати процеси економічної модернізації) зросла лише ледь помітно – з 30,0 до 30,6%. Натомість Україна динамічно нарощує імпорт як інвестиційних так і споживчих товарів.

3) посилюється залежність українського машинобудування від імпортних компонентів

Виробництво машинобудівної продукції в Україні характеризується високим рівнем залежності від іноземних сировини і комплектуючих і зазначений показник демонструє стійку тенденцію до зростання – частка імпорту в проміжному споживанні в 2013-2016 рр. зросла на 7 відсоткових пунктів (з 46% до 53% обсягів проміжного споживання) через збільшення імпортних поставок частин до машини устаткування, металургійної продукції та готових металевих виробів.

2.7. Висновки щодо стану українського машинобудування

Машинобудування залишається індустріальним ядром економіки та однією із найбільш високотехнологічних галузей промисловості. Їй належить основна роль в забезпеченні інноваційного розвитку економіки. Однак в останні роки машинобудівний сектор України послабив свої позиції, про що свідчать показники виробництва та експорту. Так, якщо ще в 2012р. обсяг виробництва становив 15 млрд. дол., то в 2017р. цей показник вже складав всього лише 6,2 млрд. дол. Обсяг експорту машинобудівної продукції за 2010-2018 рр. скоротився до 5,4 млрд. дол. США в 2018 р. (60% до рівня 2010 р. і 41% до рівня 2012 р.).

Сектор виявився дуже вразливим до втрати російського ринку та окупації частини територій на сході України. Так, експорт машинобудівної продукції до РФ знизився з 5,5 млрд. дол. в 2013р. до 1 млрд. дол. в 2018р. Іншими ключовими причинами спаду стали стагнація замовлень на внутрішньому ринку та загальне падіння конкурентоздатності на фоні жорсткої конкуренції з машинобудівною продукцією Євросоюзу та Китаю.

Скорочення виробництва відбулося, в основному, за рахунок товарів із високою доданою вартістю - транспортного устаткування та машин і устаткування. При цьому значне скорочення виробництва відбулося в регіонах з високою концентрацією машинобудівних підприємств – Запорізькій області, Києві, Харківській та Полтавській областях, що призвело до загострення соціальної напруженості. В поточний час основна питома вага у виробництві машинобудівної продукції припадає на машини та устаткування (37%), виробництво інших транспортних засобів (21%) і електричне устаткування (20%)

Відповідно, українське машинобудування послабило свою участь у міжнародному розподілі праці. Це демонструють показники загального скорочення експорту та зміни структури експорту на користь товарів проміжного споживання з нижчою доданою вартістю. Так частка експорту товарів проміжного споживання зросла з 47% в 2013р. до 67% в 2018р, тоді як інвестиційних знизилась відповідно з 48 до 25%.

Розвиток кластеризації виробництва машинобудівної продукції в Україні знаходиться на початковому етапі, на відміну від розвинених країн, де в середньому близько 80% виробництва машинобудування охоплено кластерами, синергія яких дозволяє виробникам підвищувати ефективність виробництва та інтенсивно впроваджувати інновації. Однак наявність в областях України спеціалізацій у виробництві того чи іншого виду машинобудівної продукції створює передумови для розвитку кластерів за зразком країн з розвиненим машинобудуванням.

В поточний час основними сегментами експорту української машинобудівної продукції є електричне устаткування для автотранспортних засобів, електричні побутові прилади,

обладнання зв'язку, повітряні літальні апарати, супутнє устаткування та залізничний рухомий склад. Сумарно дані сектори займали майже 50% в загальній структурі експорту.

Слабкими сторонами національного машинобудування є низька продуктивність праці, малі обсяги виробництва (відсутність масштабу), низькі інноваційна діяльність та ступінь проникнення інструментів 4.0, відсутність кластерної співпраці та синергій зусиль для виведення нових зразків на ринок, слабка база виробництва компонентів та матеріалів в Україні, застарілість виробничого обладнання.

Окремо треба відзначити низький рівень інноваційності українських підприємств, що унеможливорює ефективний і зростаючий експорт машинобудівної продукції. Так, затрати на інновації в Україні складають всього лише 2% в загальній структурі виручки від реалізації.

В свою чергу, стагнація інноваційного процесу пов'язана із відсутністю стимулів та «м'якого» примусу до інновацій з точки зору технічної, екологічної та безпекової політики держави; слабого внутрішнього попиту на інноваційну продукцію; недостатньо розвинутої інфраструктури підтримки інновацій; відсутності комунікацій із ІТ-сектором; низького пріоритету інноваційної діяльності у менеджменту підприємств; невеликого масштабу переважної більшості машинобудівних підприємств.

Отже, в даний час машинобудування України не може запропонувати великої кількості конкурентоздатних товарів. Тому, основні фактори, що стримують експорт, лежать у площині виробничого розвитку. В той же час галузь зберігає достатні можливості для відновлення завдяки людському капіталу, збереженим індустріальним навичкам, вищим та технічним навчальним закладам та існуючій виробничій інфраструктурі.

3. Ідентифікація бар'єрів та інструментів підтримки експорту

3.1. Сектори і компанії у фокусі для нарощення експорту

Визначення пріоритетних секторів та компаній для нарощування експорту відбувалося на основі ряду критеріїв, відповідність яким вказувала на високу вірогідність синергетичного ефекту для усієї галузі у випадку нарощування експорту компаніями, що відносяться до даних секторів.

Такими критеріями стали:

1. Наявність сталого експорту протягом останніх трьох років.

Присутність експорту для окремих секторів та підприємств протягом тривалого часу свідчить про їх здатність продукувати конкурентну продукцію та існуючий потенціал для подальшого нарощування зовнішніх поставок. При цьому для цілей даного дослідження враховувався виключно експорт на конкурентні ринки, тоді як експорт на ринки СНД не брався до уваги, що дозволило вичленити тільки по справжньому конкурентоздатні компанії з якими проводилося глибинне інтерв'ю стосовно перевірки гіпотез щодо бар'єрів поставок машинобудівної продукції на зовнішні ринки.

2. Висока додана вартість, що формується сектором.

При виборі секторів та компаній у фокусі враховувалася додана вартість, що формується підсектором. При цьому вважалося, що чим більше підсектор генерує доданої вартості, тим більш важливим є нарощення ним експорту в контексті реалізації цілей не тільки експортної, а й індустріальної стратегії в цілому.

3. Наявність інноваційної діяльності у окремих підприємств.

Рівень інноваційної діяльності окремих підприємств у фокусі визначався шляхом експертних оцінок, аналізу відкритих джерел інформації щодо запровадження інновацій процесу виробництва та менеджменту, аналізу впровадження новітніх цифрових технологій, а також обсягів інвестицій у інноваційну діяльність в галузях, до яких належать підприємства. Даний критерій є надзвичайно важливим для селекції потенційно конкурентоздатних підприємств, оскільки в сучасному конкурентному ринковому середовищі лише високоінноваційні підприємства, що інвестують значні кошти в інноваційні розробки та системи менеджменту

Виходячи із відповідності даним критеріям, наступні 35 підприємств були визначені як компанії у фокусі для нарощування експорту, з якими проведено глибинні інтерв'ю для перевірки гіпотез щодо бар'єрів, які заважають експорту даних компаній (детальна інформація в додатку 14).

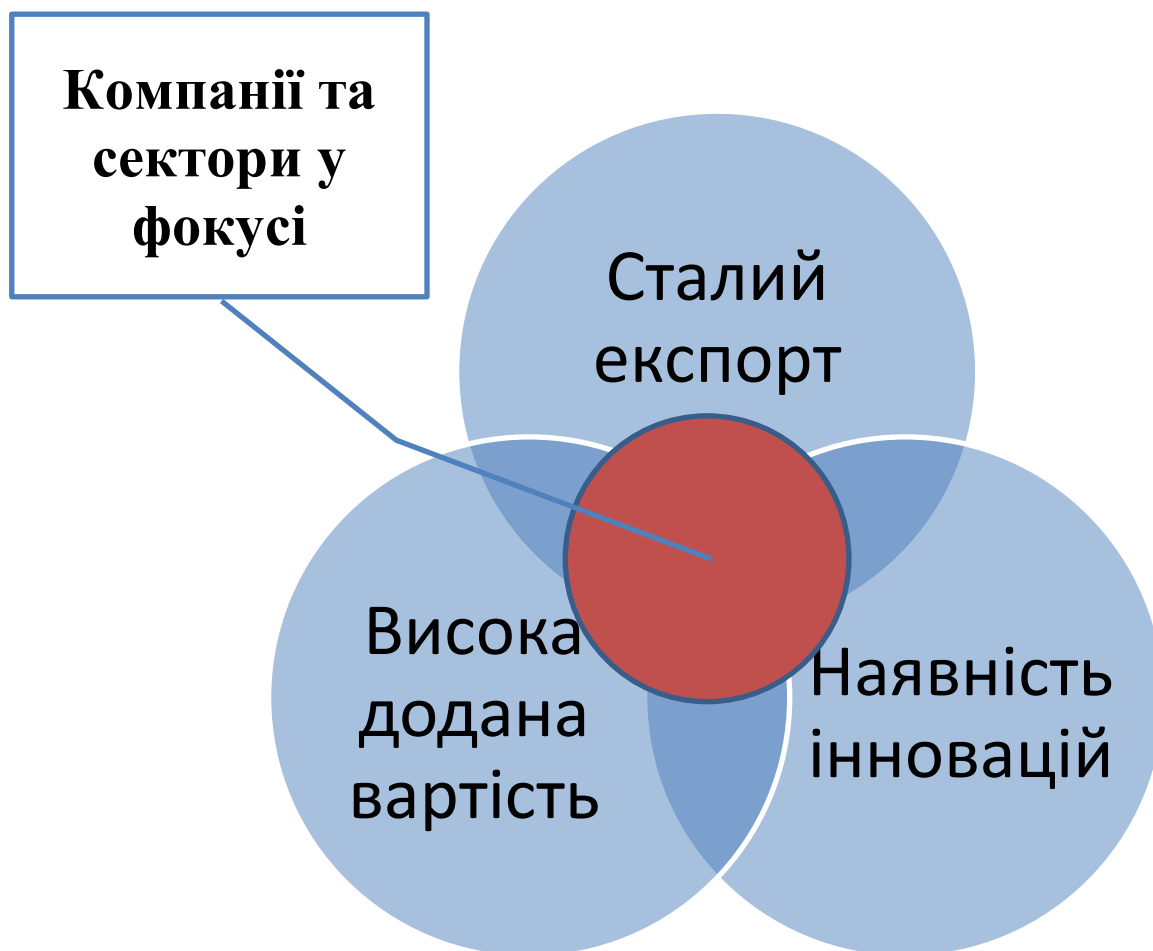

Рис. 189 Критерії вибору компаній та секторів у фокусі

Таблиця 67

Сектори та компанії у фокусі			
№	Підприємства України, які є експортерами	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Розташування підприємства
1	ПАТ «Мотор Січ»	Виробництво інших транспортних засобів	м. Запоріжжя
2	ДП "Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря-Машпроект»	Виробництво машин і устаткування загального призначення	м. Миколаїв
3	ПрАТ "Вентиляційні системи"	Виробництво побутових приладів, виробництво інших машин і устаткування загального призначення	м. Київ
4	ПрАТ "Новокраматорський машинобудівний завод"	Виробництво машин і устаткування загального призначення, Виробництво металообробних машин і верстатів, Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	Донецька обл., м. Краматорськ
5	ПАТ "Мукачівський завод «Точприлад»	Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів	м. Мукачево, Закарпатська обл.

№	Підприємства України, які є експортерами	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Розташування підприємства
6	ПрАТ "ФЕД"	Виробництво інших транспортних засобів	м. Харків
7	ДП "Конструкторське бюро південне ім. М.К. Янгеля"	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	м. Дніпро
8	АТ "Турбоатом"	Виробництво машин і устаткування загального призначення	м. Харків
9	ПрАТ "ТД «Гідросила»"	Виробництво машин і устаткування загального призначення	м. Кропивницький
10	ПАТ "Сумський завод насосного та енергетичного машинобудування «Насосенергомаш»"	Виробництво машин і устаткування загального призначення	м. Суми
11	ПАТ "Енергомашспецсталь"	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	Донецька обл., м. Краматорськ
12	ТОВ "Мотордеталь-Конотоп"	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства, виробництво машин і устаткування загального призначення	Сумська обл., м. Конотоп
13	ПАТ "Сумське машинобудівне науково-виробниче об'єднання"	виробництво інших машин і устаткування загального призначення, виробництво машин і устаткування загального призначення	м. Суми
14	ПрАТ "Запоріжтрансформатор"	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	м. Запоріжжя
15	ПрАТ "Каховський завод електрозварювального устаткування"	Виробництво іншого електричного устаткування	Херсонська обл., м. Каховка
16	ПАТ "Крюківський вагонобудівний завод"	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	Полтавська обл., м. Кременчук
17	ТОВ "Завод Кобзаренка"	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	Сумська обл., смт.Липова Долина
18	ПрАТ "Автокраз"	Виробництво автотранспортних засобів	Полтавська обл., м. Кременчук
19	ТОВ "Діскавері-бурове обладнання"	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	Львівська обл., м. Стрий
20	ДП "Міжнародний центр електронно-променевих технологій інституту електрозварювання ім. Є.О. Патона»"	Виробництво машин і устаткування загального призначення	м. Київ
21	ДП «Електроважмаш»	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	м. Харків
22	ПАТ "Ельворті"	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	м. Кропивницький
23	ТОВ "Черкасиелеватормаш"	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	м. Черкаси
24	ТОВ «Електрон»	Виробництво автотранспортних засобів	м. Львів
25	Kurava Group (KTD GROUP)	Виробництво побутових приладів, виробництво інших машин і устаткування загального призначення	Черкаська обл., м. Канів
26	ТОВ «Юбісі Груп»	Інші машини та устаткування загального призначення	м. Харків
27	ТОВ «Айсберг» Лтд.	Інші машини та устаткування загального призначення	м. Одеса
28	КБ Аерокоптер	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	м. Полтава

№	Підприємства України, які є експортерами	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Розташування підприємства
29	ТОВ «Аеропракт»	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	м. Київ
30	ТОВ «Бріг»	Будування суден і човнів	м. Харків
31	ПАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод»	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	м. Дніпро
32	ПАТ «Український графіт»	Виробництво іншого електричного устаткування	м. Запоріжжя
33	ТОВ «Шредер»	Виробництво електричного освітлювального устаткування	м. Тернопіль
34	ПАТ «Грета»	Виробництво неелектричних побутових приладів	Донецька обл., м. Дружківка
35	ТОВ «Проектно-виробнича фірма електросвіт»	Виробництво електричного освітлювального устаткування	м. Тернопіль

3.2. Формування гіпотез

Виходячи із аналізу ситуації, що склалася в зовнішній торгівлі машинобудівною продукцією та попередньо проведеними консультаціями із крупними гравцями ринку та галузевими експертами був складений перелік гіпотетичних бар'єрів, які перешкоджають веденню зовнішньоекономічної діяльності українськими підприємствами.

Зовнішні, що не залежать від компанії:

- Несвоєчасність відшкодування ПДВ при здійсненні експорту
- Висока вартість кредитування експортних операцій
- Висока вартість страхування експортних операцій
- Відсутність з боку держави фінансових інструментів підтримки експорту (компенсація вартості у участі виставках, держ. співфінансування бізнес-місій).
- Складність отримання сертифікатів продукції та виробництва
- Слабка зовнішня інфраструктура підтримки експорту (відсутність торгових представництв, торгових місій, спеціальних представництв)
- Негативний імідж України та українських підприємств на закордонних ринках
- Відсутність інформаційних центрів для отримання консультацій з питань ведення експорту
- довготривалість та складність митного оформлення товарів
- складність та необ'єктивність процедури визначення ринкової вартості товарів

Внутрішні, що залежать від компанії:

- Відсутність/нестача кваліфікованих менеджерів з експорту
- Недостатність знань та поінформованості про програми підтримки експорту
- Високі витрати для початку експорту та його подальшого розвитку (висока вартість участі у виставках, значні витрати на персонал, дослідження ринків, висока вартість сертифікації і т.д.)
- Низький рівень інновацій на підприємстві:
- відсутність нового конкурентного модельного ряду продукції
- малі бюджети на науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи (НДДКР)
- низький рівень ІТ технологій на виробництві
- застарілі підходи до менеджменту
- застарілі підходи до маркетингу та просування продукції

На першому етапі вищезазначені гіпотези були виключно припущеннями, які в подальшому пройшли якісну перевірку шляхом проведення глибинних інтерв'ю із 35 компаніями у фокусі нарощування експорту та широкого опитування 1000 компаній машинобудівного сектору України.

3.3. Перевірка гіпотез

Перевірка гіпотез здійснювалась шляхом використання комплексного підходу, який передбачав вивчення думки менеджерів середньої та вищої ланки українських виробників машинобудівної продукції:

а) проведення глибинних інтерв'ю із 35-ма компаніями, які відповідають встановленим критеріям (див. розділ 2.7.), та є одночасно одними із найбільших експортерів машинобудівної продукції в Україні (далі по тексту в цьому розділі – «крупні експортери»).

б) проведення масового опитування компаній-експортерів машинобудівної продукції, які не потрапили у перелік тих, які вказані вище. Загалом в опитуванні брало участь близько 1000 компаній, перелік яких наведений в Додатку 15. Близько 90% компаній із зазначеного списку належать до МСБ, тому результати опитування щодо бар'єрів та перспектив нарощування експорту значною мірою відображають бачення малого та середнього бізнесу в сфері машинобудування.

Всього в процесі масового опитування вдалося отримати трохи більше двохсот відповідей (вибірка становить 25% від усіх компаній, що здійснювали експорт машинобудівної продукції протягом 2017-2018рр.). Це дало змогу встановити об'єктивну картину стосовно бар'єрів, які в найбільшій мірі стримують експорт машинобудівної продукції із України. На думку респондентів, найбільш вагомими є зовнішні бар'єри, на які експортери не мають впливу та подолання яких фактично неможливе без активного втручання держави та реалізації комплексної політики стимулювання експорту. При цьому зовнішні бар'єри є набагато більш вагомими саме для крупних компаній-експортерів у порівнянні до дрібних експортерів.

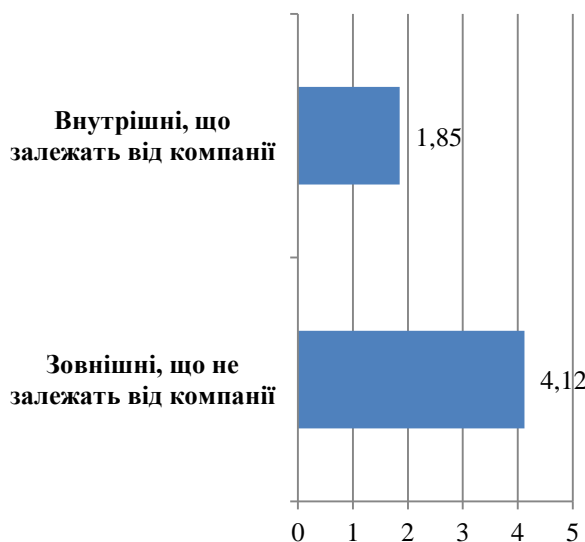

Рис. 190 Групи перешкод, що найбільше заважають розвитку експорту крупних експортерів (1 – заважають найменше, 5 – заважають найбільше)

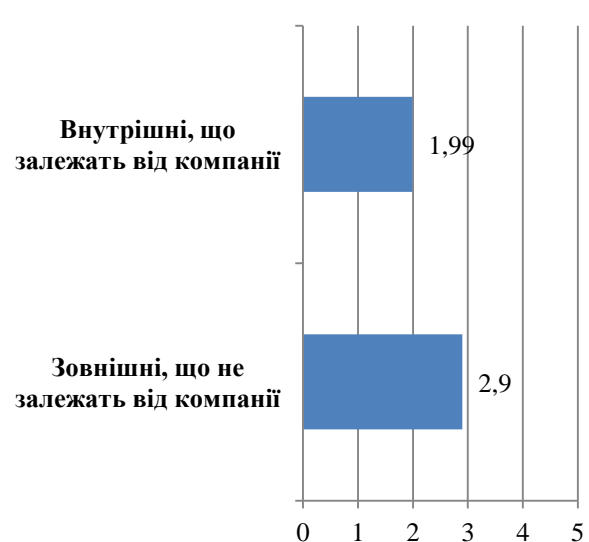

Рис. 191 Групи перешкод, що найбільше заважають розвитку експорту дрібних експортерів (1 – заважають найменше, 5 – заважають найбільше)

Серед зовнішніх бар'єрів експорту найбільш суттєвими машинобудівний сектор вважає:

- відсутність з боку держави фінансових інструментів підтримки (компенсація вартості у участі виставках, держ. співфінансування бізнес-місій тощо). Цікавим моментом є те, що вагомість цього бар'єру багатьом респондентам було досить складно оцінити в силу відсутності досвіду використання таких інструментів державної підтримки. Однак переважна більшість опитуваних наголошувала на необхідності створення таких інструментів та їх значний потенціал в збільшенні експорту машинобудівної продукції.
- Висока вартість кредитування експортних операцій
- Слабка зовнішня інфраструктура експорту.
- Складність отримання сертифікатів відповідності. Під складністю отримання сертифікатів відповідності респонденти мали на увазі, перш за все, високу вартість та довготривалість процедури сертифікація. В свою чергу, окрім високої ціни на послуги сертифікаційних бюро, висока вартість для українських компаній обумовлюється також необхідністю сертифікації в Україні та за кордоном, оскільки на даний момент взаємовизнання сертифікатів України та ЄС не погоджено.
- Негативний імідж України та українських компаній за кордоном.

Під час опитування практично всі компанії, які зазначили сертифікацію як перепону для нарощування експорту, акцентували увагу на високих витратах, пов'язаних із відсутністю взаємного визнання сертифікатів країнами ЄС та нашою державою. Тому подолання даної перешкоди повинно стати одним із основних завдань в рамках реалізації експортної стратегії машинобудівного комплексу України.

*компенсація вартості у участі виставках, держ. співфінансування бізнес-місії

**відсутність торгових представництв, торгових місій, спеціальних представництв

Рис. 192 Зовнішні бар'єри, що найбільше заважають розвитку експорту крупних експортерів (1 – заважає найменше, 5 – заважає найбільше)

Рис. 193 Зовнішні бар'єри, що найбільше заважають розвитку експорту дрібних експортерів (1 – заважає найменше, 5 – заважає найбільше)

В той же час цікаві результати презентує опитування щодо внутрішніх бар'єрів розвитку експорту. Найбільш вагомими бар'єрами підприємства вважають:

- недостатність фінансових ресурсів для початку експорту та його розвитку, тобто недостатність інвестицій в зовнішньоекономічну діяльність.
- недостатність коштів на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи, що обумовлює низький рівень інноваційності товарів, що виробляються і, як наслідок, низьку конкурентоздатність продукції на зовнішніх ринках. Таким чином, подолання даного бар'єру є важливим чинником збільшення експортного потенціалу галузі і без вирішення даної проблеми значне нарощення експорту навряд чи можливе.

Суттєвою відмінністю у оцінці внутрішніх бар'єрів експорту між крупними та дрібними експортерами є їх оцінка вагомості фактору відсутності/нестачі кваліфікованих менеджерів з експорту. Так, для крупних підприємств дана проблема входить в ТОП-3, тоді як для дрібних компаній даний бар'єр не має суттєвого значення.

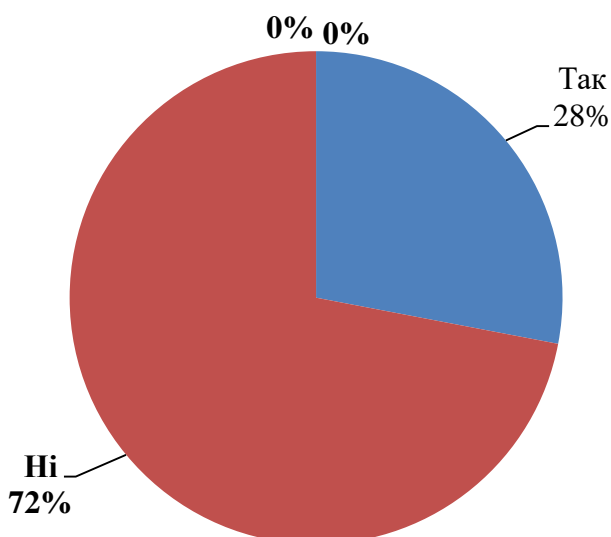
* висока вартість участі у виставках, значні витрати на персонал, дослідження ринків, висока вартість сертифікації і т.д.

Рис. 194 Внутрішні бар'єри, що найбільше заважають розвитку експорту крупними експортерами (1 – заважає найменше, 5 – заважає найбільше)

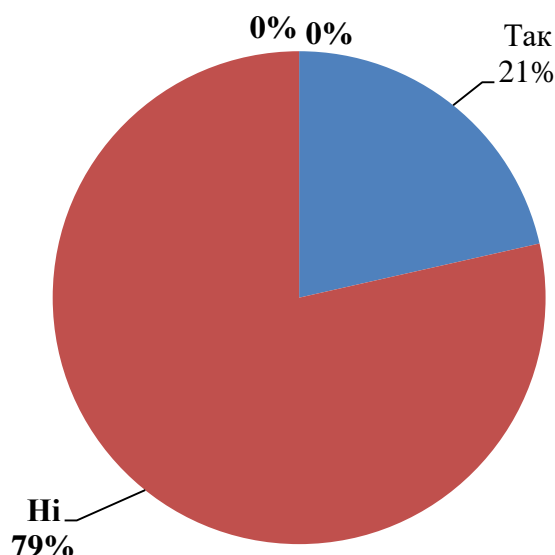

Рис. 195 Внутрішні бар'єри, що найбільше заважають розвитку експорту дрібними експортерами (1 – заважає найменше, 5 – заважає найбільше)

Переважна більшість респондентів вважає, що митні процедури не є перешкодою для здійснення експорту. При чому практично всі відмітили кардинальне покращення роботи митниці в останні роки. Аналогічна оцінка звучала і щодо повернення ПДВ – в останні роки ця проблема суттєво знизилася своє значення для більшості підприємств в Україні.

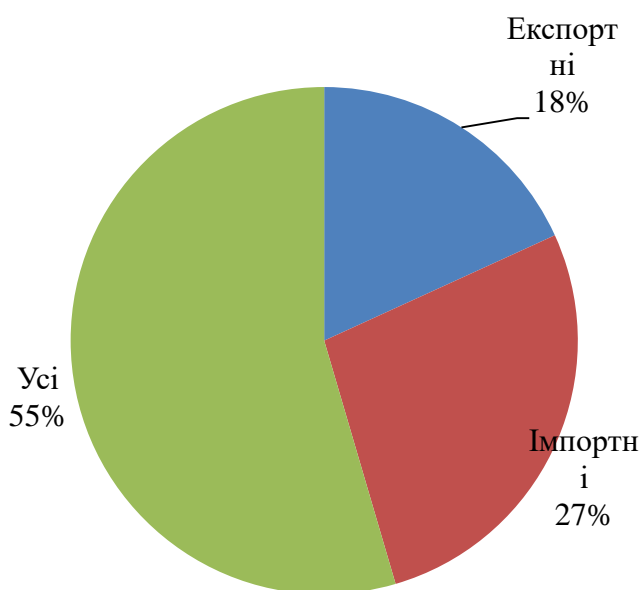

Рис. 196 Чи вважаєте Ви митні процедури в Україні перешкодою для здійснення експорту? (крупні експортери)

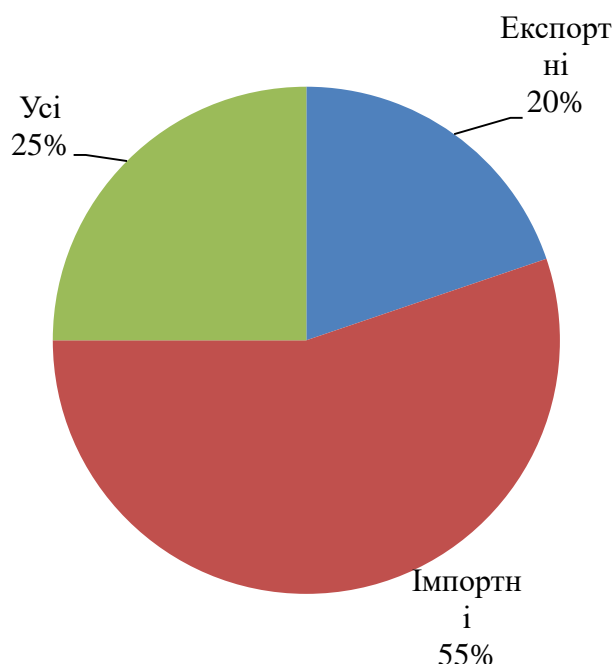

Рис. 197 Чи вважаєте Ви митні процедури в Україні перешкодою для здійснення експорту? (дрібні експортери)

З тих крупних компаній-експортерів, які все ж таки вважають імпортні процедури перешкодою для здійснення зовнішньоекономічної діяльності, більше половини наголошують на імпортних та експортних перешкодах при здійсненні імпорту. Тоді як серед дрібних експортерів основна маса (55%) вважає, що проблеми з митним оформленням більше стосуються імпортних операцій.

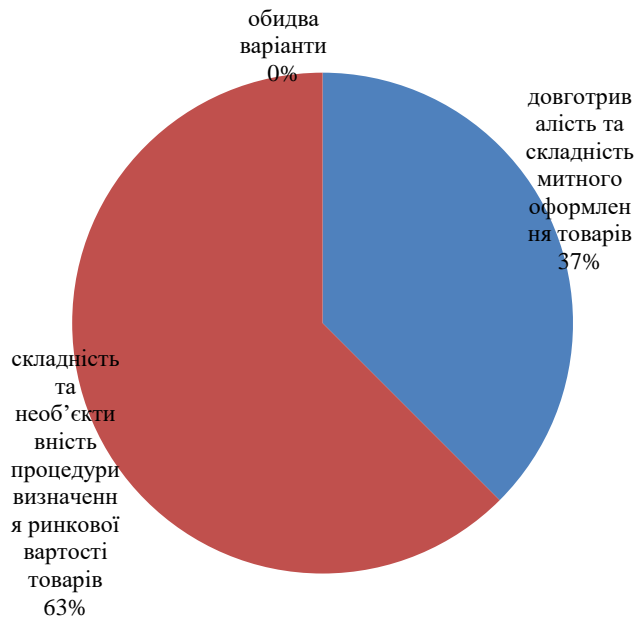

Рис. 198 Митні процедури, що є найбільшою перешкодою зовнішньої торгівлі крупних експортерів

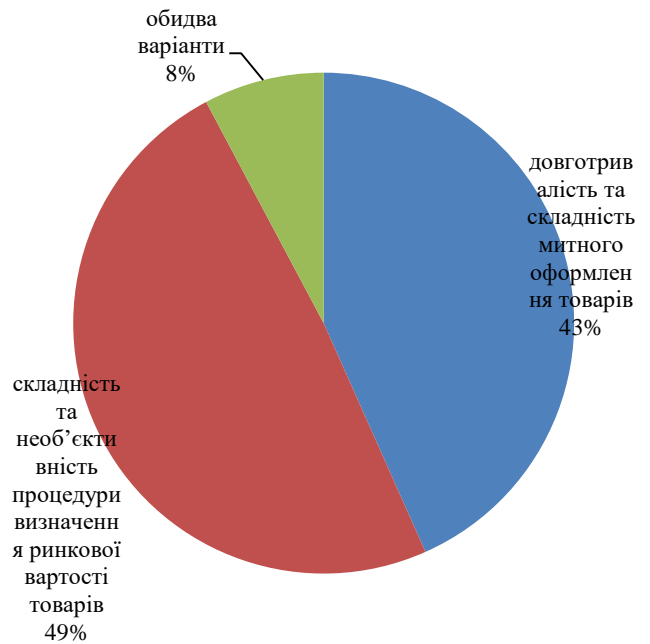

Рис. 199 Митні процедури, що є найбільшою перешкодою зовнішньої торгівлі дрібних експортерів

Складність та необ'єктивність процедури визначення ринкової вартості товарів залишається ключовою перешкодою, з якою стикаються підприємства на митниці.

Рис. 200 Перешкоди на митниці, з якими найчастіше зустрічаються крупні експортери

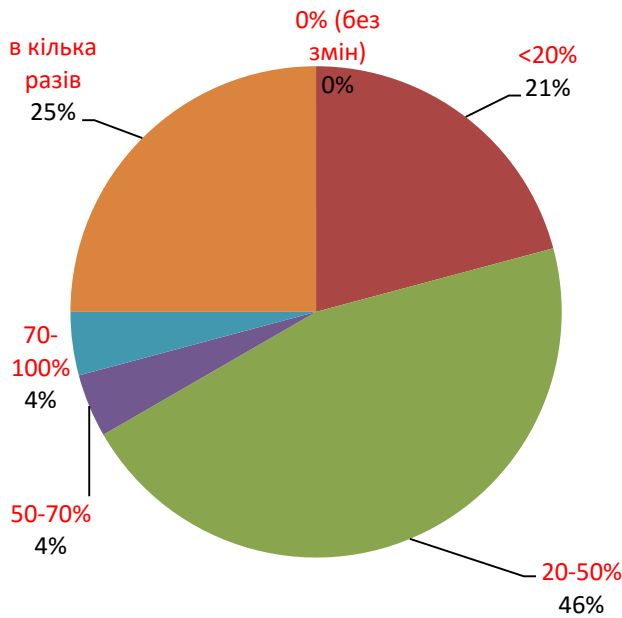

Рис. 201 Перешкоди на митниці, з якими найчастіше зустрічаються дрібні експортери

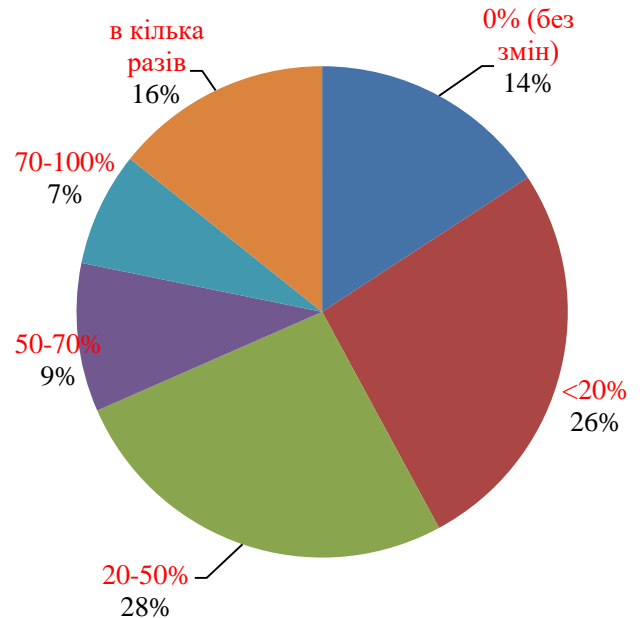
Одним із ключових висновків проведеного опитування є загалом невисокий очікуваний приріст експорту за умови подолання ключових бар'єрів, навіть враховуючи низьку базу порівняння після провалу експорту в 2014-2015рр. Основною причиною цього є низький рівень інноваційності українських підприємств та, як наслідок, слабка здатність виводити на ринок нові конкурентні продукти.

Серед крупних експортерів близько половини вважають, що змогли б наростити експорт на 20-50% у випадку подолання критичних бар'єрів. Ще 20% могли б наростити експорт менше ніж на 20%. В той же час четверть крупних експортерів вважають за можливе збільшити експорт в кілька разів.

Що стосується дрібних експортерів, то 15% респондентів вважають, що не зможуть наростити експорт навіть при подоланні ключових бар'єрів. 26% вважають що зможуть збільшити експорт менше ніж на 20%, а ще 28% впевненні, що мають потенціал для нарощення експорту в межах 20-50%. Таким чином, фактично 70% компаній вбачають можливості в нарощуванні експорту в обсягах не більше 50%. В той же час тих, хто вважає за можливе збільшити експорт в кілька разів – всього лише 16%.

Рис. 202 Потенціал збільшення експорту крупними експортерами у випадку подолання критичних бар'єрів

Рис. 203 Потенціал збільшення експорту дрібними експортерами у випадку подолання критичних бар'єрів

Отже, основною проблемною зоною нарощення експорту машинобудування є слабка виробнича позиція України, чи, іншими словами, низька пропозиція конкурентоздатних товарів, про що йдеться у розділі 2.5 і 2.8. Також, широким фактором, що обмежує експорт, є блок виробничих проблем, основні з яких наступні:

- малі масштаби виробництва і низька продуктивність праці
- низька інтенсивність інноваційної діяльності
- відсутність компонентів та матеріалів українського виробництва
- низький внутрішній попит і висока конкуренція із закордонними виробниками, що мають різні інструменти підтримки і вільний доступ до ринку України.
- кадровий голод та інтенсивна інтеграція кращих спеціалістів, зокрема ІТ сектору у виробничі процеси за межами України.

Особливо часто компанії із групи у фокусі в процесі глибинних інтерв'ю відзначали відсутність опори на внутрішньому ринку і можливості вдосконалювати продукцію та виробничі навички завдяки внутрішнім замовленням. Цю проблему озвучували всі виробники складної машинобудівної продукції, апелюючи до практики державних закупівель: бурового устаткування, електричної міської техніки, авіатехніки. Такі закупівлі або взагалі відсутні, як наприклад закупівля літаків чи інноваційної залізничної техніки, або виграються закордонними постачальниками завдяки наявним у них інструментам підтримки.

Таким чином, основна розв'язка проблеми експорту машинобудівної продукції лежить в площині промислової політики. Тобто, експортна стратегія має бути тісно інтегрована з індустріальною стратегією і виходити з неї.

4. Пріоритетний перелік заходів стимулювання експорту продукції машинобудування

Розробка переліку пріоритетних заходів відбувалася на основі комплексного методичного підходу, який включав себе наступні структурні елементи:

- аналіз бар'єрів, що стримують розвиток експорту машинобудівних компаній. Ці бар'єри були ідентифіковані шляхом проведення глибинних інтерв'ю із компаніями у фокусі та масового опитування експортерів машинобудівної продукції.
- бенчмаркінг - порівняльний аналіз інструментів підтримки експорту, які в поточний час використовуються в сусідніх країнах, з якими Україна конкурує на зовнішніх ринках, наприклад, Польща та Туреччина.
- висновки щодо відповідної індустріальної політики, яка б стимулювала перехід машинобудування на інноваційний шлях розвитку та збільшення створення в Україні доданої вартості.

Як можна побачити з наступної таблиці, українські експортери знаходяться в заздалегідь програшній позиції по відношенню до польських і турецьких конкурентів. Так, в поточний час в Туреччині та Польщі існує цілий ряд ефективних інструментів, використовувати які мають можливість фактично всі компанії незалежно від розміру.

До найбільш дієвих інструментів підтримки в даних країнах відносяться спеціалізоване кредитування та страхування експортних операцій, компенсація відсотків (до 50% процентної ставки) по експортним кредитам, часткова компенсація витрат на участь у виставках та ефективна діяльність торгівельно-економічних відділів посольств і консульств з підтримки експорту.

Таблиця 68

Порівняння інструментів підтримки експорту в Україні, Польщі та Туреччині

№	Інструмент підтримки експорту	Наявність інструменту в країні		
		Польща	Туреччина	Україна
Фінансові інструменти підтримки експорту				
1	Гарантоване бюджетом страхування експортних операцій	+	+	-
2	Спеціалізоване кредитування експортних операцій	+	+	-
3	Компенсація відсотків по експортним кредитам	+	+	-
4	Часткова компенсація витрат на участь у виставках	+	+	-
5	Часткове покриття витрат на поїздки делегацій експортерів за кордон.	+	+	-
6	Надання фінансової допомоги при організації візитів закордонних делегацій, які є потенційними імпортерами товарів.	+	+	-
7	Система компенсації витрат на отримання експортних сертифікатів	+	-	-
Нефінансові інструменти підтримки експорту				

№	Інструмент підтримки експорту	Наявність інструменту в країні		
		Польща	Туреччина	Україна
8	Поручительства і гарантії під експортну діяльність.	+	-	-
9	Діяльність торгівельно-економічних відділів посольств і консульств з підтримки експорту.	+	+	-/+
10	Телеінформаційна система підтримки експорту.	+	+	+
11	Діяльність регіональних центрів підтримки експорту	+	+	-

Отже, стратегія стимулювання експорту машинобудівної продукції, в першу чергу, вимагає подолання існуючих асиметрій в доступі до інструментів підтримки вітчизняних та зарубіжних експортерів.

Розробка переліку заходів передбачала ідентифікацію бар'єрів для експорту, сфер втручання та задач, які повинні бути вирішені шляхом використання тих чи інших інструментів. Були ідентифіковані наступні сфери втручання держави:

- оцінка відповідності продукції стандартам та регламентам країн-імпортерів
- стимулювання інноваційної діяльності та інтеграція інструментів Індустрії 4.0
- тарифне регулювання імпорту
- розвиток інституційної інфраструктури підтримки експорту
- фінансова підтримка експорту, кредитування та страхування експортних операцій
- державна політика міжнародного сприйняття України як постачальника машинобудівної продукції.
- кадрове забезпечення експорту
- інформування експортерів щодо програм підтримки експорту
- промислова політика стимулювання виробництва машинобудівної продукції в Україні, зокрема тарифна.

В наступній таблиці подається перелік пріоритетних заходів щодо стимулювання експорту українського машинобудівного сектору. Впровадження даних заходів дозволить компаніям наростити експорт в середньому на 50% від поточних обсягів. Детальний розрахунок ефекту від пропонованих заходів дивіться в Розділі 5.

Таблиця 69 Проект плану заходів щодо стимулювання експорту машинобудівної продукції України

№	Існуючий бар'єр збільшення експорту	Сфера втручання	Задачі	Перелік заходів для подолання існуючих бар'єрів	Суб'єкт, відповідальний за реалізацію	Очікувані результати реалізації заходів
1	1. Великі витрати на проведення оцінки відповідності продукції при її експорті у зв'язку з невизнанням країнами імпортерами результатів оцінки відповідності що проводиться в Україні	1.1. Оцінка відповідності продукції	1.1.1 Приведення національного законодавства у відповідність до Європейського законодавства	1.1.1.1. Прийняти проект Закону України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо технічних регламентів та оцінки відповідності", а також забезпечити його належне супроводження при розгляді у Верховній Раді України.	МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України	Виконання Україною зобов'язань у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, сприяння прогресу у переговорах щодо укладання Угоди АССА та забезпечення безперешкодного доступу української продукції на ринок ЄС, а також створення сприятливих умов для ведення добросовісного бізнесу в Україні.
				1.1.1.2. Розробити та внести на розгляд Верховної Ради України проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про державний ринковий нагляд та контроль нехарчової продукції" та деяких інших законодавчих актів України", а також забезпечити його належне супроводження при розгляді у Верховній Раді України.	МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України	
			1.1.2. Приведення національного секторального законодавства у відповідність до Європейського законодавства.	1.1.2.1. Підготувати та передати Європейській Комісії три технічних регламенти: безпека машин, низьковольтне електричне обладнання, електромагнітна сумісність перекладених англійською мовою та таблиць відповідності до них для отримання остаточних коментарів від Європейської Комісії	МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України	Встановлення в національному законодавстві ідентичних технічних вимог до продукції машинобудування з вимогами що діють в ЄС, полегшення доступу української продукції на європейські ринки.
				1.1.2.2. Підготувати зміни до трьох технічних регламентів: безпека машин, низьковольтне електричне обладнання, електромагнітна сумісність з метою врахування коментарів Європейської Комісії.	МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України	
1.1.3. Забезпечення вимог Додатку III Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в частині здійснення	1.1.3.1. Підготувати та направити до Європейської Комісії інформацію про стан ринкового нагляду в Україні у 2018 році відповідно до вимог Додатку III Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.	МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України	Переконання європейських партнерів в тому, що практики здійснення ринкового нагляду в Україні здійснюються у відповідності з практиками ЄС.			

№	Існуючий бар'єр збільшення експорту	Сфера втручання	Задачі	Перелік заходів для подолання існуючих бар'єрів	Суб'єкт, відповідальний за реалізацію	Очікувані результати реалізації заходів
			практик ринкового нагляду			
		1.1.4. Здійснення організаційних заходів щодо забезпечення підписання Угоди АСАА	1.1.4.1. Організувати проведення попередньої оцінки української інфраструктури якості (органи з оцінки відповідності, орган з акредитації, національний орган стандартизації, органи ринкового нагляду та митного контролю) незалежними консультантами, що фінансуються ЄС щодо готовності України розпочати переговори про укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (Угода АСАА) в трьох секторах промислової продукції (низьковольтне обладнання, електромагнітна сумісність, машини та механізми).		МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України	Забезпечення підписання Угоди АСАА в якості протоколу до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Безперешкодний доступ української продукції машинобудування на зовнішні ринки. Відміна необхідності проведення, як правило повторної оцінки відповідності продукції при її експорті в країнах імпортерах і як наслідок повна ліквідація витрат на проведення такої оцінки відповідності за кордоном.
	1.1.4.2. Організувати проведення оцінки української інфраструктури якості (органи з оцінки відповідності, орган з акредитації, національний орган стандартизації, органи ринкового нагляду та митного контролю) Європейською Комісією щодо стану готовності України до початку переговорів про укладання Угоди АСАА в трьох секторах промислової продукції (низьковольтне обладнання, електромагнітна сумісність, машини та механізми).		МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України			
	1.1.4.3. Врахувати коментарі Європейської сторони за результатами оцінки Європейською Комісією української інфраструктури якості.		МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України			
	1.1.4.4. Організувати підписання Угоди АСАА між Україною та Європейським Союзом у трьох секторах промислової продукції (низьковольтне обладнання, електромагнітна сумісність, машини та механізми).		МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації європейської та атлантичної інтеграції України			
	1.1.5 Збільшення публічності процесу адаптації		1.1.5.1. Публікувати раз на півроку звіт щодо прогресу адаптації українського законодавства до європейських стандартів		МЕРТ, супроводження Урядового офісу з координації	Кожних півроку публікується звіт щодо прогресу адаптації

№	Існуючий бар'єр збільшення експорту	Сфера втручання	Задачі	Перелік заходів для подолання існуючих бар'єрів	Суб'єкт, відповідальний за реалізацію	Очікувані результати реалізації заходів
			української нормативно-правової бази до європейської у сфері відповідності продукції		європейської та атлантичної інтеграції України	українського законодавства до європейських стандартів
2	2. Низький рівень інновацій у машинобудуванні	2.1. Стимулювання інноваційної діяльності та інтеграції інструменті в Індустрії 4.0.	2.1.1. Стимулювання інвестицій в інновації	2.1.1.1. Прийняти Закон про податок на виведений капітал	Мінфін, ВРУ	Ріст частки R&D в доходах підприємства з поточних ~1,5% до >4%.
			2.1.2. Збільшення фінансування інновацій	2.1.2.1. Збільшити фінансування Фонду розвитку інновацій та розширити його мандат в частині компенсації від 30 до 50% витрат на R&D в машинобудуванні. Відбір підприємств-реципієнтів для компенсації витрат здійснювати з врахуванням методики, яка використовується в рамках проекту HORIZON 2020	МЕРТ, КМУ, Мінфін	Зростання інноваційного фонду мінімум в 10 разів від поточних значень
			2.1.3. Розвиток регіональних машинобудівних кластерів	2.1.3.1. Сприяти створенню регіональних кластерів ІАМ (Інжиніринг, Автоматизація, Машинобудування) через надання консультацій і організації допомоги, виходячи із виявлених регіональних спеціалізацій та потенціалу кластеризації областей, визначивши їх пріоритетним напрямком в програмах технічної допомоги іноземних донорів	МЕРТ, Бізнес-асоціації, Офіс підтримки реформ	Створення і функціонування щонайменше 5 регіональних кластерів в різних сегментах машинобудування до 2021 р.
			2.1.4. Спонування підприємств до вирішення завдань цифровізації	2.1.4.1. Запустити широкі просвітні програми та кампанії по регіонам на тематику Innovation Management, визначивши їх як пріоритет для фінансування коштами програм міжнародної технічної допомоги.	Бізнес-асоціації за підтримки КМУ	Прискорення темпів проникнення цифрових інновацій до 20% від загальної кількості машинобудівних підприємств (зараз – менше 10%)
			2.1.5. Акумуляування інформації стосовно попиту	2.1.5.1. Створити національний портал у сфері R&D та інновацій, який би акумулював інформацію щодо заявок бізнесу в інноваційних розробках. Також портал повинен презентувати основні напрацювання українських	МЕРТ, МОН	Створено та запущено в некомерційну експлуатацію інформаційний портал у

№	Існуючий бар'єр збільшення експорту	Сфера втручання	Задачі	Перелік заходів для подолання існуючих бар'єрів	Суб'єкт, відповідальний за реалізацію	Очікувані результати реалізації заходів
			на інновації з боку українського бізнесу	підприємств та висвітлювати ключові сучасні тренди в сфері інноваційного розвитку		сфері R&D та інновацій
			2.1.6. Реалізація державної інноваційної стратегії	<p>2.1.6.1. Доопрацювати та прийняти Інноваційну Стратегію, яка повинна містити наступні положення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) розвиток бізнес-інкубаторів та акселераторів промислових хайтек, зокрема, на базі технічних науково-дослідних установ; 2) створення нових центрів експертизи, лабораторій прототипування та технопарків; 3) прискорене провадження технічних стандартів в рамках Угоди про асоціацію з ЄС. Насамперед - МЕК 62443 (кібер-безпека), МЕК 61508 (функціональна безпека), МЕК 62264 (інтеграція систем управління), МЕК 62541 (інтеграція OPC UA), тощо 4) інтеграцію України в простір Індустрії-4.0 країн Євросоюзу, зокрема в такі Європейські програми Horizon 2020 I4MS / DIH, EaP Plus, Factory of the Future 	МОН	Інноваційна стратегія доопрацьована та прийнята до реалізації
3	3. Слабко розвинена інституційна інфраструктура підтримки експорту	3.1. Інституції підтримки експорту	3.1.1. Покращення доступу МСБ до інформації, консультаційна підтримка здійснення експорту та налагодження бізнес-контактів	<p>3.1.1.1. Сформувані офіси торгівельних представників України за кордоном:</p> <ul style="list-style-type: none"> • визначити перелік країн, створення торгівельних представництв в яких є найбільш пріоритетним для України виходячи із потенціалу окремих підсекторів машинобудівного сектору • розробити систему мотивації та КРІ для торгівельних представників. • провести відкритий конкурс на зайняття посад торгівельних представників при посольствах в пріоритетних країнах • створити офіси торгівельних представників при посольствах України 	МЗС, МЕРТ	Створення не менше 20 торгівельних представництв при посольствах України
				3.1.1.2. Організувати закордонні бізнес-місії для українських машинобудівних підприємств за фінансового	ДУ «Офіс з просування експорту України»,	Організовано 5 бізнес-місій на пріоритетні

№	Існуючий бар'єр збільшення експорту	Сфера втручання	Задачі	Перелік заходів для подолання існуючих бар'єрів	Суб'єкт, відповідальний за реалізацію	Очікувані результати реалізації заходів
				сприяння Фонду підтримки експорту (див. п. 5.1.1.1.)	ТПП	закордонні ринки
				3.1.1.3. Запустити пілотні проекти створення регіональних центрів (Харків, Дніпропетровськ, Львів, Одеса) підтримки експорту за методичною допомогою ДУ «Офіс з просування експорту України» та з залученням коштів територіальних громад	ДУ «Офіс з просування експорту України», місцеві територіальні громади	Створено регіональні центри підтримки експорту в Харкові, Дніпропетровську, Львові та Одесі
				3.1.1.4. Посилити спроможності ДУ «Офіс з просування експорту України» через його участь у Фонді підтримки експорту (див. п. 5.1.1.1.)	МЕРТ	Одним із розпорядників Фонду підтримки експорту визначено ДУ «Офіс з просування експорту України»
5	4. Нестача фінансових ресурсів для здійснення експорту	4.1. Фінансова підтримка експорту	4.1.1. Зниження витрат експортерів в процесі початку і розвитку експорту	4.1.1.1. Заснувати Фонд підтримки експорту МСБ, зокрема для започаткування ЗЕД, з мандатом роботи в наступних напрямках: <ul style="list-style-type: none"> • компенсація частини вартості участі українських компаній в зарубіжних виставках • компенсація частини вартості участі у зарубіжних бізнес-місіях, що організовуються ТПП України або офісом з просування експорту • фінансування консультативної маркетингової допомоги, що надаватиметься регіональними центрами підтримки експорту, яка буде безкоштовною для підприємств • компенсація частини вартості проведення маркетингових досліджень та розробки стратегій експорту новими експортерами • часткове покриття витрат на сертифікацію МСБ 	Кабінет міністрів України, МЕРТ	Частково компенсована вартість участі в закордонних виставках 50-ти українським машинобудівним підприємствам. Частково компенсована вартість участі в бізнес-місіях 50-ти українським машинобудівним підприємствам.
		4.2. Кредитування та страхування	4.2.1. Здешевлення кредитування та страхування експортних	4.2.1.1. Запустити роботу експортно-кредитного агентства з функцією страхування та кредитування експорту	МЕРТ	Запущено і успішно функціонує експортно-кредитне агентство України

№	Існуючий бар'єр збільшення експорту	Сфера втручання	Задачі	Перелік заходів для подолання існуючих бар'єрів	Суб'єкт, відповідальний за реалізацію	Очікувані результати реалізації заходів
		експортних операцій	операцій	4.2.1.2. Розробити нові програми підтримки експорту державними банками, зокрема: <ul style="list-style-type: none"> пільгове кредитування експортних операцій пріоритетних підсекторів, пільгові умови надання інших послуг підтримки експорту (факторинг, акредитиви та ін). започаткувати компенсації частини відсоткової ставки по кредитах при експорті продукції машинобудування 	Ощадбанк, Укрексімбанк, НБУ, МЕРТ, Мінфін	Створено програми з підтримки експорту та проінформовано про їх запуск більшість машинобудівних підприємств Компенсується не менше 30% відсоткової ставки за експортними кредитами
5	5. Імідж України як країни високих ризиків	5.1. Державна PR-політика	5.1.1. Покращення іміджу України за кордоном	5.1.1.1. Взяти участь на державному рівні у світових престижних виставках, зокрема таких як Expo 2020 Dubai	МЕРТ, ДУ «Офіс з просування експорту України»	Взято участь в не менш як 3 крупних світових виставках на державному рівні до 2021р.
				5.1.1.2. Проводити міжнародні заходи «Український індустриальний тиждень» із презентацією можливостей українського машинобудівного сектору та держави загалом	МЕРТ, ДУ «Офіс з просування експорту України»	Проведено не менше двох заходів в м. Києві
				5.1.1.3. Організувати виставки/ярмарки в цільових країнах з презентацією потенціалу машинобудівного сектору	МЕРТ, ДУ «Офіс з просування експорту України», ТПП	Організовано 10 заходів в цільових країнах
				5.1.1.4. Створити онлайн-платформу із презентацією бізнес-профілю українських машинобудівних підприємств та їх продукції.	ДУ «Офіс з просування експорту України», профільні асоціації	Створено та запущено в комерційну експлуатацію онлайн-платформи
				5.1.1.5. Організувати бізнес-місії зарубіжних імпортерів машинобудівної продукції в Україну, які передбачають відвідування зарубіжними гостями вітчизняних виробництв, що дозволило б покращити імідж галузі в цілому	ДУ «Офіс з просування експорту України», МЕРТ	Організовано не менше 10 бізнес-місій
6	6. Відсутність/нестача кваліфікованих менеджерів з експорту	6.1. Кадрове забезпечення експорту	6.1.1. Підвищення компетенцій менеджерів ЗЕД	6.1.1.1. Провести регіональні освітні семінари для менеджерів ЗЕД за допомогою залучення коштів та спеціалістів міжнародних донорських організацій (СБРР, Wnisef та ін).	ДУ «Офіс з просування експорту України», ТПП	Щорічне проведення не менше ніж 5 семінарів в кожній із областей України

№	Існуючий бар'єр збільшення експорту	Сфера втручання	Задачі	Перелік заходів для подолання існуючих бар'єрів	Суб'єкт, відповідальний за реалізацію	Очікувані результати реалізації заходів
				6.1.1.2. Запустити програми регулярних тренінгів з підвищення кваліфікації менеджерів з експорту машинобудівної продукції із залученням іноземних експертів та консультантів	ДУ «Офіс з просування експорту України», ТПП	Проведено навчання не менше 100 менеджерів з експорту машинобудівних підприємств
7	7. Низький рівень обізнаності експортерів із міжнародними програмами підтримки експорту Низька готовність до початку експорту	7.1. Інформування експортерів щодо програм підтримки. Мотивація до започаткування експорту	7.1.1. Підвищення рівня обізнаності експортерів із програмами підтримки експорту. Підвищення мотивації МСБ до започаткування експорту	7.1.1.1. Провести регіональні навчальні семінари для діючих та потенційних експортерів машинобудівної продукції з питань використання можливостей програм міжнародної технічної допомоги із залученням фінансування даними програмами (проекти HORIZON 2020, Cosme, EBRD, Wnisef, CUTIS і т.д.). 7.1.1.2. Розробити та провести спеціальні семінари та тренінги, спрямовані на підвищення мотивацій до започаткування експорту, з демонстрацією успішних кейсів регіональних експортерів та пропозицією фінансової підтримки ЗЕД	ДУ «Офіс з просування експорту України», ТПП	Щорічне проведення не менше ніж 2 семінарів в кожній із областей України
8	8. Слабке виробництво конкурентоздатної машинобудівної продукції	8.1. Виробництво машинобудівної продукції в Україні	8.1.1. Стимулювання виробництва конкурентоздатної продукції машинобудування	8.1.1.1. Впровадити індустріальну стратегію України, що повинна передбачати наступні положення: • спрямування публічних коштів на замовлення продукції вітчизняного виробництва з умовою подальшого виходу на експорт • ліквідація асиметрій в доступі українських виробників до інструментів виробничого розвитку у порівнянні із виробниками із інших країн (спеціальні економічні зони, банки розвитку, структурні фонди) • Звільнення від сплати мита при імпорті нового високотехнологічного обладнання та комплектуючих: ➤ розробити положення про визначення переліку нового високотехнологічного обладнання та комплектуючих, які повинні бути звільнені від сплати імпортного мита при ввезенні на митну територію України ➤ затвердити положення в якості нормативного акту, що регулює порядок імпорту нового високотехнологічного обладнання та комплектуючих	Кабінет Міністрів України, МЕРТ	Індустріальна стратегія впроваджена до реалізації

5. Прогноз впливу заходів зі стимулювання експорту на обсяги експорту у секторі машинобудування. Оцінка впливу на економіку України

Очікуваний вплив пропонованих заходів зі стимулювання експорту продукції машинобудування на ВВП та валовий випуск української економіки розраховано з використанням моделі «витрати-випуск».

Сценарні припущення

Обрахунок економічного ефекту від реалізації пропонованих заходів базувався на наступних сценарних припущеннях:

- подолано всі бар'єри, які ідентифіковані як ключові в процесі проведення опитування машинобудівних підприємств. Подолання бар'єрів здійснено шляхом реалізації заходів стимулювання експорту, що наведені в таблиці 68 (за винятком пунктів 2.1.6.1 та 8.1.1.1).
- решта факторів залишаються незмінними, а саме: стан виробничої інфраструктури, інвестиційне середовище, монетарна політика тощо.
- економічний ефект розраховано в річному вимірі – для першого умовного року після повної реалізації заходів стимулювання експорту.

Зміни обсягів ВВП та валового випуску

Модель «витрати-випуск» побудована на основі таблиці «витрати-випуск» економіки України за 2016 рік. Модель враховує прямі, непрямі та індуковані ефекти внаслідок зміни обсягів зовнішньої торгівлі. Прямий ефект – це зміна обсягів експорту продукції машинобудування. Непрямі ефекти – це зміна випуску та рівня зайнятості в секторах, які постачають товари та послуги галузям-експортерам. Індуковані ефекти – зростання випуску внаслідок зростання споживчих витрат домогосподарств та уряду за рахунок додаткових доходів, отриманих в галузях-експортерах.

Прогнозоване зростання річних обсягів експорту машинобудівної продукції внаслідок заходів, зазначених у розділі 4, становить 2 234 млн. дол. США.

Таблиця 70

Прогнозоване зростання річних обсягів експорту машинобудівної продукції унаслідок реалізації усіх заходів зі стимулювання експорту

КВЕД	Вид діяльності	Зміна відносно 2018 р., %	млн. дол. США	млн. грн. (в цінах 2016 р.)
26	Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	+40%	+248	+6 328
27	Виробництво електричного	+45%	+537	+13 719

КВЕД	Вид діяльності	Зміна відносно 2018 р., %	млн. дол. США	млн. грн. (в цінах 2016 р.)
	устаткування			
28	Виробництво машин і устаткування	+45%	+601	+15 359
29	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	+30%	+453	+11 574
30	Виробництво інших транспортних засобів	+50%	+395	+10 093
Всього:		+41%	+2 234	+57 073

Для урахування індукованих ефектів від зростання експорту продукції машинобудування розраховується мультиплікатор зовнішньої торгівлі. Дія цього мультиплікатора подібна до дії мультиплікатора Кейнса. Мультиплікатор зовнішньої торгівлі визначається як величина зміни національного продукту (ВВП) у результаті одиничної зміни експорту. Завдяки зростанню експорту зростають доходи осіб, пов'язаних з галузями-експортерами. Це, у власну чергу, створює додатковий попит на продукцію, обсяг якого залежить від граничної схильності до заощадження (*MPC*) і граничної схильності до імпорту (*MPM*). Чим меншими є два зазначені показники, тим більшим буде значення мультиплікатора і навпаки.

Формула для розрахунку мультиплікатора зовнішньої торгівлі має наступний вигляд:

$$K_x = \frac{1}{1 - MPC * (1 - T) + MPM} ,$$

де K_x – мультиплікатор зовнішньої торгівлі, MPC – маржинальна схильність до споживання, T – маржинальна ставка оподаткування і MPM – маржинальна схильність до імпорту. Для цілей цього дослідження середня схильність до споживання (APC), середня імпліцитна ставка оподаткування як частка ВВП ($AITR$) та середня схильність до імпорту (API) використовуються у якості замінників відповідно для MPC , T та MPM . В 2017 році в Україні APC дорівнювала 87,4%, $AITR$ – 31,6% і APM – 55,7%. За таких умов експортний мультиплікатор дорівнює 1,042.

Зміна обсягів ВВП (національного доходу) в результаті зміни обсягів експорту розраховується наступним чином:

$$\Delta GDP = \frac{1}{1 - MPC * (1 - T) + MPM} * \Delta X ,$$

де ΔX – зміна обсягів експорту (у нашому випадку експорту продукції машинобудування).

За умови зростання експорту машинобудівної продукції на 2 234 млн. дол. США (57 073 млн. грн. у цінах 2016 р.), зростання ВВП унаслідок дії експортного мультиплікатора сягне $57\,073 * 1,042 = 59\,470$ млн. грн. у цінах 2016 р.

Очікувані зміни у валовому випуску та валовій доданій вартості за секторами з урахуванням непрямих ефектів розраховуються з використанням моделі «витрати-випуск».

Модель «витрати-випуск» побудована з використанням наступних припущень:

- Незмінність обмінного курсу гривні до основних валют, у яких укладаються зовнішньоторговельні угоди (дол. США, Євро)
- Вектори «Некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства», «Зміна запасів матеріальних оборотних коштів» та «Придбання за виключенням вибуття цінностей» знаходяться на рівні 2016 р.
- Матриця технологічних коефіцієнтів, матриця імпорту товарів проміжного споживання та вектори імпорту кінцевого споживання та валового нагромадження основного капіталу (ВНОК) залишаються на рівні 2016 р.
- Структури векторів ВНОК, «Кінцевих споживчих витрат домашніх господарств» та «Кінцевих споживчих витрат сектору загального державного управління» залишаються на рівні 2016 р.

Вектор валового випуску (X) розраховується на основі вектора кінцевого споживання Y та оберненої матриці технологічних коефіцієнтів $(I - A)^{-1}$:

$$X = (I - A)^{-1}Y$$

ВВП розраховується як різниця між валовим випуском та проміжним споживанням.

Вектор імпорту розраховується в моделі на основі проміжного та кінцевого споживання. Зміни у проміжному споживанні імпорту розраховується з використанням таблиці коефіцієнтів витрат імпорту у проміжному споживанні.

У наступній таблиці наведені очікувані зміни обсягів валового випуску та ВВП внаслідок зростання експорту продукції машинобудування.

Таблиця 71

Очікувана річна зміна обсягів валового випуску та ВВП внаслідок зростання експорту продукції машинобудування, млн. грн. (ціни 2016 р.) до базового року

	Валовий випуск	ВВП	Експорт	Імпорт
Сільське, лісове та рибне господарство	2 523	1 110	0	264
Промисловість	78 214	45 955	57 073	28 283
<i>Добування кам'яного та бурого вугілля</i>	<i>601</i>	<i>269</i>	<i>0</i>	<i>768</i>

	Валовий випуск	ВВП	Експорт	Імпорт
Добування сирової нафти та природного газу	1 158	919	0	978
Добування металевих руд, інших корисних копалин	756	328	0	155
Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів	2 160	948	0	709
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та інших матеріалів	134	145	0	405
Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування	595	164	0	270
Виробництво коксу та коксопродуктів	670	81	0	136
Виробництво продуктів нафтоперероблення	296	272	0	936
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	809	224	0	1 368
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	130	88	0	298
Виробництво гумових і пластмасових виробів	1 192	247	0	1 144
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	590	145	0	321
Металургійне виробництво	5 016	792	0	4 714
Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	298	89	0	2 373
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	6 885	5 231	6 328	2 969
Виробництво електричного устаткування	13 832	6 458	13 719	570
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	16 200	6 658	15 359	7 662
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	11 707	16 232	11 574	2 224
Виробництво інших транспортних засобів	10 515	4 983	10 093	24
Виробництво меблів; іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування	537	242	0	234
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	3 860	1 353	0	11
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	274	88	0	16
Будівництво	559	137	0	2
Торгівля	9 774	4 866	0	65
Транспорт	2 551	1 240	0	1 348
Інші послуги	9 678	6 162	0	1 552
Всього	103 299	59 470	57 073	31 515

Прогнозне зростання ВВП внаслідок приросту експорту машинобудівної продукції становитиме 59 470 млн. грн. у цінах 2016 р. (+ 2,5%), що буде еквівалентним 56 464 млн. грн. у цінах 2019 р.

Таблиця 72

Річний приріст ВВП внаслідок приросту експорту продукції машинобудування

Показник	Значення
%	+2,5
млн. грн. у цінах 2016 р.	59 470
млн. грн. у цінах 2019 р.	89 912

*Дефлятори ВВП 2017 р. (фактичний), 2018 р. (оцінка) та 1 прогнозний рік – відповідно 22,1%, 15,4%, 7,3%

Зміна рівня зайнятості

Зміна зайнятості розраховується на основі показників зміни обсягів доданої вартості та продуктивності праці за секторами.

Таблиця 73

**Валова додана вартість, зайнятість та середня продуктивність праці за секторами/
видами економічної діяльності в 2016 р.**

	Валова додана вартість, млн. грн.	Зайнятість, тис. осіб	Продуктивність, млн. грн./особу
Сільське, лісове та рибне господарство	279 701	2 867	0,098
Промисловість	505 432	2 495	0,203
<i>Добування кам'яного та бурого вугілля</i>	15 735	141	0,112
<i>Добування сирової нафти та природного газу</i>	65 986	53	1,249
<i>Добування металевих руд, інших корисних копалин</i>	49 929	116	0,431
<i>Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів</i>	90 862	368	0,247
<i>Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та інших матеріалів</i>	13 190	123	0,108
<i>Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування</i>	20 286	126	0,160
<i>Виробництво коксу та коксопродуктів</i>	3 655	17	0,221
<i>Виробництво продуктів нафтоперероблення</i>	5 001	11	0,472
<i>Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції</i>	7 755	74	0,105
<i>Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів</i>	9 099	26	0,355
<i>Виробництво гумових і пластмасових виробів</i>	7 391	54	0,138
<i>Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	12 365	104	0,119
<i>Металургійне виробництво</i>	46 124	170	0,272
<i>Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування</i>	9 904	93	0,107
<i>Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції</i>	3 962	33	0,120
<i>Виробництво електричного устаткування</i>	8 617	58	0,148
<i>Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань</i>	17 119	140	0,122
<i>Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів</i>	4 020	54	0,074
<i>Виробництво інших транспортних засобів</i>	12 534	93	0,135
<i>Виробництво меблів; іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування</i>	19 587	152	0,129
<i>Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря</i>	73 809	350	0,211
<i>Водопостачання; каналізація, поводження з відходами</i>	8 502	141	0,060
Будівництво	47 457	645	0,074
Торгівля	318 075	3 516	0,090
Транспорт	156 745	997	0,157
Інші послуги	715818	5 758	0,124
Всього	2 023 228	16 277	0,124

Джерело: Державна служба статистики України

В наступній таблиці наведені розрахунки прогнозованої зміни зайнятості за секторами.

Таблиця 74

Прогнозна зміна зайнятості за секторами економіки внаслідок зростання експорту продукції машинобудування

	Продуктивність, млн.грн./особу	Зміна валової доданої вартості, млн. грн.	Зміна зайнятості, тис. осіб
Сільське, лісове та рибне господарство	0,098	1 076	11,0
Промисловість	0,203	23 077	177,9
<i>Добування кам'яного та бурого вугілля</i>	<i>0,112</i>	<i>222</i>	<i>2,0</i>
<i>Добування сирої нафти та природного газу</i>	<i>1,249</i>	<i>820</i>	<i>0,7</i>
<i>Добування металевих руд, інших корисних копалин</i>	<i>0,431</i>	<i>320</i>	<i>0,7</i>
<i>Виробництво харчових продуктів; напоїв та тютюнових виробів</i>	<i>0,247</i>	<i>397</i>	<i>1,6</i>
<i>Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та інших матеріалів</i>	<i>0,108</i>	<i>67</i>	<i>0,6</i>
<i>Виробництво деревини, паперу; поліграфічна діяльність та тиражування</i>	<i>0,160</i>	<i>131</i>	<i>0,8</i>
<i>Виробництво коксу та коксопродуктів</i>	<i>0,221</i>	<i>74</i>	<i>0,3</i>
<i>Виробництво продуктів нафтоперероблення</i>	<i>0,472</i>	<i>41</i>	<i>0,1</i>
<i>Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції</i>	<i>0,105</i>	<i>91</i>	<i>0,9</i>
<i>Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів</i>	<i>0,355</i>	<i>40</i>	<i>0,1</i>
<i>Виробництво гумових і пластмасових виробів</i>	<i>0,138</i>	<i>175</i>	<i>1,3</i>
<i>Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції</i>	<i>0,119</i>	<i>99</i>	<i>0,8</i>
<i>Металургійне виробництво</i>	<i>0,272</i>	<i>747</i>	<i>2,8</i>
<i>Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування</i>	<i>0,107</i>	<i>67</i>	<i>0,6</i>
<i>Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції</i>	<i>0,120</i>	<i>2 026</i>	<i>16,9</i>
<i>Виробництво електричного устаткування</i>	<i>0,148</i>	<i>4 067</i>	<i>27,5</i>
<i>Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань</i>	<i>0,122</i>	<i>5 080</i>	<i>41,7</i>
<i>Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів</i>	<i>0,074</i>	<i>2 799</i>	<i>37,8</i>
<i>Виробництво інших транспортних засобів</i>	<i>0,135</i>	<i>4 372</i>	<i>32,4</i>
<i>Виробництво меблів; іншої продукції; ремонт і монтаж машин і устаткування</i>	<i>0,129</i>	<i>191</i>	<i>1,5</i>
<i>Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря</i>	<i>0,211</i>	<i>1 176</i>	<i>5,6</i>
<i>Водопостачання; каналізація, поводження з відходами</i>	<i>0,060</i>	<i>76</i>	<i>1,3</i>
Будівництво	0,074	110	1,5
Торгівля	0,090	4 819	53,3
Транспорт	0,157	1 173	7,5
Інші послуги	0,124	5 648	45,4
Всього	0,124	35 903	296,6

Прогнозне зростання зайнятості в результаті збільшення експорту машинобудівної продукції становитиме близько 297 тис. нових робочих місць. Найбільше зростання зайнятості – на 178 тис. робочих місць має відбутися у промисловості. Слід зазначити, що використання у розрахунках середніх показників продуктивності праці може призводити до певної

переоцінки зростання зайнятості у зв'язку з неповним завантаженням робітників вже задіяних у виробництві.

Прогнозний вплив зростання обсягів експорту продукції машинобудування на податкові надходження Державного та місцевих бюджетів

Зростання експорту машинобудівної продукції матиме позитивний ефект на доходи бюджетів усіх рівнів завдяки поживленню економічної активності в країні.

З метою оцінки впливу заходів стимулювання експорту машинобудівної продукції на податкові надходження до Державного та місцевих бюджетів в наступній таблиці розраховані основні податки як частка ВВП в 2016-2017 рр.

Таблиця 75

ВВП України та податкові надходження в 2016-2017 рр.

	2016	2017
ВВП, млн. грн.	2 385 367	2 982 920
Податкові надходження, млн. грн.		
Податок на доходи фізичних осіб	138 782	185 686
Податок на прибуток	60 223	73 397
Податок на додану вартість	235 511	313 981
<i>Податок на додану вартість на товари (роботи, послуги) вироблені в Україні</i>	148 458	183 508
<i>Бюджетне відшкодування ПДВ</i>	-94 405	-120 061
<i>Податок на додану вартість на товари (роботи, послуги) імпортовані в Україну</i>	181 459	250 534
Всього податкових надходжень	650 782	828 159
Податкові надходження як частка ВВП, %		
Податок на доходи фізичних осіб	5,8%	6,2%
Податок на прибуток	2,5%	2,5%
Податок на додану вартість	9,9%	10,5%
<i>Податок на додану вартість на товари (роботи, послуги) вироблені в Україні</i>	6,2%	6,2%
<i>Бюджетне відшкодування ПДВ</i>	-4,0%	-4,0%
<i>Податок на додану вартість на товари (роботи, послуги) імпортовані в Україну</i>	7,6%	8,4%
Всього податкових надходжень	27,3%	27,8%

Джерело: Державне казначейство України

Для прогнозування зміни податкових надходжень використовуються імпліцитні податкові ставки як частки ВВП за 2017 р.

Таблиця 76

Прогнозна зміна податкових надходжень, млн. грн. (ціни 2016 р.)

	1-й рік після реалізації заходів стимулювання експорту
Зміна обсягів ВВП відносно базового року (2016 р.)	+59 470
Податкові надходження як частка ВВП	27,8%
Зміна обсягів податкових надходжень	+16 633

Для розрахунку номінальних показників були використані наступні величини дефлятора ВВП.

Таблиця 77

Дефлятори ВВП

	2017	2018	1 рік після реалізації всіх заходів зі стимулювання експорту
Дефлятор ВВП	22,1%	15,4%	7,3%

Джерело: Державна служба статистики України, Міністерство економічного розвитку та торгівлі України

Прогнозується, що річний чистий приріст податкових надходжень Державного та місцевих бюджетів унаслідок реалізації заходів зі стимулювання експорту продукції машинобудування становитиме 24 996 млрд. грн. у поточних цінах.

Таблиця 78

Прогнозна зміна податкових надходжень, млн. грн. (поточні ціни)

	Частка ВВП, %	млн. грн.
Зміна обсягів ВВП		89 912
<i>Податкові надходження, млн. грн.</i>		
Податок на доходи фізичних осіб	6,2%	5 575
Податок на прибуток	2,5%	2 248
Податок на додану вартість	10,5%	9 441
Інші податки	8,6%	7 732
Всього податкові надходження	27,8%	24 996

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що заходи зі стимулювання експорту машинобудівної продукції матимуть істотний позитивний ефект на обсяги виробництва, зайнятість та податкові надходження до бюджетів усіх рівнів.

Додатки

Додаток 1. Світова торгівля продукцією машинобудування в 2010-2017 рр. за секторами та категоріями кінцевого використання, млрд. дол. США

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
Інвестиційні товари	Виробництво автотранспортних засобів	679,7	790,5	809,9	840,1	875,6	838,3	866,4	920,3	4,4%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	420,3	460,6	477,4	468,7	474,3	429,2	407,9	450,6	1,0%
	Виробництво обладнання зв'язку	274,9	332,3	359,1	401,2	427,1	427,5	420,4	450,2	7,3%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	133,1	155,5	163,3	165,4	172,4	164,1	167,2	176,5	4,1%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	99,5	112,2	131,3	136,3	159,4	152,1	150,4	148,6	5,9%
	Виробництво іншого електричного устаткування	118,6	134,5	129,5	135,7	140,9	133,0	129,9	141,5	2,6%
	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н. в. і. у.	103,7	125,2	101,9	100,2	110,3	104,7	111,5	137,0	4,1%
	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	90,0	102,0	103,8	103,6	106,9	96,1	93,3	94,9	0,8%
	Виробництво інших pomp і компресорів	80,3	93,3	93,3	96,6	99,6	88,9	87,3	92,1	2,0%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	82,9	89,4	91,4	91,6	87,9	83,8	76,0	86,0	0,5%
	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	54,9	65,7	64,4	68,1	73,2	70,0	75,3	78,0	5,2%
	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.	60,8	71,4	71,6	74,8	79,0	71,7	71,4	76,3	3,3%
	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	68,7	95,5	103,4	84,3	81,3	70,4	62,9	73,6	1,0%
	Виробництво підйимального та вантажно-розвантажувального устаткування	49,0	60,7	65,2	67,8	71,4	67,4	65,5	69,6	5,1%
	Будування суден і плавучих конструкцій	65,4	64,1	57,8	60,9	42,9	41,6	43,7	65,2	0,0%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	59,0	57,4	54,8	53,2	54,1	51,1	52,5	50,7	-2,1%
	Виробництво металообробних машин	37,8	54,4	58,0	51,3	54,3	48,1	44,4	48,2	3,5%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	33,5	43,7	46,3	47,3	45,7	40,4	38,5	42,0	3,3%
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	28,4	31,9	33,4	32,4	32,7	31,1	31,2	33,1	2,2%
	Виробництво ручних електромеханічних і пневматичних інструментів	19,9	22,6	22,2	22,9	23,8	22,6	23,1	25,7	3,7%
Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів	19,4	23,8	21,5	22,9	23,2	22,5	21,9	23,6	2,9%	
Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	24,4	31,4	28,5	27,6	26,6	22,6	22,5	22,9	-0,9%	

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	15,5	18,7	18,7	19,9	20,9	19,0	18,7	20,6	4,1%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми	14,8	19,1	19,1	18,8	20,0	18,1	18,0	20,4	4,7%
	Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування	10,5	13,4	13,7	13,8	14,6	13,3	13,1	14,5	4,7%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	8,4	12,5	13,2	13,6	14,0	13,5	13,8	14,4	7,9%
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	13,1	15,3	18,8	15,4	14,1	12,6	10,8	13,7	0,7%
	Виробництво інших верстатів	12,6	15,0	14,2	13,3	14,6	12,7	12,3	13,6	1,1%
	Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів і периферійного устаткування	12,9	12,9	13,4	12,8	13,5	12,1	11,8	11,7	-1,4%
	Виробництво духових шаф, печей і пічних пальників	8,2	9,5	8,8	8,9	8,3	8,1	7,6	7,3	-1,7%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення паперу та картону	6,1	6,8	6,5	6,2	6,6	6,5	6,5	6,9	1,8%
	Виробництво неелектричних побутових приладів	2,9	3,2	3,1	3,0	3,1	2,9	2,8	3,0	0,5%
	Виробництво машин і устаткування для металургії	4,2	4,9	4,8	4,0	4,1	3,4	3,1	2,8	-5,6%
	Виробництво інших транспортних засобів і обладнання, не віднесених до інших угруповань	1,9	2,2	2,2	2,4	2,6	2,4	2,4	2,6	4,6%
	Виробництво годинників	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	-1,6%
	Виробництво електричних побутових приладів	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	4,3%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	1,6	0,7	0,4	0,6	0,5	0,8	1,1	0,0	-86,3%
	Всього	2 717,8	3 153,2	3 226,0	3 286,9	3 400,6	3 203,4	3 186,2	3 439,1	3,4%
Споживчі товари	Виробництво електричних побутових приладів	87,0	95,2	96,5	99,7	104,3	98,6	100,4	107,8	3,1%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення	97,5	91,0	85,4	76,7	76,5	67,7	61,6	62,9	-6,1%
	Виробництво годинників	28,8	37,6	39,8	40,9	44,7	43,2	39,5	40,1	4,8%
	Виробництво обладнання зв'язку	48,7	51,1	54,4	52,2	44,6	41,1	35,4	36,9	-3,9%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	19,2	21,1	20,1	20,3	21,2	22,4	24,7	30,2	6,7%
	Виробництво мотоциклів	15,4	17,6	17,9	18,0	18,8	17,2	19,1	21,6	5,0%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	32,9	33,9	29,5	28,0	26,9	22,7	21,1	19,5	-7,2%
	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	11,2	14,1	13,9	13,8	13,5	12,6	14,0	14,1	3,3%
	Будування прогулянкових і спортивних човнів	8,8	9,1	8,3	7,6	8,7	7,8	9,7	11,9	4,4%
Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок	10,6	11,5	11,7	11,7	12,2	11,8	11,2	11,8	1,5%	

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	8,9	9,3	9,7	9,9	10,2	9,3	9,3	9,2	0,5%
	Виробництво неелектричних побутових приладів	6,7	7,6	7,5	7,9	8,3	7,7	7,8	8,7	3,8%
	Виробництво батарей і акумуляторів	7,3	7,7	7,7	7,6	7,8	7,3	7,5	8,1	1,5%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	7,8	8,2	7,9	8,3	8,5	7,6	7,4	7,1	-1,4%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	4,3	5,0	4,8	5,0	5,3	5,1	5,3	5,7	4,1%
	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	2,7	3,0	2,8	2,9	2,8	2,6	2,8	3,0	1,7%
	Виробництво автотранспортних засобів	1,3	1,6	2,0	2,1	1,8	1,7	1,6	2,7	11,4%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	1,9	2,0	1,9	2,0	2,0	1,7	1,7	2,0	0,8%
	Виробництво електромонтажних пристроїв	0,8	1,0	1,1	1,3	1,3	1,3	1,5	1,8	11,4%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів	1,2	1,2	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	2,5%
	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.	1,0	1,1	1,0	1,0	1,1	1,1	1,0	1,1	1,9%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,8	1,1	-2,4%
	Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів і периферійного устаткування	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1	1,0	0,9	0,9	-4,4%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	0,9	1,3	0,9	1,0	0,8	1,6	0,8	0,9	-0,2%
	Будування суден і плавучих конструкцій	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	6,8%
	Всього	407,7	434,0	428,5	421,5	425,4	396,0	386,8	410,9	0,1%
Товари проміжного споживання	Виробництво електронних компонентів	671,2	697,9	703,8	763,6	782,9	780,2	803,3	900,6	4,3%
	Виробництво інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	283,2	333,8	340,9	360,1	374,8	349,9	360,9	385,8	4,5%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	147,9	164,8	185,3	201,8	215,9	215,8	236,8	246,1	7,5%
	Виробництво обладнання зв'язку	167,9	177,5	184,7	194,8	195,0	194,8	191,8	206,7	3,0%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	160,5	143,7	138,3	135,8	137,4	124,4	112,2	129,6	-3,0%
	Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури	92,2	107,3	111,7	119,0	120,7	114,3	116,8	124,6	4,4%
	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	104,5	122,0	119,3	116,2	119,9	111,2	109,8	115,2	1,4%
	Виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач і приводів	83,6	102,7	99,1	98,7	105,5	96,1	94,0	102,4	2,9%
	Виробництво інших кранів і клапанів	67,4	78,0	83,5	87,4	92,0	83,6	81,3	84,7	3,3%

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
	Виробництво електромонтажних пристроїв	67,4	74,6	74,6	77,8	80,7	75,5	77,0	83,0	3,0%
	Виробництво іншого електричного устаткування	56,8	63,5	62,3	64,8	68,4	65,7	65,6	75,7	4,2%
	Виробництво автотранспортних засобів	61,8	74,9	71,3	73,0	74,9	68,7	69,4	72,6	2,3%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	49,4	55,8	58,3	63,4	68,7	65,2	67,0	71,5	5,4%
	Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів	47,2	55,9	57,3	62,0	65,9	64,8	66,8	69,6	5,7%
	Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів і периферійного устаткування	85,8	87,8	80,3	78,7	74,8	67,0	62,7	67,2	-3,4%
	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н. в. і. у.	39,3	46,5	44,7	45,0	47,3	45,8	47,1	55,5	5,1%
	Виробництво батарей і акумуляторів	29,4	33,2	32,9	34,1	35,7	35,6	37,5	44,5	6,1%
	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.	36,6	41,6	41,2	43,7	45,1	41,2	41,3	44,0	2,7%
	Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів	39,1	47,8	44,9	44,7	45,5	40,7	38,5	41,3	0,8%
	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	44,6	55,2	57,8	54,3	53,9	44,9	38,0	41,1	-1,1%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	40,3	43,4	45,1	44,4	43,0	39,3	36,9	40,9	0,2%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	33,2	38,3	38,7	37,7	38,9	36,2	36,2	38,6	2,2%
	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	27,1	31,3	31,2	33,8	35,5	32,5	33,1	35,6	4,0%
	Виробництво інших pomp і компресорів	31,2	37,5	36,4	38,0	39,8	34,3	33,3	35,5	1,8%
	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	26,3	29,5	29,7	29,5	28,4	26,4	26,6	29,0	1,4%
	Виробництво підйомного та вантажно-розвантажувального устаткування	18,3	22,8	23,5	24,3	24,8	22,4	21,7	23,9	3,8%
	Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування	15,5	19,6	18,3	17,5	18,5	17,3	17,4	19,0	3,0%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	13,1	17,7	18,3	19,5	18,6	16,0	17,1	18,1	4,7%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	21,1	20,6	20,4	19,1	18,4	16,5	15,6	15,6	-4,2%
	Виробництво електричних побутових приладів	10,7	11,4	11,4	11,9	12,8	12,2	12,6	13,9	3,8%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	8,4	10,7	11,4	12,0	12,1	10,5	10,4	11,6	4,7%
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	10,0	12,7	12,3	12,2	13,3	12,0	11,4	10,9	1,3%
	Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок	9,0	10,0	11,0	10,5	11,4	11,4	10,7	10,9	2,8%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів	8,4	9,6	8,6	9,4	9,5	8,6	8,8	9,5	1,8%
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	7,9	8,8	8,9	8,8	9,0	8,6	8,9	9,1	2,0%

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	CAGR в 2010-2017 рр., %
	Виробництво інших верстатів	6,5	8,5	8,4	8,2	9,2	8,0	7,9	8,9	4,6%
	Виробництво волоконно-оптичних кабелів	5,4	6,3	6,6	7,0	7,4	7,3	7,6	8,7	7,1%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми	5,8	7,2	7,0	7,2	7,5	7,0	7,3	8,1	5,0%
	Виробництво мотоциклів	5,6	6,8	6,4	6,8	7,1	6,4	6,6	7,1	3,3%
	Виробництво годинників	5,0	6,3	7,5	7,2	6,9	6,4	5,9	5,5	1,2%
	Виробництво змонтованих електронних плат	5,2	5,4	5,5	5,7	6,0	5,8	5,6	5,2	0,1%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	3,7	4,4	4,4	4,6	4,8	4,4	4,8	4,8	3,9%
	Виробництво металообробних машин	3,6	4,5	4,6	4,4	4,6	4,1	3,9	4,5	3,4%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	3,9	4,6	3,5	3,2	4,0	3,6	4,2	4,4	1,8%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення паперу та картону	4,0	5,0	4,6	4,5	4,4	4,2	4,0	4,4	1,1%
	Виробництво машин і устаткування для металургії	5,4	6,0	5,9	5,4	5,2	4,5	4,2	4,1	-3,8%
	Виробництво ручних електромеханічних і пневматичних інструментів	3,4	3,9	3,8	3,9	4,0	3,8	3,8	4,1	2,7%
	Виробництво духових шаф, печей і пічних пальників	3,9	4,7	5,3	4,4	4,6	4,4	4,0	3,9	-0,3%
	Виробництво неелектричних побутових приладів	1,4	1,5	1,5	1,6	1,5	1,4	1,3	1,4	0,9%
	Всього	2 679,0	2 963,4	2 992,2	3 121,2	3 216,4	3 060,7	3 089,5	3 358,8	3,3%
ВСЬОГО		5 804,5	6 550,6	6 646,7	6 829,5	7 042,4	6 660,0	6 662,6	7 208,8	3,1%

Додаток 2. Позиції України на світовій торгівлі продукцією машинобудування

Вид діяльності	Український експорт		Світова торгівля	
	Обсяг в 2017 р., млн. дол. США	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Частка України, %
Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів	1 229,3	9,7%	5,7%	1,77%
Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	362,7	-6,9%	6,9%	0,09%
Виробництво електричних побутових приладів	334,1	8,1%	3,2%	0,27%
Виробництво обладнання зв'язку	285,7	24,7%	5,0%	0,04%
Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	240,4	-28,0%	1,0%	0,97%
Виробництво інших pomp і компресорів	160,3	-13,7%	1,9%	0,13%
Будування суден і плавучих конструкцій	158,6	-1,9%	0,0%	0,24%
Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	156,6	-14,9%	0,9%	0,13%
Виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів механічних передач і приводів	154,4	-6,2%	2,9%	0,15%
Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	151,6	-12,3%	1,0%	0,11%
Виробництво іншого електричного устаткування	141,9	-0,6%	3,1%	0,07%
Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	130,8	-8,0%	3,7%	0,06%
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	105,5	0,9%	3,6%	0,18%
Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	101,3	-11,8%	0,2%	0,09%
Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури	91,2	-8,5%	4,4%	0,07%
Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	87,3	-4,9%	4,6%	0,07%
Виробництво електромонтажних пристроїв	83,4	0,9%	3,2%	0,10%
Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування	80,4	-9,9%	4,8%	0,09%
Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів	71,9	-7,3%	0,8%	0,17%
Виробництво інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	67,5	-7,7%	4,5%	0,02%
Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.	66,8	-3,9%	3,1%	0,05%
Виробництво машин і устаткування для металургії	61,4	-13,5%	-4,6%	0,89%
Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування	60,9	-6,5%	3,7%	0,18%
Виробництво батарей і акумуляторів	55,3	-15,7%	5,3%	0,11%

Вид діяльності	Український експорт		Світова торгівля	
	Обсяг в 2017 р., млн. дол. США	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Частка України, %
Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н. в. і. у.	54,5	-10,2%	4,3%	0,03%
Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення	43,0	-2,1%	-4,4%	0,03%
Виробництво інших кранів і клапанів	39,5	-11,8%	3,3%	0,05%
Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	36,9	-2,6%	4,1%	0,15%
Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів і периферійного устаткування	34,1	28,5%	-3,2%	0,04%
Виробництво електричного освітлювального устаткування	31,8	-4,0%	4,6%	0,04%
Виробництво автотранспортних засобів	31,0	-29,9%	4,3%	0,00%
Виробництво змонтованих електронних плат	29,6	35,9%	0,1%	0,56%
Будування прогулянкових і спортивних човнів	25,7	10,3%	4,4%	0,22%
Виробництво електронних компонентів	25,1	-10,2%	4,3%	0,00%
Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	18,6	-7,4%	0,4%	0,01%
Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	16,6	-35,5%	0,2%	0,00%
Виробництво неелектричних побутових приладів	15,8	-10,8%	2,6%	0,12%
Виробництво металообробних машин	15,5	-18,1%	3,5%	0,03%
Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	14,0	-9,2%	5,6%	0,04%
Виробництво духових шаф, печей і пічних пальників	11,1	-17,2%	-1,2%	0,10%
Виробництво волоконно-оптичних кабелів	7,8	15,7%	7,1%	0,09%
Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми	7,7	1,1%	4,7%	0,03%
Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	7,5	-6,2%	1,9%	0,01%
Виробництво інших верстатів	7,3	-9,6%	2,4%	0,03%
Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок	5,9	18,8%	2,1%	0,03%
Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів	5,3	11,0%	2,5%	0,02%
Виробництво годинників	2,5	6,6%	4,2%	0,01%
Виробництво машин і устаткування для виготовлення паперу та картону	2,4	-5,7%	1,5%	0,02%

Вид діяльності	Український експорт		Світова торгівля	
	Обсяг в 2017 р., млн. дол. США	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Темп приросту в 2010-2017 рр., %	Частка України, %
Виробництво ручних електромеханічних і пневматичних інструментів	1,5	-21,1%	3,6%	0,01%
Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	1,2	-37,1%	-6,5%	0,00%
Виробництво інших транспортних засобів і обладнання, не віднесених до інших угруповань	0,9	5,3%	4,6%	0,03%
Виробництво мотоциклів	0,1	-20,3%	4,5%	0,00%
ВСЬОГО	4 932,3	-8,4%	3,1%	0,07%

Додаток 3. Індеси продукції машинобудування в Україні в 2010-2018 рр.

Код КВЕД-2010	Найменування виду діяльності	Щорічні індеси									До рівня 2010 р., .
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017	
26-30	Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	142,4	115,4	96,7	86,4	79,4	85,9	102	107,9	100,4	72,7
26	Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	105,7	102,4	89,7	86	77,9	71,3	124,2	109,2	96,3	57,3
26.4	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення				98,5	71,6	32,9	21,7	95,1	116,1	
26.6	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування				35	44,2	129,3	139,8	82,6	107,3	
27	Виробництво електричного устаткування	163,6	125,8	88,6	91,1	100,9	89,8	100,9	97,5	82,2	74,4
27.1	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	228,2	139	80,4	98,9	116,5	91	104,9	95	69,4	81,0
27.11	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	264,4	77,5	117	107,6	114,2	85	108,2	88,8	40,6	36,9
27.12	Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури	164,3	313,7	54,6	85,8	120,9	101,6	100	105,1	108,7	206,2
27.2	Виробництво батарей і акумуляторів				93	55,8	72,6	95,6	111,5	92,5	
27.3	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	119,7	129,7	101,3	74,1	86,5	92,2	103,1	103,1	106,9	88,2
27.4	Виробництво електричного освітлювального устаткування				97,4	87,8	83,3	103,7	74,1	98,1	
27.5	Виробництво побутових приладів	112,7	112,5	88,6	91	84,4	77,5	92,1	96,5	106,5	56,2
27.9	Виробництво іншого електричного устаткування				69,4	101	110,3	70,6	128,3	122,3	
28	Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	133,9	109,9	97,3	93,5	88,7	87,5	102,3	106,6	101,2	85,6
28.1	Виробництво машин і устаткування загального призначення	122,4	99,9	99,9	109,6	87,6	89,3	88,9	92,8	102,9	72,6
28.2	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення				86,3	97	91,1	115,3	119,4	101,5	
28.3	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	213,1	138,7	81,9	87,6	86,8	104,4	115	100,7	82,1	85,7
28.4	Виробництво металообробних машин і верстатів	120,1	101,8	108,2	62,3	75,6	97,3	103	107,5	108	60,4
28.9	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	127,1	99,1	99,9	84,3	86,6	76,8	109,6	116,6	105,2	74,6
28.91	Виробництво машин і устаткування для металургії	140,4	88,7	100,4	84,9	93,2	71,6	111	103,8	109	63,4
28.92	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	95,2	123,7	107,5	81,8	82	66,7	108	134,7	106,3	92,0
28.93	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	124,6	125,3	173,5	81,5	74,4	117,2	107,1	105,3	95,5	166,4
29, 30	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	154,8	119,1	100,4	79,8	64,3	85	98,4	115,5	109,5	64,9

Код КВЕД- 2010	Найменування виду діяльності	Щорічні індекси									До рівня 2010 р., .
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017	
29	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	125,6	122	87,7	89,3	90,3	118,6	99,1	112,4	106,7	121,6
29.1	Виробництво автотранспортних засобів	123,9	132	75,3	68,3	54,2	49,4	72,2	176,1	95,6	22,1
29.3	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	127,6	118,8	90,1	93,3	96,5	125,2	98,5	110,9	108,4	142,9
30	Виробництво інших транспортних засобів	161,2	118,6	102,6	78,4	59,9	76,3	98,1	116,8	110,7	55,3
30.2	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	245,3	125,5	100,6	65,5	37,3	41,4	106,4	202,4	132	36,3

Додаток 4. Український експорт продукції машинобудування в 2010-2018 рр. за секторами та категоріями кінцевого використання, млрд. дол. США

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
Інвестиційні товари	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	2 066.0	3 315.1	3 332.4	1 946.0	555.1	88.1	123.5	83.3	66.5	-34.9%
	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	459.7	602.1	653.0	609.0	344.1	157.0	110.1	139.9	154.3	-12.8%
	Виробництво інших pomp і компресорів	403.1	437.9	433.5	348.0	220.8	166.8	119.9	124.7	128.4	-13.3%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	44.3	215.9	845.4	202.7	181.5	133.7	26.3	16.9	11.4	-15.6%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	206.6	222.3	273.9	277.5	198.2	124.9	131.8	117.1	106.7	-7.9%
	Виробництво автотранспортних засобів	366.5	426.3	371.7	169.1	115.2	80.7	52.7	18.7	15.0	-33.0%
	Будування суден і плавучих конструкцій	181.9	77.9	320.7	158.2	61.5	76.0	84.1	158.6	184.1	0.2%
	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	103.1	156.6	256.5	193.7	143.6	58.9	53.6	69.1	90.6	-1.6%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	74.7	147.2	162.8	159.7	126.1	67.4	61.8	81.5	70.6	-0.7%
	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	127.7	176.0	139.6	118.7	90.5	45.9	36.2	46.6	62.9	-8.5%
	Виробництво підйимального та вантажно-розвантажувального устаткування	116.4	147.5	104.4	138.3	59.8	46.6	43.5	46.4	58.0	-8.3%
	Виробництво іншого електричного устаткування	70.2	93.6	87.7	103.3	74.4	65.7	77.4	59.4	69.0	-0.2%
	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.	65.5	91.1	85.6	113.1	90.0	50.6	44.4	50.4	56.2	-1.9%
	Виробництво обладнання зв'язку	9.7	62.6	65.5	62.1	41.4	56.0	66.4	82.4	93.4	32.7%
	Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування	60.3	80.7	92.9	92.7	61.5	33.9	27.2	35.6	37.6	-5.7%
	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н. в. і. у.	79.4	67.9	59.5	73.5	42.5	26.6	29.3	44.3	42.0	-7.6%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	34.4	36.3	46.6	43.7	37.4	19.4	18.1	27.7	30.5	-1.5%
	Виробництво металообробних машин	39.8	36.0	30.8	37.1	34.5	15.3	15.1	12.0	18.6	-9.1%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	46.9	31.8	28.6	35.2	23.5	8.6	5.9	5.7	6.1	-22.6%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	20.4	15.2	22.2	18.8	14.2	14.5	13.8	11.5	11.4	-7.1%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	19.2	16.9	14.2	14.9	21.9	11.0	10.3	8.7	11.8	-5.9%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	11.7	9.3	10.9	17.1	6.6	15.0	16.8	8.5	12.4	0.7%
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	10.2	14.9	21.6	12.6	14.9	5.8	4.8	5.2	6.7	-5.1%
	Виробництво духових шаф, печей і пічних пальників	12.5	15.1	20.9	10.7	10.3	3.7	1.9	3.2	7.5	-6.3%
Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми	5.2	8.9	5.7	6.7	9.9	4.9	7.1	6.5	6.7	3.4%	
Виробництво інших верстатів	7.9	9.5	9.0	9.7	6.4	5.5	3.5	3.4	6.6	-2.2%	
Виробництво машин і устаткування для металургії	23.6	2.6	2.5	2.6	9.0	1.7	0.2	0.2	0.1	-47.6%	
Виробництво ручних електромеханічних і пневматичних інструментів	7.8	7.2	6.1	7.3	2.3	1.9	1.2	1.4	2.6	-12.9%	

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
	Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів і периферійного устаткування	4.4	4.7	6.8	5.2	1.0	1.2	0.9	1.0	1.2	-15.2%
	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	9.0	2.6	3.9	4.4	2.3	0.8	0.6	1.1	1.4	-21.0%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	24.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	-100.0%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів	1.6	3.4	2.0	3.1	1.9	2.0	1.7	4.4	3.1	8.8%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення паперу та картону	1.2	2.6	3.6	1.3	1.5	1.7	1.4	1.4	1.5	2.2%
	Виробництво інших транспортних засобів і обладнання, не віднесених до інших угруповань	0.6	1.1	1.7	1.8	0.6	0.8	0.7	0.9	1.5	11.5%
	Виробництво неелектричних побутових приладів	0.2	0.2	2.1	0.8	0.7	0.2	0.5	0.6	0.9	18.1%
	Виробництво годинників	0.5	0.3	0.4	0.4	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	-14.1%
	Виробництво електричних побутових приладів	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.8%
	Всього	4 716.5	6 539.3	7 524.7	4 999.0	2 605.4	1 392.6	1 192.6	1 278.5	1 377.1	-14.3%
Споживчі товари	Виробництво електричних побутових приладів	136.5	178.6	172.8	153.1	137.3	101.1	122.1	242.0	312.4	10.9%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	1.0	346.6	397.6	275.6	243.7	76.2	82.5	34.9	35.0	56.0%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	313.9	0.4	0.3	1.0	0.3	0.5	0.1	0.5	0.5	-55.8%
	Виробництво неелектричних побутових приладів	34.8	42.7	42.9	38.3	27.4	13.7	12.3	14.7	24.5	-4.3%
	Будування прогулянкових і спортивних човнів	12.9	14.1	24.1	32.9	31.8	26.1	22.3	25.7	33.1	12.5%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	10.1	11.1	13.0	13.6	8.3	6.9	5.4	5.6	4.5	-9.6%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	5.9	6.4	4.1	3.7	3.1	4.6	2.5	2.8	5.5	-0.7%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	5.7	7.9	4.5	4.7	2.6	2.0	1.5	1.2	0.4	-29.4%
	Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок	1.4	1.7	1.6	1.1	1.8	1.2	3.5	5.8	7.1	22.2%
	Виробництво обладнання зв'язку	0.0	2.3	2.6	2.7	1.2	0.5	1.7	2.3	5.0	233.2%
	Виробництво годинників	1.1	2.1	1.5	1.2	1.1	1.3	1.5	2.0	1.9	6.9%
	Виробництво автотранспортних засобів	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	4.3	7.9	
	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	0.2	0.2	2.0	0.5	1.0	0.9	0.1	0.2	0.4	11.4%
	Виробництво батарей і акумуляторів	0.2	0.3	0.1	0.2	0.1	0.3	0.2	1.5	0.3	2.4%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	0.4	0.7	1.0	0.2	0.2	0.1	0.1	0.0	0.1	-14.7%
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	0.0	0.0	1.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.3	6.6%

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
	Будування суден і плавучих конструкцій	0.1	0.1	0.3	0.1	0.2	0.0	0.1	0.0	0.1	0.4%
	Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	-14.7%
	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	9.2%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.1	0.1	0.3	82.2%
	Виробництво мотоциклів	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	-15.1%
	Виробництво електромонтажних пристроїв	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	0.0	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2	80.9%
	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	12.3%
	Всього	525.1	615.7	670.1	529.4	460.5	235.7	256.3	344.0	439.9	-2.2%
Товари проміжного споживання	Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів	644.5	938.6	816.4	975.3	1 054.7	941.0	1 017.4	1 229.3	1 379.6	10.0%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	546.2	609.4	670.6	839.9	707.3	532.0	294.9	343.0	298.5	-7.3%
	Виробництво двигунів і турбін, крім авіаційних, автотранспортних і мотоциклетних двигунів	370.6	416.8	483.6	471.4	401.0	299.0	232.1	150.5	134.6	-11.9%
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	327.2	482.8	770.9	514.4	282.0	118.3	109.1	157.1	181.4	-7.1%
	Виробництво підшипників, зубчастих передач, елементів передач і приводів	242.3	286.0	261.1	257.7	207.9	149.8	146.0	154.4	158.2	-5.2%
	Виробництво обладнання зв'язку	51.4	88.2	169.5	137.1	149.3	113.3	108.6	201.0	240.7	21.3%
	Виробництво електророзподільчої та контрольної апаратури	170.3	186.1	188.2	150.9	98.0	65.3	73.6	91.2	103.2	-6.1%
	Виробництво батарей і акумуляторів	182.2	213.1	157.0	146.5	80.4	36.0	36.2	53.8	57.7	-13.4%
	Виробництво інших видів електронних і електричних проводів і кабелів	121.9	134.3	126.3	111.5	109.4	76.1	54.3	71.9	70.8	-6.6%
	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	116.9	136.3	133.7	154.3	97.3	51.6	47.6	54.7	67.4	-6.7%
	Виробництво інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	118.4	118.3	116.0	116.3	95.2	58.2	53.0	67.5	76.3	-5.3%
	Виробництво електромонтажних пристроїв	78.6	99.9	102.1	100.8	100.7	77.8	66.3	83.3	90.0	1.7%
	Виробництво іншого електричного устаткування	77.4	86.1	83.0	80.2	76.2	67.0	63.5	82.5	157.9	9.3%
	Виробництво інших кранів і клапанів	95.3	111.2	124.5	118.0	96.8	57.3	39.9	39.5	46.1	-8.7%
	Виробництво машин і устаткування для металургії	146.3	119.2	97.7	86.5	65.1	38.5	38.0	61.2	69.5	-8.9%
	Виробництво електричних побутових приладів	56.6	64.9	58.0	68.1	81.1	84.0	92.2	92.1	85.9	5.4%
	Виробництво інших pomp і компресорів	46.0	61.9	73.2	106.2	41.9	32.9	31.7	35.5	43.6	-0.7%
	Виробництво підіймального та вантажно-розвантажувального устаткування	49.9	49.0	42.0	54.1	74.5	27.4	26.8	34.0	30.6	-5.9%
	Виробництво промислового холодильного та вентиляційного устаткування	20.5	38.8	80.7	55.8	42.7	13.8	35.4	18.1	24.4	2.2%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	32.2	39.1	47.0	60.3	37.6	21.0	19.9	26.1	36.1	1.4%
Виробництво гідравлічного та пневматичного устаткування	37.4	34.8	40.4	40.2	27.6	22.2	17.4	25.3	20.4	-7.3%	
Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	24.2	46.1	45.3	35.2	31.8	20.7	22.6	16.7	16.0	-5.1%	

Вид	Сектор	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	CAGR в 2010-2018 рр., %
	Виробництво електронних компонентів	53.4	32.2	32.9	23.4	25.1	17.1	21.0	25.1	21.5	-10.7%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	24.6	28.3	27.7	22.8	22.7	18.7	21.7	24.0	24.6	0.0%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	27.0	32.8	32.4	38.1	20.3	13.2	11.6	13.6	12.0	-9.7%
	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення, н. в. і. у.	22.9	28.0	34.0	31.3	17.9	13.3	13.4	16.3	22.3	-0.4%
	Виробництво офісних машин і устаткування, крім комп'ютерів	1.2	17.3	18.0	19.8	18.3	20.3	28.8	33.0	27.0	47.4%
	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення, н. в. і. у.	36.1	15.2	17.4	25.2	11.5	8.0	11.3	10.2	13.3	-11.8%
	Виробництво духових шаф, печей і пічних пальників	29.1	26.8	22.5	17.8	9.8	6.2	4.9	7.9	6.8	-16.6%
	Виробництво змонтованих електронних плат	0.0	0.8	1.0	2.4	2.2	12.6	29.4	29.6	40.8	
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	22.3	20.8	19.7	11.9	9.4	7.7	3.8	4.6	5.0	-17.0%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	19.8	12.1	10.3	9.0	8.5	7.9	8.8	10.1	13.5	-4.7%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення харчових продуктів і напоїв, перероблення тютюну	10.0	13.2	13.6	15.6	11.0	7.0	8.1	9.2	9.4	-0.8%
	Виробництво автотранспортних засобів	6.9	4.4	4.8	9.6	8.6	1.5	15.3	8.0	15.7	10.9%
	Виробництво металообробних машин	23.1	8.2	6.9	12.4	7.1	4.9	3.2	3.6	2.7	-23.5%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	8.4	3.2	10.5	15.6	5.9	5.5	4.4	5.3	3.6	-10.2%
	Виробництво інших верстатів	6.8	6.0	7.0	5.9	5.5	2.5	4.1	3.9	4.4	-5.4%
	Виробництво волоконно-оптичних кабелів	2.8	2.7	3.4	3.2	3.3	5.1	4.6	7.8	9.4	16.3%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	1.9	2.9	4.4	8.5	4.6	2.8	2.9	2.5	2.5	3.4%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення пластмас і гуми	2.0	2.7	4.9	5.0	2.5	2.3	2.2	1.2	1.1	-6.8%
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	1.5	2.3	3.2	3.2	3.1	2.6	2.4	2.3	3.0	9.3%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення текстильних, швейних, хутряних і шкіряних виробів	0.8	7.5	3.2	0.6	0.8	0.4	0.5	0.8	0.6	-4.5%
	Виробництво машин і устаткування для виготовлення паперу та картону	2.4	1.4	2.1	1.6	0.8	0.2	0.5	1.0	1.6	-5.2%
	Виробництво годинників	0.0	0.0	0.1	0.8	0.8	0.6	0.5	0.5	0.5	42.3%
	Виробництво мотоциклів	0.5	0.5	0.7	1.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	-17.5%
	Виробництво неелектричних побутових приладів	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.3	0.4	0.5	15.7%
	Виробництво велосипедів, дитячих та інвалідних колясок	0.3	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.6	7.1%
	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	0.4	0.0	0.5	0.1	0.0	0.0	0.2	0.0	0.0	-26.0%
	Виробництво ручних електромеханічних і пневматичних інструментів	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	5.2%
	Всього	3 860.6	4 630.7	4 969.0	4 966.1	4 158.3	3 063.9	2 830.5	3 309.9	3 631.2	-0.8%
ВСЬОГО		9 102.1	11 785.8	13 163.7	10 494.5	7 224.2	4 692.3	4 279.4	4 932.3	5 448.2	-6.2%

Додаток 5. Схильність до кластеризації основних сегментів машинобудування в Україні (1/2)

Область	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів та супутнього устаткування	Виробництво машин і устаткування загального призначення	Виробництво інших машин спеціального призначення	Виробництво вузлів і деталей для автотранспортних засобів	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення
Вінницька						
Волинська						
Дніпропетровська						
Донецька						
Житомирська						
Закарпатська						
Запорізька						
Івано-Франківська						
Кіровоградська						
Київська						
Луганська						
Львівська						
м. Київ						
Миколаївська						
Одеська						
Полтавська						
Рівненська						
Сумська						
Тернопільська						
Харківська						
Херсонська						
Хмельницька						
Черкаська						
Чернівецька						
Чернігівська						

Схильність до кластеризації основних сегментів машинобудування в Україні (2/2)

Область	Виробництво залізничного рухомого складу	Виробництво сільсько-господарської техніки	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	Виробництво обладнання для вимірювання, дослідження та навігації	Виробництво побутової техніки	Виробництво іншого електричного устаткування
Вінницька						
Волинська						
Дніпропетровська						
Донецька						
Житомирська						
Закарпатська						
Запорізька						
Івано-Франківська						
Кіровоградська						
Київська						
Луганська						
Львівська						
м. Київ						
Миколаївська						
Одеська						
Полтавська						
Рівненська						
Сумська						
Тернопільська						
Харківська						
Херсонська						
Хмельницька						
Черкаська						
Чернівецька						
Чернігівська						

Додаток 6. Матриця спеціалізації областей України в розрізі сегментів машинобудування (1/4)

Область	Виробництво електронних компонентів і плат	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	Виробництво обладнання зв'язку	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування
Вінницька						
Волинська						
Дніпропетровська						
Донецька						
Житомирська						
Закарпатська						
Запорізька						
Івано-Франківська						
Кіровоградська						
Київська						
Луганська						
Львівська						
м. Київ						
Миколаївська						
Одеська						
Полтавська						
Рівненська						
Сумська						
Тернопільська						
Харківська						
Херсонська						
Хмельницька						
Черкаська						
Чернівецька						
Чернігівська						

Матриця спеціалізації областей України в розрізі сегментів машинобудування (2/4)

Область	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільчої та контрольної апаратури	Виробництво батарей і акумуляторів	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	Виробництво електричного освітлювального устаткування
Вінницька						
Волинська						
Дніпропетровська						
Донецька						
Житомирська						
Закарпатська						
Запорізька						
Івано-Франківська						
Кіровоградська						
Київська						
Луганська						
Львівська						
м. Київ						
Миколаївська						
Одеська						
Полтавська						
Рівненська						
Сумська						
Тернопільська						
Харківська						
Херсонська						
Хмельницька						
Черкаська						
Чернівецька						
Чернігівська						

Матриця спеціалізації областей України в розрізі сегментів машинобудування (3/4)

Область	Виробництво побутових приладів	Виробництво іншого електричного устаткування	Виробництво машин і устаткування загального призначення	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	Виробництво металообробних машин і верстатів	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення
Вінницька							
Волинська							
Дніпропетровська							
Донецька							
Житомирська							
Закарпатська							
Запорізька							
Івано-Франківська							
Кіровоградська							
Київська							
Луганська							
Львівська							
м. Київ							
Миколаївська							
Одеська							
Полтавська							
Рівненська							
Сумська							
Тернопільська							
Харківська							
Херсонська							
Хмельницька							
Черкаська							
Чернівецька							
Чернігівська							

Матриця спеціалізації областей України в розрізі сегментів машинобудування (4/4)

Область	Виробництво автотранспортних засобів	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	Будування суден і човнів	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.
Вінницька							
Волинська							
Дніпропетровська							
Донецька							
Житомирська							
Закарпатська							
Запорізька							
Івано-Франківська							
Кіровоградська							
Київська							
Луганська							
Львівська							
м. Київ							
Миколаївська							
Одеська							
Полтавська							
Рівненська							
Сумська							
Тернопільська							
Харківська							
Херсонська							
Хмельницька							
Черкаська							
Чернівецька							
Чернігівська							

Додаток 7. Загальний обсяг витрат підприємств машинобудування на інноваційну діяльність в 2010-2017 рр., млн. дол. США

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	2017	Зміна 2017 до 2010	
				млн.\$	%
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	Виробництво автотранспортних засобів	2,23	1,90	-0,34	-15%
	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	2,84	0,72	-2,12	-75%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	0,11	-	-0,11	-100%
	Всього	5,18	2,62	-2,57	-50%
Виробництво електричного устаткування	Виробництво батарей і акумуляторів	0,01	-	-0,01	-100%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	0,38	0,05	-0,33	-86%
	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	7,98	3,91	-4,06	-51%
	Виробництво іншого електричного устаткування	10,35	11,74	1,39	13%
	Виробництво побутових приладів	2,00	0,64	-1,36	-68%
	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	6,46	7,47	1,01	16%
	Всього	27,18	23,82	-3,36	-12%
Виробництво інших транспортних засобів	Будування суден і човнів	6,08	0,61	-5,47	-90%
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	10,71	1,64	-9,07	-85%
	<i>Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування</i>	<i>86,77</i>	<i>36,88</i>	<i>-49,89</i>	<i>-57%</i>
	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	0,00	-	-0,00	-100%
	Всього	103,56	39,13	-64,43	-62%
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	Виробництво електронних компонентів і плат	7,13	0,04	-7,08	-99%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	0,07	0,10	0,03	45%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	6,18	3,34	-2,84	-46%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	-	0,09	0,09	-
	Виробництво обладнання зв'язку	0,65	0,13	-0,52	-80%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	0,17	1,47	1,29	750%
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	0,01	0,01	-0,00	-30%
	Всього	14,20	5,18	-9,03	-64%

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	2017	Зміна 2017 до 2010	
				млн.\$	%
Виробництво машин і устаткування	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	1,53	0,57	-0,96	-63%
	<i>Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення</i>	76,71	17,76	-58,95	-77%
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	7,31	6,30	-1,01	-14%
	<i>Виробництво машин і устаткування загального призначення</i>	70,29	21,55	-48,74	-69%
	Виробництво металообробних машин і верстатів	0,92	0,08	-0,84	-92%
	Всього	156,75	46,25	-110,50	-70%
ВСЬОГО		306,88	116,99	-189,89	-62%

Джерело: Державна Служба статистики України

Додаток 8. Частка витрат підприємств машинобудування на інноваційну діяльність в обсягах реалізації в 2010-2017 рр., %

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	2017
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	Виробництво автотранспортних засобів	0,30%	0,70%
	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	0,65%	0,14%
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	0,25%	0,00%
	Всього	0,42%	0,31%
Виробництво електричного устаткування	Виробництво батарей і акумуляторів	0,00%	0,00%
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	0,32%	0,07%
	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	0,94%	0,90%
	Виробництво іншого електричного устаткування	8,73%	9,65%
	Виробництво побутових приладів	0,72%	0,36%
	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	1,53%	2,20%
	Всього	1,32%	1,90%
Виробництво інших транспортних засобів	Будування суден і човнів	3,90%	0,82%
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	0,32%	0,33%
	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	10,05%	5,35%
	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	0,01%	0,00%
	Всього	8,47%	4,63%
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	Виробництво електронних компонентів і плат	2,47%	0,12%
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	0,29%	0,79%
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	1,79%	1,34%
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	0,00%	0,10%
	Виробництво обладнання зв'язку	1,20%	0,15%
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	0,56%	4,68%
	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	0,03%	0,03%
	Всього	1,56%	0,98%
Виробництво машин і	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	0,11%	0,09%

Сектор машинобудування устаткування	Сегмент машинобудування	2010	2017
	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	5,64%	2,65%
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	1,44%	1,45%	
Виробництво машин і устаткування загального призначення	5,64%	3,60%	
Виробництво металообробних машин і верстатів	0,83%	0,24%	
Всього	3,90%	2,02%	
ВСЬОГО		2,43%	1,89%

Джерело: Державна Служба статистики України

Додаток 9. Кількість підприємств машинобудування, які інвестували в інноваційну діяльність в 2010-2017 рр., од.

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	% від загальної к-ті	2017	% від загальної к-ті	Зміна 2017 до 2010
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	Виробництво автотранспортних засобів	8	21,6%	5	9,8%	-3
	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	9	6,3%	11	7,0%	2
	Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	5	10,2%	0	0,0%	-5
	Всього	22	9,6%	16	5,8%	-6
Виробництво електричного устаткування	Виробництво батарей і акумуляторів	2	7,7%	0	0,0%	-2
	Виробництво електричного освітлювального устаткування	6	7,0%	4	2,9%	-2
	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	25	7,4%	14	3,4%	-11
	Виробництво іншого електричного устаткування	9	9,1%	6	4,4%	-3
	Виробництво побутових приладів	9	9,8%	4	4,2%	-5
	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	8	8,2%	5	4,6%	-3
Всього	59	8,0%	33	3,6%	-26	
Виробництво інших транспортних засобів	Будування суден і човнів	6	4,5%	2	1,8%	-4
	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	13	14,8%	5	5,3%	-8
	<i>Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування</i>	<i>13</i>	<i>25,5%</i>	<i>14</i>	<i>18,7%</i>	<i>1</i>
	Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	1	3,8%	0	0,0%	-1
Всього	33	11,1%	21	6,9%	-12	
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	Виробництво електронних компонентів і плат	7	4,8%	4	4,2%	-3
	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення звуку й зображення	3	10,0%	2	9,1%	-1
	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	23	8,0%	12	3,9%	-11
	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування		0,0%	3	3,8%	3
	<i>Виробництво обладнання зв'язку</i>	<i>9</i>	<i>90,0%</i>	<i>4</i>	<i>66,7%</i>	<i>-5</i>
	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	3	2,6%	3	3,6%	0
Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	2	5,9%	1	3,3%	-1	

Сектор машинобудування	Сегмент машинобудування	2010	% від загальної к-ті	2017	% від загальної к-ті	Зміна 2017 до 2010
	Всього	47	6,2%	29	4,3%	-18
Виробництво машин і устаткування	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	20	3,2%	9	1,2%	-11
	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	44	7,1%	18	2,8%	-26
	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	25	11,1%	14	4,5%	-11
	Виробництво машин і устаткування загального призначення	22	7,4%	18	5,6%	-4
	Виробництво металообробних машин і верстатів	6	4,0%	1	1,0%	-5
	Всього	117	6,1%	60	2,9%	-57
ВСЬОГО		278	7,0%	159	3,7%	-119

Джерело: Державна служба статистики України

Додаток 10. Середньорічні витрати машинобудівного підприємства на інноваційну діяльність в розрізі сегментів в 2010-2017 рр., тис. \$/підприємство

Сегмент машинобудування	Витрати на 1 підприємство, тис. \$		
	2010	2017	2017-2010
Виробництво автотранспортних засобів	279	380	36%
Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	316	65	-79%
Виробництво кузовів для автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	22	0	-
Всього: Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	235	164	-30%
Виробництво батарей і акумуляторів	5	0	-
Виробництво електричного освітлювального устаткування	63	13	-80%
Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів, електророзподільної та контрольної апаратури	319	279	-13%
Виробництво іншого електричного устаткування	1 150	1 957	70%
Виробництво побутових приладів	222	160	-28%
Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	808	1 494	85%
Всього: Виробництво електричного устаткування	461	722	57%
Будування суден і човнів	1 013	305	-70%
Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	824	328	-60%
Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	6 675	2 634	-61%
Виробництво транспортних засобів, н.в.і.у.	0	0	-
Всього: Виробництво інших транспортних засобів	3 138	1 863	-41%
Виробництво електронних компонентів і плат	1019	10	-99%
Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворювання звуку й зображення	23	50	114%
Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	269	278	4%
Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	0	30	-
Виробництво обладнання зв'язку	72	33	-55%
Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	57	490	765%

Сегмент машинобудування	Витрати на 1 підприємство, тис. \$		
	2010	2017	2017-2010
Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	5	10	100%
Всього: Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	302	179	-41%
Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	77	63	-17%
Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	1 743	987	-43%
Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	292	450	54%
Виробництво машин і устаткування загального призначення	3 195	1 197	-63%
Виробництво металообробних машин і верстатів	153	80	-48%
Всього: Виробництво машин і устаткування	1 340	771	-42%
РАЗОМ машинобудування	1 104	736	-33%

Джерело: Державна Служба статистики України

Додаток 11. Витрати на інноваційну діяльність окремих машинобудівних компаній в 2012-2017 рр., млрд. дол. США

Компанія	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Volkswagen Aktiengesellschaft	8,69	10,63	12,23	13,86	14,23	13,82
Samsung Electronics Co., Ltd.	9,32	10,80	13,40	13,89	13,47	14,33
Intel Corporation	8,35	10,15	10,61	11,54	12,13	12,74
Apple Inc.	2,43	3,38	4,48	6,04	8,07	10,05
Toyota Motor Corporation	7,34	7,60	8,57	9,46	9,94	9,77
Ford Motor Company	5,30	5,50	6,40	6,70	6,70	7,30
General Motors Company	8,12	7,37	7,20	7,40	7,50	8,10
Daimler AG	6,01	6,19	6,41	6,87	7,18	7,81
Honda Motor Co., Ltd.	4,89	5,28	5,63	5,71	6,18	6,51
Siemens Aktiengesellschaft	4,61	5,02	4,78	4,75	5,30	5,82
Cisco Systems, Inc.	5,82	5,49	5,94	6,29	6,21	6,30
Bayerische Motoren Werke Aktiengesellschaft	4,33	4,79	4,94	4,97	5,13	5,16
Nokia Corporation	6,71	5,69	4,50	2,27	2,50	6,00
QUALCOMM Incorporated	3,00	3,92	4,97	5,48	5,49	5,15
General Electric Company	4,60	4,51	4,64	4,23	4,25	4,78
Telefonaktiebolaget LM Ericsson (publ)	3,99	4,01	3,94	4,44	4,26	3,86
Nissan Motor Co., Ltd.	4,03	4,31	4,71	4,77	5,01	4,62
DENSO Corporation	2,81	3,16	3,47	3,73	3,76	3,85
Fiat Chrysler Automobiles N.V.			2,68	2,80	3,44	3,93
Continental Aktiengesellschaft	1,93	2,17	2,33	2,64	3,00	3,44
Airbus SE	3,78	3,98	3,87	4,24	4,40	3,82
Broadcom Inc.	0,32	0,34	0,40	0,70	1,05	2,67
The Boeing Company	3,92	3,30	3,07	3,05	3,33	4,63
ВСЬОГО	106,38	114,29	126,1	132,78	139,2	149,83

Джерело: Top Global Innovation 1000

Додаток 12. Витрати на інноваційну діяльність окремих машинобудівних компаній в 2012-2017 рр., % від виручки

Компанія	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Volkswagen Aktiengesellschaft	4,5%	4,6%	5,2%	5,7%	5,6%	5,3%
Samsung Electronics Co., Ltd.	6,0%	5,7%	6,3%	7,2%	7,2%	7,6%
Intel Corporation	15,5%	19,0%	20,1%	20,6%	21,9%	21,5%
Apple Inc.	2,2%	2,2%	2,6%	3,3%	3,5%	4,7%
Toyota Motor Corporation	4,1%	4,3%	4,1%	3,9%	3,9%	3,7%
Ford Motor Company	3,9%	4,1%	4,4%	4,7%	4,5%	4,8%
General Motors Company	5,4%	4,8%	4,6%	4,7%	5,5%	5,4%
Daimler AG	4,7%	4,5%	4,5%	4,4%	4,0%	4,2%
Honda Motor Co., Ltd.	5,8%	7,0%	6,1%	4,8%	4,9%	4,7%
Siemens Aktiengesellschaft	5,4%	5,5%	5,5%	5,6%	5,9%	6,2%
Cisco Systems, Inc.	13,5%	11,9%	12,2%	13,4%	12,6%	12,8%
Bayerische Motoren Werke Aktiengesellschaft	5,2%	5,2%	5,4%	5,1%	4,6%	4,6%
Nokia Corporation	35,0%	30,8%	31,8%	16,1%	16,6%	21,1%
QUALCOMM Incorporated	20,0%	20,5%	20,0%	20,7%	21,7%	21,9%
General Electric Company	3,2%	3,5%	4,1%	3,6%	3,7%	4,0%
Telefonaktiebolaget LM Ericsson (publ)	14,4%	14,4%	14,2%	15,9%	14,1%	14,2%
Nissan Motor Co., Ltd.	4,9%	4,9%	5,7%	4,8%	4,7%	4,0%
DENSO Corporation	9,5%	10,6%	10,3%	9,7%	9,3%	9,0%
Continental Aktiengesellschaft	5,3%	5,5%	5,8%	6,4%	6,4%	7,1%
Airbus SE	6,4%	5,9%	5,6%	5,8%	5,7%	4,8%
Broadcom Inc.	13,6%	14,2%	15,8%	16,3%	15,4%	20,2%
The Boeing Company	5,7%	4,0%	3,5%	3,4%	3,5%	4,9%

Джерело: Top Global Innovation 1000

Додаток 13. Найбільші експортери машинобудівної продукції в Україні

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера		
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса
26	Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	261	Виробництво електронних компонентів і плат	32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛ СЬОРКІТ ІЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна
				25397547	ТОВ "СПЕКЛ"	04123, м.Київ, вул. Світлицького, 35
				24918458	ТОВ "АГРОТЕХСОЮЗ"	Київська обл., Васильківський р-н, СМТ Калинівка, вул. Залізнична, 49,
				14313889	ПАТ "УКРПЕЄЗО"	18016, м. Черкаси, вул. Сумгайтська, 10
				37306286	ТОВ "ЕЛСИС"	36008, м.Полтава, вул. Харківське шосе,6-а
				32221224	ТОВ ЗАВОД "ФЛЕКСТРОНІКС ТЗОВ"	вул.Берегівська-Бічна 4., м.Мукачеве, Закарпатська обл. 89600
				25274129	ТОВ "ПШ "АСБІС-УКРАЇНА"	03061, м.Київ, вул.Газова,30 Україна
				2074190	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "МОДУЛЬ"	01133, Київ, вул. Щорса 31.
				14261939	ТОВ "ІНТЕРМ"	м.Чернівці вул.Винниченка 9Б Україна
		262	Виробництво комп'ютерів і периферійного устаткування	25274129	ТОВ "ПШ "АСБІС-УКРАЇНА"	03061, м.Київ, вул.Газова,30 Україна
				33500284	ТОВ "НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ КОМПЛЕКС ЕКРАН"	03057 Київ, пр. Перемоги,56,к.347-А Україна
				32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛ СЬОРКІТ ІЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна
				13928608	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "АВІА"	39612 м.Кременчук,вул.Леонова 2/27
				24937160	ТОВ "ВІАКОМ"	02091,м.Київ,вул.Тростянецька,49 Фак.03061,м.Київ,пр-т Відрадний,95
		263	Виробництво обладнання зв'язку	32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛ СЬОРКІТ ІЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна
				19364905	ТОВ ФІРМА "ЕЛІН ЛТД"	01103, м.Київ, проїзд Військовий, 1
				38204199	ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО "І-АР-СІ"	04073, м.Київ, Оболонський Р-Н, вулиця Марка Вовчка, 18-
				30763942	ТОВ"Науково - виробниче підприємство "АЕРОТЕХНІКА-МЛТ"	08000,Київська обл.,смт.Макарів,вул.Фрунзе,б.150.Україна Україна
				40338357	ТОВ "ДІДЖИТАЛ ТРЕЙДІНГ"	04073, м. Київ, вул. Марка Вовчка, буд. 12/14
				25274129	ТОВ "ПШ "АСБІС-УКРАЇНА"	03061, м.Київ, вул.Газова,30 Україна
				38204178	ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЛОГІН"	УКРАЇНА, 03113, М.Київ, Шевченківський р-н, пр-т Перемоги, 62-Б
				37356426	ТОВ "ІНДАСТРІАЛ ТЕХНОЛОДЖІЗ ГРУП"	04107 м.Київ вул.Печенізька, 8 Україна
				31506682	ТОВ "ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ"	65026,м.Одеса Митна площа,1
		264	Виробництво електронної апаратури побутового призначення для приймання, записування та відтворення	31506682	ТОВ "ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ"	65026,м.Одеса Митна площа,1
				32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛ СЬОРКІТ ІЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна
				13429839	ТОВ "СПЕЦТЕХОСНАСТКА"	51921, м. Кам'янське, вул. Васильєвська, 122.
				13703507	ТОВ ФІРМА "МАГНЕТ"	Україна, 09109, м.Біла Церква, Київська обл., вул.Мережна, 2
				23466853	ТОВ "Науково-технічний центр радіотехнічних систем Академії наук прикладної радіоелектроніки"	61005, м.Харків., пл.Захисників України, 7/8. Україна.
				14307452	ПАТ "МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТОЧПРИЛАД"	Закарпат.обл.м.Мукачеве вул.Берегівська 110.Україна

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера		
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса
			звуку й зображення	13560309	ТОВ "ЕКТА -ПРОМ"	м.Житомир, вул.Вітрука,9-Г, Україна
				20800889	ТОВ - НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОПРИЛАД"	79044,м.Львів,вул.Жуковського,2/9,Україна
		265	Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації; виробництво годинників	31393258	ПРАТ "СНВО "ІМПУЛЬС"	93400, Луганська обл., м. Сєверодонецьк, площа Перемоги, буд. 2
				14307794	ПАТ "МОТОР СІЧ"	м.Запоріжжя пр.Моторобудівників,15 69068
				33290318	ТОВ "АМКРІС"	61030, м.Харків, вул.Біологічна,19 Україна
				30750980	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ВЕРТИКАЛЬ"	61007,м.Харків,пр.Індустріальний, буд.10-К, Україна
				14308304	ДП "КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО "ПІВДЕННЕ" ІМ. М.К.ЯНГЕЛЯ"	49008, м.Дніпро, вул. Криворізька,3
				36353288	ТОВ "ШЛЮМБЕРЖЕ СЕРВІСІЗ УКРАЇНА"	04050 м.Київ, вул.Пимоненка, буд.13-К, кв.5
				14307452	ПАТ "МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТОЧПРИЛАД"	Закарпат.обл.м.Мукачево вул.Берегівська 110.Україна
				36026840	ТОВ "ЛАБОРАТОРІЯ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ІННОВАЦІЙ"	79060 м.Львів, вул.Наукова 5а, офіс 301, Україна
				32221224	ТОВ ЗАВОД "ФЛЕКСТРОНІКС ТЗОВ"	вул.Берегівська-Бічна 4., м.Мукачево, Закарпатська обл. 89600
				14308368	ДП "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПІВДЕННИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД ІМЕНІ О. М. МАКАРОВА"	49008, м. Дніпро, вул. Криворізька, 1, Україна
		32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛІ СЬОРКІТ ЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород,р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна		
		266	Виробництво радіологічного, електромедичного й електротерапевтичного устаткування	13671189	ТОВ "ЕЛВАТЕХ"	03150,Київ,вул.А.Барбюса,5-б
				37079500	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ ТЕЛЕОПТИК"	м.Київ, вул. Дмитрівська, 58 кв.4
				32111078	ТОВ "КОНТРАКТНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОФАРМ-УКРАЇНА"	01103, м.Київ, вул. Кіквідзе 14-В (літ. А)
				24373734	ТОВ "КОМПАНІЯ "ЮТАС"	Україна,03057,м.Київ,вул.Желябова,2а.
				36878584	ТОВ "КЛІНІКАЛ ТРАЯЛС ЛОГІСТІКС"	69050,м.Запоріжжя,вул.Складська,4 Україна
				35073135	ДП "НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР "БЕРИЛІЙ" НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ"	61108,м.Харків,вул.Академічна,1 Україна
				32706645	ПІДПРИЄМСТВО З ІН.ІНВ. "АЙК'ЮВІА РДС УКРАЇНА"	03038 м.Київ, вул. Миколи Амосова, 12. Солом'янський р-он, Україна.
				32155876	ТОВ "ПАРЕКСЕЛ УКРАЇНА"	04073, м.Київ, пр-т Степана Бандери буд. 9, Україна
		36589145	ТОВ "ЄВРОМЕДПРОЕКТ"	01014, м.Київ, вул. Звіринська, 63. Україна.		
		267	Виробництво оптичних приладів і фотографічного устаткування	19041160	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "СФЕРА"	65005,м.Одеса,вул.Дальницька 25
				33290318	ТОВ "АМКРІС"	61030, м.Харків, вул.Біологічна,19 Україна
				32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛІ СЬОРКІТ ЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород,р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна
				37201841	ТОВ "ТЕРМАЛ ВІЖН ТЕКНОЛОДЖІС"	01034, м. Київ, вул. Рейтарська, буд. 25
				23776298	ТОВ "ЛУР АГ"	69005, м.Запоріжжя, вул.Патріотична, 54-Б к.18

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера		
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса
27	Виробництво електричного устаткування	268	Виробництво магнітних і оптичних носіїв даних	23756522	ІНСТИТУТ СЦИНТИЛЯЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ	61072, м. Харків, пр. Науки, 60 Україна
				14185664	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ОНТФ"	18000, м. Черкаси, вул. Байди Вишневецького, будинок 85
				32596782	ТОВ "ФРОНТ ПІКЧЕРЗ"	04050, м.Київ, вул. Мельникова, 12 Україна
				14372142	ПАТ "ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕТІНЛ УКРАЇНА"	39605, Полтавська область, м.Кременчук, вул.1905 року,19
				30049820	ТОВ "ПІДПРИЄМСТВО "ПЛАСТИК КАРТА"	07300, Київська обл., Вишгородський район, м. Вишгород, вул. Новоприми
				25397547	ТОВ "СПЕКЛ"	04123, м.Київ, вул. Світлицького, 35
				39429794	ТОВ "ПЕТРОЛ ПЛЮС КАРДС УКРАЇНА"	04112 м. Київ вул. Дегтярівська, буд. 62 літера А
				40436684	ТОВ "ІОНІ ГРУП"	04123,м.Київ,вул.Западинська буд.13.
				32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛ СЬОРКІТ ІЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна
				14315552	ПрАТ "ФЕД"	61023,м.Харків, вул.Сумська,132 Україна
		32578653	ТОВ "ХАН-ЕЛЕКТРОБАУ УКРАЇНА"	м.Нововолинськ, вул.Шахтарська, 39А, 45400 Україна		
		213428	ПрАТ "ЗАПОРІЖТРАНСФОРМАТОР"	69600 м.Запоріжжя, Дніпровське шосе 3, Україна		
		34341375	ТОВ "КОСТАЛ УКРАЇНА"	08400 Київська обл. м.Переяслав-Хм. пр.Червоноармійців,2		
		14308304	ДП "КОНСТРУКТОРСЬКЕ БІЮРО "ПІВДЕННЕ" ІМ. М.К.ЯНГЕЛЯ"	49008, м.Дніпро, вул. Криворізька,3		
		33281483	ТОВ "ДП РЕЛЬПОЛЬ-АЛЬТЕРА"	смт. Черняхів, вул. Театральна, 24 Житомирська область, Україна		
		35152410	ТОВ "ІМС КОННЕКТОР СІСТЕМС"	Україна, Закарпатська обл., Виноградівський р-н, с.Чепа, вул.Миру, б/н		
		210602	ПАТ "ЕНЕРГОМАШСПЕЦСТАЛЬ"	84306, м. Краматорськ, Донецька область, Україна		
		14307452	ПАТ "МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТОЧПРИЛАД"	Закарпат.обл.м.Мукачево вул.Берегівська 110.Україна		
		271	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів , електророзподільчої та контрольної апаратури	30147563	АТ "НАУКОВО - ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "СМІЛЯНСЬКИЙ ЕЛЕКТРОМЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	20705, Україна, Черкаська обл., м. Сміла, вул. Коробейника, БУДИНОК 1
				30746733	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ОПТИМАГ"	73000 м. Херсон, вул. 1 Карантинний острів, буд. 1, Україна
213121	ДП "ЗАВОД "ЕЛЕКТРОВАЖМАШ"			Україна Харків пр.Московський,299		
34078038	ТОВ "ТАЙКО ЕЛЕКТРОНІКС ІЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"			Україна, м. Івано-Франківськ с.Микитинці, вул. Марковецька 3		
14310052	ДП "ХАРКІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД "ФЕД"			61023, м.Харків, вул.Сумська,132 Україна		
39968214	ТОВ "ЗАВОД КРУПНИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ МАШИН"			74900, Херсонська обл., м.Нова Каховка, вул.Першотравнева, буд.35-Н		
272	Виробництво батарей і акумуляторів			36372232	ТОВ "ХАРКІВСЬКИЙ АКУМУЛЯТОРНИЙ ЗАВОД "ВЛАДАР"	Україна, 61109, м. Харків, вул. Драгомирівська, 30.
				39803003	ТОВ "АДОНІС ДНІПРО"	49049, Дніпропетровська обл., м.Дніпро, ПРОВУЛОК ДОБРОВОЛЬЦІВ, буд.17, офіс 21.
				4793055	ТОВ "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ	Україна 49127, м. Дніпро, вул. Базова 2

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера				
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса		
					ЗАВОД "ЕНЕРГОАВТОМАТИКА"			
				38361919	ТОВ "ВЕСТА КАР БАТЕРИ"	49055, Дніпропетровська обл., м.Дніпро, вул. БУДІВЕЛ		
				32704119	ТОВ "АВТОНОМНІ ДЖЕРЕЛА СТРУМУ"	03045 м.Київ, вул.Новопирогівська, 50, Україна		
		273	Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв	34341375	ТОВ "КОСТАЛ УКРАЇНА"	08400 Київська обл. м.Переяслав-Хм. пр.Червоноармійців,2		
				30846562	ТОВ "АЗОВСЬКА КАБЕЛЬНА КОМПАНІЯ"	71101,Запорізька обл.м.Бердянськ,вул.Промислова 2-к.		
				32194971	ТОВ "ТФ КАБЕЛЬ УКРАЇНА"	14007, УКРАЇНА, м.ЧЕРНІГІВ, вул.КІЛЬЦЕВА, 3		
				31549003	ТОВ "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД КОЛЬОРОВИХ СПЛАВІВ"	Україна,69076,м.Запоріжжя вул.Новобудов,9		
				35152410	ТОВ "ІМС КОННЕКТОР СИСТЕМС"	Україна, Закарпатська обл., Виноградівський р-н, с.Чепа, вул.Миру, б/н		
				5758730	ПАТ "ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД "ОДЕСКАБЕЛЬ"	65013 м.Одеса, Миколаївська дорога, 144, Україна		
				14308479	ПрАТ "ЗАВОД"ЛТАВА"	36002 м.Полтава вул.Раїси Кириченко буд.72		
				32836226	ТОВ "ДЖЕЙБІЛ СЬОРКІТ ЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл., Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна		
				32739864	ТОВ "ІНТЕРКАБЕЛЬ КИЇВ"	08112, Київська обл., с. Дмитрівка вул.Садова,2		
				32914492	ТОВ "АКУТРОН"	08112, Київська обл., Києво-Святошинський р-н, с.Капітанівка, вул. Фон		
				214534	ПрАТ "ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ"	61099,м.Харків,вул.Автогенна,7 Україна		
				14306300	ПРИВАТНЕ АТ "ЗАВОД ЕЛОКС"	63460, Харківська обл., Зміївський р-н, смт С		
				274	Виробництво електричного освітлювального устаткування	231024	ТОВ "ШРЕДЕР"	м.Тернопіль,вул.Микулинецька,46Б
						32578132	ТОВ "ПРОЕКТНО-ВИРОБНИЧА ФІРМА ЕЛЕКТРОСВІТ"	46010 Україна, м.Тернопіль, вул.Текстильна, 34
		37752996	ТОВ "САМБІРСЬКИЙ РАДІОЗАВОД "СИГНАЛ"			81400 м.Самбір,Львівська обл. вул.Виговського 7		
		39999745	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ ЛЬВІВСЬКОГО ЕЛЕКТРОЛАМПОВОГО ЗАВОДУ "ІСКРА"			79066 м.Львів,вул. Вулецька 14 Україна		
		40276283	ТОВ "СЕРВІС СТОЛИЦЯ ІННОВЕЙШН"			07354, Київська обл., Вишгородський р-н, с. Нові Петрівці, пров. 1-го		
		39768870	ТОВ "ЛЬВІВСЬКИЙ ЗАВОД РЕМА"			79019 м.Львів, вул.Заводська 31		
		39883953	ТОВ "ФІЛПІС СВІТЛОВІ РІШЕННЯ УКРАЇНА"			03680, м.Київ, Солом'янський р-н, вул. Миколи Грінченка,4, корп.2		
		21751578	СП УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ТОВ "МОДЕРН-ЕКСПО"			45603, Волинська обл., Луцький р-н, с.Струмівка, вул.Рівненська, 4, Ук		
		37405294	ТОВ "ІНТЕЛТЕК УКРАЇНА"			04116, м. Київ, вул. Шолуденка, будинок 27/6, офіс 139 Україна		
		40797103	ТОВ "ДНІПРОДЕНТТУЛЗ"			49057. м. Дніпро, Бабушкінський р-н, пр.-т Богдана Хмельницького, буд.		
		275	Виробництво побутових приладів	32221224	ТОВ ЗАВОД "ФЛЕКСТРОНІКС ТЗОВ"	вул.Берегівська-Бічна 4., м.Мукачеве, Закарпатська обл. 89600		
				30637114	ПрАТ "ВЕНТИЛЯЦІЙНІ СИСТЕМИ"	01030 м.Київ,вул.М.Коцюбинського,1		
				33285430	ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА"	90300 Закарпатська обл.,м. Виноградів, вул. Вакарова, 13		
				32836226	ТОВ "ДЖЕЙБІЛ СЬОРКІТ ЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл., Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна		
				37183000	ТОВ "ЕЛЕКТРОЛЮКС УКРАЇНА"	76494, м.Івано-Франківськ, С.Микитинці, вул.Юності, 23-А		
				35008375	ТОВ "УКРАТЛАНТІК"	67663, Одеська обл., Біляївський р-н, с.Усатове, вул. Агрономічна, 225		
				153488	ПрАТ "ГРЕТА"	84205, Донецька обл., м.Дружківка, вул. Чайковського,		

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера		
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса
28	Виробництво машин і устаткування, н. в. і. у.	281	Виробництво машин і устаткування загального призначення	30104493	ТОВ "ЗАВОД "КОНВЕКТОР"	Ужгород, вул.Гранітна буд. 5
				34185974	ДочП "ЕЛЕКТРОЛЮКС ЛЛС"	04073, м.Київ, Оболонський район, проспект Степана Бандери, будинок 28
				38696507	ТОВ "САТУРН-ЮГ ЛТД"	67840, Україна, Одеська обл., Овідіопольський р-н, с. Молодіжне, вул.
				14307771	ПрАТ "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	21029 м. Вінниця Хмельницьке ш.105 Україна
				32221224	ТОВ ЗАВОД "ФЛЕКСТРОНІКС ТЗОВ"	вул.Берегівська-Бічна 4., м.Мукачеве, Закарпатська обл. 89600
				30005041	ТОВ "ПЛАТІ ЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	90300 Закарпатська обл., м. Виноградів, вул. І. Франка, 129
				32002742	ДочП "ВАЙДМАН МАЛИН ІЗОЛЯЦІЙНІ КОМПОНЕНТИ"	11602 м. Малин, вул. Неманихіна, 2, Житомирська область, Україна
				213993	ПрАТ "КАХОВСЬКИЙ ЗАВОД ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАЛЬНОГО УСТАТКУВАННЯ"	74800, Херсонська обл., м. Каховка, вул. Пушкіна, 109
				14307452	ПАТ "МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТОЧПРИЛАД"	Закарпат.обл.м.Мукачеве вул.Берегівська 110.Україна
				33285430	ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА"	90300 Закарпатська обл.,м. Виноградів, вул. Вакарова, 13
				32836226	ТОВ "ДЖЕЙБЛ СЬОРКІТ ЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	89424,Закарпат.обл.,Ужгород.р-н,с.Розівка,вул.Концівська,40 Україна
				1056729	ТОВ "АРТЕМІВСЬКИЙ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИЙ ЗАВОД"	м.Артемівськ, Донецька обл., вул. Недогібченка 17
				31821381	ДП "НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС ГАЗОТУРБОБУДУВАННЯ "ЗОРЯ" - "МАШПРОЕКТ"	54018,м.Миколаїв, пр.Богоявленський 42-А
				5745160	ПрАТ "СКФ УКРАЇНА"	43017, м. Луцьк, вул. Боженка 34, Україна.
				5762269	АТ "ТУРБОАТОМ"	61037,м.Харків,пр.Московський,199 Україна
19355384	ТОВ "ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ"	03150, м. Київ, вул. Антоновича (Горького), 68.Україна.				
34894740	ПрАТ "ТОРГОВИЙ ДІМ "ГІДРОСИЛА"	Україна, м.Кіровоград, вул.Орджонікідзе, 7, оф.104				
14315552	ПрАТ "ФЕД"	61023,м.Харків, вул.Сумська,132 Україна				
14307794	ПАТ "МОТОР СІЧ"	м.Запоріжжя пр.Моторобудівників,15 69068				
30573983	ТОВ "МОТОРДЕТАЛЬ-КОНОТОП"	Україна, 41600, Сумська обл., м.Конотоп, вул.Вирівська, 64				
5763599	ПрАТ "НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	УКРАЇНА, 84305, Донецька область, м.Краматорськ, вул. Орджонікідзе, бу				
30637114	ПрАТ "ВЕНТИЛЯЦІЙНІ СИСТЕМИ"	01030 м.Київ,вул.М.Коцюбинського,1				
5747991	ПАТ "СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ"	40004,м. Суми, вул. Горького,58 Україна.				
5785448	ПАТ "СУМСЬКИЙ ЗАВОД НАСОСНОГО ТА ЕНЕРГЕТИЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ "НАСОСЕНЕРГОМАШ"	40011, Україна, м. Суми, Привокзальна пл., 1.				
14308368	ДП "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПІВДЕННИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД ІМЕНІ О. М. МАКАРОВА"	49008, м. Дніпро, вул. Криворізька, 1, Україна				
14308032	АТ "ЗАВОД "ЕКВАТОР"	54020, м.Миколаїв, вул.Декабристів, буд.60				

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера		
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса
				32985893	ТОВ "АМАРДІКО 120 УКРАЇНА"	81400, Львівська обл., м.Самбір, вул.Промислова 3, Україна
				33800101	ТОВ "УКРАЇНСЬКИЙ КАРДАН"	14007 м.Чернігів, проспект Миру, 312, Україна
				210602	ПАТ "ЕНЕРГОМАШСПЕЦСТАЛЬ"	84306, м. Краматорськ, Донецька область, Україна
				31433316	ТОВ "ТАВРІЙСЬКА ЛИВАРНА КОМПАНІЯ "ТАЛКО"	72420, Призовський р-н, смт.Нововасилівка, вул.Леніна, 184, Україна
				33119392	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "Ю БІ СІ-ПРОМО"	61157, м.Харків, вул.Селянська,110
		282	Виробництво інших машин і устаткування загального призначення	32221224	ТОВ ЗАВОД "ФЛЕКСТРОНІКС ТЗОВ"	вул.Берегівська-Бічна 4., м.Мукачеве, Закарпатська обл. 89600
				30637114	ПрАТ "ВЕНТИЛЯЦІЙНІ СИСТЕМИ"	01030 м.Київ,вул.М.Коцюбинського,1
				5747991	ПАТ "СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ"	40004,м.Суми,вул.Горького,58 Україна.
				14308032	АТ "ЗАВОД "ЕКВАТОР"	54020, м.Миколаїв, вул.Декабристів, буд.60
				33727399	ТОВ "МАНН+ХУММЕЛЬ ФІЛЬТРЕЙШН ТЕКНОЛОДЖІ УКРАЇНА"	31000, Хмельницька область, м. Красилів, вул. Щаслива 1А
				14311614	ПАТ "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД"	49052,Україна м.Дніпровул.Щепкіна,53
				31749798	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЕКОСОФТ"	08200, Україна, Київська область, м.Ірпінь, вул.Покровська (Дзержинськ
				30001663	ПП "ПІЛАЗІС-ЄМ"	50066, м. Кривий Ріг, вул. Двінська, 23
				33250104	ТОВ "ГУЛЬДМАНН-УКРАЇНА"	Львівська обл. 80362, смт. Куликів вул. Шевченка, буд.73
				14307794	ПАТ "МОТОР СІЧ"	м.Запоріжжя пр.Моторобудівників,15 69068
				19344937	ТОВ "ЗАВОД КОБЗАРЕНКА"	42500 Сумська обл., смт.Липова Долина, вул. Русанівська, 17
				238167	ПрАТ "НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ЗАВОД СІЛЬГОСПМАШИН"	Україна,Житомирська обл.,м. Новоград-Волинський, вул.Шевченка 54
				5763599	ПрАТ "НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	УКРАЇНА, 84305, Донецька область, м.Краматорськ, вул. Орджонікідзе, бу
		283	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	19344937	ТОВ "ЗАВОД КОБЗАРЕНКА"	42500 Сумська обл., смт.Липова Долина, вул. Русанівська, 17
				5784437	ПАТ "ЕЛЬВОРТІ"	25006 м. Кропивницький, вул. Євгена Чикаленка, 1
				952522	ТОВ "ЧЕРКАСИЕЛЕВАТОРМАШ"	18000 м.Черкаси ПР-Т Хіміків, 7-А
				3744178	ПрАТ "БОГУСЛАВСЬКА СІЛЬГОСПТЕХНІКА"	09701,Україна,Київська обл.,Богуславський р-н., м.Богуслав,вул.Миколаї
				217679	ПАТ "КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД ХІМІЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ"	11507,м.Коростень,Житомирська обл., вул.Б.Хмельницького,18
				31427962	ТОВ "ВЕЛЕС-АГРО ЛТД."	65013, м.Одеса, вул.Миколаївська дор., 253
		284	Виробництво металообробних машин і верстатів	20053375	ДП "МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР ЕЛЕКТРОННО-ПРОМЕНЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ІНСТИТУТУ ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ ІМ. Є.О. ПАТОНА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ"	03150, м.Київ вул.Горького,68 Україна
				33285430	ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА"	90300 Закарпатська обл.,м. Виноградів, вул. Вакарова, 13

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера		
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса
				210602	ПАТ "ЕНЕРГОМАШСПЕЦСТАЛЬ"	84306, м. Краматорськ, Донецька область, Україна
				33614535	ТОВ "ОЙГЕН ФАРИОН УКРАЇНА"	м.Ужгород, вул.Приладобудівників, 5
				5763599	ПрАТ "НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	84305, Донецька область, м.Краматорськ, вул. Орджонікідзе 5
				222999	ПрАТ "КРАМАТОРСЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО ВЕРСТАТОБУДУВАННЯ"	84306, Донецька область, м. Краматорськ, вул.О. Тихого,б.6
				34607057	ТОВ "НВФ РАДІАН"	пров. Південний, 32 м. Миколаїв, 54018, Україна
		289	Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення	5763599	ПрАТ "НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	84305, Донецька область, м.Краматорськ, вул. Орджонікідзе 5
				110728	ПрАТ "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО КРАНОБУДУВАННЯ"	69041, м.Запоріжжя, вул. Кияшка, 16-А, Україна
				210602	ПАТ "ЕНЕРГОМАШСПЕЦСТАЛЬ"	84306, м. Краматорськ, Донецька область, Україна
				33797665	ТОВ "ДІСКАВЕРІ-БУРОВЕ ОБЛАДНАННЯ"	82400, Україна, Львівська обл., м. Стрий, вул. Яворницького, 41
				40360720	ТОВ "ЕЙЧСП КОСТРУЦІОНІ УКРАЇНА"	33024, Рівненська обл., м.Рівне, вул.Соборна, буд. 446
				31603510	ПДПРИЄМСТВО З ІН.ІНВ.І ТОВ "ДАНИКО"	12301 Житомирська обл.Черняхів вул.Коростенська буд.76
				22421742	СП УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ТОВ "ОЛНОВА"	вул.Вол.Івасюка,5, м.Буськ, 80500 Львівська обл.,Україна
				20267355	ПрАТ "ДГМ ГРУП"	Україна,49000,м.Дніпро,вул.Князя Володимира Великого,буд.5
				5747991	ПАТ "СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ"	40004,м.Суми,вул.Горького,58 Україна.
				32993129	ДочП "ЕН ДЖІ МЕТАЛ УКРАЇНА" КОМПАНІЇ Н.ГРАВЕРСЕН МЕТАЛВАРЕФАБРІК А/С	вул. Шевченка, 73, смт.Куликів, 80362, Жовківський район, Львівська
				40452491	ТОВ "СТАЛЬБАУ"	80500, Львівська обл, Буський р-н, м.Буськ, вул. Технічна, буд.3
				35546980	ТОВ "ХАДЕА СТИЛ КОМПАНІЯ"	Україна, 45100, Вол. обл., м.Рожище вул. Селянська, буд. 46
				39768294	ТОВ "ХЕЧ ТЕК УКРАЇНА"	07500, Київська обл., Баришівський р-н, смт. Баришівка, вул. Київський
				30991664	ДочП "ЗАВОД ОБВАЖНЕНИХ БУРИЛЬНИХ ТА ВЕДУЧИХ ТРУБ"	40020,м.Суми,вул.Комарова,2
				32317141	ТОВ "ПОЛТАВСЬКИЙ ЗАВОД КВАРЦЕВОГО СКЛА"	36007, м.Полтава, вул.Заводська, 3
29	Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	291	Виробництво автотранспортних засобів	5808735	ПрАТ "АВТОКРАЗ"	39631, Україна, Полтавська обл., м.Кременчук, вул.Київська,62
				25480917	ПрАТ "ЗАПОРІЗЬКИЙ АВТОМОБІЛЕБУДІВНИЙ ЗАВОД"	69600 м.Запоріжжя,пр.Соборний,8 Україна
				213993	ПрАТ "КАХОВСЬКИЙ ЗАВОД ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАЛЬНОГО УСТАТКУВАННЯ"	74800, Херсонська обл., м. Каховка, вул. Пушкіна, 109
				40360720	ТОВ "ЕЙЧСП КОСТРУЦІОНІ УКРАЇНА"	33024, Рівненська обл., м.Рівне, вул.Соборна, буд. 446
		292	Виробництво кузовів для автотранспортних	14361569	ДочП "ІНГАЗ"	87522 Донецька обл., м.Маріуполь, вул. Таганрозька, буд. 54Б
5723430	ТДВ "МУКАЧІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"			89636 Мукачівський р-н, смт.Кольчино, вул.Фрідяшівська 1		

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера		
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса
			х засобів, причепів і напівпричепів	5763814	ПАТ "КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	39621, м.Кременчук, І.Приходько, 139 Полтавська обл., Україна
				38622807	ТОВ "ВИРОБНИК МЕТАЛЕВИХ КОНТЕЙНЕРІВ"	54001, Миколаївська область, місто Миколаїв, Центральний район, вулиця
				30763942	ТОВ "НАУКОВО - ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "АЕРОТЕХНІКА-МЛТ"	08000, Київська обл., смт.Макарів, вул.Фрунзе, б.150.Україна Україна
				235890	ПрАТ "РОМЕНСЬКИЙ ЗАВОД "ТРАКТОРОЗАПЧАСТИНА"	42000, Сумська обл., м. Ромни, вул. Гетьмана Мазепи, б. 2В
				1128481	ПАТ "ЗАВОД ЗАСОБІВ МЕХАНІЗАЦІЇ АЕРОПОРТІВ"	49051, м. Дніпро, вул. Винокурова, 3, Україна
		293	Виробництво вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів	33537560	ТОВ "КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ УКРАЇНА ЛУ"	45606, Волинська обл., Луцький р-н, с.Рованці, вул.Європейська 1, Україна
				31358171	ТОВ "ЛЕОНІ ВАЕРІНГ СИСТЕМС УА ГМБХ"	Україна, Львівська обл., Стрийський р-н, с.Нежухів, вул. Леоні 1, 82431
				34419383	ТОВ "СЕ БОРДНЕТЦЕ -УКРАЇНА"	с.Байківці, вул.15 Квітня, 7. Терноп.обл. Тернопільський район Україна
				19389809	ДП "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "КАРПАТИ"	м.Івано-Франківськ вул. Галицька, 201
				38964781	ТОВ "ФУДЖІКУРА АУТОМОТІВ УКРАЇНА ЛЬВІВ"	79017, Львівська обл., м. Львів, вул. Й. Сліпого, буд.13.
				39544054	ТОВ "КРОМБЕРГ ЕНД ШУБЕРТ УКРАЇНА ЖУ"	12402, Житомирська обл., Житомирський р-н, с.Оліївка, вул. Садова, б
				35101874	ТОВ "ЕЛЕКТРОКОНТАКТ УКРАЇНА"	81200 Львівська обл. м.Перемишляни, вул.Топольна,1
				32269989	ТОВ "ЯДЗАКІ УКРАЇНА"	89424, Закарпатська обл., Ужгородський район, с.Минай, вул.Турянці 7
				33285430	ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА"	90300 Закарпатська обл., м. Виноградів, вул. Вакарова, 13
				14307452	ПАТ "МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТОЧПРИЛАД"	Закарпат.обл.м.Мукачево вул.Берегівська 110.Україна
				30200202	ТОВ "ПРЕТТЛЬ-КАБЕЛЬ УКРАЇНА"	м.Кам'янець-Подільський, вул.Північна, 81
				32511578	ТОВ "ОДВ-ЕЛЕКТРИК"	81652 м.Новий Розділ, вул.Гірнична 4 Львівська обл., Україна
				34078038	ТОВ "ТАЙКО ЕЛЕКТРОНІКС ЮКРЕЙН ЛІМІТЕД"	Україна, м. Івано-Франківськ, с.Микитинці, вул. Марковецька 3
				33476189	ТОВ "БЕРЕГ - КАБЕЛЬ ГМБХ"	м.Берегово, вул.Б.Хмельницького 96
				32653583	ТОВ "ФОРШНЕР УКРАЇНА"	89308 Закарпатська обл.Свалявський р-н, с.Неліпино, вул Шевченка,24
				36658386	ТОВ "УНГВАЙЕР"	88000 м.Ужгород, вулиця Гагаріна, будинок 30
				32739068	ТОВ "ЦВГ УКРАЇНА"	79066 Україна Львівська обл. м. Львів вул. Зелена 301
				35055755	ТОВ "НЬЮКО БЕРЕГОВО"	90202, Закарпатська обл., Берегівський р-н. м.Берегове, вул.Сільвая 1
				40466415	ТОВ "АУТОМОТІВ ЕЛЕКТРИК УКРАЇНА"	58023, м.Чернівці, вул. Руська, 248, Україна
				37831243	ТЗОВ "Тайм Енд Спейс"	82400, Львівська обл., м.Стрий, вул., Сколівська, 9А
				32599783	ДочП "ХОЛГЕР КРІСТІАНСЕН ПРОДАКШН УКРАЇНА" КОМПАНІЇ "ХОЛГЕР КРІСТІАНСЕН А/С"	вул.Вербицького, 42, смт.Краковець, Яворівський район, Львівської області
				32331716	ТОВ "ФАВА-ТЕХНІКС"	вул.Приладобудівників, 5, 88015 Ужгород, Україна

Розділ КВЕД	Найменування розділу	Група КВЕД	Найменування групи	Інформація про експортера						
				ЄДРПОУ	Назва	Адреса				
30	Виробництво інших транспортних засобів			22073637	УКРАЇНСЬКО-АВСТРИЙСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО З ІН.ІНВ. ТОВ " ФІШЕР-МУКАЧЕВО"	Закарпатська обл. Мукачівський р-н, м.Мукачево, вул.Свято-Михайлівська				
				33985999	ТОВ з ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "БОСАЛ-ЗАЗ"	пр.Леніна 8,м.Запоріжжя 69600 Україна				
				32993129	ДочПІ "ЕН ДЖІ МЕТАЛ УКРАЇНА" КОМПАНІЇ Н.ГРАВЕРСЕН МЕТАЛВАРЕФАБРІК А/С	вул. Шевченка, 73, смт.Куликів, 80362, Жовківський район, Львівська				
				231610	ПрАТ "КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ КОЛІСНИЙ ЗАВОД"	39611 Полтавська обл., м.Кременчук ПР.Ярославський 8				
				19273338	ТОВ "ТАРА"	72311,м.Мелітополь,Каховське шосе,38,Україна.				
		301	Будування суден і човнів			32333962	ПрАТ "ІСРЗ"	68093, Одеська обл., м. Чорноморськ, с. Малодолинське, вул. Космонавті		
						36336744	ТОВ "СМАРТ-МЕРІТАЙМ ГРУП"	73000, Херсонська обл., м. Херсон, вул. Карантинний острів, 1		
						37698435	ТОВ "Океан-Судоремонт"	02232, м. Київ, пр. Маяковського, буд. 68, оф. 233		
						31893917	ТОВ "СУДНОРЕМОНТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДУНАЙСУДНОСЕРВІС"	68600, Одеська обл., м.Ізмаїл, вул. Нахімова,232.		
						35855645	ПрАТ "ДУНАЙСУДНОРЕМОНТ"	68607, Одеська обл., м.Ізмаїл, вул. Судноремонтників, 1.		
						31707234	ТОВ "ЮгМоторСервіс"	54001 м.Миколаїв, вул.Спаська, буд.52 кв.42		
						32183383	ТОВ "СРЗ"	87510, Донецька обл., Приморський р-н, м. Маріуполь, пр. Адмірала Луні		
						32264561	ТОВ "ГІРНИЧОТРАНСПОРТНА КОМПАНІЯ"	01014, м.Київ, бульвар Лесі Українки 34, п.2/к.513, Україна		
				302	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу			14367980	АТ "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ СТІЛОЧНИЙ ЗАВОД"	49000, Україна, м. Дніпро, вул. Любарського, 181
								5749336	ПрАТ "ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	м.Верхньодніпровськ, вул. Гагаріна, б.23, Україна,51600
								33984335	ТОВ "ДДАП-РАКС"	51925, Дніпропетровська обл., м. Кам'янське, вул. І. Ясюковича, буд.1
								5763814	ПАТ "КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	39621,м.Кременчук, І.Приходько,139 Полтавська обл.
								14307794	ПАТ "МОТОР СІЧ"	м.Запоріжжя, пр.Моторобудівників,15 69068
								14308304	ДП "КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО "ПІВДЕННЕ" ІМ. М.К.ЯНГЕЛЯ"	49008, м.Дніпро, вул. Криворізька,3
				303	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування			14308894	Харківське державне авіаційне виробниче підприємство (ХДАВП)	61023м.Харків,вул.Сумська, 134 Україна
								14312921	ДП "ЗАПОРІЗЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО "ПРОГРЕС" ІМЕНІ АКАДЕМІКА О.Г.ІВЧЕНКА	69068, м.Запоріжжя, вул.Іванова,2, Україна
								1128297	ДП "ЗАВОД 410 ЦА"	03151, Повітрофлотський пр.94, м.Київ, Україна
								8029701	ДП "ЛУЦЬКИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД "МОТОР"	43006, Волинська обл., м.Луцьк, вул.Ківерцівська, 3, Україна
		19355384	ТОВ "ПАТОН ТУРБАЙН ТЕКНОЛОДЖІЗ"					03150, м. Київ, вул. Антоновича (Горького), 68.Україна.		

Додаток 14. Компанії у фокусі для нарощування експорту

№	Підприємства України, які є експортерами	Наявність інновацій	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Додана вартість сектору, %	Основна продукція, що виробляється	Місце розташування компанії
1	ПАТ "МОТОР СІЧ"	Так	Виробництво інших транспортних засобів (30)	41	Авіаційні двигуни, Промислові установки, Товари народного споживання, Послуги	м. Запоріжжя
2	ДП "НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС ГАЗОТУРБОБУДУВАННЯ "ЗОЛЯ" - "МАШПРОЕКТ"	Так	Виробництво машин і устаткування загального призначення (281)	39	Авіабудування та авіаремонт, кораблебудування та морська техніка, радіолокаційна техніка, ППО, РАО, РЕБ та ін.	м. Миколаїв
3	ПрАТ "ВЕНТИЛЯЦІЙНІ СИСТЕМИ"	н/д	Виробництво побутових приладів (275), виробництво інших машин і устаткування загального призначення (282)	28	Побутові вентилятори, промислові та комерційні вентилятори, енергозберігаюча вентиляція, установки обробки повітря, димовидалення	м. Київ
4	ПрАТ "НОВОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	Так	Виробництво машин і устаткування загального призначення (281), Виробництво металообробних машин і верстатів (284), Виробництво інших машин і устаткування спеціального призначення (289)	39	Гірниче та збагачувальне обладнання, шахтно-прохідницьке обладнання, металургійне обладнання, прокатне обладнання та валки прокатних станів, ковальсько-пресове та термічне обладнання	Донецька обл., м. Краматорськ
5	ПАТ "МУКАЧІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТОЧПРИЛАД"	н/д	Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів	29	Гучномовці, пасивні електронні компоненти, кабельні модулі, LED-світильники, електронні термостати	м. Мукачєво, Закарпатська обл.
6	ПрАТ "ФЕД"	Так	Виробництво інших транспортних засобів (30)	41	Вироби для авіації та залізниці	м. Харків
7	ДП "КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО "ПІВДЕННЕ" ІМ. М.К.ЯНГЕЛЯ"	Так	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	58	Ракетно-космічна техніка, Ракетно-носії, Космічні апарати, Ракетні двигуни	м. Дніпро
8	АТ "ТУРБОАТОМ"	н/д	Виробництво машин і	39	Паротурбобудування,	м. Харків

№	Підприємства України, які є експортерами	Наявність інновацій	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Додана вартість сектору, %	Основна продукція, що виробляється	Місце розташування компанії
			устаткування загального призначення (281)		гідротурбобудування	
9	ПрАТ "ТОРГОВИЙ ДІМ "ГІДРОСИЛА"	н/д	Виробництво машин і устаткування загального призначення (281)	39	Розробка і виробництво гідравлічних силових машин і компонентів гідросистем	м. Кропивницький
10	ПАТ "СУМСЬКИЙ ЗАВОД НАСОСНОГО ТА ЕНЕРГЕТИЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ "НАСОСЕНЕРГОМАШ"	Так	Виробництво машин і устаткування загального призначення (281)	39	Насосне обладнання	м. Суми
11	ПАТ "ЕНЕРГОМАШСПЕЦСТАЛЬ"	н/д	Виробництво електродвигунів, генераторів і трансформаторів	29	виробництво спеціальних литих і кованих виробів	Донецька обл., м. Краматорськ
12	ТОВ "МОТОРДЕТАЛЬ-КОНОТОП"	н/д	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства (283), виробництво машин і устаткування загального призначення (281)	31	Виробництво гільз циліндрів для двигунів автомобілів та спецтехніки, судів і тепловозів.	Сумська обл., м. Конотоп
13	ПАТ "СУМСЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ"	н/д	виробництво інших машин і устаткування загального призначення (282), виробництво машин і устаткування загального призначення (281)	32	Повний спектр робіт по розробці, виробництву, монтажу, пуско-налагодженню, гарантійному та післягарантійному обслуговуванню технологічного обладнання та комплектних об'єктів для таких галузей промисловості: – нафтогазова (видобуток, переробка, транспортування); – хімічна і нафтохімічна; – газотурбінна, тепло і гідроенергетика; – атомна енергетика; – гірничовидобувна	м. Суми
14	ПрАТ "ЗАПОРІЖТРАНСФОРМАТОР"	н/д	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів,	31	силові масляні трансформатори різного призначення потужністю	м. Запоріжжя

№	Підприємства України, які є експортерами	Наявність інновацій	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Додана вартість сектору, %	Основна продукція, що виробляється	Місце розташування компанії
			електророзподільчої та контрольної апаратури (271)		від 1 МВА до 1250 МВА на класи напруги від 10 кВ до 1150 кВ включно, електричні реактори та керовані шунтуючі реактори.	
15	ПрАТ "КАХОВСЬКИЙ ЗАВОД ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАЛЬНОГО УСТАТКУВАННЯ"	Так	Виробництво іншого електричного устаткування (279)	38	розробка і виробництво електрозварювального устаткування і колійної техніки	Херсонська обл., м. Каховка
16	ПАТ "КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД"	Так	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу (302)	20	Напіввагони, вагони-хопери, вагони-платформи, криті вагони, вагони-цистерни, пасажирські вагони, продукція для метрополітенів, контейнери	Полтавська обл., м. Кременчук
17	ТОВ "ЗАВОД КОБЗАРЕНКА"	н/д	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	24	Тракторні причепи і напівпричепи, Бункери Накопичувачі, Універсальні зсувні напівпричепи Атлант, Техніка для соломи, Завантажувачі розвантажувачі вагонів, барж	Сумська обл., смт.Липова Долина
18	ПрАТ "АВТОКРАЗ"	Так	Виробництво автотранспортних засобів (291)	9	Вантажні автомобілі та запчастини до них	Полтавська обл., м. Кременчук
19	ТОВ "ДІСКАВЕРІ-БУРОВЕ ОБЛАДНАННЯ"	н/д	Виробництво машин і устаткування для добувної промисловості та будівництва	31	будування нових бурових установок, проектування та виготовлення комплектуючих, а також забезпечення сервісного обслуговування, таке як, модернізація бурових установок, ремонт з виїздом, тощо	Львівська обл., м. Стрий
20	ДП "МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР ЕЛЕКТРОННО-ПРОМЕНЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ІНСТИТУТУ ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ ІМ. Є.О. ПАТОНА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ	н/д	Виробництво машин і устаткування загального призначення (279)	38	Дослідження та розробки в галузі металургії, обробки металів, виробництва машин та устаткування	м. Київ
21	ДП «Електроважмаш»	н/д	Виробництво електродвигунів, генераторів, трансформаторів,	33	Турбогенератори для теплових й атомних електростанцій	м. Харків

№	Підприємства України, які є експортерами	Наявність інновацій	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Додана вартість сектору, %	Основна продукція, що виробляється	Місце розташування компанії
			електророзподільчої та контрольної апаратури (271)		Гідрогенератори для гідроелектростанцій Великі електричні машини Тягове обладнання	
22	ПАТ "ЕЛЬВОРТІ"	н/д	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства (283)	24	Посівні комплекси, сівалки зернові, сівалка універсальна, культиватори для міжрядної обробки, культиватори суцільної обробки ґрунту, дискові борони, оприскувачі	м. Кропивницький
23	ТОВ "ЧЕРКАСИЕЛЕВАТОРМАШ"	н/д	Виробництво машин і устаткування для сільського та лісового господарства	31	Екструдери, Олійні преси, Норії та транспортери, Виробництво паливних брикетів, Екструзійні лінії, Екструзійні продукти	м. Черкаси
24	Завод Електрон	н/д	Виробництво автотранспортних засобів	9	Електротранспорт, Спеціальні автомобілі, Кліматичні системи для автотранспорту, Матеріали для електроніки, Полімерна індустрія, Електродвигуни малої потужності	м. Львів
25	Kupava Group (KTD GROUP)	н/д	Виробництво побутових приладів (275), виробництво інших машин і устаткування загального призначення (282)	28	Побутова техніка «SATURN» (для дому)	Черкаська обл., м. Канів
26	UBC Group	Так	Інші машини та устаткування загального призначення	6,5	Smart шафи, системи охолодження, торговельне холодильне обладнання, арматура, Smart колони для розливу напоїв	м. Харків
27	«Айсберг» Лтд.	Так	Інші машини та устаткування загального призначення	6,5	Холодильне обладнання для супермаркетів і гіпермаркетів	м. Одеса
28	КБ Аерокоптер	Так	Виробництво повітряних і космічних літальних апаратів, супутнього устаткування	58	розробник та виробник легкого одномоторного двомісного гелікоптера АК1-3 і його модифікацій	м. Полтава
29	Аеропракт	Так	Виробництво повітряних і	58	розробка і серійне виробництво	м. Київ

№	Підприємства України, які є експортерами	Наявність інновацій	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Додана вартість сектору, %	Основна продукція, що виробляється	Місце розташування компанії
			космічних літальних апаратів, супутнього устаткування		надлегких літаків різних модифікацій. Підприємство серійно виготовляє легкі літаки А-22, А-24, А-36, а також виконує індивідуальні замовлення.	
30	BRIG	Так	Будування суден і човнів	1,5	надувні човни Brig (Україна); - катера Cobra (Україна); - підвісні човнові мотори Tohatsu (Японія); - підвісні човнові електродвигуни Flover (Південна Корея); - воднолижне спорядження Jobe (Голландія)	м. Харків
31	ПАТ «Інтерпайп Нижньодніпровський трубопрокатний завод»	Так	Виробництво залізничних локомотивів і рухомого складу	5	виробництво безшовних труб для видобутку і транспортування продуктів в нафтогазовидобувній галузі, труб спеціального призначення для машинобудування та енергетичної промисловості, труб загального призначення для застосування в інших промислових галузях, а також коліс і бандажів для залізничного транспорту	м. Дніпро
32	ПАТ «Український графіт»	н/д	Виробництво іншого електричного устаткування	2	Електроди графітовані і ніпелі; блоки вуглецеві; блоки графітовані; маса вуглецева холоднонабивна, маса вуглецева тверда, маса вуглецева пастоподібна; блоки подові; блоки бокові	м. Запоріжжя
33	ТОВ «Шредер»	н/д	Виробництво електричного освітлювального устаткування	1	Світлотехнічне обладнання для освітлення вулиць, автомагістралей, парків.	м. Тернопіль

№	Підприємства України, які є експортерами	Наявність інновацій	Назва сектору, що формує найбільшу додану вартість в машинобудуванні	Додана вартість сектору, %	Основна продукція, що виробляється	Місце розташування компанії
34	ПАТ «Грета»	н/д	Виробництво неелектричних побутових приладів	3	Виробництво газових та електричних кухонних плит ВАТ «Грета»	Донецька обл., м. Дружківка
35	ТОВ «Проектно-виробнича фірма електросвіт»	н/д	Виробництво електричного освітлювального устаткування	1	Виробництво світильників для промислових підприємств, громадських будівель, зовнішнього освітлення населених пунктів, а також для застосування в галузі світлокультури рослин та тваринництві.	м. Тернопіль

Додаток 15. Перелік машинобудівних компаній України

Регіон	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Полтавська обл.	110792	ПрАТ "ПОЛТАВСЬКИЙ ТУРБОМЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				274	27.40
				275	27.51
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
				289	28.92
			29	293	29.31
			Харківська обл.	165712	ПАТ "ХАРКІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД "СВІТЛО ШАХТАРЯ"
	262	26.20			
	265	26.51			
27	271	27.11			
		27.12			
	273	27.32			
		27.33			
	279	27.90			
28	281	28.12			
		28.13			
		28.14			
		28.15			
	282	28.22			
		28.25			
		28.29			
	289	28.92			
		28.99			
	30	301	30.12		
		30.20			
Дніпропетровська обл.	168076	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДНІПРОВАЖМАШ"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.12
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.29
				284	28.49
				289	28.91
					28.92
					28.99
			30	302	30.20
Дніпропетровська обл.	187375	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ЗАВОД ПРОКАТНИХ ВАЛКІВ"	28	289	28.91
Херсонська обл.	211004	ПрАТ "БЕРИСЛАВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.11
					28.13
					28.15
				282	28.25
					28.29
	30	302	30.20		
Хмельницька обл.	213440	ПАТ "УКРЕЛЕКТРОАПАРАТ"	27	271	27.11
					27.12
			28	281	28.11
Харківська обл.	214534	ПрАТ "ЗАВОД ПІВДЕНКАБЕЛЬ"	27	271	27.12
				273	27.31
					27.32
Харківська обл.	214868	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЕЛЕКТРОМАШИНА"	26	261	26.11
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
	28	281	28.15		

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				284	28.41
				289	28.99
			29	293	29.31
Дніпропетровська обл.	215108	ПРАТ "ЕЛЕКТРОЗАВОД"	27	271	27.12
Тернопільська обл.	217024	ТОВ "ТЕХІНМАШ"	28	281	28.14
					28.15
				282	28.22
				289	28.92
Дніпропетровська обл.	217417	ПРАТ ЗАВОД "ПАВЛОГРАДХІММАШ"	27	271	27.12
			28	282	28.21
					28.25
					28.29
				283	28.30
Житомирська обл.	217426	ПАТ "БЕРДИЧІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД "ПРОГРЕС"	27	271	27.12
				273	27.33
			28	281	28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
Житомирська обл.	217679	ПАТ "КОРОСТЕНСЬКИЙ ЗАВОД ХІМІЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ"	28	282	28.22
					28.25
				283	28.30
Запорізька обл.	217840	ПРАТ "МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ КОМПРЕСОР"	28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
Дніпропетровська обл.	218615	ПРАТ "ДНІПРОПОЛІМЕРМАШ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				275	27.51
					27.52
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				284	28.41
					28.49
				289	28.91
					28.96
					28.99
Сумська обл.	220434	ПРАТ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ВНДКОМПРЕСОРМАШ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
Одеська обл.	222338	ТОВ "ХОЛДІНГОВА КОМПАНІЯ МІКРОН"	26	265	26.51
			28	281	28.15
Донецька обл.	222999	ПРАТ "КРАМАТОРСЬКИЙ ЗАВОД ВАЖКОГО ВЕРСТАТОБУДУВАННЯ"	27	275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.29
				284	28.41
					28.49
				289	28.91
					28.92
					28.99
Харківська обл.	223243	ПРАТ "ХАРКІВСЬКИЙ ВЕРСТАТОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.12
					28.13
					28.15

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				283	28.30
				284	28.49
				289	28.99
			29	293	29.32
Волинська обл.	231584	ПрАТ "ТОКМАЦЬКИЙ КОВАЛЬСЬКО-ШТАМПУВАЛЬНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.11
				282	28.22
Полтавська обл.	231610	ПрАТ "КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ КОЛІСНИЙ ЗАВОД"	28	283	28.30
			29	292	29.20
				293	29.32
Сумська обл.	235890	ПрАТ "РОМЕНСЬКИЙ ЗАВОД "ТРАКТОРОЗАПЧАСТИНА"	27	274	27.40
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
				283	28.30
			29	292	29.20
				293	29.31
					29.32
Харківська обл.	236010	ПрАТ "ЗАВОД ФРУНЗЕ"	28	282	28.29
				289	28.93
Львівська обл.	237593	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЛЬВІВАГРОМАШПРОЕКТ"	26	265	26.51
			28	281	28.13
					28.15
				283	28.30
				289	28.99
Житомирська обл.	238167	ПрАТ "НОВОГРАД-ВОЛИНСЬКИЙ ЗАВОД СІЛЬГОСПМАШИН"	27	271	27.12
			28	282	28.22
				283	28.30
				289	28.92
					28.99
Житомирська обл.	240075	Приватне Акціонерне Товариство "Коростенський завод шляхових машин "Жовтнева кузня"	28	282	28.22
				283	28.30
				289	28.92
			29	293	29.32
Львівська обл.	244676	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОН-Т"	27	275	27.51
Київська обл.	371995	ПрАТ "ГРЕБІНКІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.93
					28.99
Вінницька обл.	383780	ПрАТ "ВІННИЦЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД"	28	282	28.25
					28.29
Київська обл.	418082	ПрАТ "ЕЛОПАК-ФАСТІВ"	26	265	26.51
			28	282	28.29
				289	28.95
					28.99
Київська обл.	452417	ТОВ "КИЇВРІАНТА"	26	262	26.20
				265	26.52
				268	26.80
			27	272	27.20
				279	27.90
			28	282	28.29
Харківська обл.	481324	ПрАТ "ХАРКІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТОЧМЕДПРИЛАД"	27	279	27.90
Херсонська обл.	901631	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ХЕРСОНСЬКИЙ ЕЛЕКТРОМЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	27	271	27.11
			28	281	28.13
Запорізька обл.	1056280	ТОВ "ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.11
					28.13
					28.14

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				282	28.15
				282	28.29
Донецька обл.	1056729	ТОВ "АРТЕМІВСЬКИЙ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНИЙ ЗАВОД"	27	279	27.90
м. Київ	1128297	ДП "ЗАВОД 410 ЦА"	26	263	26.30
				264	26.40
			28	281	28.11
				282	28.25
			29	293	29.31
			30	303	30.30
Дніпропетровська обл.	1128481	ПАТ "ЗАВОД ЗАСОБІВ МЕХАНІЗАЦІЇ АЕРОПОРТІВ"	28	281	28.15
				282	28.22
			29	292	29.20
м. Київ	2023034	ДП "ІНЖЕНЕРНИЙ ЦЕНТР ЗВАРЮВАННЯ ТИСКОМ НТК " ІНСТИТУТ ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ ІМ. Є.О. ПАТОНА НАН УКРАЇНИ"	27	271	27.11
				279	27.90
			28	281	28.12
м. Київ	2074190	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "МОДУЛЬ"	26	261	26.11
			28	282	28.25
Харківська обл.	2772020	РАДІОАСТРОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ	26	263	26.30
				265	26.51
			27	279	27.90
Тернопільська обл.	3056917	ТОВ ЗАВОД "РЕМПОБУТТЕХНІКА"	27	271	27.11
					27.12
				279	27.90
			28	289	28.99
м. Київ	3121566	ПрАТ "УКРАЇНСЬКА АВТОМОБІЛЬНА КОРПОРАЦІЯ"	28	283	28.30
			29	291	29.10
м. Київ	3362583	ТОВ "ЗАВОД "МІКРОНИ"	28	282	28.29
				284	28.49
Київська обл.	3744178	ПрАТ "БОГУСЛАВСЬКА СІЛЬГОСПТЕХНІКА"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
				283	28.30
			29	292	29.20
				293	29.32
Закарпатська обл.	4676533	ПрАТ "Ужгородський завод "Електродвигун"	27	271	27.11
Дніпропетровська обл.	4793055	ТОВ "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД "ЕНЕРГОАВТОМАТИКА"	27	272	27.20
Львівська обл.	5447504	ЛЬВІВСЬКИЙ ЦЕНТР ІНСТИТУТУ КОСМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ ТА ДЕРЖАВНОГО КОСМІЧНОГО АГЕНТСТВА УКРАЇНИ	26	265	26.51
			27	279	27.90
Дніпропетровська обл.	5461390	ТОВ "Верхньодніпровський авторемонтний завод"	26	265	26.51
			27	274	27.40
			28	281	28.11
					28.15
				282	28.29
			29	293	29.31
					29.32
Дніпропетровська обл.	5669819	ПАТ "Дніпровагонмаш"	29	292	29.20
			30	302	30.20
Закарпатська обл.	5723430	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МУКАЧІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	28	282	28.22
				284	28.41
				289	28.92
			29	292	29.20
				293	29.32
Дніпропетровська обл.	5749336	ПрАТ "ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.12
					28.14
				282	28.25

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				289	28.95
			30	302	30.20
Дніпропетровська обл.	5755559	КТ "Запорізький завод високовольтної апаратури-Вакатов" і Компанія"	27	271	27.11
Полтавська обл.	5762565	ПрАТ "КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЗАВОД ДОРОЖНІХ МАШИН"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.25
					28.29
				289	28.92
					28.99
Донецька обл.	5763642	ПрАТ "СТАРОКРАМАТОРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	27	279	27.90
			28	281	28.15
				282	28.21
					28.22
				284	28.41
				289	28.91
					28.92
			30	302	30.20
Львівська обл.	5763754	ПрАТ "КОНВЕЄР"	28	281	28.15
				282	28.22
			29	292	29.20
Полтавська обл.	5763814	ПАТ "КРЮКІВСЬКИЙ ВАГОНБУДІВНИЙ ЗАВОД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
			29	292	29.20
			30	302	30.20
Черкаська обл.	5767284	ДП "Жашківський машинобудівний завод" ПАТ "НВП "БІЛЬШОВИК"	27	271	27.11
			28	281	28.12
					28.13
					28.15
				282	28.29
				289	28.96
					28.99
Закарпатська обл.	5795783	ПрАТ "МОДУЛЬ М"	27	275	27.52
Волинська обл.	5799344	ПрАТ "НОВОВОЛІНСЬКИЙ ЛИВАРНІЙ ЗАВОД"	30	302	30.20
Харківська обл.	5808853	ПрАТ "ХАРКІВСЬКИЙ ПІДШИПНИКОВИЙ ЗАВОД"	28	281	28.15
				283	28.30
Запорізька обл.	5828293	ТОВ "ТАВРІЯ-М"	28	281	28.15
				282	28.22
				284	28.49
				289	28.96
					28.99
Одеська обл.	7756801	ДП "ОДЕСЬКИЙ Авіаційний завод"	26	265	26.51
			28	281	28.13
				289	28.99
			30	303	30.30
Волинська обл.	8029701	ДП "ЛУЦЬКИЙ РЕМОНТНИЙ ЗАВОД "МОТОР"	30	303	30.30
Дніпропетровська обл.	13429839	ТОВ "СПЕЦТЕХОСНАСТКА"	26	264	26.40
				265	26.51
			27	273	27.33
			28	281	28.15
				282	28.29
				289	28.96
Дніпропетровська обл.	13437402	ПрАТ "ВП "ТЕХМАШ"	27	273	27.32

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				274	27.40
			28	281	28.14
				282	28.22
					28.25
				284	28.41
Дніпропетровська обл.	13453815	ТОВ "ОТІС ТАРДА"	27	273	27.33
			28	281	28.15
				282	28.22
					28.29
				283	28.30
				289	28.92
					28.96
					28.99
			29	293	29.32
			30	301	30.11
					30.12
Дніпропетровська обл.	13456747	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ТА КОМЕРЦІЙНА ФІРМА "МАНТИССА"	27	279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.22
Дніпропетровська обл.	13471936	ТОВ "Астра"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				275	27.51
					27.52
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.24
					28.25
					28.29
				284	28.41
Донецька обл.	13504334	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "АЗОВЗАГАЛЬМАШ"	27	271	27.12
			28	281	28.12
					28.14
					28.15
				282	28.21
				289	28.91
					28.92
			30	302	30.20
Житомирська обл.	13560309	ТОВ "ЕКТА -ПРОМ"	26	261	26.11
				263	26.30
				264	26.40
			27	271	27.12
				273	27.31
					27.33
				279	27.90
Закарпатська обл.	13600345	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДЕЛКАТ" (У ФОРМІ ТОВ)	28	281	28.11
					28.13
					28.15
				282	28.29
			29	293	29.31
					29.32
			30	309	30.92
Запорізька обл.	13605779	ТОВ НАУКОВО-ІНЖЕНЕРНИЙ ЦЕНТР "ЗТЗ-СЕРВІС"	26	265	26.51
			27	279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.29
Запорізька обл.	13626132	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПРЕОБРАЗОВАТЕЛЬ-КОМПЛЕКС"	26	262	26.20
			27	271	27.11
					27.12
				279	27.90
Івано-Франківська обл.	13664807	ПрП "ІМЕКС"	28	282	28.22
				284	28.41
					28.49
				289	28.99

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
м. Київ	13666692	ТОВ "АЕРОС"	30	303	30.30
м. Київ	13671189	ТОВ "ЕЛВАТЕХ"	26	265	26.51
				266	26.60
			27	271	27.12
м. Київ	13698692	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "АТОМКОМПЛЕКСПРИЛАД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
			28	282	28.21
					28.25
					28.29
Київська обл.	13703507	ТОВ ФІРМА "МАГНЕТ"	26	264	26.40
			27	279	27.90
Львівська обл.	13813928	ПАТ "Городоцький механічний завод"	28	281	28.12
				282	28.22
				289	28.92
			29	292	29.20
Миколаївська обл.	13860626	ТОВ "ХЛАДОТЕХНІКА"	28	282	28.25
Миколаївська обл.	13872303	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ЮАЛЕКС ДИЗАЙН ЛТД."	26	262	26.20
				263	26.30
Одеська обл.	13879991	ТОВ "АЙСБЕРГ" ЛТД	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.24
					28.25
					28.29
				289	28.93
Полтавська обл.	13928608	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "АВІА"	26	262	26.20
				264	26.40
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	282	28.25
			30	303	30.30
Полтавська обл.	13966187	ТОВ "УКРНАФТАГАЗСЕРВІС"	26	262	26.20
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
			28	281	28.12
				289	28.92
Рівненська обл.	13979385	ПрП "ПАТАР"	28	281	28.14
					28.15
Сумська обл.	14018400	ТОВ "ТЕХНОХІМ"	26	265	26.51
			28	289	28.99
Харківська обл.	14064191	ТОВ МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТЕХНОПАК"	28	281	28.15
				282	28.29
				289	28.99
Харківська обл.	14067723	НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕКОПОЛІМЕР"	28	282	28.29
Харківська обл.	14101176	ТОВ "ЕЛМОТЕХНОЛОГІЇ"	26	265	26.51
			28	281	28.12
				282	28.25
					28.29
				289	28.99
Харківська обл.	14111810	ТОВ ФІРМА "ЛЕГ"	27	271	27.11
				279	27.90
			28	289	28.99
Хмельницька обл.	14165839	ТОВ "СВІТЯЗЬ"	27	271	27.12
				273	27.32
Черкаська обл.	14185664	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ОНТФ"	26	267	26.70
Черкаська обл.	14209264	ТОВ "АРАМІС"	26	261	26.11
				267	26.70
			28	289	28.99
Чернігівська обл.	14242882	ПрАТ "ТЕРА"	26	262	26.20
				263	26.30

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				265	26.51
			27	271	27.12
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.25
Чернівецька обл.	14261939	ТОВ "ІНТЕРМ"	26	261	26.11
			28	282	28.29
м. Київ	14290527	ТОВ "КАМОЦЦ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.12
				281	28.14
				282	28.25
				282	28.29
Харківська обл.	14306300	ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ЗАВОД ЕЛОКС"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.31
				273	27.32
				273	27.33
				279	27.90
Чернігівська обл.	14307297	ДП НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС "ПРОГРЕС"	27	279	27.90
м. Київ	14307357	КАЗЕННЕ ПІДПРИЄМСТВО СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИБАДОБУДУВАННЯ "АРСЕНАЛ"	26	265	26.51
				267	26.70
м. Київ	14307423	ПАТ "Завод"МАЯК"	26	264	26.40
Черкаська обл.	14307430	ТОВ "КАМ'ЯНСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.13
				281	28.15
м. Київ	14307529	ДП "АНТОНОВ"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				265	26.52
			27	271	27.11
				271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
				281	28.12
				281	28.13
				281	28.14
				281	28.15
				282	28.25
				282	28.29
				283	28.30
				289	28.93
			29	293	29.31
			30	303	30.30
Вінницька обл.	14307570	ПрАТ "БАРСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.13
				281	28.15
				282	28.29
				289	28.93
м. Київ	14307699	ДЕРЖАВНА АКЦІОНЕРНА ХОЛДИНГОВА КОМПАНІЯ "АРТЕМ"	26	262	26.20
				265	26.51
Вінницька обл.	14307771	ПрАТ "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "МАЯК"	27	275	27.51
Хмельницька обл.	14307831	ДП "КРАСИЛІВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД"	27	275	27.52
				279	27.90
			28	281	28.14
Миколаївська обл.	14307914	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ТЕХНОЛОГІЇ СУДНОБУДУВАННЯ"	27	271	27.12
				279	27.90
м. Київ	14308090	ПрАТ "УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ РАДІОАПАРАТУРИ"	26	265	26.51
			27	279	27.90
м. Київ	14308109	ДП "РАДІОВІМІРЮВАЧ"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	279	27.90
м. Київ	14308322	ДП "УДВП ІЗОТОП"	29	292	29.20
Дніпропетровська	14308368	ДП "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПІВДЕННИЙ	26	263	26.30

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
обл.		МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД ІМЕНІ О. М. МАКАРОВА"			
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.14
			29	292	29.20
			30	302	30.20
				303	30.30
Полтавська обл.	14308479	ПрАТ "ЗАВОД"ЛТАВА"	27	273	27.33
			28	281	28.14
					28.15
м. Київ	14309497	ПрАТ "АВІАКОНТРОЛЬ"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
				279	27.90
Харківська обл.	14309847	ПрАТ "ВОВЧАНСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД"	26	265	26.51
			27	271	27.12
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
			29	293	29.32
Харківська обл.	14310052	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХАРКІВСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД "ФЕД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
			30	303	30.30
Дніпропетровська обл.	14310112	Державне підприємство "Науково-Виробниче об'єднання "Павлоградський хімічний завод"	28	289	28.96
Харківська обл.	14310431	ДП "ХАРКІВСЬКЕ АГРЕГАТНЕ КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО"	27	271	27.11
			28	281	28.13
					28.14
м. Київ	14310709	ДП "НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ "ОРІОН"	26	267	26.70
			27	279	27.90
Полтавська обл.	14311353	ПрАТ "ХОРОЛЬСЬКИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	27	271	27.12
			28	281	28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				283	28.30
				289	28.93
Дніпропетровська обл.	14311614	ПАТ "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				283	28.30
				284	28.41
					28.49
				289	28.92
					28.96
			29	292	29.20
				293	29.31
			30	309	30.99
Одеська обл.	14311695	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ОДЕСЬКИЙ МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	28	283	28.30
				289	28.93

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
м. Київ	14312134	ПАТ "НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ КОМПЛЕКС "ЕЛЕКТРОПРИЛАД"	26	265	26.51
			27	279	27.90
				273	27.33
Харківська обл.	14312275	ПАТ "КОННЕКТОР"	27	271	27.12
				273	27.33
Кіровоградська обл.	14312430	ПАТ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "РАДІЙ"	27	271	27.12
				273	27.33
			28	281	28.12
					28.13
				29	293
Донецька обл.	14312447	ПрАТ "ЕЛЕКТРОПОБУТПРИЛАД"	26	265	26.52
			27	271	27.11
				273	27.32
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.15
				289	28.94
Запорізька обл.	14312921	ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЗАПОРІЗЬКЕ МАШИНОБУДІВНЕ КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО "ПРОГРЕС" ІМЕНІ АКАДЕМІКА О.Г.ІВЧЕНКА	26	265	26.51
			27	271	27.11
				273	27.33
			28	281	28.13
					28.15
				282	28.25
					28.29
				284	28.49
			29	293	29.31
			30	303	30.30
			м. Київ	14312973	ВІДКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МЕРИДІАН" ІМ.С.П.КОРОЛЬОВА
29	293	29.32			
26	261	26.11			
Черкаська обл.	14313889	ПАТ 'УКРП'ЄЗО'	27	271	27.12
Дніпропетровська обл.	14313961	ТОВ "ВЕРХНЬОДНІПРОВСЬКИЙ ЗАВОД ПОТУЖНОГО РАДІОБУДУВАННЯ"	26	262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.22
					28.25
				289	28.93
				30	309
Чернівецька обл.	14314676	Товариство з додатковою відповідальністю "Завод "КВАРЦ"	26	261	26.11
Харківська обл.	14315629	ДП "ЗАВОД ІМЕНІ В.О.МАЛИШЕВА"	28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
м. Київ	14345719	ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХОНЕВЕЛЛ УКРАЇНА"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
м. Київ	14347262	ТОВ "РОБЕРТ БОШ ЛТД"	28	281	28.14
			26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				275	27.51
			28	281	28.11
		28.12			

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
					28.13
					28.15
				282	28.24
					28.29
м. Київ	14357131	ТОВ "ІНТЕГРЕЙТЕД ТЕХНІКАЛ ВІЖН ЛТД"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
				279	27.90
м. Київ	14361144	ТОВ СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "РІУДІН"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				279	27.90
Донецька обл.	14361569	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ІНГАЗ"	29	292	29.20
Дніпропетровська обл.	14367980	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ СТРІЛОЧНИЙ ЗАВОД"	28	289	28.99
			30	302	30.20
Кіровоградська обл.	14372024	ПрАТ "МІЖНАРОДНА АКЦІОНЕРНА АВІАЦІЙНА КОМПАНІЯ "УРГА"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.15
				282	28.25
					28.29
			29	293	29.31
			30	303	30.30
Полтавська обл.	14372142	ПАТ "ДЖЕЙ ТІ ІНТЕРНЕТІНЛ УКРАЇНА"	26	263	26.30
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.93
					28.99
м. Київ	16398080	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "КВАНТ-ЕФІР"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	282	28.25
м. Київ	16473723	ТОВ Торгово-промислова компанія "Гортекс"	28	282	28.29
				289	28.93
					28.99
м. Київ	16475981	ФІРМА "ПЛАЗМА-МАСТЕР ЛТД" У ФОРМІ ТОВ	27	279	27.90
			28	284	28.49
				289	28.96
					28.99
м. Київ	16481651	ТОВ "Модем 1"	26	262	26.20
				264	26.40
				266	26.60
Одеська обл.	19041160	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "СФЕРА"	26	267	26.70
Запорізька обл.	19264196	ПрП "НАУКОВЕ ПРОМИСЛОВО-КОМЕРЦІЙНЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ТАТА"	27	279	27.90

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			28	282	28.21
Запорізька обл.	19273338	ТОВ "ТАРА"	28	281	28.15
			29	293	29.32
Миколаївська обл.	19289902	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "МІТЕК"	27	271	27.11
					27.12
				279	27.90
Дніпропетровська обл.	19309317	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ДНПРОДЗЕРЖИНСЬКИЙ СТАЛЕЛИВАРННИЙ ЗАВОД"	30	302	30.20
Дніпропетровська обл.	19363455	ТОВ "ДАФМІ"	28	289	28.92
					28.99
			29	293	29.32
Харківська обл.	19364229	ТОВ "ХАРКІВСЬКИЙ ЗАВОД ПІДЙОМНО-ТРАНСПОРТНОГО УСТАТКУВАННЯ"	27	271	27.12
			28	281	28.15
				282	28.22
					28.25
				289	28.92
м. Київ	19364905	ТОВ ФІРМА "ЕЛІН ЛТД"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
			27	271	27.12
				272	27.20
				279	27.90
			28	282	28.25
м. Київ	19366554	ТОВ "ЕДВЕНЧЕР"	30	301	30.12
Київська обл.	19418245	ПРИВАТНЕ МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕКРАН"	27	271	27.11
Дніпропетровська обл.	19428574	ТОВ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНА ФІРМА "ВІТЛЮС"	28	281	28.14
				282	28.22
					28.29
				289	28.92
м. Київ	20006298	ТОВ СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "УКРАФЛОРА"	30	309	30.99
м. Київ	20028213	ТОВ "ВОРЛДВАЙД МАНУФАКЧУРІНГ, І.Д."	26	262	26.20
				263	26.30
			27	279	27.90
			28	282	28.23
					28.25
м. Київ	20053375	ДП "МІЖНАРОДНИЙ ЦЕНТР ЕЛЕКТРОННО-ПРОМЕНЕВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ІНСТИТУТУ ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ ІМ. Є.О. ПАТОНА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.14
					28.15
				284	28.41
Київська обл.	20054481	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "БРОТЕП-ЕКО"	27	271	27.11
			28	281	28.13
				282	28.25
					28.29
Київська обл.	20059685	ТОВ "КОМПАНІЯ "ЮНІВЕСТ МАРКЕТИНГ"	28	282	28.23
					28.29
				284	28.49
				289	28.95
					28.99
м. Київ	20074578	ДП "ВМС - Вотер Куін Україна"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				274	27.40
				279	27.90
			28	282	28.22
					28.29
			30	301	30.12
м. Київ	20074667	ТОВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "ДАНФОСС ТОВ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
					28.29
Вінницька обл.	20084335	ДЕРЖАВНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ГЕОСИСТЕМА"	26	262	26.20
			27	279	27.90
			28	289	28.99
Дніпропетровська обл.	20267355	ПрАТ "ДФМ ГРУП"	27	271	27.12
				273	27.33
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.22
					28.29
				289	28.91
					28.92
					28.99
Донецька обл.	20332460	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ "БЕРДЯНСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД"	27	273	27.32
Харківська обл.	20348024	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "МІДЕЛ"	27	271	27.12
			28	281	28.12
				282	28.22
Житомирська обл.	20427982	ТОВ " НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО " ЕПСІМА " ЛТД"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
			28	289	28.94
Закарпатська обл.	20438543	ТОВ СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "РЕВАЙВЕЛ-ЕКСПРЕС"	29	291	29.10
м. Київ	20454393	ТОВ "ЕЛІТ-УКРАЇНА"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				272	27.20
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.24
					28.25
					28.29
			29	293	29.31
					29.32
			30	309	30.91
					30.92
Закарпатська обл.	20457014	ТОВ СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ХОХ-БЕРЕГ" ЛТД	28	289	28.94
					28.99
Запорізька обл.	20501767	ТОВ "ІНФОКОМ ЛТД"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.29
Київська обл.	20582919	ТОВ "ДО ЕНД КО КИЇВ"	29	291	29.10
			30	309	30.99
м. Київ	20589555	ТОВ "СПІНОР ІНТЕРНЕТІЛ"	26	265	26.51
				267	26.70
			27	279	27.90
Львівська обл.	20800889	ТОВ - НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО	26	263	26.30

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
		"ЕЛЕКТРОПРИЛАД"			
				264	26.40
			27	271	27.11
					27.12
Львівська обл.	20816465	Приватне Виробниче Підприємство "ОРГТЕХСЕРВІС"	28	289	28.93
Одеська обл.	20966644	КОЛЕКТИВНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДУНАЙСЕРВІС"	30	301	30.11
Одеська обл.	21015260	ТОВ "ЕЛЕКТРИК-ІНЖИНІРІНГ"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
				268	26.80
			27	271	27.11
					27.12
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
				284	28.41
				289	28.92
			30	301	30.11
Одеська обл.	21039383	ТОВ "СІГРАН"	30	301	30.11
Полтавська обл.	21073227	ТОВ "ІНСТРУМЕНТАЛЬНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.12
					28.15
			30	302	30.20
Рівненська обл.	21081867	ПРИВАТНЕ МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО - НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ПРОДЕКОЛОГІЯ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				273	27.32
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.22
					28.25
				289	28.92
					28.99
Чернігівська обл.	21103448	ТОВАРИСТВО РЕАЛІЗАЦІЇ ІНЖЕНЕРНИХ ЗАДАЧ "ТРИЗ" ЛТД /ТОВ/	26	265	26.51
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.24
					28.29
				284	28.49
Сумська обл.	21111749	ТОВ "СЕНСІ"	28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
Сумська обл.	21127561	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ГРЕЙС-ІНЖИНІРІНГ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
				284	28.49
				289	28.99
Харківська обл.	21177990	ТОВ ФІРМА "КОНЕКС,ЛТД"	27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.29
				289	28.99
			29	291	29.10
			30	302	30.20

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Харківська обл.	21191464	ТОВ ТЕХНОЛОГІЧНА ГРУПА "ЕКПАЖ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	289	28.99
Харківська обл.	21194416	Науково-технічний центр Академії наук прикладної радіоелектроніки	28	282	28.29
Харківська обл.	21209827	ТОВ ФІРМА "АНТАРЕС-ЮВ"	28	281	28.13
				282	28.21
					28.29
Хмельницька обл.	21318858	ПрАТ "НИВА"	28	283	28.30
м. Київ	21464790	ТОВ "ФІЛЬМОТЕХНІК"	27	271	27.12
				279	27.90
			28	282	28.22
Дніпропетровська обл.	21551402	ПрП "НОВИЙ ВІК"	26	261	26.11
				262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.23
					28.25
					28.29
				289	28.92
					28.93
					28.99
м. Київ	21555958	ТОВ "МСБУД"	28	282	28.24
				289	28.92
м. Київ	21558350	ПрП "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "VD MAIS"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.33
				279	27.90
			28	282	28.25
м. Київ	21569230	МАЛЕ ПІДПРИЄМСТВО "ФІРМА ПТК" У ФОРМІ ТОВ	29	292	29.20
				293	29.32
м. Київ	21583365	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ІРКОМ-ЕКТ"	28	281	28.12
					28.13
					28.14
				282	28.29
м. Київ	21623366	ТОВ "ФІРМА "РЕЛЕЕКСПОРТ"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
м. Київ	21653901	ТОВ "ДЕЛЬКАР"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
					28.15
				282	28.21
					28.24
					28.25
					28.29
				284	28.41
				289	28.93
			29	293	29.31
					29.32
м. Київ	21662343	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО З 100% ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "ЕРІКСОН"	26	261	26.12
				262	26.20
				263	26.30
			27	279	27.90
			28	282	28.25
Волинська обл.	21751578	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО В ФОРМІ ТОВ "МОДЕРН-ЕКСПО"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
					26.52
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.23
					28.25
					28.29
				284	28.41
					28.49
				289	28.91
					28.92
					28.93
					28.95
					28.96
					28.99
			29	292	29.20
			30	309	30.99
Волинська обл.	21752230	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "АВТОСКЛАДАЛЬНИЙ ЗАВОД №1" ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА "АВТОМОБІЛЬНА КОМПАНІЯ "БОГДАН МОТОРС"	27	274	27.40
			29	293	29.32
Дніпропетровська обл.	21864584	ТОВ "КРАЯНИ"	28	282	28.22
					28.29
				289	28.93
Дніпропетровська обл.	21871012	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОМАШІНВЕСТ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
			29	291	29.10
				292	29.20

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				293	29.31
					29.32
Дніпропетровська обл.	21871578	ПрАТ "ПРОМАРМАТУРА"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				275	27.52
			28	281	28.14
				282	28.25
					28.29
				283	28.30
Закарпатська обл.	22105225	ТОВ "ПОЛІМЕР-ТЕХНІКА"	27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.15
				289	28.99
			29	292	29.20
			30	309	30.99
Запорізька обл.	22148000	ПрП "ЗАВОД ДВИГУН"	26	265	26.51
			27	274	27.40
				275	27.51
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
				283	28.30
				289	28.94
			29	293	29.31
					29.32
Львівська обл.	22348123	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "СПЕКТР"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.14
					28.15
				282	28.29
				283	28.30
				289	28.94
			29	293	29.31
					29.32
Львівська обл.	22362867	ПрП "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "СПАРИНГ-ВІСТ ЦЕНТР"	26	262	26.20
				265	26.51
			27	279	27.90
Львівська обл.	22421742	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ОЛНОВА" У ФОРМІ ТОВ	28	281	28.15
				282	28.22
				284	28.49
				289	28.92
			29	293	29.32
Миколаївська обл.	22437507	ТОВ "САМШИТ"	28	282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.93
Миколаївська обл.	22439630	ПрП "НПП КОНТЕСТ"	26	265	26.51
				267	26.70
Одеська обл.	22479842	ПРИВАТНА НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ТА КОМЕРЦІЙНА ФІРМА "ТЕРМІОН"	26	261	26.11
Харківська обл.	22697148	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "СТАЛЬЕНЕРГО"	26	263	26.30
			27	271	27.12
				272	27.20
				279	27.90
Харківська обл.	22699101	Українсько-болгарське ТОВ "ПІРАНА"	28	283	28.30
Харківська обл.	22705356	ТОВ "КРІОС-БЕТА ЛТД"	26	265	26.51
				267	26.70
Харківська обл.	22717460	ТОВ ФІРМА "БРИГ ЛТД"	26	265	26.51
			30	301	30.12
Черкаська обл.	22794124	ДП "ОРИЗОН-НАВІГАЦІЯ"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	279	27.90

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД	
Чернівецька обл.	22847240	ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "СКБ "ЕЛЕКТРОНМАШ"	26	263	26.30	
			27	279	27.90	
м. Київ	22892068	ПрП ФІРМА "НІКОЛЬ"	26	261	26.11	
				265	26.51	
					26.52	
			27	271	27.11	
					27.12	
				273	27.32	
					27.33	
				274	27.40	
				279	27.90	
				28	281	28.14
		282	28.29			
		283	28.30			
		29	293	29.31		
м. Київ	22909573	ТОВ "Науково-виробнича фірма" Адрон"	26	265	26.51	
			27	279	27.90	
м. Київ	22916099	ТОВ "СП "СТАН-КОМПЛЕКТ"	26	262	26.20	
			27	273	27.32	
			28	282	28.23	
				284	28.41	
м. Київ	22965850	ТОВ "АВІАПРИЛАД"	27	271	27.12	
				272	27.20	
				274	27.40	
				279	27.90	
м. Київ	22966186	ПрАТ "РОКС"	26	263	26.30	
				264	26.40	
			27	271	27.11	
				279	27.90	
м. Київ	22970517	ТОВ "ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНА ФІРМА" АРОТЕХ-КРІС"	26	262	26.20	
				266	26.60	
				27	279	27.90
			28	281	28.13	
				282	28.21	
					28.29	
		289	28.99			
Хмельницька обл.	22987900	ДП "НОВАТОР"	26	263	26.30	
				265	26.51	
			27	274	27.40	
Дніпропетровська обл.	23073489	ПрАТ "ІСТА-ЦЕНТР"	27	272	27.20	
Донецька обл.	23177132	ТОВ "ТЕХНОКОМ ГАЗ СЕРВІС"	26	265	26.51	
			28	281	28.14	
Харківська обл.	23458380	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "СПОРТЕКС"	28	281	28.13	
					28.14	
				289	28.99	
			30	301	30.12	
Харківська обл.	23466853	ТОВ "Науково-технічний центр радіотехнічних систем Академії наук прикладної радіоелектроніки"	26	263	26.30	
				264	26.40	
м. Київ	23495725	ТОВ "ОРІОН.ГРУП"	26	265	26.51	
			27	271	27.12	
				273	27.33	
				274	27.40	
				279	27.90	
			28	281	28.12	
					28.13	
					28.14	
				282	28.22	
					28.24	
					28.25	
					28.29	
				284	28.41	
	289	28.93				
		28.99				
30	309	30.99				
м. Київ	23522853	ТОВ "ХІМЛАБОРРЕАКТИВ"	26	265	26.51	
				267	26.70	
			27	279	27.90	
			28	281	28.13	
		282	28.21			

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
					28.29
Київська обл.	23581092	ТОВ "УКР-ПАК"	26	261	26.11
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.29
Харківська обл.	23756522	ІНСТИТУТ СЦИНТИЛЯЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ	26	265	26.51
				267	26.70
Запорізька обл.	23776298	ТОВ "ЛУР АГ"	26	267	26.70
			27	271	27.12
Запорізька обл.	23791777	ТОВ "ТЕРМОЛІТ"	27	271	27.11
					27.12
				279	27.90
			28	282	28.21
Запорізька обл.	23795568	ПрАТ "ПЛУТОН"	26	261	26.11
				262	26.20
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
Дніпропетровська обл.	23850681	ТОВ "КОЛБРИ"	28	281	28.13
					28.14
			29	292	29.20
				293	29.32
			30	301	30.12
Запорізька обл.	23878685	ПрАТ "ВЕГА ПЛЮС"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.29
				289	28.99
Львівська обл.	23883841	ТОВ "СТЕК ПЛЮС К"	27	279	27.90
Львівська обл.	23972496	СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО У ФОРМІ ТОВ "СФЕРОС-ЕЛЕКТРОН"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.21
					28.25
					28.29
			29	293	29.31
Миколаївська обл.	24057358	ПрП "НИКТОН-СЕРВИС"	26	262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.11
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
			29	293	29.31
			30	303	30.30
м. Київ	24095427	ТОВ "В.М."	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				267	26.70
			27	271	27.12
				273	27.31
					27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
					27.90
			28	281	28.13
				282	28.23
					28.25
					28.29
			29	293	29.31
Херсонська обл.	24110704	НАУКОВО - ВИРОБНИЧЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ІНСТИТУТ "ТЕКМАШ"	28	282	28.29
Харківська обл.	24137784	ТОВ "МІНІГІДРО"	28	281	28.11
Рівненська обл.	24175498	ПрАТ "АГРОРЕСУРС"	26	265	26.51
			27	273	27.32
				275	27.52
				279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.21
					28.25
Київська обл.	24219588	ТОВ "ЗАВОД ПАКУВАЛЬНОГО ОБЛАДНАННЯ "ТЕРМО-ПАК"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				275	27.51
			28	281	28.12
					28.13
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				284	28.41
					28.49
				289	28.93
					28.96
Харківська обл.	24488518	ТОВ "ЛОТ"	26	261	26.12
				262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	289	28.99
Запорізька обл.	24512839	ТОВ "ЕЛЕКТРОПРИВОД"	27	271	27.12
			28	282	28.22
Харківська обл.	24662711	ПрАТ "ЕНЕРГООБЛІК"	26	265	26.51
			28	284	28.49
				289	28.99
Запорізька обл.	24911195	ТОВ "ЕНЕРГЕТИЧНІ СИСТЕМИ ТА ОБЛАДНАННЯ ЗАПОРІЖЖЯ"	26	263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
			30	303	30.30
м. Київ	24925576	ТОВ "АВІАМІР"	26	263	26.30
				264	26.40

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	282	28.22
			29	292	29.20
			30	303	30.30
м. Київ	24937160	ТОВ "ВІАКОМ"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
Полтавська обл.	25171530	ПрП "АДАМАС"	28	281	28.13
				282	28.29
				283	28.30
				289	28.93
			30	309	30.99
м. Київ	25274129	ТОВ "ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "АСБІС-УКРАЇНА"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	282	28.24
м. Київ	25283594	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "КОПОС ЕЛЕКТРО"	26	265	26.51
			28	281	28.13
				282	28.25
					28.29
				289	28.96
Донецька обл.	25341601	ТОВ "КАЛЬДЕРІС УКРАЇНА"	28	281	28.13
				282	28.29
				289	28.92
Запорізька обл.	25341669	ТОВ "ДОНЕЛЕКТРООБОРУДОВАНИЕ"	27	271	27.11
м. Київ	25383752	ТОВ "СК-ЕКСПО"	26	261	26.11
					26.12
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
					27.52
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.23
					28.24
					28.25
					28.29
				283	28.30
				284	28.41
					28.49
				289	28.93
					28.96
					28.99
			29	291	29.10

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			30	304	30.40
				309	30.99
Харківська обл.	25469910	ПРИВАТНА ФІРМА "РИФ"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
			28	281	28.14
				282	28.29
				289	28.99
			30	301	30.12
Запорізька обл.	25480917	ПрАТ "ЗАПОРІЗЬКИЙ АВТОМОБІЛЕБУДІВНИЙ ЗАВОД"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				274	27.40
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
				284	28.41
			29	291	29.10
				293	29.31
					29.32
Вінницька обл.	25499621	ТОВ "ВІННИЦЬКИЙ ЗАВОД "ПНЕВМАТИКА"	29	293	29.32
Чернівецька обл.	30045061	ТОВ "МАШЗАВОД"	26	265	26.51
			28	282	28.25
					28.29
Закарпатська обл.	30104493	ТОВ "ЗАВОД "КОНВЕКТОР"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				275	27.51
					27.52
				279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.21
					28.25
м. Київ	30108105	ТОВ "КЛААС УКРАЇНА"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				283	28.30
			29	293	29.31
					29.32
Одеська обл.	30109015	ТОВ "ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЇ"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	279	27.90
Миколаївська обл.	30125136	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ЛИВАРНИЙ ЗАВОД" ТДВ "ПЕРВОМАЙСЬКДИЗЕЛЬМАШ"	28	281	28.15
				283	28.30
Черкаська обл.	30147563	АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "НАУКОВО - ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "СМІЛЯНСЬКИЙ ЕЛЕКТРОМЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	27	271	27.11
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.15
			29	293	29.32
Чернівецька обл.	30150047	ПрП "АРТОН"	26	261	26.11
				263	26.30
				265	26.51
			27	273	27.33
м. Київ	30178004	ТОВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ " ЦЕППЕЛІН УКРАЇНА ТОВ "	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				283	28.30
				284	28.49
				289	28.92
					28.99
			29	291	29.10
				293	29.31
					29.32
м. Київ	30181494	ТОВ "АВІАРЕМОНТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "УРАРП"	28	281	28.11
			29	292	29.20
			30	303	30.30
Запорізька обл.	30201489	ТОВ"Промислово-виробниче підприємство"УКРГРАФІТ"	27	279	27.90
Харківська обл.	30210163	ДП "ІЗЮМСЬКИЙ ПРИЛАДОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	26	267	26.70
Одеська обл.	30284125	ТОВ "МАРКО ЛТД"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				268	26.80
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
					27.52
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.23
					28.24
					28.25
					28.29
				283	28.30
				284	28.49
				289	28.93
					28.95
			30	301	30.11
Харківська обл.	30291682	ПРИВАТНЕ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "МІКРОТЕХ"	26	265	26.51
			28	282	28.29
Львівська обл.	30336890	КОРПОРАЦІЯ "ЕНЕРГОРЕСУРС-ІНВЕСТ"	27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.29
м. Київ	30374716	ПрП "СТЕЛІС-С"	26	263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				282	28.29
			29	293	29.31
			30	303	30.30
м. Київ	30403825	ПІДПРИЄМСТВО ЗІ СТОПРОЦЕНТНИМ ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ "ОРСІ"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.33
				279	27.90
			28	282	28.23
					28.25
м. Київ	30405136	ТОВ "УКРПРОММАШ"	28	281	28.11
					28.13
					28.15
				282	28.25
м. Київ	30440702	ТОВ "ФАРМАСОФТ"	26	261	26.12
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
				266	26.60
				267	26.70
			27	272	27.20
				279	27.90
			28	282	28.29
			29	292	29.20
Сумська обл.	30452280	ТОВ "ТУРБОМАШ"	28	281	28.13
					28.15
				282	28.25
				289	28.99
Хмельницька обл.	30456416	ТОВ "АГРОМОТОРСЕРВІС"	28	282	28.22
				283	28.30
			29	292	29.20
				293	29.32
Донецька обл.	30482268	ТОВ "ЗАВОД АВТОГЕННОГО ОБЛАДНАННЯ ДОНМЕТ"	26	265	26.51
			27	275	27.51
			28	281	28.14
				282	28.25
					28.29
Полтавська обл.	30484951	ТОВ "АВМ АМПЕР"	26	261	26.11
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
м. Київ	30530159	ТОВ "УКРАГРОКОМ"	28	289	28.99
Київська обл.	30530431	ТОВ "Бучанський завод склотарн"	26	265	26.51
			28	282	28.21
					28.22
					28.25
					28.29
Одеська обл.	30587928	НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "АГРО-СІМО-МАШБУД" У ВИГЛЯДІ ТОВ	27	271	27.12
			28	281	28.14
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.93
Одеська обл.	30622113	ТОВ "Агрофірма "Агроснабтрейдинг"	28	281	28.11
					28.13
				289	28.92
			29	293	29.31
					29.32
Запорізька обл.	30641508	ТОВ "МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ЗАВОД АВТОТРАКТОРНИХ ЗАПЧАСТИН"	28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.15
				282	28.29
				283	28.30
			29	293	29.31

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
					29.32
Дніпропетровська обл.	30718140	ПРИВАТНЕ ВИРОБНИЧО-КОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО "АГРОМАШ"	28	281	28.15
				289	28.93
Харківська обл.	30753379	ТОВ НКП "УКРТРАНССИГНАЛ"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
Київська обл.	30838462	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ "ШЕЛЬФ"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
м. Київ	30856848	ТОВ "КОМТЕЛ"	26	263	26.30
				267	26.70
			27	273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
м. Київ	30859833	ТОВ "АГРОТЕХЕКСПОРТ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
			29	293	29.31
					29.32
Запорізька обл.	30926401	ТОВ "НВП"Запоріжспеценергообладнання"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.29
м. Київ	30967207	ТОВ "АГРОСЕМ"	26	265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
				283	28.30
			29	291	29.10
				293	29.31
					29.32
Запорізька обл.	30968656	ПП "Донметпостач"	28	284	28.41
				289	28.99
Сумська обл.	30991664	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "ЗАВОД ОБВАЖНЕНИХ БУРИЛЬНИХ ТА ВЕДУЧИХ ТРУБ"	26	265	26.51
			28	289	28.92
м. Київ	31059321	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО "МЕЛЕКСІС-УКРАЇНА"	26	261	26.11

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
Запорізька обл.	31071312	ПрАТ "БЕРДЯНСЬКІ ЖНИВАРКИ"	28	281	28.12
					28.15
				283	28.30
				289	28.99
			29	292	29.20
				293	29.32
м. Київ	31088043	ТОВ "ВЕДА"	26	265	26.51
			27	279	27.90
			28	282	28.29
Одеська обл.	31095003	ТОВ "НОВАТЕК-ЕЛЕКТРО"	26	261	26.11
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
Харківська обл.	31150404	ТОВ "УПЕК ТРЕЙДІНГ"	27	271	27.11
			28	281	28.15
				283	28.30
м. Київ	31170127	ТОВ "ШНЕЙДЕР ЕЛЕКТРИК УКРАЇНА"	26	261	26.11
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
м. Київ	31175502	ТОВ "ЮНІЛАБ"	26	262	26.20
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				279	27.90
			28	282	28.29
м. Київ	31189761	ТОВ "КВС - УКРАЇНА"	26	261	26.12
				265	26.51
			27	275	27.51
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.93
					28.94
м. Київ	31236266	ТОВ "Укрполіграфмедіа"	27	271	27.12
			28	282	28.22
					28.23
					28.25
				289	28.99
			30	309	30.99
Харківська обл.	31343060	ТОВ "УКРМАШІНДУСТРІЯ"	26	263	26.30
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
				289	28.92
			30	302	30.20
м. Київ	31355139	ТОВ "ПРОКСІМУС"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			27	279	27.90
Одеська обл.	31427962	ТОВ "ВЕЛЕС-АГРО ЛТД."	27	275	27.52
			28	281	28.15
				282	28.22
				283	28.30
Запорізька обл.	31433316	ТОВ "ТАВРІЙСЬКА ЛИВАРНА КОМПАНІЯ "ТАЛКО"	27	271	27.11
			28	281	28.12
					28.13
				289	28.94
Харківська обл.	31438382	ПрП "АКРОН-ВОСТОК"	26	261	26.11
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.15
				282	28.29
Чернігівська обл.	31440983	ПрП "ГРІВАС"	28	281	28.13
				282	28.22
				284	28.49
				289	28.92
					28.99
			30	309	30.99
м. Київ	31484182	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТЕХНОБІМ"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
Полтавська обл.	31495420	ПрП "ПОЛТАВСЬКИЙ ЛИВАРНО-МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.13
					28.15
				289	28.92
Запорізька обл.	31507980	ТОВ "ПІВДЕННА ПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
Волинська обл.	31533318	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "КОВЕЛЬСІЛЬМАШ"	27	271	27.11
					27.12
			28	281	28.15
				282	28.22
			29	292	29.20
			30	302	30.20
Вінницька обл.	31542592	ТОВ -КОМПАНІЯ"ЕЛІТ"	27	271	27.12
			28	282	28.23
			30	309	30.91
Дніпропетровська обл.	31550930	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ КОМПЛЕКС "СОЮЗЦВЕТМЕТАВТОМАТИКА"	26	265	26.51
			28	282	28.29
				289	28.99
м. Київ	31567127	ТОВ "УКРГАЗПРОМБУД"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.24
					28.25
					28.29

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				284	28.41
					28.49
			29	293	29.32
м. Київ	31606160	ТОВ "САМІКС УКРАЇНА"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
				267	26.70
			27	273	27.33
Київська обл.	31749798	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЕКОСОФТ"	26	261	26.11
				264	26.40
				265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.23
					28.29
				289	28.92
м. Київ	31750520	ПрАТ "АВТОКАПІТАЛ"	26	262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.15
				282	28.25
					28.29
			29	293	29.31
					29.32
Миколаївська обл.	31764795	ТОВ "ПОСС"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.29
				289	28.99
			30	301	30.11
					30.12
Одеська обл.	31768826	ПрП "ВИРОБНИЧО - КОМЕРЦІЙНА КОМПАНІЯ "СОЮЗПОСТАЧАННЯ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
			29	293	29.31
			30	302	30.20
Київська обл.	31907458	ТОВ НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "БЛЮЦЕРКІВМАЗ"	27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.29
				283	28.30
				284	28.41

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			29	293	29.31
					29.32
Харківська обл.	31938114	ТОВ "ТЕРМОПАК - ІНЖИНІРІНГ"	28	281	28.15
				282	28.22
				289	28.96
Житомирська обл.	31945137	ВИРОБНИЧО- КОМЕРЦІЙНА ФІРМА У ФОРМІ ТОВ "ГРАНД - АВТО "	28	281	28.15
				284	28.41
				289	28.99
Харківська обл.	32031071	ТОВ "Крановий електропривід"	27	271	27.11
			28	289	28.92
м. Київ	32111078	ТОВ "КОНТРАКТНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ ІННОФАРМ-УКРАЇНА"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				266	26.60
				267	26.70
				268	26.80
			27	272	27.20
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	282	28.23
Херсонська обл.	32125007	ТОВ"Кріомед"	28	282	28.25
				289	28.99
м. Київ	32155876	ТОВ "ПАРЕКСЕЛ УКРАЇНА"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				266	26.60
			27	279	27.90
			28	282	28.21
					28.29
Харківська обл.	32168412	ТОВ "ЕКО-ІНВЕСТ"	28	281	28.13
					28.15
				282	28.22
					28.29
				284	28.41
				289	28.99
Житомирська обл.	32173401	ТОВ "АГРІ-КОММ"	28	282	28.22
				283	28.30
				289	28.92
					28.99
			29	292	29.20
				293	29.32
Житомирська обл.	32173438	МАЛЕ ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ШЛЯХМАШІНСТРУМЕНТ"	28	282	28.22
				283	28.30
				289	28.92
					28.99
			29	292	29.20
				293	29.32
Полтавська обл.	32174908	ПрП "ГЛОУБКОР"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				275	27.51
			28	281	28.13
				282	28.25
					28.29
				289	28.92
					28.99
Дніпропетровська обл.	32232765	ТОВ "АГРОТЕК"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				282	28.22
					28.29
				283	28.30
			29	293	29.31
					29.32
м. Київ	32243892	ТОВ "АВІАДИНАМІКА"	27	272	27.20
				275	27.51
			28	281	28.12
					28.14
					28.15
				282	28.29
				289	28.93
			30	303	30.30
Вінницька обл.	32320510	ТОВ "АГРОМАШ - КАЛИНА"	28	283	28.30
Полтавська обл.	32370556	ПрП "ДЖІСІЕКВІПМЕНТ"	26	264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				275	27.51
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.92
					28.99
Харківська обл.	32438582	ТОВ "ІПРІС-ПРОФІЛЬ"	27	271	27.11
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.15
				282	28.22
				284	28.41
					28.49
				289	28.94
			30	309	30.99
Харківська обл.	32464785	ТОВ "ДРУЖБОКРАЯНСЬКЕ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
					28.29
			30	309	30.99
Київська обл.	32499006	ТОВ "НВК "Техімпекс"	30	303	30.30
Київська обл.	32524901	ДОЧІРНЄ ПІДПРИЄМСТВО З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "СУМІТЕК УКРАЇНА"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.92
			29	293	29.31
					29.32
Дніпропетровська обл.	32524964	ТОВ "Альянс-Техно-Трейд"	26	265	26.51
				267	26.70
			28	282	28.21
					28.22
					28.25
					28.29
				289	28.96
					28.99
			29	292	29.20

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Харківська обл.	32565419	ТОВ "ЛОЗІВСЬКИЙ КОВАЛЬСЬКО-МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	27	274	27.40
			28	281	28.11
					28.12
					28.15
				283	28.30
				289	28.92
			29	293	29.32
Івано-Франківська обл.	32605828	ТОВ "ТЕХМАШ"	26	265	26.51
			28	281	28.13
				282	28.29
Запорізька обл.	32680355	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЗАПОРІЗЬКА ТРАНСФОРМАТОРНА АСОЦІАЦІЯ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
Полтавська обл.	32686844	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ТЕХВАГОНМАШ"	26	265	26.51
					26.52
				267	26.70
			27	275	27.51
				279	27.90
			28	282	28.21
					28.22
					28.24
					28.29
				284	28.41
					28.49
				289	28.91
					28.99
	29	292	29.20		
м. Київ	32704119	ТОВ "АВТОНОМНІ ДЖЕРЕЛА СТРУМУ"	27	272	27.20
м. Київ	32706645	ПІДПРИЄМСТВО З 100% ІНОЗЕМНОЮ ІНВЕСТИЦІЄЮ "АЙК'ЮВІА РДС УКРАЇНА"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
				266	26.60
				268	26.80
			27	273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.25
		28.29			
м. Київ	32828388	ТОВ "КОНСТРАКШН МАШИНЕРІ"	27	271	27.12
				274	27.40
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
				282	28.22
				289	28.92
			29	291	29.10
	293	29.32			
Одеська обл.	32834737	ТОВ "УКРМОРТРАНССЕРВІС"	26	265	26.51
		28	282	28.25	
Харківська обл.	32866025	ТОВ "ХАРПРОМТЕХ"	27	271	27.12
			28	284	28.41
Харківська обл.	32868970	ТОВ "ХАРКІВЕНЕРГОПРИЛАД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
Донецька обл.	32897273	ТОВ "ДОНБАСЬКА ІНДУСТРІАЛЬНА КОМПАНІЯ"	29	291	29.10
			28	282	28.22
					28.29
				289	28.92
Київська обл.	32914492	ТОВ "АКУТРОН"	26	261	26.11
				262	26.20
				265	26.51
				266	26.60
				267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
		273	27.32		

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
					27.33
				279	27.90
			28	282	28.25
				284	28.49
Харківська обл.	32949106	ТОВ "УКРТЕХНІКА"	28	281	28.15
				282	28.29
				289	28.96
			29	292	29.20
			30	309	30.99
Харківська обл.	32950237	ПрП "ВЕКТОР АТТРАКЦИОН"	27	272	27.20
			28	289	28.99
			29	292	29.20
			30	301	30.12
Львівська обл.	32985893	ТОВ "АМАРДІКО 120 УКРАЇНА"	26	265	26.51
			28	281	28.14
					28.15
				282	28.21
					28.24
				289	28.99
Харківська обл.	33010822	ТОВ "ТОРГОВО-ПРОМИСЛОВА КОМПАНІЯ "ОМЕГА-АВТОПОСТАВКА"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.24
					28.25
					28.29
				289	28.99
			29	291	29.10
				292	29.20
				293	29.31
					29.32
Дніпропетровська обл.	33012552	ТОВ "АЗОВ КОНТРОЛЗ"	27	271	27.11
					27.12
Житомирська обл.	33063942	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ ТЕХНА"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.24
					28.29
				283	28.30
				284	28.41
					28.49
				289	28.91
					28.96
					28.99
			29	292	29.20
				293	29.32
			30	309	30.99
м. Київ	33096208	ПрАТ "КИЇВСЬКЕ ЦЕНТРАЛЬНЕ КОНСТРУКТОРСЬКЕ БЮРО АРМАТУРОБУДУВАННЯ"	26	265	26.51
			27	273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.14

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
м. Київ	33104260	ТОВ "КОМПРЕССОРС ІНТЕРНЕСІЛІ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
					28.29
			29	293	29.32
Харківська обл.	33119392	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "Ю БІ СІ-ПРОМО"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
				289	28.96
			30	309	30.99
Донецька обл.	33161863	ПрП "ТЕРМОЛЮКС-КОМФОРТ"	27	275	27.51
					27.52
			28	281	28.14
				282	28.25
м. Київ	33191657	ТОВ "РОЗЕНБЕРГ-УКРАЇНА"	27	271	27.12
			28	281	28.14
				282	28.25
Харківська обл.	33206228	ТОВ "НАУКОВО - ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ " СВІТЛО ШАХТАРЯ "	27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.15
				283	28.30
				289	28.99
			29	293	29.32
Черкаська обл.	33342818	ТОВ "НВС ТЕЛЕМАТИЧНІ СИСТЕМИ "	26	263	26.30
				265	26.51
Дніпропетровська обл.	33355209	ТОВ "НВП-РУДПРОМАВТОМАТИКА"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
Житомирська обл.	33385144	ТОВ "ЧЕЛМЕ - УКРАЇНА"	27	275	27.51
			28	281	28.15
Одеська обл.	33387508	ТОВ "ОДСТЕКС"	28	289	28.94
м. Київ	33401202	ТОВ "НІК-ЕЛЕКТРОНІКА"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
Рівненська обл.	33408805	ПрП "ТЕХНОМАРТ"	28	284	28.41
Харківська обл.	33412518	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ ВАТ "ХАРКІВСЬКИЙ ТРАКТОРНИЙ ЗАВОД"	26	264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
				283	28.30
				289	28.92
			29	291	29.10
				292	29.20
				293	29.31
					29.32
Житомирська обл.	33446070	ТОВ "А-ВІКТ"	28	282	28.29
				283	28.30
Харківська обл.	33480844	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ КОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО ФОРСАЖ"	26	265	26.51

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			27	273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
				283	28.30
				289	28.99
			29	291	29.10
				292	29.20
				293	29.31
					29.32
Сумська обл.	33486527	ТОВ "УКРТРАНСПНЕВМАТИКА"	26	265	26.51
			28	281	28.14
			30	302	30.20
м. Київ	33492614	ТОВ "НАВІГАТОР ГРУП"	28	281	28.13
					28.14
			29	292	29.20
			30	301	30.12
м. Київ	33500284	ТОВ "НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ КОМПЛЕКС ЕКРАН"	26	262	26.20
			27	271	27.12
				279	27.90
Одеська обл.	33506710	ТОВ "ОЛІС"	26	265	26.51
			28	281	28.14
				282	28.21
					28.22
					28.25
					28.29
				289	28.93
					28.99
Львівська обл.	33532913	ПрП "ЄВРОТЕРМ-ЛЬВІВ"	27	275	27.51
					27.52
			28	281	28.14
				282	28.29
Київська обл.	33595863	ТОВ "КИЇВСЬКИЙ ЗАВОД БУРОВОЇ ТЕХНІКИ"	28	281	28.13
					28.14
					28.15
				289	28.92
			29	291	29.10
Сумська обл.	33699090	ТОВ "МІЖНАРОДНИЙ ІНСТИТУТ КОМПРЕСОРНОГО І ЕНЕРГЕТИЧНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
Житомирська обл.	33720215	ТОВ "РДО УКРАЇНА"	26	264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
				283	28.30
			29	291	29.10
				292	29.20
				293	29.31
					29.32
Львівська обл.	33775568	ТОВ "ТЕХНОКАП УА"	28	284	28.41
Чернігівська обл.	33800101	ТОВ "УКРАЇНСЬКИЙ КАРДАН"	28	281	28.15
			29	293	29.32
			30	302	30.20
Вінницька обл.	33801896	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "МАРІО"	27	275	27.51
			28	281	28.14

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Харківська обл.	33816944	ТОВ "СТВ-Харків"	30	301	30.12
Черкаська обл.	33819678	ТОВ "УКРТРАНСДИЗЕЛЬ"	27	271	27.12
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
			30	302	30.20
м. Київ	33833870	ТОВ "ЕМ-АЙ СВАКО УКРАЇНА"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
Дніпропетровська обл.	33856547	ТОВ 'Данієлі Хеві Машінері Інжинірінг'	26	265	26.51
			28	282	28.22
Черкаська обл.	33903649	ТОВ "МІЖНАРОДНА НАУКОВО - ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ "СТАНКО - ГРУП"	28	282	28.29
				289	28.99
Запорізька обл.	33920601	ТОВ "ЗАПОРІЗЬКИЙ СТАЛЕЛИВАРНИЙ ЗАВОД"	28	282	28.21
				289	28.92
			30	302	30.20
Миколаївська обл.	33968837	ТОВ "Чорноморська яхтена верф"	26	263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.99
			29	293	29.31
			30	301	30.11
					30.12
Дніпропетровська обл.	33984335	ТОВ"ДІАП-РАКС"	30	302	30.20
Запорізька обл.	33985999	ТОВ З ІНОЗЕМНИМИ ІНВЕСТИЦІЯМИ "БОСАЛ-ЗАЗ"	28	284	28.41
			29	293	29.32
м. Київ	34003237	ТОВ "КЕРХЕР"	26	262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.33
				275	27.51
					27.52
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
				289	28.92
					28.99
			29	293	29.31
					29.32
			30	309	30.99

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Харківська обл.	34016558	ТОВ "НВП ТЕКО ЛТД"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				274	27.40
Херсонська обл.	34205872	ПрП "ОСВ ТЕХНОЛОГІЯ"	28	282	28.25
			28	282	28.21
				289	28.96
Запорізька обл.	34217047	ТОВ "БІЗОН-ІМПОРТ"	27	271	27.11
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.25
				283	28.30
Закарпатська обл.	34231611	ТОВ "БМЮ УКРАЇНА"	29	293	29.32
			27	273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
Волинська обл.	34261611	ТОВ "ЦЕНТРОСПАВ-УКРАЇНА"	28	281	28.14
				282	28.24
				289	28.99
			29	293	29.31
м. Київ	34291534	ТОВ "СЛАВУТИЧ ЕНЕРГО"	27	271	27.12
			28	284	28.41
				289	28.99
			26	261	26.11
				263	26.30
Харківська обл.	34333453	ТОВ «ТЕХЕНЕРГО НВП»		265	26.51
			27	273	27.31
					27.32
				279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.29
				265	26.51
			28	281	28.11
					28.14
				282	28.29
Хмельницька обл.	34363357	ТОВ "СКАМЕ-УА"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.15
Житомирська обл.	34400718	ТОВ "ЮКА-ІНВЕСТ"		284	28.41
				289	28.92
			26	265	26.51
			27	271	27.11
				275	27.51
м. Київ	34429758	ТОВ "РІГ ЕКСПЕРТ УКРАЇНА"	28	281	28.13
				282	28.25
			26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
Харківська обл.	34473863	ТОВ "ТРАНСТЯЖМАШ"		265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
	282	28.29			

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
м. Київ	34474821	ТОВ "ГРУП СЕБ УКРАЇНА"	27	275	27.51
			28	282	28.25
					28.29
м. Київ	34487233	ТОВ "МАСКІО-ГАСПАРДО УКРАЇНА"	27	271	27.11
				274	27.40
			28	282	28.25
				283	28.30
Київська обл.	34536243	ТОВ "ФІГЕ УКРАЇНА"	29	293	29.32
			27	271	27.11
					27.12
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.22
					28.29
м. Київ	34540917	ТОВ «ІНТЕГРА-ГРУП»	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
Хмельницька обл.	34543250	ТОВ "ЗАВОД "АТОНМАШ"	26	265	26.51
			27	275	27.52
			28	282	28.21
м. Київ	34722868	ТОВ "ЗАВОД ГІРНИЧОРУДНОГО МАШИНОБУДУВАННЯ"	27	271	27.11
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
				289	28.92
Сумська обл.	34880895	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "ЧЕРВОНИЙ МЕТАЛІСТ"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
				273	27.33
				279	27.90
			28	282	28.22
					28.24
				289	28.92
Сумська обл.	34933255	ТОВ "СУМСЬКИЙ МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД"	30	302	30.20
			26	265	26.51
			28	281	28.13
Львівська обл.	34943719	ТОВ "АГРО Л В ЛІМІТЕД"		282	28.29
			28	283	28.30
				289	28.92
Харківська обл.	34956010	ТОВ "ФІРМА МАСТЕР СЕРВІС"	29	291	29.10
			26	265	26.51
			27	271	27.12
				272	27.20
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.24
					28.25
					28.29
				284	28.41
					28.49
				29	293
м. Київ	35000732	ТОВ "БАЛКТЕК ПРОЦЕСС-ІНЖИНІРИНГ"	30	309	30.92
			26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
Дніпропетровська обл.	35006184	ТОВ "СТІЛ ВОРК"		279	27.90
			28	282	28.29
			27	279	27.90
			28	281	28.13

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				282	28.29
				289	28.92
м. Київ	35018336	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "ВПРОВАДЖЕННЯ ІНЖЕНЕРНИХ ЗВАРЮВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ"	27	279	27.90
			28	282	28.22
					28.29
				289	28.99
Запорізька обл.	35036863	ТОВ ЗАВОД НИЗЬКОВОЛЬТНОЇ АПАРАТУРИ "ЛІДЕР ЕЛЕКТРИК"	26	261	26.11
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.92
			29	293	29.32
Дніпропетровська обл.	35044570	ПрП "ЕНМАШ ЛТД"	26	262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				283	28.30
				289	28.92
			29	292	29.20
				293	29.31
					29.32
Київська обл.	35046274	ТОВ "БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ЗАВОД "ТРІБО"	26	265	26.51
			27	271	27.12
			28	281	28.12
					28.15
				282	28.22
					28.29
				283	28.30
				284	28.49
				289	28.96
			29	293	29.32
			30	302	30.20
Харківська обл.	35073135	ДП "НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР "БЕРИЛІЙ" НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ"	26	266	26.60
Харківська обл.	35119462	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "МЕРИДІАН"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			29	293	29.31
Запорізька обл.	35124823	ПрП "ТАВРІЯ ТУРБО ПЛЮС"	26	265	26.51
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
				283	28.30
			29	293	29.31
					29.32
Київська обл.	35167385	ТОВ "СЛІГАН МЕТАЛ ПЕКЕДЖИНГ БРОВАРИ"	26	265	26.51
			28	282	28.22
					28.29
				284	28.41
				289	28.99
Київська обл.	35234409	ТОВ "АЛЮТЕХ-К"	26	264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.15
				282	28.22
				284	28.41
				289	28.99
Вінницька обл.	35370339	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ "ВІННИЦЬКИЙ АГРЕГАТНИЙ ЗАВОД"	28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
				282	28.29
			29	293	29.32
м. Київ	35380525	ТОВ "УКРТЕХНОФУДЗ"	27	275	27.51
			28	281	28.15
				282	28.21
					28.22
					28.29
				289	28.93
м. Київ	35391940	ТОВ "БЬОТХЕР ЮКРЕЙН"	28	282	28.22
				289	28.99
Запорізька обл.	35432651	ПрП "ПРОФМАШ"	28	281	28.12
					28.14
				282	28.29
			29	293	29.32
Харківська обл.	35477006	ТОВ "ІНТЕРМАШТРЕЙДІНГ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
			28	281	28.13
					28.15
				282	28.25
					28.29
				289	28.93
			30	302	30.20
Івано-Франківська обл.	35517567	ТОВ "КОМПАНІЯ ВОЛЬТАР"	26	261	26.11
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
м. Київ	35534069	ТОВ 'Автек-СтройТех'	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
			29	291	29.10

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				293	29.31
					29.32
Волинська обл.	35546980	ТОВ "ХАДЕА СТИЛ КОМПАНІЯ"	28	282	28.22
				289	28.92
Запорізька обл.	35553626	ПрП "ЛКЛ-7"	27	271	27.11
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.29
				289	28.93
Запорізька обл.	35596172	ТОВ "МІКА-Україна"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
Харківська обл.	35604130	ТОВ "ІМПУЛЬС-ХАРКІВ"	28	281	28.15
				282	28.29
Харківська обл.	35617181	ТОВ "АВВ-100"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
				283	28.30
				284	28.49
			30	309	30.99
м. Київ	35633533	ТОВ "ВЕЗЕРФОРД УКРАЇНА"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				272	27.20
				273	27.32
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.24
					28.29
				289	28.92
					28.99
			29	291	29.10
Полтавська обл.	35658317	ТОВ "БІАР-ГРУП"	28	281	28.13
				289	28.92
Дніпропетровська обл.	35680520	ПрП "ІНТЕР ІНСТРУМЕНТ"	27	271	27.11
			28	281	28.13
					28.15
				284	28.49
				289	28.99
Дніпропетровська обл.	35728656	ТОВ "СОЮЗ-СПЕЦТЕХНІКА"	26	265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.12
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				283	28.30
			29	292	29.20
Сумська обл.	35742246	ТОВ "ПРОМУНІВЕРСАЛГРУП"	26	265	26.51
			28	281	28.14
				282	28.25
			30	302	30.20

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Чернігівська обл.	35779941	ТОВ "ДАТЧИКОВЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЗАВОД РАПІД"	26	265	26.51
			27	271	27.12
Донецька обл.	35833631	ТОВ "МІНОВА УКРАЇНА"	26	265	26.51
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.24
				289	28.92
Миколаївська обл.	35835796	ТОВ "МИКОЛАЇВСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕНЕРГОМАШ"	28	281	28.13
					28.15
				282	28.25
Київська обл.	35838074	ТОВ "БОАТЛАБ"	29	292	29.20
			30	301	30.12
м. Київ	35851853	ТОВ "ВЕНТ-СЕРВІС"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
			30	309	30.99
Дніпропетровська обл.	35852151	ТОВ "ЗАВОД СІЛЬГОСПМАШИН"	28	282	28.22
				289	28.93
Дніпропетровська обл.	35852790	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ "ТРУБОСТАЛЬ"	28	282	28.21
					28.22
					28.25
				289	28.91
Харківська обл.	35857537	ТОВ "МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД "ЕЛЕКТРОМАШСТАН"	27	271	27.11
			28	282	28.22
				284	28.41
					28.49
				289	28.99
Житомирська обл.	35954611	ТОВ "СУПЕРСПРОКС УКРАЇНА"	26	265	26.51
			28	281	28.15
				284	28.41
					28.49
				289	28.99
м. Київ	35961869	ТОВ "СОЮЗ-СВІТЛО УКРАЇНА"	27	271	27.11
				273	27.32
				274	27.40
				279	27.90
Харківська обл.	35971532	ТОВ "ПРОММАШЛОГІСТІК"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
Львівська обл.	36026840	ТОВ "ЛАБОРАТОРІЯ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ІННОВАЦІЙ"	26	265	26.51
			27	279	27.90
м. Київ	36064624	ТОВ "ДОСВІДНО-МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД МІЛЄСТА-УКРАЇНА"	27	271	27.12
			28	282	28.29
				289	28.92
					28.93
м. Київ	36086412	ТОВ "ЗТЄ УКРАЇНА"	26	263	26.30
			27	271	27.11
					27.12
				279	27.90
Харківська обл.	36226451	ТОВ "КОМПАНІ "ПЛАЗМА"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
			28	281	28.12
					28.13

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.92
			29	293	29.32
			30	302	30.20
м. Київ	36226949	ТОВ "А.С. ГРУП"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.12
			30	302	30.20
Київська обл.	36233359	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ТІГРИС-МП"	28	281	28.11
				282	28.22
					28.29
			30	301	30.11
Дніпропетровська обл.	36240675	ТОВ "УШ-МАГІСТРАЛЬ"	30	302	30.20
Запорізька обл.	36247513	ТОВ "АЛЬФА-ГЕНЕРАЦІЯ"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
м. Київ	36265697	ПрП "ЦЕНТР-ЛЮКС"	26	265	26.51
			28	281	28.12
				282	28.25
			30	303	30.30
Хмельницька обл.	36271923	ТОВ "Р.І.Н.О"	28	282	28.22
				283	28.30
				289	28.92
Запорізька обл.	36276869	ТОВ ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНА ФІРМА ЗАПОРІЗЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА "РАДІОПРИЛАД"	26	263	26.30
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	282	28.29
			30	304	30.40
м. Київ	36285936	ТОВ "УНІТЕХНОЛОГІЇ ЮЕЙ"	26	261	26.11
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
			28	281	28.14
				282	28.25
					28.29
м. Київ	36285983	ТОВ "ШЕРП-ЕКСПО"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
					27.52
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.23
					28.24
					28.25
					28.29
				283	28.30
				284	28.41
					28.49

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				289	28.93
					28.94
					28.99
			29	293	29.32
			30	309	30.99
Вінницька обл.	36305686	ТОВ "УКРАВТОСВІТЛО"	27	274	27.40
			29	293	29.31
Харківська обл.	36457567	ПрП "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "УКРАЇНСЬКА ВАГОВА КОМПАНІЯ"	27	273	27.32
					27.33
			28	282	28.29
Полтавська обл.	36618647	ТОВ "КРЕДМАШ СЕРВІС"	26	261	26.11
				262	26.20
				265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.25
					28.29
				289	28.92
					28.99
Київська обл.	36619923	ТОВ "ПАКУВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ"	27	279	27.90
			28	282	28.21
					28.22
					28.29
				289	28.99
Харківська обл.	36626595	ТОВ "СВІТЛОДІОДНІ ТЕХНОЛОГІЇ УКРАЇНА"	26	261	26.11
			28	289	28.99
Чернігівська обл.	36650832	ПрП "ЙЛ ТЕХМЕТАЛ"	28	284	28.41
м. Київ	36656368	ТОВ "УКР-ТРАНС-АЕРО"	27	271	27.11
			29	293	29.31
			30	301	30.12
				303	30.30
м. Київ	36698172	ТОВ "ТЕХНОКЛАСТЕР ПРЕМКО ЕЛЕКТРИКА"	26	265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.12
				272	27.20
				279	27.90
Житомирська обл.	36802651	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "БРИКЕТУЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ"	26	262	26.20
			28	284	28.49
				289	28.92
					28.99
Київська обл.	36812282	ТОВ "ГОСЦЕНТР"	28	282	28.29
м. Київ	36820911	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПЕЩЕРІН"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				275	27.51
			28	281	28.13
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.93
Чернігівська обл.	36823522	ТОВ "ПЕТ ТЕХНОЛОДЖИС УКРАЇНА"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				284	28.49
				289	28.96
Черкаська обл.	36860855	ТОВ "НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКЕ ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ДЖЕРЕЛО"	30	302	30.20
Харківська обл.	36875321	ПРИВАТНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕКОПОЛІМЕР"	28	281	28.12
					28.15
				282	28.22
				289	28.96
					28.99
			29	292	29.20
Запорізька обл.	36878584	ТОВ "КЛІНКАЛ ТРАЯЛС ЛОГІСТІКС"	26	262	26.20
				263	26.30
				266	26.60
Дніпропетровська обл.	36906820	ТОВ "ІНТЕРІНКОН"	26	263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	273	27.33
				279	27.90
м. Київ	37079500	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ ТЕЛЕОПТИК"	26	262	26.20
				266	26.60
Харківська обл.	37090655	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА КОМПАНІЯ "АГРО-ВІГС"	28	289	28.93
Харківська обл.	37093771	ТОВ "ЕЛПІС-ВЕД"	27	271	27.11
			28	281	28.11
м. Київ	37201841	ТОВ "ТЕРМАЛ ВІЖН ТЕХНОЛОДЖІС"	26	263	26.30
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.12
				273	27.32
				279	27.90
Дніпропетровська обл.	37276330	ТОВ "ЗАВОД "ДНІПРОВАЖПРОМ"	27	271	27.12
			28	281	28.15
				282	28.25
				289	28.92
					28.95
Сумська обл.	37283133	ТОВ "СУМСЬКА НАСОСНА ТЕХНІКА"	28	281	28.13
					28.15
				282	28.29
м. Київ	37283196	ТОВ "КОМПРЕСОМАШ"	28	281	28.13
Рівненська обл.	37302124	ТОВ "ТЕРМО АВТО МАСТЕР"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
			29	293	29.31
					29.32
Полтавська обл.	37306286	ТОВ "ЕЛСІС"	26	261	26.11
				265	26.51
м. Київ	37331286	ТОВ "НУГА БЕСТ"	27	273	27.31
				275	27.51
			28	281	28.14
м. Київ	37356426	ТОВ "ІНДАСТРІАЛ ТЕХНОЛОДЖІЗ ГРУП"	26	262	26.20
				263	26.30
				267	26.70
			27	271	27.12
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	282	28.23
					28.24
					28.29
			30	303	30.30
Харківська обл.	37366324	ТОВ "ХАРКІВСЬКИЙ ЗАВОД ЕЛЕКТРИЧНИХ МАШИН"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			28	289	28.92
			30	302	30.20
Дніпропетровська обл.	37375632	ТОВ "КАЛБР ПРОФІ"	28	281	28.13
					28.14
			29	292	29.20
			30	301	30.12
Донецька обл.	37379239	ТОВАРИСТВО З ОБЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "МАШИНОБУДІВЕЛЬНИЙ АЛЬЯНС"	28	281	28.15
				289	28.92
			30	302	30.20
Харківська обл.	37385017	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧА ФІРМА "РОТОРМАШ"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
			30	302	30.20
Миколаївська обл.	37386230	ТОВ "КОМПАНІЯ "НІКВУД"	28	284	28.49
				289	28.92
Дніпропетровська обл.	37452360	ТОВ "Науково Виробнича Компанія" Дніпроенергокомплекс"	28	281	28.14
Харківська обл.	37462075	ТОВ "ФІРМА МС ГРУП"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.22
					28.29
			29	293	29.31
					29.32
Запорізька обл.	37494992	ТОВ "ОРІХІВСЬКИЙ ЗАВОД СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН "АГРОТЕХ"	27	271	27.11
			28	282	28.22
				283	28.30
Сумська обл.	37524115	ТОВ "СУМСЬКА КОМПАНІЯ НАСОСНОГО ОБЛАДНАННЯ"	28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
Запорізька обл.	37637959	ТОВ "МАГІСТРАЛЬНИЙ ДИЗЕЛЬ"	28	281	28.11
					28.13
					28.15
				282	28.25
			30	302	30.20
Запорізька обл.	37647946	ТОВ "ЗАВОД КРАНКОМПЛЕКТ"	28	282	28.22
					28.29
м. Київ	37652652	ТОВ "Ековіс Лоджистікс Україна"	26	264	26.40
			27	275	27.51
			28	281	28.13
					28.15
м. Київ	37675507	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ФОТОН-СЕРВІС"	26	267	26.70
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	289	28.91
м. Київ	37682336	ТОВ "КТ УКРАЇНА"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				272	27.20
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.15
				282	28.24
					28.29

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				284	28.41
					28.49
Донецька обл.	37683680	ТОВ "ФУРЛЕНДЕР-ФЕЛЬБЕРМАЕР ВІНД ЛОГІСТИК"	29	291	29.10
м. Київ	37723728	ТОВ "ДОСЛІДНИЙ ЗАВОД ЗВАРЮВАЛЬНОГО УСТАТКУВАННЯ ІНСТИТУТУ ЕЛЕКТРОЗВАРЮВАННЯ ІМ.Є.О.ПАТОНА"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.14
				282	28.25
м. Київ	37723911	ТОВ "ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНЕ ПРЕДСТАВНИЦТВО КУІЗ ІМ. Є.О.ПАТОНА"	27	279	27.90
Львівська обл.	37752996	ТОВ "САМБІРСЬКИЙ РАДІОЗАВОД "СИГНАЛ"	27	273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	289	28.99
Київська обл.	37757191	ТОВ "ВП "ЕЛЕКТРОННЕ СВІТЛО"	26	265	26.52
			27	274	27.40
				279	27.90
Харківська обл.	37762018	ТОВ "М.С.А."	28	289	28.93
Дніпропетровська обл.	37807163	ТОВ "Е.ЛОС СТРАТЕГІЯ"	26	261	26.11
			27	273	27.32
					27.33
				279	27.90
м. Київ	37827829	ТОВ "КЛЕЙ АДГЕЗИВ МАШИНЕРІ"	28	281	28.13
					28.15
				282	28.29
				284	28.49
				289	28.96
					28.99
Харківська обл.	37876436	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "ПРОМТРАНСАВТОМАТИКА"	27	273	27.32
				279	27.90
м. Київ	37883532	ТОВ "ВЕСТАС ЮКРЕЙН"	26	261	26.11
				262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.31
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.24
					28.25
					28.29
			30	309	30.99
Львівська обл.	37965405	ТОВ "СПІЛЬНЕ УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЕЛЕКТРОНТРАНС"	27	271	27.12
			28	282	28.29
			29	293	29.32
м. Київ	37975188	ТОВ "ДУНДАЛ РІШЕННЯ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				275	27.52
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
					28.29
				289	28.93
					28.99
Харківська обл.	37999261	ТОВ "ВІК "ХІТЛАЙН"	27	271	27.11

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
			28	282	28.25
				289	28.93
м. Київ	38013262	ТОВ "СЕА ЕЛЕКТРОНІКС УКРАЇНА"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
				267	26.70
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
Миколаївська обл.	38014381	ТОВ "КІШПЕР ПЛЮС"	26	264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
			30	303	30.30
Запорізька обл.	38024830	ТОВ "КОМПЛЕКССТАНДАРТ"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
Житомирська обл.	38126362	ПрП "ФУТУНА-УКРЯХТ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				275	27.51
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
			30	301	30.12
м. Київ	38129232	ТОВ "ТОЛСМА УКРАЇНА"	28	289	28.93
Сумська обл.	38137023	ТОВ "ЮПІТЕР 9 АГРОСЕРВІС"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.29
				283	28.30
			29	293	29.31
					29.32
Чернігівська обл.	38137725	ТОВ "МОНОФІЛАМЕНТ"	27	271	27.12
			28	281	28.14
				282	28.25
				289	28.94
Львівська обл.	38142321	ТОВ "ПРАНА ПЛАТІНУМ"	27	275	27.51
			28	281	28.13
				282	28.24
					28.25

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Одеська обл.	38154929	ТОВ "ВІВА АССІСТЕНС"	26	265	26.51
			27	273	27.33
				274	27.40
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				283	28.30
			29	291	29.10
				292	29.20
				293	29.32
Харківська обл.	38159665	ТОВ "Науково-Виробниче Підприємство- Східна Україна"	28	282	28.29
Запорізька обл.	38191782	ТОВ "НВК АГРОСЕПМАШ"	28	289	28.93
м. Київ	38201842	ТОВ "М2 УКРАЇНА"	27	271	27.12
				274	27.40
				279	27.90
м. Київ	38204178	ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ЛОГІН"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				267	26.70
			27	271	27.12
				272	27.20
				275	27.51
				279	27.90
			28	282	28.23
					28.25
м. Київ	38204199	ІНОЗЕМНЕ ПІДПРИЄМСТВО "І-АР-СІ"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
					26.52
				267	26.70
			27	272	27.20
				279	27.90
Черкаська обл.	38249030	ТОВ "ШАПЛІ"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				279	27.90
			28	281	28.15
				282	28.22
				284	28.49
				289	28.92
м. Київ	38260138	ТОВ "АЙТІ РЕНЬЮ ЮА"	26	262	26.20
Харківська обл.	38281289	ТОВ "ВОСТПАК"	28	281	28.15
				289	28.95
					28.99
м. Київ	38282777	ТОВ "СЕРВІС.МЕД"	26	264	26.40
				265	26.51
				266	26.60
			27	271	27.11
				279	27.90
Запорізька обл.	38285152	ТОВ " ТС АІК-ЕКО"	27	271	27.12
			28	282	28.25
м. Київ	38286638	ТОВ "ІНТЕГОС"	26	263	26.30
Київська обл.	38293378	ТОВ "ХАІБЕРГ"	26	265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
			28	281	28.11
				282	28.29
				289	28.99
			29	293	29.32
Дніпропетровська обл.	38298837	ТОВ "АГРОСПЕЙС"	28	281	28.15
			29	293	29.32
Одеська обл.	38340586	ТОВ "ІРРІГАТОР УКРАЇНА"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.29
				283	28.30
Чернігівська обл.	38346555	ТОВ "КОЛІАР КОМПАНІ"	27	271	27.12

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.25
					28.29
Дніпропетровська обл.	38354938	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "НАФТОМАШ"	28	281	28.14
				282	28.22
					28.25
Дніпропетровська обл.	38361919	ТОВ "ВЕСТА КАР БАТЕРИ"	27	272	27.20
Київська обл.	38379376	ТОВ "НОВІТНІ ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ"	26	265	26.51
					26.52
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
Київська обл.	38379774	ТОВ "ТАЙТЕН МАШИНЕРІ УКРАЇНА"	27	274	27.40
			28	283	28.30
				289	28.92
			29	293	29.32
м. Київ	38406294	ТОВ "АР-ЕЛ-ДЖІ УКРАЇНА"	26	265	26.52
Київська обл.	38418844	ТОВ "ЦЕНТР КЛІНІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЛТД"	26	261	26.12
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
				266	26.60
м. Київ	38454636	ТОВ "АДС СЕРВІС"	27	271	27.12
				272	27.20
Харківська обл.	38476377	ТОВ "ЕКСПОТРЕЙД КОМПАНІ"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.15
				282	28.29
			30	302	30.20
Херсонська обл.	38480870	ТОВ "АВІАПРО"	27	271	27.11
				279	27.90
			28	281	28.13
			30	303	30.30
Харківська обл.	38492404	ТОВ "ПРОМЕЛЕКТРО-ХАРКІВ"	27	271	27.11
				273	27.32
					27.33
			28	281	28.13
				282	28.29
				283	28.30
Харківська обл.	38509297	ТОВ "ЗАВОД НАФТОГАЗОВОГО ОБЛАДНАННЯ"	28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
				289	28.99
Чернігівська обл.	38509999	ТОВ "УКРКОРД"	28	282	28.22
					28.24
					28.25
					28.29
				289	28.94
м. Київ	38510611	ТОВ "Б55"	28	283	28.30
Донецька обл.	38532766	ТОВ "МОНТРЕ ТРЕЙД"	26	265	26.52
м. Київ	38546579	ТОВ "ДІАТЕХ-УКРАЇНА"	26	262	26.20
				265	26.51
				266	26.60
			27	273	27.32
				279	27.90
			30	309	30.99
м. Київ	38567034	ТОВ "ДНІПРО СПЕЦТЕХ"	26	265	26.51
			27	271	27.11

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				273	27.33
				274	27.40
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.29
			29	293	29.31
					29.32
Дніпропетровська обл.	38599254	ТОВ "ДНІПРОВСЬКИЙ ЕЛЕКТРО-МЕХАНІЧНИЙ ЗАВОД"	26	265	26.51
			27	271	27.11
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				284	28.41
			30	302	30.20
Миколаївська обл.	38622807	ТОВ "ВИРОБНИК МЕТАЛЕВИХ КОНТЕЙНЕРІВ"	29	292	29.20
Харківська обл.	38634037	ТОВ "КОНСТАНТА ВАГА"	26	263	26.30
			28	282	28.29
м. Київ	38649902	ТОВ "ЮНАЙТЕД РІСЕРЧ"	26	261	26.11
				263	26.30
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
м. Київ	38684402	ТОВ "Нафтохімаш Червоний Жовтень"	28	289	28.99
Одеська обл.	38696507	ТОВ "САТУРН-ЮГ ЛТД"	26	263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
					26.52
			27	271	27.11
				273	27.33
				275	27.51
				279	27.90
			28	282	28.25
					28.29
			30	309	30.91
					30.92
Дніпропетровська обл.	38752592	ТОВ "АФАРГ"	27	271	27.11
				279	27.90
			28	282	28.21
					28.22
				289	28.91
					28.92
					28.99
Львівська обл.	38767462	ТОВ "АРІС - УКРАЇНА"	27	271	27.12
			28	282	28.22
				284	28.49
				289	28.92
Харківська обл.	38774255	ТОВ "ХСВЗО"	26	265	26.51
			27	271	27.12
м. Київ	38792394	ТОВ "КАПЕЛОУ"	28	282	28.22
Херсонська обл.	38822753	ТОВ "ПЕРША ХЕРСОНСЬКА СУДНОБУДІВНА ВЕРФ "	30	301	30.11
Запорізька обл.	38840039	ТОВ "ПЛУТОН ІС"	26	265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				279	27.90
м. Київ	38864856	ТОВ "РОДИНА ЕНЕРДЖІ ГРУП"	28	289	28.92
Запорізька обл.	38869037	ТОВ "ЗАПОРІЗЬКИЙ ЗАВОД ВИСОКОВОЛЬТНОГО ОБЛАДНАННЯ"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
м. Київ	38887145	ТОВ "ІТ ДІСТРІБЬЮШН"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
			27	279	27.90
м. Київ	38896956	ТОВ "ДЖАЗ ЛАЙТ"	27	274	27.40

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				279	27.90
Одеська обл.	38942059	ТОВ "ВІДЕОСОЛЮШЕНС ГРУП"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
			27	271	27.12
			28	282	28.22
Дніпропетровська обл.	38965521	ТОВ "АЛЬФАУКРСПЕЦТОРГ"	28	281	28.11
				283	28.30
				289	28.92
			29	291	29.10
				293	29.32
Волинська обл.	38966022	ТОВ "АВТО ВЕСТ ГРУП"	28	283	28.30
			29	291	29.10
Миколаївська обл.	38979288	ТОВ "ШТАНДАРТ МК"	26	265	26.51
			27	271	27.11
			28	281	28.11
					28.14
					28.15
				282	28.29
Донецька обл.	38979382	ТОВ "СЛАВКОКС ЛТД"	28	282	28.22
			30	302	30.20
м. Київ	38981386	ТОВ "ФІ КОМПАНІ"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
				267	26.70
			27	271	27.11
				272	27.20
				273	27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.25
Київська обл.	39028039	ТОВ "РЛЦ"	26	264	26.40
			29	291	29.10
Закарпатська обл.	39061191	ТОВ "АРА ШУЗ УКРАЇНА"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.52
			27	271	27.12
				274	27.40
			28	281	28.13
				282	28.23
				284	28.41
				289	28.94
					28.95
			30	309	30.99
Харківська обл.	39065898	ТОВ "ВАРІАНТ АГРО БУД"	28	281	28.14
					28.15
				282	28.22
				283	28.30
				289	28.91
					28.93
Харківська обл.	39095189	ТОВ "РДІ"	27	271	27.12
				273	27.33
Львівська обл.	39163300	ТОВ "САЙПРЕСС СЕМІКОНДАКТОР УКРАЇНА"	26	261	26.11
				262	26.20
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.12
				279	27.90
Закарпатська обл.	39210706	ТОВ "КОЛІБРИ-2014"	27	275	27.52
			28	282	28.22
					28.25
				284	28.49
				289	28.99
Дніпропетровська обл.	39219281	ТОВ "ІРБЛОК"	28	281	28.13
					28.14
			29	292	29.20
			30	301	30.12
м. Київ	39222250	ТОВ "КАР ЛАЙН"	27	275	27.51
			28	282	28.29
Дніпропетровська	39227222	ТОВ "КЛІБ-ПЛАСТ"	28	281	28.11

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
обл.					28.13
					28.14
			29	292	29.20
			30	301	30.12
Кіровоградська обл.	39264479	ТОВ "АКВАМАШ-ЦЕНТР"	27	271	27.11
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.22
Житомирська обл.	39268892	ТОВ "ПАРТНЕР-ВС"	27	275	27.52
			28	289	28.93
м. Київ	39273703	ТОВ "СІДІЕС ЮА"	26	262	26.20
				264	26.40
			27	273	27.32
Чернігівська обл.	39277598	ТОВ "ФАРМЕР АТЛАНТИК"	27	271	27.11
				279	27.90
			28	283	28.30
м. Київ	39282278	ТОВ «ОРГАНІК ГРЕЙН»	28	283	28.30
Харківська обл.	39297111	ТОВ "ТЕХКОМІНВЕСТ"	26	265	26.51
Запорізька обл.	39322425	ТОВ "МЕЛИТОПОЛЬПРОДМАШ УКРАЇНА"	28	281	28.15
				282	28.23
					28.29
м. Київ	39328191	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "МІКРОХВИЛЬОВА ТЕХНІКА І ТЕХНОЛОГІЯ"	27	271	27.12
м. Київ	39414699	ТОВ "АВЕКСКОМ"	26	261	26.11
				263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
				268	26.80
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
				289	28.99
			29	293	29.31
			30	303	30.30
Київська обл.	39416759	ТОВ "ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "БАЗИС"	27	271	27.11
				279	27.90
			28	282	28.22
					28.29
				284	28.49
м. Київ	39429794	ТОВ "ПЕТРОЛІ ПЛЮС КАРДС УКРАЇНА"	26	268	26.80
Харківська обл.	39441188	ТОВ "ГРІНПАУЕР-ПРО"	28	282	28.21
				283	28.30
Херсонська обл.	39510497	ТОВ "ТРАНСПОРТНИЙ СУДНОПЛАВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"	30	301	30.11
м. Київ	39521561	ТОВ "ВПІ ТРАНСЕКСПО"	26	262	26.20
				265	26.51
			27	271	27.12
				279	27.90
Харківська обл.	39584113	ТОВ "ДАНАПРІС ІІ"	28	289	28.93
Вінницька обл.	39595523	Приватне підприємство "Агро-Україн"	28	281	28.15
				283	28.30
			30	309	30.92
Київська обл.	39641621	ТОВ "ТЕКСІВЕЙ"	26	263	26.30
				264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.11
			28	281	28.13
					28.14
			30	303	30.30
Донецька обл.	39675100	ТОВ "ГРАНД ФЕЛІС"	27	271	27.11
				275	27.51

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.14
					28.15
			30	302	30.20
Київська обл.	39768294	ТОВ "ХЕЧ ТЕК УКРАЇНА"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
					28.29
				289	28.99
			29	292	29.20
Львівська обл.	39768870	ТОВ "ЛЬВІВСЬКИЙ ЗАВОД РЕМА"	27	274	27.40
м. Київ	39776389	ТОВ "ІДІДЖІ ГРУП"	27	273	27.33
				279	27.90
			30	309	30.91
Дніпропетровська обл.	39803003	ТОВ "АДОНІС ДНІПРО"	27	272	27.20
Дніпропетровська обл.	39817204	ТОВ "ДИЗЕЛЬТЕХСЕРВІС"	28	281	28.11
					28.13
					28.15
			29	291	29.10
				293	29.32
м. Київ	39817409	ТОВ "ШУЛЬЦ-БРЕВЕРІ"	28	289	28.93
Харківська обл.	39826874	ТОВ "СТІНМАШ"	28	282	28.25
					28.29
Рівненська обл.	39837231	ТОВ "БІОСМАРТЕКС"	28	289	28.99
м. Київ	39849404	ТОВ "КОМПАНІЯ ВІДОС"	26	262	26.20
			27	271	27.12
м. Київ	39872791	ТОВ "СТАРЄВРО"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
					28.15
				282	28.25
					28.29
			29	293	29.31
м. Київ	39883953	ТОВ "ФІЛІПС СВІТЛОВІ РІШЕННЯ УКРАЇНА"	27	271	27.12
				273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
Дніпропетровська обл.	39887371	ТОВ "НАУКОВО-ВИРОБНИЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ "МДС"	28	281	28.13
			29	292	29.20
				293	29.32
			30	301	30.12
				302	30.20
Дніпропетровська обл.	39947173	ТОВ "ДНІПРОСПЕЦМАШ"	26	264	26.40
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
			28	281	28.13
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.25
					28.29
				283	28.30
				284	28.49
				289	28.92

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
Одеська обл.	39948109	ТОВ "АРАЗ ПРОМ"	28	281	28.13
					28.15
				282	28.22
					28.29
				284	28.41
					28.49
				289	28.99
м. Київ	39959519	ТОВ "ФТС ПЛАСТИК"	26	262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
				282	28.22
					28.24
					28.25
					28.29
				284	28.41
					28.49
				289	28.96
					28.99
			30	309	30.99
Івано-Франківська обл.	39962034	ТОВ "ЕКТОС І-Ф"	26	261	26.11
				263	26.30
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	282	28.23
Херсонська обл.	39968214	ТОВ "ЗАВОД КРУПНИХ ЕЛЕКТРИЧНИХ МАШИН"	27	271	27.11
			28	281	28.15
Львівська обл.	39991369	ТОВ "СТАРАУТО"	27	275	27.51
			28	281	28.13
				282	28.25
Львівська обл.	39999745	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ ЛЬВІВСЬКОГО ЕЛЕКТРОЛАМПОВОГО ЗАВОДУ "ІСКРА"	27	273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
Херсонська обл.	40026899	ПрП "КРІОМАЙСТЕР"	28	282	28.25
				289	28.99
Дніпропетровська обл.	40040080	ТОВ "ДНІПРОВСЬКИЙ ЗАВОД БУРОВОГО ОБЛАДНАННЯ"	28	289	28.92
Вінницька обл.	40075019	ТОВ "ЮНІЕКСІМП"	27	275	27.51
			28	281	28.14
м. Київ	40200937	ТОВ "РКС-ТЕЛЕМАТИКА"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
Львівська обл.	40209608	ТОВ "ТБ ПАК"	28	284	28.49
			29	291	29.10
Вінницька обл.	40210018	ДП "ЕЛЕКТРИЧНІ СИСТЕМИ"	27	273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	284	28.49
			29	293	29.31
Дніпропетровська обл.	40219691	ТОВ "ДНІПРОТЕКС"	27	272	27.20
м. Київ	40228732	ТОВ "Аероконсалтинг"	30	303	30.30
Дніпропетровська обл.	40234374	ТОВ "НОВОТЕСТ"	26	262	26.20
				265	26.51
				267	26.70
			27	273	27.32

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			28	282	28.24
Харківська обл.	40272954	ТОВ "ЗАВОД АГРОПРОМИСЛОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ"	27	271	27.12
			28	282	28.22
					28.25
				289	28.93
Кіровоградська обл.	40290968	ТОВ "ПРОМТЕХЕКСПО"	27	271	27.12
			28	281	28.11
					28.13
			30	302	30.20
Харківська обл.	40316006	ТОВ "ЗАВОД "ФАДСЄВ АГРО"	28	282	28.22
				289	28.93
Одеська обл.	40320033	ТОВ "ОУШЕН ТРАНС БАЛК"	26	265	26.51
			27	271	27.11
			28	281	28.11
					28.13
					28.15
				282	28.22
			30	301	30.11
м. Київ	40321414	ТОВ "ДЕПС ЮА"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.31
					27.32
					27.33
				279	27.90
м. Київ	40338357	ТОВ "ДІДЖИТАЛ ТРЕЙДІНГ"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
			27	271	27.12
				279	27.90
м. Київ	40351496	ТОВ "КВАДРО ІНТЕРНЕТІНЛ"	26	263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.11
					27.12
				272	27.20
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
			29	291	29.10
				292	29.20
				293	29.31
					29.32
			30	309	30.99
Львівська обл.	40354188	ТОВ "ДРОГ-БУД УКРАЇНА"	28	282	28.22
				289	28.92
					28.99
			29	292	29.20
Черкаська обл.	40375585	ТОВ "АЛЬФА ФІЛЬТР"	28	282	28.25
					28.29
м. Київ	40408039	ТОВ "ТК ВІЗАРД"	26	263	26.30
				264	26.40
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				274	27.40
				279	27.90
м. Київ	40414346	ПрП "ТАВР ТРЕЙД"	27	274	27.40
Дніпропетровська обл.	40427418	ТОВ "Спільне Чесько-Українське Підприємство "ЗВВЗ Україна"	26	265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
				274	27.40
				279	27.90
м. Київ	40433290	ТОВ "СКИНЕСТ РЕЙЛ ЮЕЙ"	26	265	26.51
			27	275	27.51

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			28	281	28.11
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.22
					28.25
					28.29
			29	293	29.31
			30	302	30.20
Одеська обл.	40443246	ТОВ "ВЕЛ ШИПІНГ"	30	301	30.11
Львівська обл.	40452491	ТОВ "СТАЛЬБАУ"	28	289	28.92
Одеська обл.	40463629	ТОВ "ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНІ СИСТЕМИ УКРАЇНИ"	28	282	28.25
				283	28.30
				289	28.92
м. Київ	40468632	ТОВ "ТОРГОВИЙ ДІМ КЛІМАТ КРАЇНИ"	27	271	27.11
					27.12
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.25
Запорізька обл.	40478567	ТОВ "МАШИНОБУДІВНИЙ ЗАВОД "САНФЛОРОМАШ"	28	281	28.15
				283	28.30
			30	309	30.99
Чернівецька обл.	40480623	ТОВ "ЕКСІМБУК"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40
			28	282	28.23
Луганська обл.	40663973	ТОВ "НАУКОВО - ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО "АЕРОМЕХ"	28	289	28.93
м. Київ	40703628	ТОВ "ФОРВАРД ЕЛЕКТРОНІКС"	26	263	26.30
м. Київ	40713924	ТОВ "РКС-ТЕЛЕМЕТРІЯ"	26	261	26.11
				262	26.20
				263	26.30
				265	26.51
			27	271	27.12
				273	27.32
					27.33
				279	27.90
			28	281	28.13
					28.14
				282	28.29
Київська обл.	40729447	ТОВ "МАГ АУДІО"	26	264	26.40
			27	271	27.12
				273	27.33
				279	27.90
			30	309	30.99
м. Київ	40750243	ТОВ "ОНІКС СОЛЮШІНЗ"	26	262	26.20
				263	26.30
			27	279	27.90
м. Київ	40751975	ТОВ "КБ ФОРА-ЗАХІД"	28	284	28.49
				289	28.99
Дніпропетровська обл.	40797103	ТОВ "ДНІПРОДЕНТТУЛЗ"	27	273	27.33
				274	27.40
Львівська обл.	40835447	ТОВ "ВАСРВОРКС"	26	262	26.20
			27	271	27.11
				273	27.32
				279	27.90
			28	284	28.41
				289	28.99
Дніпропетровська обл.	40876733	ТОВ "ЛОКА ЛТД"	27	279	27.90
			28	282	28.22
					28.29
				289	28.99
м. Київ	40923962	ТОВ "АКВАСТАР БОУТС"	28	281	28.13
			30	301	30.12
				309	30.99
м. Київ	40948018	ТОВ "Сучасний машинобудівний завод"	28	284	28.41
м. Київ	40985861	ТОВ "СВІТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВОЛЬТА"	26	262	26.20
				263	26.30
				264	26.40

Region	ЄДРПОУ	Назва відправника	2_КВЕД	ТЗ код	4_КВЕД
			27	273	27.33
				274	27.40
				279	27.90
			28	282	28.22
					28.23
					28.29
Харківська обл.	41394677	ТОВ "АРДОС ЛТД"	26	265	26.51
					26.52
			27	272	27.20
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
				279	27.90
			28	281	28.11
					28.12
					28.13
					28.14
					28.15
				282	28.21
					28.22
					28.23
					28.25
					28.29
				283	28.30
			29	293	29.31
					29.32
Запорізька обл.	41399979	ТОВ ПРОМИСЛОВО-КОМЕРЦІЙНЕ ПІДПРИЄМСТВО "ІНСТРУМЕНТ СПЕКТР"	26	266	26.60
			27	272	27.20
				279	27.90
Тернопільська обл.	41520441	ТОВ "МОДУЛЬ ІНЖИНІРИНГ ТЕХНОЛОДЖІ ПРОДАКШН"	27	271	27.11
					27.12
				273	27.33
				274	27.40
				275	27.51
					27.52
				279	27.90
			28	281	28.13
м. Київ	41611182	ТОВ "ДЕСІКАНТ ТЕХНОЛОДЖІС"	28	282	28.25
				289	28.99
Дніпропетровська обл.	41682012	ТОВ "АСТРА ТРІАЛ"	28	282	28.22
					28.25
					28.29
м. Київ	560241779	МІЖУРЯДОВА ОРГАНІЗАЦІЯ "УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР"	26	261	26.11
				265	26.51
			27	272	27.20
				274	27.40
				279	27.90
			28	282	28.21
					28.29